FÄNRIK FLINKS MINNEN

SCENER UR TRETTIOÅRIGA KRIGETS HISTORIA

UPPTECKNADE
AF
LODBROK

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1894.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken av **Ragnar Pihlstrand** (1850-1914) med pseudonym **Lodbrok**, vilken tillhör University of Toronto, har hämtats från Internet Archive. Den anpassades för Projekt Runeberg i april 2013 av Bert H.

Detta verk kan läsas såsom en uppslagen bok i färg på Internet Archive.

Då jag under min ungdom besökte min gamle morfader, der han slagit sig till ro på sin lilla landtgård, för att på gamla dagar njuta af ett behagligt *far niente*, hände det en gång, att gubben tog på sig en »vigtig» min, som väl klädde hans älskvärda drag, och inbjöd mig att i det rum, hvilket benämndes biblioteket, skänka honom en timmes förtroligt samtal, en önskan, hvilken jag naturligtvis med glädje lät lända mig till efterrättelse, ty jag älskade verkligen den gode gubben.

När vi inkommit i bibliotekshelgedomen (ty gubben var mycket förtjust i detta rum), framtog han ur en låda en tjock bundt grofva, gulnade pappersblad, hvilka han räckte mig med dessa ord:

»Kan du säga mig hvad detta är?»

Stolt i medvetandet om mina kunskaper, tog jag emot pappersluntan ur min morfaders hand och det är mera än troligt, att ett visst ungdomligt öfvermod stod att, i detta ögonblick, läsa i mitt ansigte, ty gubben log på sitt vanliga, milda och intagande sätt och yttrade, i det han utblåste ett par blå, ringlande rökmoln ur sin med silfver beslagna och med perlsnoddar prydda sjöskumspipa:

»Ja, ja, min gosse, jag tänker du får nog att göra.»

Dervid skrattade gubben så godt, att jag icke kunde känna mig förtretad öfver hans ringa åsigt om min förmåga. Och vid närmare skärskådande af de gulnade pappersbladen måste jag gifva gubben rätt. Det var ingalunda någon lätt sak att tyda de hieroglyfiska skrifttecknen och jag måste bekänna, att jag för ögonblicket icke såg mig i stånd dertill.

»Jag köpte de der papperen», sade gubben, »för några år sedan på auktion efter salig excellensen X. Tag emellertid alltsammans med dig på din kammare under några dagar. Kanhända att du i ensamheten lyckas tyda dessa gamla skriftecken.»

Jag gjorde som gubben ville, tagande papperen med mig, och nu må man tro, att det blef ett studerande. Till en början var det stoltheten, som bjöd mig att visa min förmåga, men ju längre mitt arbete fortskred, desto mera kände jag mig intresserad af sjelfva innehållet i de gamla papperen och snart kunde jag för min morfader redogöra för mitt uppdrag på det mest lysande och kanhända äfven något sjelfkära sätt.

Papperen utgjorde anteckningar från trettioåriga kriget af en person, hvilken sjelf deruti tagit en verksam del och som under fälttågen deltagit i många äfventyr. På gamla dagar hade denne gamle krigare, återkommen till sitt fädernesland, Sverige, roat sig med att åt papper och efterverld anförtro sina minnen från denna oroliga och upprörda tid.

Mannen, som deltagit i dessa äfventyr och skrifvit dessa minnen på de nu gulnade bladen, kallade sig *fänrik Flink* med det för- och dopnamnet *Thomas*. Han började sin bana såsom son af en fattigbonde, kom ut i kriget som simpel soldat och tjenade sig upp till fänrik. Att döma af åtskilliga yttranden i memoirerna, synes Flink hafva tjenat först bland fotfolket och sedan bland ryttarne.

Att en så orolig tid, som tiden för det s. k. trettioåriga kriget, och ett lif så rörligt och fullt af faror, som en krigares under Gustaf II Adolf, skall erbjuda läsaren af minnen och anteckningar från denna tid och ur detta lif en mångfald af intresseväckande episoder, det synes icke behöfva närmare förklaras. Fänrik Flinks efterlemnade papper äro i detta afseende icke sämre än andra. Också var gubben, min morfar, förtjust och uppmanade mig att från trycket utgifva dessa anteckningar och minnen.

»Jag är öfvertygad, att allmänheten skall skänka dem ett odeladt bifall», yttrade gubben enthusiastiskt.

Det är just detta, som jag nu företagit mig att försöka, då jag kommer att taga publikens uppmärksamhet i anspråk för »Fänrik Flinks minnen».

»Rädes du då icke för kritiken?» sporde mig i dag en af mina vänner, för hvilken jag omtalade mina planer.

»Nej», svarade jag, »det gör jag inte. Kritiken är stor och jag är liten. Kritiken skulle lika gerna kunna åtaga sig att döda mygg med en strumpsticka, som att förgöra min författareära. Kritiken skulle icke träffa — ty min författareverksamhet är för — liten.»

På grund af dessa sunda reflexioner har jag tagit mod till mig att, trotsande den stora kritiken, här framlägga anteckningarna från Fänrik Flinks krigarebana, sedan jag först öfverflvttat dem påett mera modernt och lättfattligt språkidiom, än det, hvarpå de ursprungligen blefvo af Flink nedskrifna.

Vi låta korporal Flink sjelf tala, men förbehålla oss att, der tydligheten eller berättelsens lefvande framställning så fordrar, sjelfve taga ordet.

*

I.

Blå tornet i Stettin.

»Ur en enda liten gnista kan blifva en stor eld», hörde jag en gång den store konungen, Gustaf II Adolf, säga till en af sina fältöfverstar, och den ädle fursten hade rätt. Det är en sanning, som bevisas af hela det trettioåriga kriget. Det började försant såsom en ringa gnista, det var böhmarnes uppresning mot kejsar Mathias, men huru slutade det, eller rättare, huru förhöll det sig i sin fortgång? Hela Tyskland stod i lågor och vi svenskar måste ut under vår store hjeltekonung för att släcka elden. Det var ett svårt arbete, som först efter många år lyckades, och

det arbetet kräfde ett af de aldra svåraste offer, då Gustaf II Adolf stupade och dog en ärofull död för ljus och samvetsfrihet.

Den stora branden började, som sagdt är, med böhmarnes uppresning mot deras kejsare. Efter kejsar Mathias kom Ferdinand och denne var ändå ett mera modernt och lättfattligt språkidiom, än det, hvarpå de ursprungligen blefvo af Flink nedskrifna.

Vi låta korporal Flink sjelf tala, men förbehålla oss att, der tydligheten eller berättelsens lefvande framställning så fordrar, sjelfve taga ordet.

*

I.

Blå tornet i Stettin.

»Ur en enda liten gnista kan blifva en stor eld», hörde jag en gång den store konungen, Gustaf II Adolf, säga till en af sina fältöfverstar, och den ädle fursten hade rätt. Det är en sanning, som bevisas af hela det trettioåriga kriget. Det började försant såsom en ringa gnista, det var böhmarnes uppresning mot kejsar Mathias, men huru slutade det, eller rättare, huru förhöll det sig i sin fortgång? Hela Tyskland stod i lågor och vi svenskar måste ut under vår store hjeltekonung för att släcka elden. Det var ett svårt arbete, som först efter många år lyckades, och det arbetet kräfde ett af de aldra svåraste offer, då Gustaf II Adolf stupade och dog en ärofull död för ljus och samvetsfrihet.

Den stora branden började, som sagdt är, med böhmarnes uppresning mot deras kejsare. Efter kejsar Mathias kom Ferdinand och denne var ändåvärre än hans företrädare, ehuru Gud och de tyska protestanterna veta, att Mathias var svår nog. Böhmarnes frihetslystnad blef visserligen kufvad, deras hufvudmän efter flera års lugn afrättade och hos borgarne, om de icke med godo ville öfvergå till katolska bekännelsen, inqvarterades tjugo till trettio knektar i hvarje hus. Ferdinand lät bringa sig de handlingar, som innehöllo böhmarnes friheter och privilegier, och slet med egen kejserlig hand det stora sigillet från Majestätsbrefvet och sönderskar med sitt svärd underskrifterna. Så förtäljde åtminstone den store hjelten Johan Banér, på den tiden, då han ännu var en ringa krigare, ehuru han redan då var omtyckt af Gustaf Adolf och redan då stundom fick sitta i krigsrådet.

Men om det än lyckades kejsar Ferdinand att genom dessa åtgärder kufva den böhmiska trotsigheten och drifva blomman af dess adel i landsflykt och de bästa af dess prester, borgare och bönder att söka andra boningsplatser, så att, efter hvad jag hörde Gustaf Adolf sjelf yttra vid en sammankomst i Demmin, der jag tjente honom, som drabant, öfver trettiotusen familjer lemnade Böhmen, så var dermed icke kriget ändadt, ej heller var Tyskland lugnadt. Kriget uppblossade ånyo. Danske konungen Christian IV var en ärelysten man och lifvades af stor åtrå att blifva de allierade tyske småfurstarnes öfverhufvud och slöt sig till dem med en ansenlig krigshär, men blef slagen vid Lutter am Barenberg och förlorade hela sitt artilleri.

Nu fans det ingen annan furste, än Gustaf II Adolf, som med något hopp om framgång kunde åtaga sig de förtryckta tyska protestanternas sak och bjuda kejsaren spetsen. De armatrosförvandternas förtryck gick honom djupt till hjertat, och han beslöt att i Guds namn våga lif och blod för religionsfrihetens heliga sak. Man säger, att Gustaf II Adolf var ärelysten och att det var hans ärelystnad som dref honom till att kasta sig in uti detta vidtutseende krig. Jag vet det icke, men så mycket som jag haft tillfälle att iakttaga vår store konung personligen både i hans offentliga och enskilda lif, så har jag aldrig funnit honom vara anfäktad af den vanliga lystnaden efter pris och fåfänglig ära, och hvad jag med säkerhet vet, det är, att ingen kunde hafva varit värdigare än han till att bära och försvara en kejsarkrona, om verkligen en sådan hägrade för hans hjelteöga, ty dråpligare furste och ädlare man har aldrig fört svärd mot fiender.

Jag minnes ännu den 17 Juni 1630, då femtontusen svenskar voro samlade omkring sin konung vid Elfsnabbens skär och under trumpetljud och fanfarer bestego skeppen, som skulle föra oss öfver hafvet, att på tysk jord kämpa för frihetens sak. Då var jag ännu ung, blott tre och tjugo år, och jag gick ut i striden såsom gemen man vid det regemente, som fördes an af Quinti del Ponte, en italienare, som till en tid åtnjöt Gustaf Adolfs förtroende, men sedan lönade konungen med otack och förräderi, såsom nogsamt kändt är af alla dem, som varit med i kriget. Om hans förräderi och trolöshet kunde jag hafva mycket att berätta.

Konungen knäböjde före affärden i allt folkets åsyn på skeppsdäcket och bad. Alla följde vi den store hjeltens exempel, nedkallande genom fromma böner Guds välsignelse öfver oss sjelfva, men äfven öfver de kära, som vi lemnade derhemma. En tänktepå sin åldrige fader, en annan på sin fattiga moder, andra hade hustru och barn att bedja för. Men det må jag säga, att huru kära vi än hade våra hem, så fans dock bland alla femtontusen ingen, som icke gerna följde den älskade konungen på denna hans färd och öfverallt dit han bjöd oss att med honom draga.

Sedan bönen var slutad, reste konungen sin ädla gestalt, betäckte hufvudet och gaf tecken till affärd. Med ett kraftigt hurra! gingo de raska sjömännen till sitt arbete, och snart lemnade flottan skären vid Elfsnabben bakom sig. Ännu några timmar och vi kunde icke skåda fäderneslandets kuster, men när färden gick förbi Gotland, då återsågo vi ju en del af fosterlandet. Den 26 Juni satte vi vår fot på tysk botten vid Peenemünde på ön Usedom.

Jag stod alldeles invid konungen i det ögonblick, då han steg i land, och derför var jag i tillfälle att iakttaga honom i denna högtidliga stund, då helt säkert hans sinne var uppfyldt af tankar på den omätliga vigten af det nu påbegynta företaget. Ett nästan öfvermenskligt majestät tronade på hans panna, och man såg att hans inre var upprördt, men en fast beslutsamhet och ett stadigt mod lästes i hans klara ögon.

Konungen, som af barndomen var van att börja alla sina företag med bön, knäföll på sanden. En väpnare stod bakom honom med hans vapen, och fältöfverstarne samt af de öfriga officerarne en stor hop stodo i hans närhet. Det var rörande att se konungen i denna stund.

Det är så vanligt, att den jordiska medgången gör en menniska högmodig och stolt i håg samtkommer henne att glömma Gud. Men sådan var icke Gustaf II Adolf.

Höst bad konungen denna bön:

»Store och nådige Gud, som tronar ofvan stjernehvalfvet, konungars konung! Vi tacka dig för den nåd, du oss bevisat hafver, att du oss, dina fattiga tjenare, har kraftigt beskärmat under denna vår färd. Lif och död, lycka och olycka — allt har du i din allsmägtiga hand. Så utsträck nu din väldiga arm till vårt beskärm under de dagar, som stunda, och då vi nu gå att kämpa för din rättvisa sak, så var när oss i striden, och när vår timma slår, så gif oss den eviga glädjen. Amen.»

Alla voro rörda, många ända till tårar. Jag såg gamla bepröfvade officerare och soldater, hvilka gräto som barn.

När konungen uppsteg, blickade han omkring sig, och då han såg tårar i någras ögon, sade han:

»Gråten icke, mina vänner, utan bedjen. Ju mer bön, dess mera seger! Flitig bön är halfvunnen seger.»

Få dagar derefter stod svenska hären i närheten af Stettin.

Gustaf Adolf hade låtit sina trupper slå läger på en höjd, från hvilken man kunde se staden.

Vårt regemente var ett bland de främsta och derför hade vi äfven den bästa utsigten öfver staden. Jag och min gode vän Hans Färdig stodo för oss sjelfva och åsågo, huru vaktposterna gingo af och an på stadsmurarne.

»Hvad månde det vara för en byggnad?» sporde min kamrat, i det han pekade på en hög tornlik byggnad, som tycktes vara uppförd i sammanhang med stadsmuren, ehuru betydligt högre. Byggnadenhade en klar blå färg och slutade ofvantill med en spira.

»Vet inte, kamrat», svarade jag.

»När vi göra vårt intåg, så skola vi väl taga reda på det der blå tornet.»

»Och när menar du, att vi få intåga i Stettin?»

»Skulle tro, att det inte töfvar länge», menade min vän.

»Vi kunna dock icke hoppas att ständigt hafva samma framgång som vid Usedom och vid Wollin, der vår store konung blott behöfde komma och se, för att segra.»

»Visserligen kan krigslvckan vara föränderlig, men jag tror dock, att Gud i det längsta står en så god och rättvis konung, som vår, bi i hans strider. Jag menar, att vi innan aftonen hafva intågat i Stettin.»

»Måtte du tala sanning och dina ord gå i fullbordan.»

Likasom för att omedelbart besanna Hans Färdigs profetia, såg jag i denna stund staden Stettins väldiga portar öppnas och en lysande skara draga ut genom dem i rigtning mot vårt läger.

»Se, kamrat», sade jag, »se der kommer sannolikt hertigen af Pommern för att öfverlemna sin hufvudstad i vår konungs hand.»

»Ja», svarade denne, »men se der, närmare vårt läger, är det icke konungen, som rider ut för att möta Stettinaren?»

»Sannerligen!»

»Skulle vara roligt att vara närvarande och höra, hvad de höge herrarne hafva att säga hvarandra.»

Innan jag hann besvara denna anmärkning,rördes trummorna, och vi skyndade till våra platser. Order hade blifvit utfärdad, att alla trupperna skulle längs vägen rycka fram och närma sig Stettin.

Vårt regemente var det första, som satte sig i gång. Efter följde så småningom alla de andra och snart voro våra lägerplatser på höjden tomma och öde.

Inom en half timme uppnådde vi konungen, hvilken var i samspråk med hertig Bogislav, som från sin hufvudstad Stettin hade dragit ut att möta Gustaf Adolf.

Hvilken skilnad der var mellan dessa båda furstar! Vår konung med den majestätiska hållningen, den klingande stämman och den imponerande blicken såg, ehuru något mindre till växten, likväl mycket mera vördnadsbjudande ut, der han satt på sin rödbrune gångare, än hertig Bogislav, hvilken tycktes vara en utlefvad och genom utsväfningar förslöad man och hvilkens synbara ångest gjorde honom i denna stund nästan till en karrikatyr af en furste.

Hertig Bogislav var åtföljd af åtskilliga rådsherrar och magistratspersoner i lysande drägter, bland hvilka syntes en och annan mera enkelt och anspråkslöst klädd borgare.

Vårt regemente gjorde halt på vägen, så att de främsta leden stodo nästan alldeles invid och bakom konungen, och emedan just jag och min kamrat Färdig stodo i främsta roten, så kunde vi tydligt uppfatta de båda höge herrarnos samtal.

Jag hörde konung Gustaf Adolf med sträng och befallande röst säga till den af ångest för lif och egendom darrande hertigen:

»Eder måste således vara klart, att Stettin ärför mig nödvändigt till min säkerhet och trygghet här i främmande land. Helst ville jag undvika att utgjuta blod. Derför beder jag eder, herr hertig Bogislav och I herrar rådgifvare, magistratspersoner och andra, som här hafva gått mig till mötes, förhalen icke tiden, utan öfverlemnen genast staden. Säkerhet till lif och egendom vill jag lofva och garantera alla, som i Stettin bo och bygga. Allenast uppgifven staden!»

Då han såg, att hertigen ännu tvekade, fortsatte han:

»Solen går snart ned och jag är ej van att nattetid utställa vaktposter. Skynden och tvingen mig icke att tillgripa

verksammare medel. Innan aftonen skall jag dock draga eder alla ut vid håret, om I fortsätten eder halsstarrighet.»

Man hörde på konungens röst, att motståndarnes envishet gjorde honom stor förtret. Det röjdes också af de kraftiga orden.

Den förslappade gamle hertigen kastade en blick utefter den långa slingrande raden af ryttare och fotfolk, som rörde sig på vägen så långt ögat kunde nå. Troligtvis insåg han fåfängan af att göra försök till motstånd, hvarför han gaf sitt bifall tillkänna med orden:

»Nå i Guds namn!»

Dermed var saken afgjord och svenskarne tågade in i staden och inqvarterades der dels i kasernhus, som voro tomma, dels hos enskilda borgare, och voro, innan mörkret bröt in, svenska skildtvakter utposterade på vallarne.

Men de goda Stettinarne voro i sjelfva verket icke vänskapligt sinnade. Visserligen kunde ingen klaga öfver något öfvervåld af de främmandekrigarne, ty Gustaf Adolf var en mästare att upprätthålla krigstukt och god ordning inom hären, men borgarne sågo dock ogerna en främmande krigsmagt inom sina murar. Också förekom ett och annat slagsmål om aftonen i de öde gränderna, dervid våra soldater utdelade många goda rapp åt de dem öfverfallande borgarne.

Jag hade tillsammans med Hans Färdig gått ut i staden om aftonen. Gatorna voro mörka, ty månen hade ännu icke gått upp på stjernehvalfvet. Utan att tänka derpå hade vi gått åt den stadsdel, der det blå tornet, som redan på eftermiddagen väckt vår uppmärksamhet, var beläget.

Vid ett hörn, der två smala gator korsade hvarandra, låg ett värdshus, en s. k. ölstuga, från hvars små fönster skimrade ett ljusskén, som lockade oss att närma våra ansigten till de små och temligen tjocka rutorna. Man hörde bullret af en skara kroggäster, som ännu på denna sena timme voro alltför lifliga att uppsöka sina bäddar och sjunka i sömnens armar. Det var en samling af borgare, somliga ganska välmående, andra med spår af ett idogt värdshuslif.

Just som vi stodo och beskådade det lif, hvilket fördes inom ölstugans väggar, hörde vi smygande steg bakom oss, och då vi vände oss om, sågo vi en munk, hvilken passerade förbi oss med gravitetiska steg, styrande kosan åt det håll, der det blå tornet var beläget. Karlen var klädd i det slags kåpa, som brukas af Kapucinerorden.

En enda liten skymt kunde vi vid skenet från ölstugans ljus se af munkens anlete och vi blefvo nästan förstummade af förskräckelse öfver hvad vi sågo.»Det var hertig Bogislav», hviskade Färdig.

»Så syntes mig ock», svarade jag i samma hviskande ton.

»Hvad månde han hafva i sigte?»

»Säkerligen ingenting godt, ty när furstar finna nödvändigt att förkläda sig, pläga de ingalunda vara stadda på goda vägar.»

»Låtom oss följa honom!»

»Godt! Framåt marsch!»

»Men försigtigt!»

Som man vet var denne hertig Bogislav känd för att vara särdeles utsväfvande i sitt lefnadssätt, och den tanken låg derför nära till hands, att han var stadd på en af sina vanliga nattliga utflykter, men jag kände likväl en aning inom mig, att denna gång var någonting vigtigare på färde, och jag gaf derför med lätthet vika för min kamrats önskan att följa hertigens spår.

Vi höllo oss på så långt afstånd från den i sakta mak framskridande gestalten, att han icke i mörkret kunde upptäcka oss, i synnerhet som vi smögo oss så nära husraden som möjligt.

På detta sätt hade vi redan en lång stund följt den förklädde hertigen på spåren, då vi plötsligt sågo honom stanna

utanför en byggnad, som kastade en ovanligt lång och mörk skugga. När vi sågo upp, blefvo vi varse, att det var det blå tornet, en byggnad, hvilken, som man vet, redan förut hade väckt vårt intresse.

Här sågo vi honom stanna och uppmärksamt skåda omkring sig, liksom om han velat förvissa sig om, huruvida han var obemärkt eller icke. Vaktposternas taktmessiga steg på de närbelägna vallarne tycktes ingifva honom en viss tvekan. Menhvad det nu var, som gjorde honom tveksam, så tycktes han snart hafva fattat sitt beslut, ty det dröjde icke länge, förr än vi hörde det dofva rasslandet af en nyckel, som vreds kring i ett rostigt lås, och knappt hade våra öron hunnit uppfånga detta ljud, förr än munkskepnaden var försvunnen för våra ögon.

Nu stodo vi der, bedragna i vår väntan att hafva kommit en vigtig hemlighet på spåren, och vi tycktes icke hafva något annat val, än att begifva oss hem till vårt qvarter och uppsöka våra hviloläger. Medan vi ännu stodo och öfverlade härom, hörde vi ropen från vallarne, då våra kamrater aflöste hvarandra vid vaktombytet. Allt tycktes vara lugnt och stilla och vår närvaro på denna plats syntes helt och hållet öfverflödig.

»Ingenting mer att göra vid denna sak!» menade min kamrat.

»Deruti vill jag gifva dig rätt, men det skulle ändå vara nöjsamt att erfara, hvad den gamle rucklaren — Gud förlåte mina ord! — har här att göra i denna förklädnad...»

»Ja, och vid denna tid på dygnet.»

»Dock hoppas jag, att han ingenting företager, som strider mot vårt och vår konungs väl, ty då...»

»Hvad menar du?»

»Jo, jag menar, att i så fall månde det vara bättre, om vi toge den gynnaren i förvar.»

»Omöjligt!»

»Nå, är det omöjligt, så låtom oss återvända till vårt qvarter!»

Detta förslag höllo vi just på att sätta i verket, då vi plötsligt hörde ett vildt, genomträngande skri från det blå tornet. Det var tydligen enqvinnoröst, som lät höra sig på detta sätt, och att qvinnan var i nöd, det kunde man nogsamt förstå, ty eljest skulle ropet icke hafva haft detta ångestfulla, skärande ljud.

Som man vet har den svenske soldaten alltid gjort sig känd för att vara qvinnans och den värnlöses frivilliga försvar på gammalt riddarevis. Också voro vi genast redo att skynda till den ropandes hjelp, af hvad slag hennes nöd än månde vara. Att hertig Bogislav på ett eller annat sätt hade sin hand med i spelet, derom kände vi oss öfvertygade, men det oaktadt tvekade vi intet ögonblick.

Vid foten af det blå tornet var en stor och tung dörr, hvilken tycktes vara stängd innanför, ty våra förenade ansträngningar räckte icke till att skjuta den upp. Icke heller vågade vi göra larm, ty vi kände konungens order, att allt skulle vara frid i staden under nattens timmar. Vi visste, att Gustaf II Adolf icke var att leka med, när det gälde disciplin och god ordning, ehuru mild och nådig han eljest kunde vara.

Att intränga i tornet genom dörren syntes nu vara alldeles omöjligt, och vi gjorde icke heller något försök i den vägen. Men in måste vi likväl, det var nu en gång för alla en afgjord sak, och om vi hade behöft ytterligare eggelse dertill, så skulle sådan icke heller hafva saknats, ty vi hörde nu för andra gången samma vilda, ängsliga jemmerrop.

Vi voro nu tillräckligt nära, för att kunna urskilja från hvilken af tornets gluggar ljudet hördes. Lyckligtvis tycktes denna glugg, ehuru icke stor nog för att kunna benämnas fönster, likväl vara tillräckligt rymlig, för att tillåta en icke alltför tjockmenniska att krypa igenom. Men den satt så högt öfver marken, att det tycktes vara en omöjlig sak att klättrande hinna dit upp.

Ett ögonblick betraktade jag ställningen, undrande, om det ändock icke skulle kunna låta sig göra. Att komma upp på stadsmuren, det var en ringa sak, och återstoden af höjden trodde jag mig kunna tillryggalägga med tillhjelp af åtskilliga gluggar, utsprång och zirater på tornbyggnaden.

Knappt hade denna tanke fallit mig i sinnet, förr än jag skred till dess utförande.

Min vighet, min styrka och mitt mod, äfvensom (och kanske det aldramest) hoppet att kunna frälsa en olycklig — allt detta gaf kraft åt min hand, stadighet åt min fot och lät mig besegra de största svårigheter. Mer än en gång var jag nära att falla ned, men en mild försyn skyddade mig, så att jag omsider befann mig välbehållen uppe i gluggen på en svindlande höjd. Hade det varit ljus dag, så skulle man kunnat se mig på en hel mils afstånd, och jag skulle då för den, som skådat mig på afstånd, hafva tagit mig ut ungefär som en fluga på en vägg. Min kamrat, som stod vid tornets fot, syntes för mina ögon icke större än en myra.

Länge satt jag icke i gluggen, innan jag hoppade ned i rummet, dervid jag hade det missödet att i det flera alnar höga fallet förlora balansen, så att jag med händer och hufvud före gjorde mitt inträde i kammaren — ett visserligen ohöfligt sätt att presentera sig, men jag tröstade mig dock med att »något var bättre än intet».

Emellertid kan det vara i sin ordning, att jag för läsaren redogör för, hvad jag såg i rummet.Det var tydligen hög tid, att jag infann mig. Några minuter senare hade jag kommit försent.

Den långa munkskepnaden, i hvilken vi trodde oss vid skenet från värdshusfönstren igenkänna hertig Bogislav, tryckte med våld en den aldraskönaste jungfru i sina armar. Halft medvetslös skulle den unga damen varit i den lösaktige hertigens hand ohjelpligt förlorad, om jag icke hade så brådstörtadt inträdt i rummet.

Också tycktes de båda innevarande förstå, att situationen genom min mellankomst blifvit förändrad. Hertigen släppte sitt byte och den unga damen med det ädla, goda ansigtet skyndade sin befriare till mötes.

»Jag är jungfru Catharina von Weinholtzerstadt. Alla min faders många egodelar tillhöra dig, unge man, om du frälsar mig från denne niding, som med list och våld röfvat mig från min fäderneborg och inspärrat mig här.»

Så talade stolts jungfrun, men jag sade:

»Föga förstån I, huru ljuf äran att försvara oskulden och den värnlöse är för den svenske konungens krigare, om I tron, att jag skulle taga gods och egodelar emot till belöning för en god gerning. Ädla jungfru! Gustaf Adolfs krigare äro soldater, men icke röfvare.»

»Är du svensk? Ack, jag har en broder, som tjenar i din store konungs här och kanske i denna stund gjutit sitt blod för honom.»

»Jag har den äran att känna eder tappre broder, stolts jungfru. Han är här i staden. Kom, jag vill föra eder till honom! Under de svenska fanornas skydd skall denne usle nidings hand icke kunna nå er.»Vi gingo mot dörren, men då må man tro, att det blef lif i den hittills stumme och, som det tycktes, handfallne hertigen. Han rusade på mig bakifrån och försökte strypa mig. Men svag och förslappad, som den gamle vällustingen var, lyckades det mig att genom en ringa skakning af min starka kropp kasta qvinnoröfvaren till marken.

»Ve dig, usle furste», utbrast jag med hetta. »Ve dig, skändlige, ehuru purpurklädde niding! Du är icke värd att styra land och rike, du som icke förmår styra dina egna syndiga lustar. Men se här skall du få hvad du är värd.»

Med detta ord svepte jag munkkåpan hårdt om hans utlefvade lekamen och band ett starkt rep, som stolts jungfrun på min begäran hemtade, kraftigt kring den syndarens kropp, så att han icke kunde göra minsta rörelse, hvarken med armar eller ben. Derefter tog jag afsked från honom med följande ord:

»Farväl, ers höghet! Tacka Gud, att jag lemnar er här och icke i stället tager eder med mig och i morgon förevisar er för konungen, Gustaf Adolf, och hela hans härsmagt och berättar för dem, huru och på hvad vägar jag gripit eder. Var viss om, att den ädle svenske konungen, i rättvis förbittring öfver er nedrighet, skulle göra er ett hufvud kortare.»

Hertigen brummade i skägget några ord, som jag hvarken förstod eller brydde mig om att förstå.

Vid skenet af hertigens blindlykta, som vi togo med oss, letade vi oss vägen nedför de branta torntrapporna och mottogos snart i det fria af min der qvarlemnade kamrat, hvilken gjorde oss sällskap att uppsöka den aktade unge krigarens, vonWeinholtzerstadts qvarter, hvilket efter mycket letande och många misstag lät sig finna.

Att skildra syskonens glädje eller den unge krigarens vrede, när han hörde hertigens dåd, låter sig icke lätt göra.

Ännu samma natt uppsökte jag Gustaf II Adolf, fick genast företräde och omtalade nattens tilldragelser.

Konungen berömde min handling. Ack, ett ord af beröm från hans läppar var värdt konungariken.

»Du har handlat som en redlig man, men gå nu och släpp ut hertigen, ty vi vilja icke onödigtvis väcka oro i staden. Glöm icke att, när du går till hvila, bedja för den syndige furstens själ.»

Jag gjorde som konungen befalde.

*

II.

Hvad jag uträttade i Penkun.

Länge dröjde det icke, förr än våra skaror fingo draga bort från Stettin, för att fortsätta det påbegynta befrielseverket. Vår store konung qvarlemnade i denna vigtiga stad en besättning, tillräckligt stor att försvara den emot de kejserliga skarorna, ifall de skulle våga sig ända fram till dess omnejd. Ja, man talade till och med om, att ett formligt förbund blifvit afslutadt mellan Gustaf Adolf och Weinholtzerstadts qvarter, hvilket efter mycket letande och många misstag lät sig finna.

Att skildra syskonens glädje eller den unge krigarens vrede, när han hörde hertigens dåd, låter sig icke lätt göra.

Ännu samma natt uppsökte jag Gustaf II Adolf, fick genast företräde och omtalade nattens tilldragelser.

Konungen berömde min handling. Ack, ett ord af beröm från hans läppar var värdt konungariken.

»Du har handlat som en redlig man, men gå nu och släpp ut hertigen, ty vi vilja icke onödigtvis väcka oro i staden. Glöm icke att, när du går till hvila, bedja för den syndige furstens själ.»

Jag gjorde som konungen befalde.

*

II.

Hvad jag uträttade i Penkun.

Länge dröjde det icke, förr än våra skaror fingo draga bort från Stettin, för att fortsätta det påbegynta befrielseverket. Vår store konung qvarlemnade i denna vigtiga stad en besättning, tillräckligt stor att försvara den emot de kejserliga skarorna, ifall de skulle våga sig ända fram till dess omnejd. Ja, man talade till och med om, att ett formligt förbund blifvit afslutadt mellan Gustaf Adolf ochhertig Bogislav, men det likade sig icke till att vara stort allvar med hertigens löften.

Torqvato Conti samlade några spridda skaror, dels af de besättningar, som vi drefvo ut ur de pommerska städerna, dels en hop löst folk, som endast åsyftade att röfva och plundra. Med denna kejserliga här drogo Torqvato Conti och hans underbefälhafvare omkring och behandlade det stackars landtfolket i Pommern på det afskyvärdaste sätt, så att till och med sjuka drogos fram ur husen, för att först pryglas och sedan likt boskap drifvas från hus och hem.

Det var den 2 Augusti 1630. Vi hade lägrat oss på en kal bergshöjd och de flammande lägereldarne längs höjden syntes säkerligen vida vägar omkring i den mörka natten.

Jag och mina kamrater voro just sysselsatta med att vid elden tillreda vår enkla måltid. På afstånd hördes hundarne skälla i de närbelägna byarne. Ett fältstycke fördes förbi oss af de muntra gossarne, som under sång och skämt släpade det tunga stycket uppför höjden. En af våra kamrater, en rask yngling från Dalarnes fria bygd, sjöng en visa om Siljans sköna, skogbevuxna stränder och om sin älskade mö, hvilken derhemma väntade honom med klappande hjerta.

I detsamma stod konungen midt ibland oss. Han brukade, den ädle konungen, stundom ensam vandra omkring bland sina bussar och tala med dem.

»God afton, gossar», voro konungens ord.

»Lefve konungen!» utropade dalkarlen och vi instämde alla af hjertans lust. Det fans icke en, som icke önskade Gustaf Adolf all upptänklig lycka och framgång.»Det är rätt, att I hållen eder muntra och glada. Ett gladt och förnöjsamt sinne tillkommer en soldat.»

»Med Gud och vår konung frukta vi oss icke», utlät sig den frispråkige dalkarlen.

»Rätt så, mina gossar. Jag har också kommit hit för att sätta en af eder på prof.»

»Alla!» ljöd det från tjugo munnar.

»Jag behöfver endast en. Hvilken af eder vill våga ett farligt företag, dervid man möjligen kan sätta lifvet till? Hvilken?»

»Alla!» hördes åter det enhälliga ropet.

»Godt!» sade konungen med välbehag. »Jag är således nödsakad att välja ibland eder, ty jag behöfver endast en. Du, Flink, är du färdig att uppoffra lifvet för din konung?»

»Ja, min herre och konung!»

»Nåväl, en sadlad häst får du taga bland mina egna. Begif dig sedan af i rigtning mot Penkun. Jag har skäl att tro, att fältmarskalk-löjtnanten Savelli står derborta. Du skall noggrant utforska hans ställning, antalet af hans trupper och annat, som kan vara af nöden för oss att veta, hvarefter du, om du lefver, innan nästa morgon ser solen uppstiga, inberättar till mig, hvad du utforskat. Gud vare med dig!»

Innan konungen ännu lemnat vår lägereld, sprängde jag bort i rigtning mot Penkun, som låg på ungefär två mils afstånd. Den snabba hästens hofvar framkallade blixtar ur stenarne.

Jag förstod väl, att konungen ville, om möjligt, fånga denne Savelli, hvars härjningar i det pommerska landet voro öfver måttan förfärliga. Det var således ett vigtigt uppdrag, konungenanförtrott åt mig, och jag undrade under den snabba färden, om jag väl skulle lyckas utföra det till konungens nöje. I alla händelser var det min fasta och orubbliga föresats att heldre uppoffra mitt lif, än svika min konungs förtroende.

Klockan var, såsom mig syntes, vid pass elfva, när jag nalkades en plats, hvarest fienderna tydligen nyss hade härjat eller kanske ännu voro som bäst dermed sysselsatta. Eld och rök uppstego ur ruinerna. En och annan boning stod ännu upprätt midt ibland förödelsen, kringsvept af lågor. Jag sporrade min häst, ty jag förstod, att jag nu var vid målet för min färd.

Ju närmare jag kom, desto tydligare blef mig rätta förhållandet. Jag hörde krigsmusikens af lif och kraft sprittande toner. Jag tyckte mig äfven höra nödrop. Således kom jag icke försent. Fienden höll just på att i nattens mörker draga vidare för att på andra ställen förnya samma fasansfulla uppträden.

Jag uppnådde ridande en koja, hvilken elden ännu icke hade nått. Stugan var tom. Jag ledde min häst in och band honom vid sängen, der han genast började äta af sänghalmen.

Emellertid fortsatte jag vägen till fots och stod snart inne bland förödelsen. Det var en gräslig syn. Stympade lik af män, qvinnor och barn lågo i min väg. Qvidande låg en gammal qvinna tvärsöfver en hög af kullfallna stenar, sönderslagna husgerådssaker och annat. Ett stort sår gapade i hennes panna och jag hörde henne utandas sin sista

suck, utan att kunna hjelpa henne.

Vid ett ställe, der fordom sannolikt varit ett gathörn, men nu endast syntes en hög af rykanderuiner, hörde jag strax invid mig högljudda svordomar på ett språk, hvilket uppenbarade för mig, att det var kroater, som huserade här med eld och svärd.

Då jag på samma gång hörde en karlröst, som tiggande bad om lifvet, försummade jag icke att draga min goda sabel och ila till stället.

»Gif honom nådestöten», utbrast en af sällarne med ett rått skratt, »och låt oss sedan raskt skynda efter de våra, som redan aftågat. Svenskarne, de blodhundarne, kunna snart vara öfver oss.»

»Här äro de redan!» utropade jag, och om kroaterna än icke förstodo orden, som jag talade, så förstodo de säkert åtminstone min mening, ty det var icke lätt att misstaga sig om meningen af den dragna värjan och de dödliga hugg, som jag utdelade bland de öfverraskade banditerna.

Redan vid första oförmodade angreppet beto tre af skurkarne i gräset. De öfriga släppte ögonblickligen den stackars karlen, hvilken skyndsamt begagnade sig af tillfället, kastade sig öfver en till hälften nedramlad mur och skyndade derifrån, lemnande mig i sticket att slåss med ett halft tjog vilda sällar. Det biträde, jag kunde haft af den obeväpnade karlen, hade också varit ringa, hvarför jag önskade honom lycka på hans flykt.

Med ett skri af obeskrifligt raseri störtade kroaterna öfver mig och jag skulle utan tvifvel genast hafva fallit ett offer för deras mordlystna vapen, om jag icke hade funnit min räddning genom att klättra upp på ett stort, till en del sönderslaget skåp, som låg kullvältadt just nära invid stridsplatsen. Derigenom befann jag mig ungefär en alnhögre upp än de, som anföllo mig, hvilket alltid var en fördel.

Skenet från eldsvådan belyste stridsplatsen och tillät mig att räkna mina fiender. De voro till antalet »jemnt elfva». Alla voro de rysliga, oordentliga, vilda slynglar af det slag, som vi här hemma i Sverige kalla »pack».

Huggen föllo täta som hagel. Jag hade svårt att värja mig mot deras sablar, ty när jag parerat ett hugg, voro redan tio svärd svängda emot mig. Med klufven panna föll en af kroaterna till marken. En annan föll omkull, träffad i ansigtet af ett stort föremål, liksom en sten, hvilken med ett hvinande ljud kastades inifrån ruinerna. En hastig blick åt sidan öfvertygade mig, att mannen, som jag nyss räddat undan kroaterna, hade slungat denna projektil. Ännu en föll för en sten från samma hand, medan två andra, hvilka mitt goda svärd drabbat, under svordomar och hädelser störtade till marken.

Redan blödde jag ur flera sår, redan tycktes kraften hos min stenslungande vän vara bruten, ty de följande stenarne träffade icke så säkert som de första. Då erhöll jag plötsligt en för mig oväntad hjelp. Jag tror, att det var försynen, som här kom till mitt bistånd.

En lång stund hade jag väntat, att det hus, som låg på några alnars afstånd från platsen för vår blodiga kamp, skulle störta samman. Just som mina fiender, rasande af vrede öfver kamraternas fall, med förnyad kraft trängde inpå mig och jag tyckte, att det började se rätt farligt ut, just då började det brinnande huset, till hälften förtärdt af lågorna, störta ned med ett förfärligt brakande. Tidigare än mina fiender blef jag varse, att husetlutade till fall, och derför kunde jag hinna genom några djerfva språng öfver högar af grus, sten och timmer draga mig undan ur det område, inom hvilket spillrorna af det ramlande huset skulle falla. Men mina fiender fingo icke tid till en sådan reträtt. De blefvo alla begrafna under det instörtande husets glödande spillror.

Under sådana förhållanden kunde jag naturligtvis icke längre anse dem såsom fiender, utan ville störta fram för att om möjligt rädda dem.

I detsamma jag ärnade utföra detta beslut, grep mig någon helt oväntadt i armen och höll mig tillbaka.

Jag trodde helt naturligt, att en ny fiende anföll mig från denna sida, hvarför jag vände mig om nog häftigt och utbrast:

»Släpp mig, annars är du dödens!»

I detsamma slog en klar låga upp ur ruinerna af det ramlade huset, så att jag kunde se, hvem jag hade för mig.

Det var ingen annan än karlen, som jag hade räddat undan kroaterna och som sedermera hade så kraftigt bistått mig i striden, ehuru visserligen blott på afstånd.

»Låt dem ligga!» sade han. »Hettan har redan qväft dem. De kunna icke räddas och för öfrigt hafva de fått lönen för sina gerningar.»

»Du har rätt!» svarade jag.

»Följ mig i stället!»

Den ton, med hvilken han uttalade dessa ord, lät så befallande, att jag studsade.

»Hvem är du?» sporde jag.

»Fråga icke om mitt namn. Jag är namnlös, såsom jag är fridlös. Mitt namn och min glädje ärobåda utplånade från jorden. Följ mig! Du skall få ett godt arbete!»

Då jag ännu tvekade, utbrast han:

»Är du rädd, så låna mig ditt svärd. Innan timglaset behöfver vändas, är jag tillbaka.»

Naturligtvis lemnade jag icke ifrån mig mitt trogna svärd, utan beslöt att följa den okände.

»Jag följer dig!»

»Godt, kom då!»

Mannen ilade förut. Man kunde nogsamt förstå, att han icke var här första gången, ty så väl kunde ingen främling förstå att begagna sig af alla de fördelar, som terrängen erbjöd en vandrare.

Jag trodde till en början, att han skulle leda mig till något af de få ännu qvarstående husen, men denna förmodan slog fel, ty vi stodo snart på öppna fältet.

Här stannade den okände och frågade, i det han med högra handen strök sitt långa hvita skägg:

»Jag förmodar, att du hitkommit ridande. Hvar är din häst?»

Jag sade honom det.

»Då begifva vi oss dit och hemta den.»

Vi funno hästen på det ställe, der jag lemnat den. Mannen med det hvita skägget satte sig upp bakom mig på hästryggen och anvisade kosan.

Jag märkte, att mannen ville upphinna den framåttågande kroathopen, ty öfver fältet flögo vi fram med en sådan fart, att då jag till en början knappt kunde urskilja ljudet af den borttågande krigsmusiken, så voro vi kroaterna om några minuter så nära, att vi kunde urskilja ljudet af de bortdragandes råa skrattsalvor.

Mycken nytta hade jag för öfrigt af denna färdgenom den mörka natten, ty min följeslagare gaf mig alla de upplysningar om fiendernas antal, ställning, anförare m. m., som jag kunde behöfva. Jag hade således uträttat konungens uppdrag och kände mig lugn i öfvertygelsen att vid min återkomst kunna till konungens nöje redogöra för fullgörandet af mitt ärende.

Kroaterna, som ödelagt Penkun, voro en afdelning af fältmarskalk-löjtnanten Savellis korps.

»Hvarthän fara vi?» sporde jag nu min reskamrat.

»Dit, der du får se en tafla af obeskriflig jemmer och der ditt goda svärd skall finna arbete. Fråga mig icke mera!»

Några minuter ännu räckte vår snabba färd. Då stannade hästen plötsligt vid en djup graf och vägrade att gå längre. I detsamma hoppade mannen med det hvita skägget ned på marken, sägande:

»Nu äro vi framme!»

»Så! Och hvad skola vi göra här?»

»Först binda hästen!»

Detta var snart uträttadt.

»Nå, hvad mera?» sporde jag, ty jag tyckte, att saken började förefalla mig misstänkt och den tanken föll mig in. att jag tilläfventyrs blifvit lockad i ett bakhåll. På min fråga svarade mannen:

»Vi skola afbida tiden.»

Hvad jag icke strax märkte, det var att på andra sidan om den djupa grafven lopp vägen. En annan omständighet upptäckte jag äfven, nämligen att kroatskaran närmade sig allt mer och mer. Vi hade således på en genväg genskjutit den.

Lågorna från det brinnande Penkun upplyste trakten tillräckligt för att låta oss kunna se deföremål, som icke voro alltför långt borta. Vi nedstego i gropen och krälade uppför dess andra sida, så högt att våra ögon kunde öfverskåda vägen, utan att vi sjelfve lupo någon fara att blifva upptäckte.

Kroaterna tågade förbi. Det var en skara af vid pass etthundra vilda sällar, hvilka voro på väg att uppsöka sin befälhafvare, som med hufvudstyrkan dragit bort i rigtning mot Pasewalk.

Emellan sig förde de fångar, som på det ohyggligaste sätt plågades. Somliga piskades under de ohyggliga varelsernas hånskratt, andra dignade ned af trötthet eller kanhända blodförlust och måste under sabelhugg och svordomar åter resa sig upp och fortsätta marschen, för att efter några steg förnya samma uppträde.

Jag kände, huru vreden steg mig åt hufvudet, och var just i begrepp att störta upp och med mitt från den föregående striden ännu blodiga svärd söka befria åtminstone en af de arme. Men min kamrat afhöll mig från denna dårskap, hviskande:

»Icke ännu!»

»Men när?»

»Snart!»

Medan detta hviskande samtal fördes, hade kroathopen aflägsnat sig och snart dog såväl hånskrattet som jemmern bort i fjerran.

»Väntar du flere?» sporde jag.

»Ja!»

»Af samma sort?»

»Du får väl se», anmärkte min kamrat med ett bittert skratt.

»Kan och vill du inte säga mig, hvem duväntar, och hvarför vi bida här, så drager jag genast mina färde.»

»Hvad det unga blod är hett», genmälde den gamle. »Lef så länge som jag, så lär du nogsamt att vara tålmodig. Så hör då! Desse hundar hafva dragit min systers son ur den bädd, der han af en farlig sjukdom qvarhållits länge, det är nu i sjette månaden. Sjuk, naken, förtviflad, har han blifvit bortsläpad af kroaterna för att i ett kejserligt fängelse tillbringa sina återstående dagar, eller kanhända uppgifva andan under vägen och uppätas af hundar och vilda djur. Men tyst, här hafva vi dem... Ja, rigtigt! Hör, huru de skråla! Yngling, hjelper du mig nu, nog torde jag en annan gång kunna bistå dig.»

Fyra skrålande kroater kommo nu dragande vägen framåt. Emellan sig förde de en stackars yngling, som knappast förmådde släpa sig fram.

»Framåt, din hund», skriade en af kroaterna, i det han gaf ynglingen ett slag med sin knutna hand, så att han föll i

marken. Men det blef också det sista slag, som den barbaren utdelade i denna verlden, ty mitt goda svärd afklippte plötsligt hans lifstråd och förpassade hans syndiga själ till en annan verld.

Der stod jag nu ensam mot tre fiender, ty gubben sysselsatte sig med den fallne ynglingen och skulle för öfrigt hafva gjort mig föga gagn i en strid på öppna fältet, såsom här.

Med ett väldigt sabelhugg störtade jag en annan af fienderna till marken. Just i det ögonblick, då denne föll, lyftade en af de båda återstående sitt svärd, måttade mot mitt bröst, men jag varsnade hans afsigt i god tid. Våra klingor korsadehvarandra, så att det blixtrade vida omkring. Mitt svärd, som var af svenskt stål, höll och förblef helt, men kroatens sprang med ett klingande ljud sönder. Nu var han afväpnad, men karlen var både modig och vig. Inom ett ögonblick var han mig inpå lifvet, men jag var lika snabb i mina rörelser som han. Det var hårdt emot hårdt. Vi brottades länge.

Under tiden visste den återstående kroaten icke, hvad han skulle företaga sig. Begagna sin sabel kunde han icke, ty under det jag brottades med hans kamrat, råkade han i fara att genom snabbheten i våra rörelser lika ofta träffa vännen som fienden. Gubben, min följeslagare, hade han icke märkt.

En stund stod kroaten villrådig, men när han plötsligt såg mannen med det hvita skägget resa sig upp från den undersökning, han företagit med sin systerson, menade han säkerligen, att han här hade för sig en ny beväpnad fiende, hvarför han flydde från stridsplatsen, så fort benen förmådde fortskaffa honom.

Återstod således af alla de fyra kroaterna endast den, med hvilken jag brottades. Det var en svår dust, ty den gossen var både stark i armarne och snabb i sina rörelser.

Slutligen blef jag dock hans öfverman och hade den glädjen att se honom ligga, säkert bunden, vid mina fötter.

Jag beslöt att taga fången med mig till svenska lägret. Tvärsöfver hästhalsen band jag honom säkert fast, och om den sammanböjda ställning, i hvilken han måste tillryggalägga den långa vägen, icke just var för honom så särdeles beqväm, såmedförde den dock den fördelen för mig, att jag icke behöfde frukta, att fången skulle undkomma.

Gubben lade sin systerson på sina axlar och tog afsked af mig med följande ord:

»Yngling! Du har i afton bevisat mig en dubbel välgerning. Du har först räddat mitt eget lif och sedan min systersons. Var öfvertygad, att du icke skall blifva olönt. Hus och hem har jag i dag sett uppgå i lågor. Fridlös skall jag irra omkring till min graf. Mitt lif skall hädanefter vara invigdt åt den heliga sak, för hvilken du under en ädel konungs fana strider. Jag åter skall verka i det fördolda. Farväl! Gud signe dig, yngling! När du behöfver min hjelp, skall jag vara vid din sida».

Vi skildes åt.

Hvar och under hvilka förhållanden jag återsåg mannen från Penkun, skall jag framdeles omförmäla.

Innan morgondagens sol belyste höjden, der det svenska lägret befann sig, stannade min häst, svettig och flämtande, utanför konungens tält.

Jag erhöll genast företräde, ty konungen hade redan uppstigit från sin bädd.

»Nå, Flink, välkommen åter! Du håller ord, som jag ser».

Så tilltalade mig den gode konungen.

»Herre konung! Hör, huru jag uträttat mitt uppdrag.»

Derefter redogjorde jag för allt och slutade med att omnämna fången, om hvars införande konungen genast gaf befallning.

Konungen förhörde honom sjelf, medan jag begaf mig till mina kamraters tält, der jag lät mig den redan tillredda frukosten väl smaka.

*

III.

Räddning i dödsfara.

Vi gjorde med hvarje dag framsteg i Pommern. De kejserliga besättningarna måste öfverallt vika för de svenska vapnens magt. Landets invånare kunde icke nog prisa de svenske krigarnes tukt och ordning. Disciplinen var så sträng i vårt läger, att ingen tilläts ostraffadt förolämpa de fredliga menniskorna eller beröfva bonden så mycket som en sked spanmål eller en höna. Alla sådana förbrytelser straffades af Gustaf Adolf med största stränghet och hvar och en, som tjenade under den svenske konungens ärorika fanor, måste med penningar betala hvad han begärde af Pomrarne. Följden häraf blef naturligtvis den, att landets inbyggare gerna tjenade oss efter förmånga och räknade oss för vänner, men deremot afskydde de kejserliga trupperna, hvilkas beteende hade mera likhet med röfvares och mordbrännares än med det lugna, sansade uppförande, som tillkommer soldater.

Under sådana förhållanden blef jag af konungen sänd med bref och budskap till borgmästaren och rådet i Pasewalk, en vid floderna Uker och Randow belägen stad. Att jag blef mottagen med glädje, är lätt att förstå, då man vet, att hela Pommern ansåg Gustaf Adolf såsom en vän och befriare.

På rådsalen hade jag just inför en samling af vördnadsvärda gubbar redogjort för mitt uppdrag,som innehöll löfte om beskydd för staden på vissa vilkor. Der sågs borgmästaren, hela rådet och de förnämste af borgarne. Alla betraktade mig med blida blickar.

Borgmästaren, en ärevördig, gråhårig gubbe, reste sig upp från sin plats och höll till de församlade ett tal, i hvilket han uppmanade till hörsamhet mot den svenske konungen.

»I ärlige rådmän», sade han, »och borgare i Pasewalk! Det är eder icke oveterligt, huru de kejserliga skarorna fara fram i vårt fattiga land, huru de röfva, bränna, skända och utöfva alla andra rysligheter, som tänkas kunna. Nyss hafva budbärare från Penkun bragt oss tidningar om de gräsligheter, som öfvergått denna stad. Mitt råd är derför att vi utan lång tvekan gå in på den svenske konungens vilkor. Han lärer, såsom det förljudes, vara en rättvis och mild herre, hvilken af Gud blifvit oss sänd till en räddare.»

Knappt hade den vördnadsvärde gubben yttrat dessa ord, förr än dörrarne till salen öppnades och en borgare instörtade med stor brådska och håret i oordning.

»Kroaterna äro här!»

Vid detta den inträdandes rop afmålade sig en plötslig förskräckelse på de fleste borgarnes anleten.

Endast borgmästaren bibehöll sitt lugn. Blott ett par ord gingo öfver hans läppar, men i de orden afspeglade sig hans själs stora sorg öfver det öde, som väntade hans fädernestad. Hans ord voro:

»Således för sent!»

Derefter satte han sig ned och hvar och en afbidade med spänd väntan hvad som ske skulle.

Icke länge varade vår ovisshet.Plötsligt afbröts den tystnad, som herskade i salen, genom vapenslammer och klingande af sporrar i den stenlagda förstugan och in trädde en liten skara af kejserliga soldater, nedsvärtade af blod och rök, vilda både till utseende och åthäfvor.

Ingen enda af dem vårdade sig om att aftaga hatten, utan med betäckta hufvuden klefvo de fram midt i salen, hvarefter en af dem hof upp sin mun till att tala, medan de öfriga fräckt blickade sig omkring bland de församlade med blickar, som tydligt röjde, att de röfvaraktige karlarne hade stor lust att plundra oss ofördröjligen.

»Jag förmodar», sade den, som tycktes vara anförare för skaran, »att jag här ser inför mig det hedervärda rådet i

Pasewalk, och du, gubbe, är säkerligen borgmästaren i denna håla.»

»Rätt så», svarade den gråhårige ordföranden i rådet. »Jag är verkligen borgmästare här i staden. Hvad vill du mig?»

»Dig vill jag ingenting, du är ju blott en utlefvad, kraftlös gubbe och skulle icke duga till pukslagare en gång. Var lugn, gubbe, jag ämnar visserligen icke att värfva dig till mitt tappra kompani. Der skulle du göra en ömklig figur. — Du vill veta, hvad jag befaller? Så hör då! Jag befaller, att staden Pasewalk inom en timme till mig utbetalar en brandskatt af 18,000 daler. Om icke detta sker, låter jag plundra staden.»

Borgarne bleknade. De visste väl, att det skulle vara omöjligt att anskaffa denna summa.

Borgmästaren reste sig helt lugnt och oförsagd från sitt högkarmade säte och svarade med fasthet:

»Innan jag afgifver något svar på dennaoförsynta begäran, vill jag veta, med hvem jag talar. Hvem är du, som vågar föra ett så högt språk?»

»Föga båtar det dig, gubbe, att veta mitt namn. Det är dig nog att erfara, att jag är öfverste i kejserlig tjenst, och att det är på kejsarens, din herres, vägnar, som jag nu kräfver 18,000 daler af Pasewalks stad. Hit med dem, gubbe! Jag har ondt om tid.»

»Ingalunda tror jag, att kejsaren befalt sina fältöfverstar att likt vilddjur husera i Pommern, och om han än skulle vara nog vansinnig och oklok att slik befallning utdela, så är dock dess åtlydnad i närvarande stund omöjlig. Genom de långvariga kejserliga inqvarteringarna och till följd af hungersnödens elände är Pasewalks stad i närvarande stund så utblottad på folk, att knappt tredjedelen af våra hus äro bebodda. Ännu fåtaligare äro de hus, der man ännu eger qvar en skilling eller en brödbit att stilla barnens hunger med. Och nu vill du, att en utarmad och utblottad stad skall erlägga till dig en summa, hvilken till och med för de stora städerna skulle vara en gruflig tunga. Ve eder, I förtryckare! När skall himlen befria oss från eder? I ären värre än pest och annan landsplåga.»

Gubben tystnade och såg frågande på sina medbröder i rådet.

»Har jag talat rätt?» sporde han dem.

»Ja!» ljöd det från de flestes läppar. Några fruktade sig och tego.

»I vägren således?» röt öfversten för de kejserliga kroaterna.

»Ja, vi vägra», svarade gubben, »emedan mani hela vår stad icke skall kunna hopskrapa femtio daler, än mindre adertontusen».

»Så fån I skylla eder sjelfve för hvad som kommer att hända.»

Öfversten gick raskt bort till fönstret, der han med svärdfästet sönderslog en ruta. Genom detta hål gaf han sannolikt tecken åt de nedanför bidande kroaterna, ty inom en minut strömmade de in i rådhussalen, hvarest de hemskaste scener nu utspelades.

Borgmästaren greps af kroaterna. Deras smutsiga händer bundo honom samman i krokig ställning och förde honom bort. Samma öde drabbade rådmännen och borgarne.

Förgäfves svängde jag mitt svärd. Då jag var den ende, som egentligen tänkte på försvar, måste jag naturligtvis snart blifva öfvermannad af så många. Tre eller fyra, som med blodiga pannor lågo på rådhusgolfvet, vittnade emellertid om min goda vilja.

Jag stred med förtviflans mod. Då hörde jag den kejserliga öfverstens råa röst alldeles invid mig:

»Ha, det är en svensk! Gif dig på nåd och onåd!»

Jag svarade icke, ej heller gaf jag något tecken till att jag ärnade lyda tillsägelsen. Mitt goda svärd dansade lika oafbrutet.

»Gören honom ingen skada!» befalde öfversten. »Han måste gifva oss underrättelser om våra fiender. Sedan

skolen I gerna få hänga honom.»

Några kroater anföllo mig bakifrån. I samma ögonblick erhöll jag ett svårt slag i hufvudet, så att jag sanslös föll till golfvet.

Jag hade förlorat medvetandet.När jag åter vaknade, befann jag mig i ett mörkt rum, som att döma af luftens osundhet och fuktighet tycktes vara en källare. Jag låg på golfvet, och då jag räckte ut handen, mötte den endast vatten och smuts. Det kalla vattnet trängde genom kläderna och förorsakade en oangenäm kyla. Jag reste mig derför upp och skakade smutsen af mig.

Genom ett fönster af ringa omfång, beläget uppe vid taket, inströmmade ett sparsamt ljus. Småningom vande jag mig vid halfdunklet, så att jag förmådde urskilja föremålen. Dessa voro hvarken många eller svåra att räkna. Golf och tak samt fyra väggar, det var alltsammans. Icke en möbel, ej ens en stol eller ett bord, var tillfinnandes.

Ingalunda vet jag, huru lång tid jag legat afsvimmad på det gyttjiga golfvet i denna håla, innan jag vaknade till sans. Fåfängt bemödade jag mig att igenkänna, hvar jag befann mig. Förgäfves lyssnade jag efter något ljud, som kunde vägleda mitt omdöme. Allt var tyst och stilla. Icke ens en vindsuck trängde till mitt öra. Lika fåfänga blefvo mina bemödanden att uppnå den lilla fönstergluggen. Den var belägen alltför högt upp och väggen var alltför slipprig af fuktighet. Jag befann mig inmurad i en graf, ur hvilken jag icke hade någon utväg att fly. Min själ greps derför af samma hemska, plågsamma känslor, som en lefvande begrafven menniska måste erfara, när hon ur sin skendöd vaknar upp i den trånga, luftlösa och qväfvande kistan. Ångestsvetten bröt ut öfver hela min kropp. Jag kände en qväfvande tryckning öfver bröstet. Allt hopp syntes mig vara förloradt.

Alltför väl insåg jag, att kroaterna efter fulländad plundring hade dragit bort och lemnat migåt mitt grymma öde. Jag mindes visserligen, att den fiendtlige öfversten hade befalt dem skona mitt lif tills vidare, då han erfor, att jag var svensk och att jag följaktligen kunde vara dem nyttig genom underrättelser om svenskarne. Denna erinring tycktes egnad att ingifva mig något hopp. Men huru lätt kunde icke den vilda hopen blifva bortskrämd? Eller kunde jag icke helt enkelt hafva blifvit glömd under de vilda scener, som sannolikt blifvit uppförda i Pasewalk?

Många gånger hade jag redan då sett döden djerft i ögonen. Men det hade alltid varit i öppen strid för konung och fosterland och derför hade döden icke ingifvit mig någon fasa. Nu deremot kände jag förtviflans demoner med sina jernklor gripa allt mera fasta tag i mitt hjerta, ty den död, som jag här hade för ögonen, det var icke en död i ärofull strid, utan det var den rysligaste af alla dödens former — att dö af hunger och af törst.

Jag ropade af alla krafter, men ingen hörde, ingen svarade mig. Om jag hade befunnit mig ensam i en ödemark, skulle jag icke kunnat vara omgifven af en djupare tystnad.

Uttröttad af mina fåfänga ansträngningar och af de själsqval, jag led, föll jag i en vanmagt, under hvilken febersjuka fantasier jagade hvarandra i min inbillning. Detta drömmande tillstånd var ännu plågsammare.

Jag tyckte mig ligga i en likkista. Min far och min mor stodo vid båren och fälde bittra tårar. Min yngre syster, med hvilken jag alltid varit förenad i den innerligaste kärlek, låg på knä vid kistan, kysste mina händer under högljudd jemmer och klagan. Slutligen fyldes rummet med folk, somvoro högtidsklädda. Jag igenkände dem alla, men kunde icke gifva dem något tecken, att jag lefde. Nu lades locket på kistan. Jag visste, att mitt lif berodde på att nu kunna ropa. Jag ansträngde mig. Omöjligt! Jag kände, huru kistan upplyftades och blef bortburen och ... o, fasa!

Under en smärtsam och brännande känsla af förtviflan upplöste sig denna hemska bild och försvann ur min själ, för att lemna rum för andra. Sedan allt en stund varit insvept liksom i dimma, flammade en klar och glänsande eldslåga upp ur dimman, hvilken allt mer hade antagit form af en tung och svart, i väldiga vågor kringvältrande rök. Den första lågan efterföljdes af andra och jag bemägtigades af en känsla, som om jag vetat, att nu måste jag blifva innebränd af denna förhärjande, alltmera kring sig gripande eld. Huru plågsam denna föreställning var, kan man lätt föreställa sig. Döm då om min fasa, när jag hörde eller tyckte mig höra ett doft brakande och kände en tung kropp falla ned på mig och jag erfor en stickande smärta i bröstet.

I detta ögonblick af ytterlig förskräckelse vaknade jag upp, och min fasa låter icke beskrifva sig, ty jag varsnade strax, att den senare hälften af min feberfantasi var icke dröm, utan — verklighet.

Den kropp, som fallit ned på mitt bröst, var ett stycke af det brinnande taket, och smärtan, som jag kände, härrörde sig af elden, hvilken hade fattat i mina kläder. Hela byggningen öfver mitt hufvud tycktes stå i lågor, och den tid, som syntes mig återstå till dess sammanstörtande, trodde jag icke böra räknas i minuter, utan till och med blott i sekunder. Jag var omhvärfd af lågor.Orsaken till eldens uppkomst var mig klar redan i första ögonblicket. Kroaterna hade efter vanligheten tändt eld på husen, sedan de först plundrat dem på deras mer eller mindre dyrbara innehåll.

Hvad var att göra? Ack, jag kunde tyvärr icke göra något annat, än söka tillkämpa mig så mycket mod som möjligt, för att med undergifvenhet möta det öde, som nu syntes mig oundvikligt. Mina brinnande kläder släckte jag i det smutsiga vattnet på golfvet i mitt fängelse.

Ännu ett stycke af det brinnande taket föll ned och mitt trånga fängelse uppfyldes med qväfvande rök. Då, just i det ögonblick, jag anbefalde min själ i Guds hand och med visshet väntade döden, hörde jag en mensklig röst alldeles invid fönstergluggen ropa:

»Lefver du?»

Det var med en outsäglig glädje, som jag svarade till denna fråga ett ljudligt:

»Ja! ännu lefver jag.»

En tågända kastades ned genom gluggen och jag hörde i detsamma rösten tillägga:

»Skynda dig och klättra hit upp!»

Man förstår nog, att jag icke lät säga mig detta två gånger. Snart befann jag mig med repets tillhjelp uppe i fönstergluggen.

»Hjelp mig nu att sönderbryta gallret!» befalde rösten utanför.

I den första glädjen öfver utsigten till räddning hade jag icke besinnat, att fönstret var försedt med starka jerngaller och att det ännu var tvifvelaktigt, huruvida vi skulle kunna medhinna att sönderbryta detta sista hinder, innan huset störtade samman och begrof mig under sina spillror.Emellertid arbetade jag med tiodubblad styrka och äfven min okände räddare ansträngde sig af alla krafter.

Under det vi sålunda voro sysselsatte, jag med blotta händerna och min räddare med en grof jernstång, kom jag att tänka på, att jag någonstädes hade tillförene hört denna samma röst. Ju mera jag tänkte derpå, desto fastare kände jag mig öfvertygad, att denne person, som så oväntadt kom mig till hjelp, var ingen annan än min gamle bekante från Penkun, samme man, som jag räddat ur kroaternas händer och hvars brorson jag varit honom behjelplig att befria ur samma röfvareklor.

Slutligen lyckades efter ett par minuter våra bemödanden att med förenade krafter bryta löst ett par af gallren, hvarigenom åstadkoms en öppning, tillräckligt stor för att låta mig krypa ut.

Väl utkommen, såg jag framför mig en gestalt, insvept i en munkkåpa. Jag ämnade just tilltala honom, men erhöll icke tid dertill, ty karlen grep mig hårdt i armen och förde mig skyndsamt från stället. Knappt hade vi aflägsnat oss tjugo steg, förr än hela byggnaden med ett väldigt brak föll samman och en flammande låga, åtföljd af hvirflande rökmoln, slog upp ur ruinerna. En minut till derinne i hvalfvet och jag hade varit förlorad.

»Ännu hafva icke kroaterna lemnat Pasewalk», yttrade min mystiske följeslagare. »Ännu rasa de här och der, ehuru raseriet har flyttat sig till andra delar af staden. Derför fly, så fort du hinner! Få de dig en gång till i sina händer, så lärer du icke så lätt kunna undslippa.»

»Hvem är du, främling?» sporde jag. »Migsynes, att jag tillförene hört din röst. Var det icke i Penkun?»

»Rätt så!»

»Och din brorson?»

»Är förd i säkerhet.»

»Och du sjelf?»

»En irrande pilgrim är jag. Jorden är stor. Vägarne äro många. Säll den, som finner den bästa vägen! Man strider här i landet för ljus och frihet, man kämpar för att krossa mörkrets bojor. Mitt lif är egnadt åt den heliga saken.»

I det samma hördes i en sidogata ett alltmer tilltagande buller. Vi drogo oss på min följeslagares anvisning bakom murarne af ett redan nedbrändt hus, i hvars ruiner elden syntes hafva slocknat. Här dolde vi oss och härifrån varseblefvo vi ett af de mest skakande uppträden, hvartill mina ögon någonsin varit vittnen.

Förbi oss drog under hån och skratt en rusig skara af femtio eller sextio banditaktiga kroater. Svordomar, hädelser, rått skämt och annan ohöfviskhet var det minst afskräckande i detta uppträde. En hel skara af fångar drefs framför banditerna. Först såg man en skara hospitalshjon, arma, usla, vansinniga menniskor, hvilka icke ens hade förstånd nog att inse den fara, i hvilken de sväfvade. En af de sinnessvaga framgick med stolta steg, bärande i handen en knölpåk, hvilken sannolikt i hans ögon var en konungaspira. Inga ord förmå skildra åsynen af vanvettiges elände. Och likväl såg man de råa soldaternas käppar och sablar oupphörligt dansa på de svagsintes ryggar.

Vidare igenkände jag på en vagn Pasewalks borgmästare, mannen med det ärevördiga utseendetoch de hvita lockarne. Naken och hophunden i krokig ställning, skulle han föras bort. Äfven några af rådmännen varsnade jag i samma belägenhet.

En ung och täck flicka kom skyggt smygande längs efter gatan. Kanske sökte hon sin far och mor. Kanske hade hon gått att forska efter sin hjertans kär bland allt detta elände. Hon mötte den råa hopen. Först hörde jag några ohyggliga skämtord hagla öfver den arma jungfrun och jag såg, huru rodnaden dervid uppsteg på hennes skära kind. Sedan kastade sig en ryttare af hästen, jagade ett ögonblick den unga flickan, grep henne, band henne fast vid sadelknappen och förde henne bort.

Jag måste åse allt detta och mycket annat obeskrifligt elände, utan möjlighet att kunna hjelpa. Hvad kunde också jag ensam uträtta mot så många fiender?

Åter var gatan tom och vi kunde tänka på att färdas vidare. Min kamrat i munkdrägten var den förste som yttrade något:

»På sådant sätt förfäktar kejsaren sin sak, hvilken han också säger vara Guds sak. Ve öfver allt hyckleri! Guds vrede måste drabba dem, som ondt göra.»

Jag var alltför upprörd att kunna svara.

Då sågo vi på afstånd en ensam ryttare, i hvilken jag genast igenkände öfversten för kroaterna. Han var, som sagdt är, ensam. Icke en enda af hans folk syntes på hela gatan. Troligen ville han, innan han drog vidare, öfvertyga sig om, att ingenting mera fans att stjäla, ty han blickade uppmärksamt omkring sig och lät hästen i sakta mak färdas framåt. Nu varseblef han troligen ett ungt,blekt, men utomordentligt skönt qvinnoansigte, som förstulet blickade ut genom ett fönster i ett ännu stående hus. Snabb som tanken, hoppade öfversten af hästen, band den vid foten till samma hus och försvann i portgången.

Jag beslöt våga ett försök och bemägtiga mig öfverstens person och gångare.

Sakta gick jag bort till hästen och lossade hans band samt svingade mig i sadeln. Så höll jag väntande en stund vid sidan af porten; min afsigt var, att öfversten icke skulle varseblifva mig, förr än han redan var utanför porten, och denna min plan lyckades öfver förväntan.

Emellertid hade öfversten bemägtigat sig den unga flickan och kom nu, bärande henne i sina armar. Så snart han varseblef mig, skiftade han färg och släppte ögonblickligen den unga flickan, hvilken begagnade sig af tillfället och flydde.

Innan öfversten hann företaga någonting till sitt försvar, hade jag afväpnat honom. Ett starkt rep fästades om hans båda händer, hvilka sammanbundos. Andra ändan af repet bands vid hans egen sadelknapp och efter en kort afskedshelsning till min räddare lät jag hästen taga vägen åt den rigtning, der jag med säkerhet väntade att möta min konung och hans trupper. Kroatöfversten måste springande följa med och mer än en svettdroppe perlade ned för hans solbrända kind, innan vi nådde svenska lägret.

Då jag sprängde åstad öfver torget i Pasewalk, såg jag några af odjuren komma tågande från en sidogata. Med högljudda rop och lifliga åtbörder gåfvo de tillkänna, att de varseblefvo såväl mig som den bedröfliga ställning, i hvilken derasöfverste var försatt. Men som de voro till fots, kunde de icke upphinna mig. I stället släckte de sin harm på några stackars barn, som under gråt lupo omkring, troligen sökande efter sina förlorade föräldrar. Kroaterna spetsade de små på sina pikar och kastade dem under vilda skrän i lågorna. Denna syn var den sista jag skådade af de upprörande scener, som på denna dag Pasewalks stad bevittnade. Jag gaf hästen sporrarne och befann mig snart med min efterlöpande fånge utanför staden.

Angående borgmästarens och rådmännens och de förnämste borgarenas öden, erfor jag en tid derefter i Garz, att de blifvit förda till denna stad och att de i Garz hade under regnigt vinterväder och på kalla marken måst tillbringa tre dygn under bar himmel, plågade lika mycket af hunger, som af soldaternas hån. Om deras vidare öden erfor jag aldrig någonting.

*

IV.

I fiendens läger.

Magdeburg hade fallit och i den fordom lyckliga och välmående staden uppfördes nu ett af de hemskaste skådespel, som något lands historia har att upprulla för våra ögon. Bland flammande lågor och ramlande ruiner utspelades scener, så hemska, att, såsom en tysk historieskrifvare säger, öfverste var försatt. Men som de voro till fots, kunde de icke upphinna mig. I stället släckte de sin harm på några stackars barn, som under gråt lupo omkring, troligen sökande efter sina förlorade föräldrar. Kroaterna spetsade de små på sina pikar och kastade dem under vilda skrän i lågorna. Denna syn var den sista jag skådade af de upprörande scener, som på denna dag Pasewalks stad bevittnade. Jag gaf hästen sporrarne och befann mig snart med min efterlöpande fånge utanför staden.

Angående borgmästarens och rådmännens och de förnämste borgarenas öden, erfor jag en tid derefter i Garz, att de blifvit förda till denna stad och att de i Garz hade under regnigt vinterväder och på kalla marken måst tillbringa tre dygn under bar himmel, plågade lika mycket af hunger, som af soldaternas hån. Om deras vidare öden erfor jag aldrig någonting.

*

IV.

I fiendens läger.

Magdeburg hade fallit och i den fordom lyckliga och välmående staden uppfördes nu ett af de hemskaste skådespel, som något lands historia har att upprulla för våra ögon. Bland flammande lågor och ramlande ruiner utspelades scener, så hemska, att, såsom en tysk historieskrifvare säger,»historien saknar språk och konsten färger» till att beskrifva dem. Hvarken barndom eller hjelplös ålderdom, hvarken kön eller stånd skonades. Hustrur skändas i sina makars åsyn, unga flickor misshandlas och vanäras, medan deras föräldrar och trolofvade,

bundna med starka fjettrar, bittert känna den gränslösa sorgen att icke kunna hjelpa dem. Kroaterna gjorde sig en särdeles stor njutning af att kasta barn i lågorna och hvarje qvidande, som de små olyckliga offren frampressade ur sina späda bröst, besvarades af de vilde männen med svordomar, skratt och muntert skämt. Tillys råa soldater ansågo intet ställe heligt. I en kyrka fann man femtiotre halshuggna qvinnor och i en annan upptäckte man någon tid derefter ett dussin andra, upphängda högt under tempelhvalfven med hufvudet nedåt.

Så förde våra fiender, de kejserlige, krig. Genom sådana grymheter trodde sig Tilly befrämja Guds och den katolska kyrkans och kejsarens sak. Gerna ville man om en man, sådan som Tilly, hvilken för öfrigt icke saknade en viss storhet, tänka, att han var okunnig om dessa våldsbragder och att sådana grymheter åtminstone skedde mot hans vilja. Men äfven denna utväg återstår oss icke, ty man har bevarat minnet af ett samtal, som på denna olycksdag fördes mellan Tilly, den kejserlige befälhafvaren, och en af hans officerare.

»Herr general», sade denne, »värdigas...»

»Hvad vill Ni?» röt Tilly, som af officerens tilltal blef störd i åskådandet af eländet — en syn, som han njöt från en strax utanför staden belägen höjd.

»Jag har en bön till min fältherre.»»Nå, skynda!»

»Om jag någon gång med min tapperhet bidragit till någon af edra härliga segrar, så vägra icke bifall till min framställning.»

»Säg ut eder mening!»

»För Guds och den heliga jungfruns skull och för eder egen krigsära, gif befallning om, att man upphör med dessa våldsgerningar, dessa mord, denna...»

Tilly ristade sitt hufvud och sade leende, liksom om hans ögon haft framför sig en fridfull tafla af fröjd och lycka:

»Kom tillbaka om en timme, så vill jag se till, hvad jag kan göra! Soldaten måste hafva någon ersättning för sina mödor och faror.»

Emellertid förhärjades staden med oförminskadt raseri. Det upphof sig en stark storm, som ännu mera gaf fart åt elden, så att hela staden snart låg i ruiner och Tilly sjelf måste, för att kunna hålla sitt intåg i staden, under flera dagar låta några tusen man rensa gatorna från spillror.

Jag tror visserligen, att Gustaf Adolf gerna skulle hafva velat skynda det olyckliga Magdeburg till hjelp, men de svårigheter, som kurfursten af Brandenburg, Georg Vilhelm, genom sin obeslutsamhet lade i vägen för Gustaf Adolf, hindrade denne att i tid hinna fram till Magdeburgs undsättning.

Men efter Magdeburgs förstöring tycktes all krigslycka hafva vikit från den dittills segervane Tilly. Detta visade sig snart vid Leipzig, der Gustaf Adolf uppsökte honom för att leverera en afgörande drabbning.Det var den 16 September, dagen före det stora slaget. Hela svenska hären, till hvilken äfven en sachsisk armékorps hade slutit sig, stod lägrad vid byarne Podelwitz och Seehausen, midt emot de kejserlige.

Vi sysselsatte oss under förmiddagen med att blankputsa våra vapen och i öfrigt göra oss redo till den strid, som förestod, ty hvar man insåg, att det var vår konungs mening att här inlåta sig i strid med den hittills oöfvervinnelige Tilly.

Hela morgonen hade jag tänkt på, om det icke skulle vara en möjlighet att intränga i fiendens läger och kanske uppsnappa något af hvad der förehades och af fiendens planer för den stundande striden. Den tanken rann mig ständigt i hågen, att jag ju derigenom skulle tjena min käre konung och den sak, för hvilken han kämpade.

»Sannerligen», tänkte jag, »löpa icke vår konung och vi alla en ganska stor fara, då vi nu inlåta oss i denna strid. Ty om jag antager, att vi förlora slaget (allting är ju möjligt), så skall det utan tvifvel ske, att båda kurfurstarne, den af Sachsen och den af Brandenburg, hvilka nu äro våra bundsförvandter, skola vackla och troligen rent af öfvergå till de kejserlige. Det finnes ingen beständighet, ingen karaktersfasthet hos dessa ömkliga herrar. De

vända städse kappan efter vinden och efter oss eller vår konung fråga de intet, ehuru vi våga lif och blod och ära och egodelar för deras egen sak. Om jag således tänker mig möjligheten att vi i morgon eller öfvermorgon blifva slagna, så skola vi stå alldeles ensamma, och att såsom en slagen fiende befinna sig på fiendtligt område, det är en ställning, som jag hvarken unnar min konung eller mig sjelfeller mina tappra kamrater. Jag må derför försöka att intränga i fiendelägret för att möjligen skaffa vigtiga underrättelser.»

Dessa tankar hade under flera timmar sysselsatt mig och jag började äfven eftertänka medlen till min plans utförande, då jag erhöll ett oväntadt bistånd. Min öfverste, en tapper och redlig, ehuru stundom något hård man, lät kalla mig till sitt qvarter, som han hade uppslagit i en eländig koja.

»Min käre Flink», sade han, »känner du det här folkets språk, bland hvilket vi nu befinna oss?»

»Ja, herr öfverste. Jag kan till och med tala något litet bondtyska.»

Jag ansåg, att det skulle hafva varit en bristande vördnad, om jag hade besvärat min förman och chef med en beskrifning om, huru jag kunde vara bevandrad i det utländska och främmande språket. Men här i dessa anteckningar kan jag, utan att brista mot subordinationens lagar, omtala, att jag derhemma i Sverige hade en morbroder, som i flera år tjenat en i Tyskland bosatt svensk herre, och af denne morbroder hade jag inhemtat mycket af det främmande tungomålet.

Öfverstens anlete klarnade, då han hörde, att jag verkligen trodde mig hafva någon kunskap i tyskarnes språk.

»Godt», sade han, »då kan du göra oss alla en stor tjenst.»

»För min konung och min öfverste», svarade jag öppet och ärligt, »vill jag gerna offra till och med mitt lif.»

»Med mod och klokhet torde föga fara vara för lifvet, och jag vet, min käre Flink, att du eger bådadera.»Jag bugade mig och kände mig stolt öfver min förmans beröm, ty jag visste, att jag i någon liten mån förtjenade det.

»Nu är min mening», fortfor öfversten med ett förnöjdt leende, »att du förkläder dig till bonde och under förevändning att hafva något att afyttra begifver dig in ibland fienderna för att möjligen utforska något angående deras planer och förhoppningar. Visserligen är vår store konung icke den, som behöfver några smygvägar för att vinna en seger, hvilken hans fältherreegenskaper ändå skola göra lätt, men som du nogsamt begriper, står ganska mycket, ja allt på spel för oss och det kan derför icke skada att genom en krigslist söka omintetgöra fiendens planer och vinna seger.»

»Det gläder mig», svarade jag ödmjukt, »att jag kommit på samma tankar af mig sjelf. Jag har nämligen hela denna morgon rufvat på samma planer, som min öfverste nu nådigt gifvit mig del af, och om icke herr öfversten hade låtit kalla mig hit, skulle jag ändå hafva infunnit mig, för att begära nådigt tillstånd att utföra mina planer.»

»Skönt!» utropade öfversten. »Du är mig just en flink buss, min käre Flink. Jag behöfver således icke spilla flera ord på att uppmana dig ingå på mitt förslag. Du låter mig emellertid veta, huru det aflöper, och om du icke är återkommen i morgon tidigt, så lofvar jag att utkräfva en blodig hämd på fienderna, ty jag antager då såsom säkert, att de hafva dödat dig. Gå med frid! Farväl, min tappre gosse!»

Man kan nogsamt förstå, att sådana ord af en förmans mun skulle lägga sig välgörande och hugnesamt kring en krigares hjerta. Jag var derförganska glad till mods, när jag lemnade öfversten, sedan han tillagt många förmaningar och goda råd.

I närheten af den plats, hvarest jag och mina krigskamrater hade vår post inom lägret, låg en större bondgård, tillhörande byn Seehausen. I denna gård hoppades jag bekomma de till min förklädnad nödiga kläderna, ty invånarne i dessa trakter voro vänskapligt sinnade emot oss och stodo oss bi efter bästa förmåga. Mina förhoppningar slogo icke heller fel. Jag erhöll till låns en fullständig bondbeklädnad, hvilken visserligen satt illa på min kropp, men ändå blef af mig med stor tacksamhet mottagen. Den välvilliga bondgumman lånade mig äfven en gammal lefvande tupp och en stor spräcklig höna, och med detta fjäderfä och ett par tjog ägg i en korg, sådan bönderna på den tiden brukade i Tyskland, begaf jag mig på min vådliga färd, icke döljande för mig sjelf,

att denna färd kunde kosta mitt lif, ty jag visste, att om jag blefve gripen som spion, så vore hängning i närmaste hus eller träd det lindrigaste straff, som jag kunde hafva att vänta mig. Men försagdhet och modlöshet hafva aldrig varit min sak och jag kan derför utan skryt säga, att jag var vid ett godt mod, när jag med min börda på omvägar, som ledde genom skogar och öfver träsk, nalkades fiendernas lägerplats.

Framkommen i skogsbrynet, stannade jag ett ögonblick för att osedd öfverskåda det fiendtliga lägret. Här och der såg jag en officer, som med martialisk hållning och gravitetiska steg vandrade af och an, kastande bistra blickar hän öfver den lilla floden Lober, på hvars andra strand det svenska lägret utbredde sig för hans ögon. Soldaterna roade sig i smärre kretsar på mångahanda sätt. En ellerannan tycktes vara försänkt i böner, räknande efter katolikernas sed sina *Pater noster* och sina *Ave Maria* på de smutsiga radbanden, möjligen för att undvika det fatala misstaget att bedja för många böner. Men de aldra flesta hade annat att sysselsätta sig med och så varseblef jag stora hopar af svärjande, drickande eller spelande krigare, men ingenstädes såg jag spår till den ordning, hvilken rådde i det läger, som jag nyss hade lemnat på andra sidan Lober. Från byn Wahren, hvars hus jag på afstånd kunde varseblifva, nalkades en hop kroater, hvilka drefvo framför sig röfvad boskap, ty de kejserlige soldaterna plundrade med lika lust och behag sina landsmän, som de sköflade ett fiendeland. Det var dem likgiltigt, hvem som hade varit egare till oxen, blott de fingo vara med om att äta upp den.

Emellertid ansåg jag mig icke hafva någon tid att qvarstanna på mitt gömställe, ehuru den tafla som utbredde sig för mina ögon, var väl värd att skåda. Dristigt klef jag fram med min korg och snart var jag omringad af soldaterna. Nu gälde det att hafva tungan rätt i ordning.

»Halloh, min gosse!» ropade en tjock österrikare. »Hvad har du der i korgen?»

»Lifsmedel till salu», svarade jag på tysk bonddialekt och, för att spela min roll ännu bättre, låtsade jag mig vara mycket rädd för den bålde krigsmannen. Denne och hans kamrater utbrusto i gapskratt, när de sågo mina ben darra, liksom om jag hade skolat gå till stupstocken.

»Lifsmedel», sade en. »Kom, så skall jag befria dig derifrån!»

Med dessa ord ville han taga korgen ifrån mig,men jag sprang ett stycke ifrån honom och sade med låtsad räddhåga:

»Gode herrar krigsmän! Hafven medlidande med en stackars, fattig bonde och tagen icke ifrån mig det enda jag har att sälja. Hvar skall jag sedan få bröd ifrån till min hustru och barnen derhemma? Köpen min tupp, så att jag kan hafva penningar med mig hem, annars .....»

»....... annars får du väl stryk af din käring.»

»Ha, ha, ha!» skrattade de vilde sällarne.

Det var nu visserligen icke min mening att framställa mig såsom en under toffeln stående äkta man, men jag tänkte, att om det kunde höja mig i soldathopens ögon, så borde jag icke hafva något deremot. Likväl ansåg jag det höra till stycket att låtsa en större förskräckelse för soldaterna, än för den käring, som desse trodde mig ega derhemma.

»Lugna dig, min gosse», sade en af dem under ett rått grinande. »Hvar är du hemma?»

»I byn Lindenthal», svarade jag, ännu till utseendet rädd.

»Hvad skulle du tycka om att blifva soldat?» sporde en annan.

»Hu!» sade jag, låtsande en rysning.

»Potztausend!» röt en af dem. »Det vore ett lyckadt skämt. Gripen honom och gören honom till soldat. Han skall snart tacka oss, för det vi dragit honom bort från hans elaka käring.»

Alla tyckte detta vara ett lustigt förslag och de trängde allt närmare inpå mig. Jag hade god lust att med tillhjelp af mina kraftiga armar befria mig från de efterhängsna soldaterna, men lyckligtvis ihågkom jag ändamålet med

mitt uppträdande på dennaplats och lyckades spela min roll oklanderligt ända till slutet.

Man fråntog mig min korg och iförde mig snabbt nog en drägt, som liknade deras egen, så att jag mycket väl kunde gälla för en af de tyska soldaterna. Nogsamt insåg jag, hvilket gagn denna drägt kunde göra mig under min vistelse i fiendens läger, och jag gjorde således intet öfverflödigt motstånd, utan lät dem smycka mig efter deras vilja, endast fortfarande att låtsa en alltjemt ökad fasa och förskräckelse, på det att de icke skulle kunna fatta några misstankar.

Lång stund roade sig mina nya kamrater åt mig och många voro de bitande skämtord, som haglade öfver mig på grund af min föga krigiska hållning och den räddhåga, som tydligt stod afmålad i mitt ansigte, hvilket jag för öfrigt sökte gifva ett så dumt och intetsägande uttryck som möjligt. Men omsider vände sig deras tankar till andra föremål. De återgingo till sitt spel och anlitade äfven ofta sina flaskor, så att jag slutligen kunde obemärkt smyga mig bort, och man kan lätt förstå, att jag skyndade att göra detta, så fort det blef mig möjligt.

Knappt hade jag aflägsnat mig så långt, att den drickande soldathopen icke kunde se mig, förr än jag skyndade att aflägga både den rädda minen och den okrigiska hållning, som jag dittills begagnat. Nu, då jag visste, att jag genom den tyska drägten var skyddad för igenkännande, gick jag dristigt på med min sedvanliga krigiska gång och later.

Jag styrde kosan mot den närbelägna byn Lindenthal, der jag visste att Tilly uppehöll sig. Några ord,som en af soldaterna hade yttrat, underrättade mig derom.

På bygatan i Lindenthal rörde sig gående och ridande krigare af alla grader och alla vapenslag, från trumslagarepojken till öfversten, från fotsoldaten till artilleristen. Alla tycktes hafva ondt om tid och ingen gaf således akt på mig.

Det var för mig emellertid af stor vigt att erhålla kunskap om, i hvilken gård Tilly hade sitt qvarter. För att tillfredsställa min nyfikenhet i detta afseende ingick jag i ett stall, hvarest jag såg några ryttare sysselsatta med att rykta hästar. Här lyckades jag att genom skickliga frågor få veta hvad jag önskade. De underrättelser, som jag inhemtade, voro fullständigare, än jag hade vågat hoppas, ty jag fick äfven veta, att Tilly nu höll krigsråd tillsammans med sina fältöfverstar i en byggnad, som jag kunde se vid ändan af gatan.

Vänligt tackande, aflägsnade jag mig från stallet och styrde kosan mot det hus, som soldaterna hade utpekat för mig. Det var en temligen stor byggnad i den uti dessa trakter vanliga stilen och tycktes, innan ofredsdagarne kommo till dessa bygder, hafva varit ett lyckligt hemvist för någon välmående bonde, hvilken nu säkerligen hade öfvergifvit hus och hem för att i en fjerran trakt söka en fristad undan krigets förhärjande brand.

Mina tankar under färden till detta hus, der den store fältherren höll krigsråd, voro ingalunda så lugna, som nu då jag på papper upptecknar hvad jag den dagen upplefde. Det var mitt fasta beslutatt på ett eller annat sätt och kosta hvad det ville intränga till husets innersta, men sättet huru detta skulle ske var mig ännu en gåta, öfver hvilken jag grubblade och tänkte mången allvarlig tanke. Emellertid tog jag Gud i hågen och, då jag lyckligtvis fann den höga trappan framför förstugudörren tom, vandrade jag modigt uppför dess tio trappsteg, hvarefter jag befann mig i en äfvenledes tom förstuga. Högljudda röster trängde till mitt öra från husets inre.

På båda sidor i förstugan voro blåmålade dörrar, som utan tvifvel ledde till boningsrummen. Medan jag öfverlade med mig sjelf, hvilkendera jag skulle välja, öppnades plötsligt den dörr, som var till höger, och i dörröppningen visade sig en skäggig krigare. Snart stod denne framför mig i förstugan, betraktande mig med en uppsyn, som om han vädrat något förräderi, och jag var beredd på ett nappatag med honom för att undslippa blifva hängd. Men lyckligtvis tänkte mannen hvarken på förräderi eller hängning. Det var utan tvifvel hans sed att blicka så bistert.

»Kamrat», sade han med en godmodighet i tonen, som genast öfvertygade mig, att jag ingenting hade att frukta. »Vill du bevisa mig en tjenst?»

»Gerna, om jag kan», var mitt svar, hvilket lät fullt så godmodigt som hans fråga.

»Jo, ser du, jag skulle hafva vakt vid dörren till krigsrådets samlingsrum, men det är så olyckligt, att jag just nu har stämt möte med en sådan der liten oskyldig landtlig skönhet. Hm, du förstår... man kan inte vara så oartig mot qvinnorna, att man underlåter att infinna sig, då de intet bättre önska, än att få hvila i ens armar.»»Sant, kamrat», svarade jag, ehuru jag i mitt hjerta icke kunde högakta en ordhållighet af detta slag.

»Nu skall du få två buteljer godt vin, som jag tog i grefve Lampenstrahls källare för några dagar sedan, om du vill göra mig den tjensten att hålla vakt i mitt ställe.»

»Hvad?» utbrast jag förvånad.

»Jag tycker mitt förslag är tydligt nog.»

»Visserligen, men . . . .»

»Inga men, om jag får be. Du håller vakt i mitt ställe och får två flaskor vin att förnöja dig med, och jag får under tiden det som är ännu bättre . . . . du förstår . . . .»

Jag förstod visserligen mer än väl, men ändå vågade jag knappt mottaga det lockande anbudet, ty jag insåg att jag skulle sätta allting på spel genom en slik djerfhet. Emellertid fick jag ingen tid till långa öfverläggningar, ty min kamrat var ifrig att slippa bort från platsen.

»Nå?» frågade han.

»Men», invände jag, »jag vet ju inte, huru jag skall bära mig åt. Jag har aldrig förr varit kommenderad till vakt.»

»Det är en lätt sak.»

»Svår nog för en nybörjare», menade jag.

»Ah, ingen svårighet! Du marscherar stolt in i salen, der gubbarne hålla sin öfverläggning, och ställer dig vid dörren. Der blifver du stående. Det är alltsammans.»

»Men befälet? . . . .»

»Befälet? Hvad?»

»Skola de icke märka ombytet?»

»Åhnej, de hafva så mycket göra med kartoroch hvad det allt heter, att de ingalunda gifva akt på hvem det är, som står dernere vid dörren.»

»Dessutom så ....»

»Hvad då?» frågade den skäggige otåligt, i det han strök sitt långa hakskägg.

»Ingenting», svarade jag, raskt beslutande att icke längre låta bedja mig, då jag fann, att förslaget kunde utföras och att det skulle snabbare, än jag trodde, föra mig till mina önskningars mål.

»Godt», utbrast han. »Du antager då mitt förslag?»

»För att göra en kamrat en tjenst, ja!»

»Nåväl, här har du min lans. Gå nu på din post, så vill jag gå till min flicka.»

»Glöm icke vinet!» ropade jag efter honom.

»Nej, det skall du ärligt bekomma.»

Borta var han, och önskande honom mycket nöje af sin flickas sällskap marscherade jag in till ett sällskap, hvars samtal och öfverläggningar jag hoppades också hafva nöje af.

Han hade rätt, den der qvinnoälskande krabaten, då han sade, att ingen skulle märka ombytet af vakt, ty när jag steg in i salen och stängde dörren, lyftade ingen af de församlade krigarne upp hufvudet för att blicka åt dörren eller för att taga den inträdande i närmare betraktande, icke heller läto de störa sig i sitt viktiga samtal.

Der såg jag den kejserliga arméns bästa krafter samlade. Der hvilade mina ögon för första gången på denne fruktansvärde Tilly, som ännu aldrig hade lidit något nederlag på slagfältet. Det var en man af medelmåttig höjd, mager, men som det tycktes egande en ganska ansenlig kroppsstyrka. Han var till det yttre en af de fulaste karlar, somjag någonsin hade skådat. En bred panna, öfver hvilken djupa fårur voro dragna, grått hår, som hängde ned i ansigtet och betäckte en stor del af den breda krage, hvari han efter tidens sed var klädd, tjocka mustascher, lång näsa, infallna kinder och spetsig haka — se der den mans porträtt, hvilken gjorde sig en ära af Magdeburgs grymma förstöring och talade om denna seger såsom om »en victoria, hvars like icke varit sedd sedan Trojas och Jerusalems förstöring». Han var för tillfället iklädd en grön atlasklädning med uppskurna armar och tillskuren för öfrigt efter spansk sedvänja; vida benkläder hade han af samma tyg.

Vidare såg jag i denna samling den ryktbare, hjeltemodige Pappenheim, äfvensom grefve von Fürstenberg, hvilken också var en af den kejserliga arméns bästa krigare. De öfrigas namn kände jag icke, men jag kunde nogsamt märka, att de voro erfarne män, som mer än en gång sett den hotande döden i ansigtet på slagfältet och uthärdat många strapatser under krigets vexlande skiften.

Det var Tilly som talade, och man kan väl förstå, att jag icke lät ett enda ord gå förloradt. Med lifliga åtbörder och en säkerhet, som vittnade om fältherreegenskaper, utstakade han planen för det blifvande anfallet på den förenade svensk-sachsiska hären. Hvarje punkt af hans förslag vittnade om hans klokhet och förutseende, två egenskaper, som en fältherre måste ega. Allt hade han uttänkt, allt ordnade han — blott en enda sak föll honom icke in, nemligen att det i samma rum fans en fiende, som med begärlighet lyssnade till hvartenda ord af hans mun.

Sedan Tilly slutat sitt anförande, blickade hanomkring sig på de församlade ledamöterna af krigsrådet, troligen för att i deras ansigten läsa det intryck, hans ord hade gjort, och hans ögon mötte bifall, hvarthän de vände sig. Der var emellertid för mig ett fruktansvärdt ögonblick, ty hans blick kunde ju vid dess rund kring salen träffa mig, han kunde igenkänna mig såsom icke tillhörande hans här och då .... hade jag varit förlorad.

Men intet af detta inträffade.

»Yttren eder mening», uppmanade Tilly.

Ingen tycktes hafva någon mot öfverbefälhafvarens mening motsatt åsigt eller ock dolde de den skickligt. Blott Pappenheim yttrade sig, men icke för att göra något inkast, utan för att spörja:

»Och när börja vi striden?»

»I morgon klockan tolf, menar jag. Eller hvad är eder tanke, mine herrar?»

Alla samtyckte.

Efter att ännu en stund hafva samtalat om anordningarna för morgondagens strid — ett samtal, hvari dock Tilly sjelf icke deltog, enär han satt försjunken i dystra tankar, kanhända aningar om morgondagens nederlag — reste sig några af öfverstarne för att aflägsna sig, och jag förstod, att sammanträdet nu nalkades sitt slut och att min befrielsestund var nära. Också längtade jag obeskrifligt efter att komma derifrån nu, sedan jag inhemtat allt hvad jag ville veta. Jag rigtigt brann af begär att få meddela min öfverste alla de underrättelser, hvarmed mitt minne var belastadt, och jag ansåg med rätta, att då jag kunde meddela en fullständig öfversigt af Tillys stridsplan, äfvensom underrättelse om tiden för angreppet, så hade min utflykt till det fiendtliga lägret haft stor nytta medsig, om jag allenast lyckades komma med lifvet till de mina.

Det dröjde ock icke länge, innan samtlige herrarne hade aflägsnat sig från salen. Några gingo med Tilly in i de mindre rummen, men andra gingo alldeles invid mig ut genom den dörr, vid hvilken jag stod såsom post. Fruktande ett igenkännande; som kunde varit vådligt för mig, bugade jag mig djupt för de höge herrarne, sedan jag först hade stigit åt sidan för att lemna dem fri genomgång. Men ingen fästade någon uppmärksamhet vid min ringa person, så att jag snart befann mig ensam i salen. Då jag naturligtvis icke ville invänta min qvinnoälskande väns återkomst för att erhålla de utlofvade vinflaskorna, så stälde jag lansen mot rummets ena hörn och trädde ut

i det fria med samma glädje, som om jag hade blifvit lössläppt ur en fängelsehåla.

Med stolta steg vandrade jag nedåt gatan och då jag kom förbi stallet, der jag vid min ankomst varit inne, märkte jag till min stora glädje, att der fans ingen menniska. Tre eller fyra hästar stodo i sina spiltor och åto lugnt af det friska höet. Det föll mig in, att jag borde för godt köp skaffa mig en häst och derigenom öka för mig möjligheten att oantastad hinna det svenska lägret.

Denna tanke utfördes också med nära nog samma snabbhet, som den hade upprunnit i mitt hufvud. Helst hade jag önskat mig en stor häst, men de, som funnos här, voro mycket småväxta, och jag måste således låta mig nöja, då jag icke kunde få någon bättre. Jag utvalde en liten, ljusgrå hingst, och som sadlar funnos till öfverflöd i stallet, satt jag snart till häst och sprängde af framåt gatan.Emellertid märkte jag snart, att mitt uppträdande väckte uppseende, ty hvarje mötande stannade och betraktade först hästen och sedan mig med blickar, som visade den största häpnad och förvåning. Två officerare, hvilka jag mötte, stannade och yttrade några ord till hvarandra samt pekade med handen på mig. Ehuru jag icke kunde förstå, om det var hästen eller jag sjelf, som väckte uppseende, stannade jag dock icke för att hemta upplysning derom, utan lät fastmer hästen med full fart fortsätta sin väg.

Snart skulle jag likväl erhålla visshet om orsaken, hvarför hvarje mötande begapade mig på detta obegripliga sätt.

För att undvika den plats, der jag lopp fara att blifva igenkänd af dem, som en stund förut hade afklädt mig bondkläderna och iklädt mig min nuvarande mera krigiska drägt, gjorde jag en omväg genom skogen, men det var just denna min försigtighet, som var nära att blifva en orsak till mitt förderf. Den hade så nära kostat mig lifvet.

Se här, hvad som tilldrog sig.

Då jag kommit ett par hundra alnar in i skogen, mötte jag ett par kejserliga soldater, hvilka buro hvardera sin vedbörda, med hvilken de ärnade sig till lägret. Mötet, som i början alls icke oroade mig, syntes mig dock vara fruktansvärdt i samma stund som jag igenkände de mötande såsom varande just ett par af de soldater, med hvilka jag vid min ankomst till fiendelägret hade gjort en så treflig bekantskap, desamma, som velat göra den stackars bonden till soldat.

Äfven de igenkände mig och jag förstod nogsamt, att de ärnade bemägtiga sig min person, tyredan på afstånd nedkastade de sina vedbördor och stälde sig midt i vägen för mig. Ett ögonblick tänkte jag på att smyga mig afsides in i skogen, men skogens täthet öfvertygade mig snart om omöjligheten af detta steg.

Min häst förde mig snart närmare och slutligen alldeles intill de båda väntande krigarne, som icke voro senfärdiga att gripa fast i dess tyglar.

»Goddag, kamrat!» sade den ene med ett olycksbådande hånleende. »Du synes mig hafva sjelf tagit dig betalning för tuppen och äggen, som vi fråntogo dig. Ha, ha, ha!»

Äfven den andre instämde i hans skratt, som klingade likt en dödssång i mina öron, och det som aldramest väckte min undran var, att äfven desse båda soldater med nyfikenhet betraktade den häst, jag red.

»Hvar har du fått den der hästen?» sporde den ene, under det han fortfarande skrattade.

Man förstår lätt, att denna fråga var för mig kinkig nog att besvara, men jag antog åter, så godt sig i hastigheten göra lät, den dumma bondmin, hvari de på förmiddagen hade sett mig klädd, och svarade:

»Jag rider ett ärende åt en stor herre. Derför låten mig slippa igenom!»

»Och den store herre, som du far ärende åt, hvem är han och hvad heter han?»

Raskt svarade jag:

»Pappenheim.»

»Och du vill inbilla oss, att Pappenheim gifvit dig Tillys häst, för att rida ärenden åt honom?»

»Tillys häst!» tänkte jag och med ens förstodjag, hvarför jag och denna olyckliga häst öfverallt hade väckt ett så stort uppseende. Tydligen var Tillys häst igenkänd af hvar man i lägret och jag hade varit nog olycklig att bemägtiga mig just denna. Denna omständighet var så mycket förtretligare, som jag dertill af dessa båda soldater var igenkänd såsom egentligen varande en bonde. Jag skulle ovilkorligen blifva ansedd såsom en tjuf och jag fattade ögonblickligen, att det för mig var föga skilnad mellan att hängas såsom spion eller hängas såsom tjuf. Hängd blefve jag ju i alla händelser.

»Nå, kamrat, hvad svarar du härtill?»

»Att det inte fans någon annan häst till hands och jag måste hufvudstupa åstad.»

»Ha, ha, ha! Ja, du måste hufvudstupa åstad, det tror jag förvisst. Tjufvar pläga hafva ondt om tid.»

»Tjufvar?» utbrast jag, låtsande mig vara högst förnärmad af denna misstanke.

»Kort och godt, kamrat, du må nu vara en hästtjuf eller icke, så följer du oss nu till lägret, så vida du icke föredrager, att vi hänga upp dig här i ett af träden. Kanske du finner det angenämare att hänga i skuggan?»

Denna elaka fråga vårdade jag mig icke om att besvara, ty jag uppgjorde i mitt hufvud en djerf plan att befria mig från de båda karlarne.

»Kunnen I bevara en hemlighet?» frågade jag, sedan mitt beslut var fattadt.

»Ut med den! Sedan vilja vi svara dig.»

Jag såg mig fruktande omkring, liksom om jag hade varit rädd för obehöriga lyssnare. Derefter böjde jag mig ned och sättande munnen intill den ene kamratens öra hviskade jag några ord påsvenska språket utan någon mening. Men under det jag utförde denna manöver, hade min hand helt naturligt närmat sig till det ställe, hvarest ett hredt svärd hade sin plats vid en kring soldatens lif spänd rem af skinn. Snabbare än blixten flammar på himlafästet grep jag med ena handen kring hans svärdfäste och snart blixtrade det goda stålet i min hand.

Med ett enda hugg fälde jag honom till marken, och hans kamrat, som hade dragit blankt och ärnade försvara sig, kunde blott en kort stund värja sig mot mig, som i den käre Gustaf Adolfs skola lärt mig föra svärdet med stor skicklighet. Innan två minuter hade försvunnit, efter det jag bemägtigade mig svärdet, lågo båda mina fiender blödande i gräset.

Som en ljungeld flög jag på Tillys snabbe springare nedåt vägen, hvilken i sakta krökning ledde ned till stranden af Lober. Ett godt stycke måste jag rida längsefter stranden, innan jag träffade ett ställe, der jag osedd af fienden kunde låta hästen föra mig öfver. Men äfven detta lyckades mig väl och icke många minuter senare stod jag inför min tappre öfverste, hvilken (det behöfver knappt sägas) med stor glädje afhörde hvad jag hade att förkunna.

Åtskilliga ändringar, som sedan mörkret inbrutit vidtogos, öfvertygade mig, att mina underrättelser af öfverbefälet begagnades på det klokaste sätt. Derom vittnade äfven följande dag den härliga seger, som blef af svenskarne vunnen i trots af de sachsiska truppernas dåliga hållning.

*

V.

På yttersta förpostlinien.

Slaget vid Leipzig hade blifvit vunnet genom Gustaf Adolfs krigskonst och de svenska truppernas tapperhet.

Vid middagstiden den 7 September lät Tilly enligt öfverenskommelsen i krigsrådet gifva tecken till stridens början utefter hela linien medelst tre dånande kanonskott, hvilkas dofva ljud, långsamt rullande mellan höjderna, fördubblades af ekot och strax efterföljdes af en tvenne timmars kanonad å ömse sidor, under hvilka timmar såväl fotfolket som ryttarne höllo sig stilla. Derefter kastade sig Tilly öfver sachsarne, medan Pappenheim störtade

fram mot svenskarnes andra flygel, den högra, hvarest Gustaf Adolf sjelf anförde. Sachsarne flydde genast, och det beträttades af våra bussar, som stodo i närheten, att kurfursten sjelf var den förste, som flydde, dervid han tappade sin fjäderprydda hatt. Men Gustaf Adolf uthärdade sju anfall af den tappre Pappenheim, utan att hans trupper ryggade tillbaka en enda tum från den position, som de före slagets början innehade. Slutligen lyckades det svenskarne att bemägtiga sig den höjd, hvarifrån fiendernas artilleri utsändt sin mördande eld. Stor manspillan kostade visserligen denna eröfring. Mina kamrater föllo en efter annan vid min sida, men likväl stormade de qvarvarande framåt och vi gjorde oss efter en hårdnackad strid till herrar öfver fiendernas egnakanoner. Dermed var slaget afgjordt. De kejserlige kunde icke uthärda den mördande elden från såväl de svenska som deras egna kanoner och snart flydde hela kejserliga hären bort från slagfältet. Tilly sjelf räknade det för ett underverk, att han med lifvet sluppit undan. Öfver 7000 man af den kejserliga här lågo på valplatsen.

Närmaste följden af den seger, vi här vunnit, var, efter hvad jag nogsamt kunde förstå, den att kejsaren med ett enda slag blifvit beröfvad alla de fördelar, hvilka han vunnit under de tolf år, som detta långvariga krig redan hade räckt, medan deremot Gustaf Adolf genom denna seger ännu fastare hade tillknutit bandet mellan sig och de protestantiska furstarne. Nu fans det för ögonblicket ingen kejserlig här, som kunde sätta sig emot hans segertåg.

Vi ryckte framåt och då vi om aftonen af dagen efter slaget hade fått order att göra halt, blefvo jag och fem kamrater befalda till förposttjenst ett godt stycke väg från lägret. Andra af bussarne skickades att under natten göra liknande tjenst på annat håll.

Den plats, der jag och mina kamrater skulle förblifva under natten, var ett skogbeväxt moras och det var med mycken möda, som vi, efter långvarigt letande för att finna en någorlunda torr plats, kunde uppgöra en eld, vid hvilken vi ämnade koka vår aftonvard. Men det lyckades slutligen, och medan vi väntade, att maten skulle blifva färdig, sutto vi förtroligt tillsammans kring elden och samtalade om förflutna och tillkommande ting.

Det är alls icke ovanligt, att krigare, när de äro församlade kring en lägereld, samtala om modoch hjeltebedrifter och sådana samspråk plägade också alltid föras oss emellan, men denna afton föll vårt samspråk på helt andra ting. Nu voro vi endast tappra och modiga karlar, som flera än en gång hade utan bäfvan sett döden i hvitögat på slagfältet och kämpat mången blodig dust för konung och fosterland, men likväl började vi nu tala om rädsla och fruktan.

En af oss råkade att framkasta den frågan till sin sidokamrat, hvars namn var Tapper:

»Har du någonsin varit rädd?»

»Ja, en gång i mitt lif», svarade Tapper.

»Blygs du icke att tala om det?» sade den käcke Kraft. »Jag för min del har aldrig känt fruktan, aldrig. Huru förhåller det sig med er, kamrater?»

»En gång har jag varit rädd», svarade jag.

»Äfven jag», genmälde Modig.

»Också jag får erkänna, att jag en enda gång har känt hvad fruktan vill säga», sade Stolt.

»Jag blyges icke», sade Spjut, »att bekänna detsamma.»

Nu må man tro, att Kraft gjorde sig lustig på vår bekostnad, och af den anledning att vi alla gjort en sådan bekännelse kallade han oss för pultroner och stackare och skrattade åt oss af hjertans lust. Man kan väl förstå, att vi icke älskade sådana ord, och Gud vet om icke det blifvit ovänskap och kif af, ifall jag icke, för att skingra stormen, gjort detta förslag:

»Kamrater», sade jag, »låtom oss, medan de långsamma timmarne förrinna, hvar och en i sin ordning berätta om, huru det kom sig till, när han blef rädd. Om I tillåten, vill jag sjelf göra början.»

Alla mottogo mitt förslag med bifall och jag började min berättelse sålunda:

»Jag var sjutton år och bodde hos min fader i hans gård derhemma i Sverige, deltagande lika med de legde tjenarne i gårdens göromål. Då hände det en dag, att en förnäm resande kom till vår gård och begärde hästar för att färdas vidare. Jag tror, att hans resa gälde uppåt Norge. Min fader var känd för att ega de snabbaste hästar i hela bygden, och det var derför icke ovanligt, att resande, som kommo till orten, anlitade honom om skjuts. Det led mot aftonen och som det hotade att blifva en mörk natt och hästarne icke voro af det lättstyrda slaget, önskade min far, att jag skulle köra dem, hvartill jag också lemnade mitt bifall. Det var, om jag minnes rätt, i Juli månad och himlen hade länge hotat oss med ett åskväder. Jag visste, att hästarne mer än en gång blifvit skrämda till ursinnighet, när tordönet gått och blixtarne korsat hvarandra i rymden, hvarför jag också icke var mån om att den aftonen lemna dem i en tjenares hand, då der icke fans någon, på hvilken vi såsom körsven kunde fullkomligt förlita oss. En mil från min faders gård ligger en stor sjö. Stolta berg omgifva den på tre sidor, och den väg, som vi skulle färdas denna afton, gick just fram förbi denna sjö och strök längsefter randen af det höga berget. Der fans inget skrank, utan ett felsteg af hästarne eller en ovarsamhet å körsvennens sida kunde här inom ett ögonblick kasta hela ekipaget med manskap och allt ned i den djupt nedanför belägna sjön — ett fasansfullt fall, från hvilket säkerligen ingen kommit med lifvet. Innan tillrustningarne till resan voro slutade, var det redan mörkt och hvadjag fruktat inträffade verkligen. Vi hade knappt hunnit en half mils vag från hemmet, förr än en förskräcklig åskknall dånade och en klart lysande blixt spred ett sken, så glänsande som dagsljuset, öfver alla de omgifvande föremålen. Med möda kunde jag styra de förskräckta djuren. Det lyckades dock blott för en kort stund, ty när blixt snart började oupphörligen följa på blixt och det ena tordönet icke hunnit sluta, förr än det andra började — med ett ord, när åskvädret utbrutit i hela sin fasansvärda storhet och sitt hemska majestät, då kunde jag icke längre beherska dem. Förgäfves sökte jag att lugna dem med vänliga ord — min stämma öfverröstades ju af åskans jättelika röst. Lika fruktlösa voro mina bemödanden att med kraften af mina armar tygla dem. Ursinnigt störtade de framåt ... framåt ... Det var en hemsk färd och den blef ännu hemskare, ju närmare vi kommo till sjön, till bråddjupet, ty det syntes mig alltför troligt, att vi skulle komma att göra detta fasansfulla fall nedför bergets brant och jemmerligen omkomma i de upprörda vågorna. Då, när vi nalkades det farliga stället, när jag redan såg dess af bländande blixtar belysta yta — då, mina kamrater, var jag rädd. Jag, som lugnt genomlefvat hundrade äfventyr på krigarens stråt och mer än en gång i stridens hvimmel varit nära döden utan att känna en tillstymmelse till fruktan — jag var i detta ögonblick rädd ...»

»Ha!» afbröt Kraft min berättelse. »Väl var ställningen vådlig, men blifva rädd — fy! det skulle aldrig hafva fallit mig in.»

Och han skrattade dervid åt hvad han kallade min enfald. Men de öfriga kamraterna instämde ickei hans munterhet, utan frågade ifrigt efter slutet på mitt äfventyr.

»Guds hand beskyddade oss», sade jag, »och vi sluppo undan med blotta förskräckelsen, ty just som vi voro nära att störta ned, föll den ena hästen omkull och vagnen stannade ögonblickligen, men den fallne hästen låg med hufvudet öfver afgrunden.»

Alla mottogo min berättelse med bifall, med undantag af Kraft, som sade sig icke kunna förstå min rädsla.

Nu var det Modigs tur att förtälja historien om, huruledes det tillgick, när han blef rädd.

»Min berättelse», sade han, »blir hvarken så lång eller så intresserande som din, min gode Flink. Det tillgick helt enkelt sålunda, att jag en dag för två veckor sedan blef utsänd såsom parlamentär tillika med en fänrik, som heter Motander. Jag minnes icke hvad platsen kallades, men det gör också detsamma. Nog af, vi nalkades den lilla fästningen och sökte genom alla tecken bevisa vår fredliga afsigt. På muren stod en skildtvakt och den drummeln låtsade, som om han inte begripit, hvad vi menade. Vi ropade till honom att vi voro parlamentärer, men han vände oss ryggen, ända till dess vi befunno oss på den smala spången, som ledde öfver grafven. Der stodo vi nu, jag främst och fänriken bakom mig, men då skolen I tro, att den hunden vände sig emot oss och lade sitt skjutvapen till ögat och sigtade på mig. Hvad skulle jag göra? På den smala spången kunde jag hvarken komma framåt eller tillbaka eller åt sidan. Liksom för att blifva ännu säkrare att träffa eller ock för att öka min pina, sänkte han åter vapnetoch började långsamt åter höja det, ända till dess det var rigtadt rakt på mitt hjerta. Då

tryckte han af, men geväret — klickade. Helt kallblodigt spände han hanen å nyo och sigtade åter. Då, gode vänner, kände jag någonting, som icke kunde vara annat än rädsla. Ja, jag försäkrar er, att det var en förfärlig ställning. Också började jag ropa så förskräckligt, att befälhafvaren kom springande upp på vallen och hastigt befriade oss ur vår oangenäma ställning.»

Ingen af oss, utom Kraft naturligtvis, gjorde åtlöje af Modigs fruktan, ty vi förstodo alla skilnaden mellan att möta döden på slagfältet, der den kommer öfver en oförberedt, eller att på detta sätt tum för tum skåda förberedelserna till sin egen hädanfärd, och vi förklarade alla, att vi i samma ställning troligen skulle känt oss intagna af fruktan. Men Kraft ville icke för sin del godkänna detta.

När vi slutat samtalet öfver Modigs berättelse, var det Stolts ordning att förtälja sin historia. Det skedde också på följande sätt:

»Om jag undantager ett enda tillfälle, så kan jag med sanning säga, att jag aldrig känt någon fruktan, och I veten, om jag någonsin i striden visat någon farhåga. Händelsen tilldrog sig under den tiden, då vi lågo inqvarterade i Stettin. Jag hade blifvit inqvarterad i ett hus, hvars egare (jag tror han varit mjölnare) nyss aflidit. Naturligtvis blandade jag mig om aftonen bland hopen, som af nyfikenhet kommit för att »se liket». Jag tänkte icke vidare på den döde, utan lade mig i ro för att sofva. Man hade tillredt en enkel bädd åt mig i det rum, der mjölnaren i lifstiden hade brukat mestadels uppehålla sig. Jag sof som man sofver,när man är trött och utmattad af strapatser, då jag plötsligt väcktes deraf, att någon med högt buller öppnade dörren till mitt rum. O fasa! Hvem såg jag? Jo, ingen annan än den döde mjölnaren, 0hvilken inträdde klädd i sin liksvepning och långsamt vandrade öfver golfvet. Då bekänner jag, att jag blef rädd och att jag kände en viss fruktan, att han skulle komma bort till mig. Snart lösgjordes jag dock från min förtrollning och en fasa, hvilken jag tyckte ville komma mina lemmar att stelna. Ty knappt hade jag i det klara månskenet sett den döde sätta sig ned vid ett bord, förr än röster hördes utanför och allt husfolk kom in, medförande ljus. Nu blef saken förklarad. Mjölnaren hade varit skendöd, men under natten uppvaknat frisk och sund, och till bevis på, att han var fullkomligt frisk, kan jag förtälja, att han, när jag tog afsked, drack i mitt sällskap ett glas godt Merseburgeröl.»

Vi skrattade godt åt Stolts berättelse, icke åt hans rädsla. Derefter var det Spjuts tur och ordning.

»Min födelsesocken hade långliga tider saknat ringklocka i stapeln, af hvad orsak kan jag icke med säkerhet förtälja, såvida man icke får tro den i socknen allmänt gängse berättelsen, att konung Gustaf Vasa, stor i åminnelse, hade tagit den gamla klockan ifrån oss för att med den och många andra dylika betala rikets skuld till Lübeckarne. Vare nu dermed huru som helst, så är likväl säkert, att stapeln länge hade saknat klocka och att en sådan först i min ungdom blef anskaffad. Naturligtvis voro alla nyfikna att se den och folket strömmade dit, för att taga den i betraktande. Äfven jag hade en gång kort före högmessans början begifvit mig upp i tornet af idel nyfikenhet, för att skåda, huru ensådan tingest väl månde se ut. Nu hade man, för att spara ringaren besvär, inrättat det så, att klockan sattes i gång genom en trampinrättning, hvilken befann sig i ett rum nedanför det, der klockan hängde. Ringaren eller, som han också kallades i vår by, klockaren kunde således, när han satte klockan i rörelse, alls icke se henne. Detta var nära att blifva min olycka. Ty då jag icke nöjde mig med att nedifrån åskåda tingesten, utan klättrade upp och satte mig med benen gränsle kring hennes nedre kant, hållande mig med händerna fast i ett par utsprång, som befunno sig på hennes sidor, så kan man tänka sig min fara, när klockan, i detsamma jag slutat studera hennes inskrift, sattes i rörelse och efter ett par svängningar fram och tillbaka började ljuda och befann sig i stark fart. Ljudet var sig icke likt. Isynnerhet när kläppen dånade mot den sida, der jag befann mig, lät det just som om klockan varit spräckt. Min ställning var högst farlig, ty om jag hade släppt mitt tag, så skulle jag utan tvifvel blifvit kastad ut genom gluggen och gjort en svindlande färd genom luften för att stanna sönderkrossad och död på kyrkogården. Jag bäfvade, ja, jag var ganska rädd, men lyckades, med uppbjudande af alla mina krafter, att hålla mig fast, till dess klockan saktade farten och slutligen stannade.»

Kraft kunde naturligtvis icke underlåta att skratta åt kamraten Stolts rädsla, hvilken han tyckte vara barnslig och enfaldig.

»Sjelf», sade han, »skulle jag sannerligen funnit en sådan ställning rätt lustig och jag lofvar att försöka det en

gång, när vi återkommit till fäderneslandet.»

Vi önskade honom lycka till försöket och anhöllo, att också brödren Tapper ville berätta oss historien om sin rädsla, hvilket han äfven gjorde med dessa ord:

»Min berättelse är helt kort. Jag råkade en gång på en jagt att komma fjerran bort i en öde trakt. Jag gick vilse och vandrade två dagar omkring, utan att träffa på någon menniskoboning eller någonting att stilla min hunger med. Icke ens vatten kunde jag påträffa, så att jag plågades jemmerligen af både törst och hunger. Utmattad satte jag mig slutligen på en sten och öfvertänkte min ställning, och slutet af mina tankar blef en öfvertygelse om, att jag ovilkorligen måste dö af hunger och, I mån tro och beklaga mig eller icke, jag blef verkligen rädd — rädd att på detta ömkliga och plågsamma sätt omkomma. Jag kände en sådan fasa för att dö, att om jag i den stunden hade egt halfva eller hela verlden, skulle jag gerna gifvit bort alltsammans för en beta bröd. Dock var Gud mig nådig, ty efter ännu ett par timmar befriades jag ur min vådliga ställning af en annan jägare, som ankom till stället af en händelse eller ock, hvilket jag älskar att tro, ditledd af den himmelska Försynen, som säkert såg min nöd och hörde mina böner.»

Kraft kunde naturligtvis icke medgifva, att Tapper hade haft någon orsak att blifva rädd, utan menade fastmera, att det på hela jorden icke finnes någonting så uselt som fruktan och rädsla. En pultron var den föraktligaste menniska, man kunde se.

»Nej», sade Modig, »derom kan jag icke vara ense med dig.»

»Huru så? Kanske ...»

»Låt mig uttala min mening, innan du afklipper mina ord och fäller något omdöme! Jag anser en pultron vara mera att beklaga än att förakta. Åtminstone har jag aldrig kunnat se en sådan, utan att känna en hjertans medömkan med honom, ty vid en öfverhängande fara lider han säkert outsägliga qval, hvilket han också vid dylika tillfällen visar genom ett i högsta grad vanstäldt ansigte. Jag tror för öfrigt, att en sådan menniska icke sjelf är skuld till sin rädsla,ja, det är min öfvertygelse, att han icke är i stånd att besegra sin fruktan.»

»Deri har du visserligen talat sanning», bekräftade Spjut. »Rädsla och fruktan komma öfver honom, utan att han rår derför, och jag är förvissad, att mer än en feg stackare skulle gerna vilja hafva mod i bröstet, om han kunde förskaffa sig det på något sätt.»

«Naturen utdelar sina gåfvor olika och ingen kan ur dess rika skattkammare sjelf taga något. Man måste, liksom statkarlen, vara nöjd med hvad man godvilligt får.»

Det var jag, som genom denna anmärkning ville »draga mitt strå till stacken».

»Jag åter», sade Kraft, »tror, att om den fege blott ville, så skulle han kunna jaga hvarje känsla af rädsla ut genom fingerspetsarne i samma stund han kraftigt kramade sitt svärd. Men det är just en kraftig vilja, som fattas honom. Det enda spår till vilja, som jag någonsin kunnat finna hos sådana stackare, har varit viljan att fly bort från farans åsyn, så fort benen kunnat bära dem. Derför kommer jag alltid att med förakt åse hvar och en,som någonsin i hela sitt lif förnedrat sig till att blifva rädd.»

»Mig lyster verkligen», invände Tapper, »mig lyster att höra hvad vördig fältprosten skulle säga, om ...»

Vi fingo aldrig veta hvad det var, som Tapper önskade tillspörja fältprosten om, ty när han hunnit uttala ordet »om», blef han på det mest öfverraskande sätt i sitt tal afbruten af ett skott och en kula, som med ett skarpt hvinande ljud banade sig väg genom luften i vår närhet och borrade sig in i en trädstam två steg från den plats, hvarest Tapper satt »nedhukad» på marken.

Innan vi hade hunnit fatta våra vapen, framstörtade ett halft tjog kejserliga soldater ur de omgifvande snåren och det dröjde icke länge, förr än vi voro stadde i en strid på lif och död med dem. Vi voro sex mot tio, men fruktade oss dock icke, utan höggo in på fienderna, under det vi kraftigt ropade:

»För konungen och Gud!»

Under striden skingrade vi oss och släppte hvarandra snart ur sigte, kämpande hvar och en på sitt håll. Det var ingalunda någon lätt sak att utkämpa en strid på den plats, der vi befunno oss, ty vi voro vid hvarje framträngande i fara att sjunka djupt ned i moraset. En af de båda soldater, som kämpade emot mig, råkade komma så fast i gyttjan, att han omöjligen kunde sjelf hjelpa sig upp igen. Jag lät honom stå der, medan jag affärdade den andre. Länge kunde denne icke hålla stånd mot mitt segervana svärd och det var en lustig syn att skåda honom, när han vände ryggen till och flydde. En god stund förföljde jag honom, menslutligen måste han stanna och återtaga striden — den sista, i hvilken han här på jorden fick deltaga.

Då jag återvände till mina kamrater och lägerplatsen, nåddes mina öron af högljudda nödrop. Jag hörde tydligt, hurusom en karlröst af alla krafter ropade:

»Hjelp, hjelp! jag brinner! ... Hjelp!»

Naturligtvis påskyndade jag mina steg och när jag väl hunnit fram, skådade mina ögon en syn, som jag aldrig i lifvet kan förgäta, om jag än lefde i tusen år.

Det mest otroliga hade inträffat. Kraft, den modige kamraten, han, som gjorde sig en berömmelse af att aldrig hafva känt fruktan och aldrig kunna blifva rädd, han befann sig nu i en så vådlig ställning, att jag är förvissad om, att äfven han nu hade lärt känna det förfärliga spöke, som kallas fruktan. Straffet för hans öfvermod hade hunnit honom fortare och snabbare, än någon af oss hade anat.

Der stodo nu Kraft och den kejserlige soldat, mot hvilken han hade kämpat, ända till veka lifvet nedsjunkna i moraset och på knappast en famns afstånd från hvarandra. Men ingen af dem hade någon tanke på strid och kämpalek. Hvar och en tänkte blott på att rädda sitt eget lif, men såsom det vanligen plägar ske i dylika fall, voro deras ansträngningar att komma upp mera skadliga än gagnande, ty genom de rörelser, som de under sitt fåfänga bemödande gjorde, gräfde de sig allt djupare ned i dyn. Under det att de i halfmörkret ilade åstad, den ene förföljande den andre, hade ingen af dem märkt faran, förr än det var försent. Den kejserlige krigaren, som här var den flyende parten,hade först hoppat uti, och Kraft hade, i sin ifver att upphinna fienden, skyndat efter.

Men detta, ehuru vådligt nog i och för sig sjelf, var likväl icke det värsta. Ställningen gjordes ännu mera förskräcklig för Kraft derigenom, att han på samma gång var nära att, bokstafligen taladt, brinna upp. På den osäkra mark, der han befann sig, växte ett frodigt gräs och en hel del torra grenar och andra vindfallen lågo kringströdda här och der. Nu hade troligen vid det plötsliga uppbrottet, då vi blefvo angripne, någon händelsevis kommit att med foten kringsprida en eller annan brand af den eld, omkring hvilken vi sutto. Denna brand hade antändt gräset och de torra grenarne på det ställe, dit Kraft och hans fiende under stridens hetta hade förirrat sig, och då nu jag och de öfrige kamraterna tillskyndade på grund af hans rop, hade elden redan fattat i hans kläder, under det att han kände, huru hela kroppen för hvarje ögonblick sjönk allt djupare. Redan kunde man icke se af honom mera än den öfre hälften af bröstet samt armar och hufvud, men ... milde Gud! hvilket hufvud! Ögonen trängde ut ur sina hålor af fasa, håret, vildt och kringfladdrande, hade redan fattat eld och han bemödade sig förgäfves att åt sig rädda denna prydnad. Knappt hade han släckt elden med sin hand vid den ena sidan af hufvudet, förr än en ny gnista antände det vid den andra. Kraft var uppenbarligen rädd och derpå kan man icke undra. Med en röst, som genom ansträngningen fick en anstrykning af heshet, ropade han ideligen:

»Hjelp! Hjelp! Hje-e-e-elp!»

Ingen af oss kunde hafva önskat Kraft en merapassande upptuktelse för det öfvermod, hvarmed han nyss förut hade beskrattat och hånat oss för det vi någon gång i vårt lif hade känt oss beherskade af fruktan. Likväl hade vi ingen tid att hängifva oss åt betraktelser af denna art. Snar och kraftig hjelp var af nöden, om vi icke skulle se vår eljest käcke kamrat förbrinna inför våra ögon eller lefvande nedsjunka i en fasaväckande graf, som tum för tum drog honom allt djupare ned.

Med förenade krafter lyckades det oss att framsläpa en stor trädstam, hvilken, kullfallen och torr, låg i närheten. Denna trädstam sköts med stor möda ut till de båda nödstälda och vi hade snart den glädjen att hafva räddat två medmenniskors lif från en ryslig död. Att den ene var en fiende, det minskade icke vår glädje. Då först erinrade

jag mig, att jag sjelf hade lemnat en fiende qvar i moraset och att måhända denne, hjelplös och förtviflad, hade ljutit döden under tusende qval. Jag kände liksom samvetsoro häröfver och gaf mig icke någon ro, förr än jag hade undersökt förhållandet. Min oro var dock öfverflödig, ty jag träffade honom ännu vid lif, och äfven han blef räddad.

Tapper var en ärlig kamrat, hos hvilken jag aldrig, hvarken förr eller sedan, kunnat upptäcka några anlag till att vara elak, men jag menar, att jag kommer sanningen ganska nära, om jag påstår, att det var med en viss elakhet, som han en stund derefter, då vi på nytt hade intagit våra platser kring lägerelden och intogo en måltid, i hvilken äfven de båda fångarne fingo taga del, leende sporde Kraft:

»Nå, din kraftiga vilja hindrade dig icke den gången från att blifva rädd?»

Kraft sade intet, men hans skamflata uppsyn innebar ett tillfyllestgörande svar, och vi hörde honom aldrig mer skryta med sitt hjeltemod.

*

VI.

En konspiratörs ändalykt.

Under den strängaste krigstukt trängde Gustaf Adolf allt längre fram. Från Halle gick vägen öfver Qverfurt till Erfurt, hvarest regerande huset Weimar förenade sig med honom genom ett fördrag till ömsesidig hjelp och bistånd. En af sina skickligaste och mest pålitlige generaler erhöll konungen ur detta hus, nämligen den sedermera så berömde hertig Bernhard af Weimar.

Det fans i hela vår här ingen svensk eller finsk man, hvilken icke gerna fogade sig efter konungens bud och befallningar angående ordning och disciplin. Hvar och en af oss insåg nödvändigheten af att icke fara fram i länderna såsom vilddjur eller röfvare. Vi hade ju kommit till Tyskland för att värna och beskydda, icke för att röfva eller plundra folket och rikta oss sjelfva.

Men de utländske män, hvilka gingo i konungens tjenst, kunde icke lika lätt vänja sig vid Gustaf Adolfs stränga krigstukt. De hade tillbringat nästan hela sitt lif under oupphörliga plundringståg, än i den ena statens eller furstens tjenst, än i den andra, och hvarhelst de hade tjenat hade Kraft sade intet, men hans skamflata uppsyn innebar ett tillfyllestgörande svar, och vi hörde honom aldrig mer skryta med sitt hjeltemod.

*

VI.

En konspiratörs ändalykt.

Under den strängaste krigstukt trängde Gustaf Adolf allt längre fram. Från Halle gick vägen öfver Qverfurt till Erfurt, hvarest regerande huset Weimar förenade sig med honom genom ett fördrag till ömsesidig hjelp och bistånd. En af sina skickligaste och mest pålitlige generaler erhöll konungen ur detta hus, nämligen den sedermera så berömde hertig Bernhard af Weimar.

Det fans i hela vår här ingen svensk eller finsk man, hvilken icke gerna fogade sig efter konungens bud och befallningar angående ordning och disciplin. Hvar och en af oss insåg nödvändigheten af att icke fara fram i länderna såsom vilddjur eller röfvare. Vi hade ju kommit till Tyskland för att värna och beskydda, icke för att röfva eller plundra folket och rikta oss sjelfva.

Men de utländske män, hvilka gingo i konungens tjenst, kunde icke lika lätt vänja sig vid Gustaf Adolfs stränga krigstukt. De hade tillbringat nästan hela sitt lif under oupphörliga plundringståg, än i den ena statens eller furstens tjenst, än i den andra, och hvarhelst de hade tjenat hademan icke räknat så noga med deras uppförande mot befolkningen i de länder, der man förde kriget. Det var icke vanligt, att man ansåg soldaten vara till för att försvara den värnlöse och straffa förtryckare. Tvärtom ansåg hvarje sådan kringströfvande krigare sig sjelf såsom en af verldens herrar, hvilken allt måste tjena. Bönder och deras egendom hade, enligt deras mening, blifvit skapade blott för att någon gång tjena dem till förlustelse.

Det var derför icke underligt, att ett visst missnöje började råda bland de i Gustafs här tjenande utländske knektarne, då de nu måste försaka sina fordna upptåg, då bondens ko och bondens dotter, såväl som hans hus och hem, genom Gustaf Adolfs stränga bud fredades för deras lystnad.

I den trupp, som jag tillhörde, funnos åtskilliga utländske män instuckne bland oss svenskar. Det var hufvudsakligen tyskar, till ett antal af omkring trettio, men äfven italienare och fransmän.

Bland tyskarne var äfven en man, som kallade sig Mathias, en af de vildaste och mest oregerliga sällar, som jag någonsin har sett under hela min lefnad, och hans utseende bar i sanning tydligt vittnesbörd om de onda lustar och begärelser, som egde herraväldet inom honom. Han var liten till växten och gick alltid något framåtlutad. Hans skägg var afrakadt, utsväfningar och ett dåligt lefverne hade förtunnat hans hår, så att det hade mycken möda att kunna skyla hans hjessa. Men det märkligaste hos karlen var hans ansigte och i detta förnämligast hans ögon. Hans hy var icke blek, men dess svaga rodnad hade en blandning med gult, hvilken ingalunda förskönade hans fula drag. Hans anletsdrag talade om vilda, otyglade lidelser och hans ögon— svarta och glänsande — hade syskontycke med ormens giftiga blick. Aldrig såg man den karlen le — om icke åt andra menniskors jemmer och lidande. Om han hatade någon, var han oförsonligare än döden.

Denne Mathias hade åtskilliga gånger gjort sig skyldig till förseelser emot konungens förbud att ofreda landtbefolkningen och konungen hade med stränghet förehållit honom det oskickliga och gudlösa i hans beteende samt lofvat honom att, om och när han härnäst i detta afseende öfverträdde den gifna befallningen, skulle han utan skonsamhet lida dödsstraff.

»Det är bättre, att jag straffar dig», så slutade konungen, »än att Gud för dina brotts skull icke allenast straffar dig, utan äfven mig och hela hären.» Detta konungens yttrande är historiskt.

Nu vågade visserligen Mathias icke mera göra sig skyldig till brott mot den anbefalda krigstukten, men jag kunde nogsamt förstå, att han icke umgicks med goda tankar.

Då vi nu anlände till Erfurt och blefvo inqvarterade i byarne kring denna stad, medan endast en ringa del af hären förlades innanför stadsmurarna, så var det mig icke otydligt, att Mathias hade någon plan i sigte, hvilkens förberedande och utförande lifligt sysselsatte honom. Han var ännu mera inbunden och tystlåten än eljest, och var för det mesta försjunken i tyst grubblande.

Händelsen fogade det så, att jag tillsammans med denne Mathias och tre eller fyra svenskar hade fått min boning i en ganska liten stuga, hvars invånare, för att lemna oss rum, hade sammanpackatsig i en liten kammare, der de knappast kunde se hvarken sol eller måne.

En afton, sedan vi hade lagt oss till ro och jag trodde mig ensam ligga vaken, märkte jag en ovanlig rörelse i den vrå, hvarest Mathias hade sin plats. Länge behöfde jag icke undra öfver orsaken till detta buller, förr än det blef mig klart, att karlen var i färd med att stiga upp.

»Ah!» tänkte jag vid mig sjelf. »Nu skrider han säkerligen till utförande af de ting, som han grubblat öfver alltsedan den dagen, då konungen rättvisligen näpste honom.»

Naturligtvis ville jag icke låta honom märka, att jag var vaken och att jag iakttog hans förehafvande. Derför började jag ock efterhärma en sofvandes snarkningar, sålunda deltagande i den afskyvärda musik, hvilken mina verkligen sofvande kamrater redan en lång stund åstadkommit genom liknande ljud.

Ljudlöst klädde han sig emellertid och lika ljudlöst öppnade han dörren och försvann i det utanför rådande mörkret. Knappt hade han dock hunnit stänga till dörren efter sig, förr än äfven jag skyndade upp, klädde mig inom några sekunder, grep mitt svärd och min musköt samt ilade ut. Då jag utkom, hade han ännu icke hunnit trettio steg ifrån stugan, och det var mig derför lätt att höra ljudet af hans fotsteg och sålunda blifva förd i hans spår.

Så tyst som möjligt närmade jag mig honom, till dess jag kunde tycka, att jag var honom på tio steg nära. Då antog jag samma långsamma fart som han, så att jag alltjemt skulle följa honom på detta ringa afstånd. Natten var kolsvart, så atthan, äfven på detta ringa afstånd mellan oss, omöjligen kunde blifva mig varse.

Åtskilliga gånger stannade han, troligen för att lyssna, om han möjligen vore eftersatt, men då jag gick ljudlöst och ögonblickligen sjelf stannade, så snart jag icke längre hörde ljudet af hans steg, så kunde han icke föreställa sig, att någon var honom i hälarna. Han fortsatte derför sin väg.

Följande bygatan, kommo vi slutligen till en af de mest aflägsna gårdarna i denna by. Jag hade mig bekant, att denna gård icke hade mottagit någon inqvartering, emedan den dithörande boningsstugan blifvit ödelagd genom en eldsvåda, så att der icke fans något till bostad tjenligt rum. Gården var till följd deraf alldeles obebodd och jag undrade storligen, hvad Mathias kunde hafva att der uträtta och hvem han der ville sammanträffa med.

Förbi den plats, hvarest ruinerna efter det fordna boningshuset ännu qvarlågo, gick han bort emot det ännu qvarstående ladugårdshuset, genom hvars dörr han inträdde. Då han öppnade dörren, utträngde genom springan ett svagt ljussken och jag hörde ett sorl af röster, som antydde, att många menniskor voro församlade derinne.

Huru skulle jag nu ställa till det, för att blifva i tillfälle att höra, hvad som sades derinne, och se, hvad man i sådan hemlighet förehade? Att nalkas dörren och genom denna möjligen både se och höra hvad som påstod — det hade varit en lätt utförd sak, om jag icke hade fruktat, att möjligen icke alla de, som väntades till detta sammanträde, hade ännu anländt till platsen. Jag kunde lätt blifva öfverraskad, under det jag utspejade dem, ochderför dristade jag mig icke att begagna ett sätt, som eljest hade varit det naturligaste. Åtminstone ville jag först försöka, om icke det kunde gifvas en annan utväg att komma in i huset, innan jag stälde mig att lyssna vid dörren.

Sedan jag fattat detta beslut, gick jag ett hvarf omkring huset. Vid dess ena gafvel stötte min fot i mörkret emot ett på marken liggande föremål, så att jag var icke långt ifrån att falla. Då jag sedan böjde mig ned, fann jag, att detta föremål var en klumpig stege, hvilken tycktes hafva varit flitigt brukad, enär stegen voro ganska nötta.

»Nåväl», tänkte jag, »när här ligger en stege, så är det troligt, att här också måste finnas något ställe, der den kan begagnas.»

Till följd af denna naturliga slutledning blickade jag uppåt gafveln, för att möjligen varseblifva någon öppning, till hvilken man begagnat stegen såsom trappa. Men i anseende till det rådande mörkret kunde jag ingenting upptäcka. Då fattade jag stegen med kraftiga armar och upplyftade honom mot gafveln, väl aktande mig att låta något ljud förråda för de i ladan innevarande, att menskliga varelser funnos utanför. Dock kostade det mig icke ringa ansträngning, ty stegen var lång och klumpig och till följd deraf ganska tung och ovig att handtera.

När jag omsider hade upprest den och låtit den ljudlöst falla mot väggen, dröjde jag icke att uppstiga, och när jag hunnit så högt på stegen, att min hand grep kring den öfversta af dess spolar, då varsnade jag framför mig en öppning i gafvelväggen, ja, jag såg äfven återskenet af ljus från det inre af huset, men en massa halm eller hö — jag kunde icke rätt afgöra, hvilketdera det var — hindrade mig att se de personer, som befunno sig nere på ladans botten. Mängden af foder var så stor, att jag nu måste krypa ända upp under takåsen, för att komma så långt in i byggnaden, att jag kunde se någonting af hvad som der tilldrog sig. Dock hörde jag redan nu ljudet af menniskors röster.

Så ljudlöst och tyst, som det var en menniska möjligt, kröp jag på händer och fötter öfver foderförrådet längre in i den hemlighetsfulla ladan. Mer än en gång törnade jag med ryggen emot sjelfva ryggåsen eller mot takspanten, men lyckligtvis förorsakades deraf icke något buller, som kunde vara märkbart nedifrån, i synnerhet som man der

samtalade.

Snart var jag framme vid den punkt, hvarest foderförrådet slutade, och här kunde jag blicka ned på de menniskor, som hade valt logen till sin samlingsplats. Det var icke förenadt med någon svårighet att igenkänna dem. Till och med deras namn voro mig bekanta. En skara af omkring etthundra karlar sutto på blotta golfvet kring logens väggar och här och der på golfvet. Jag igenkände i dem en stor mängd af de utländingar, som tjenade i Gustaf Adolfs krigshär.

Då jag framkom till den plats, der jag kunde taga scenen nere i logen i betraktande, hörde jag en gammal skäggig italienare yttra sig på detta sätt:

»Du har låtit oss komma hit, och nu fordra vi af dig, Mathias, att du ofördröjligen säger oss, hvad du åsyftar med denna sammankomst.»

Jag såg Mathias resa sig upp och hörde honom svara:

»Det skolen I ofördröjligen erfara, men först vill jag spörja eder till, om I icke ansen, att en soldat emellanåt måste hafva tillfälle och tillåtelse till plundring, om hans lif icke skall vara alltför enformigt och tråkigt. Äro icke rof och plundring och framtvingad gunst af qvinnor soldatens ljufvaste belöning och det mål, för hvilket han lefver?»

»Jo! Jo! Mathias har rätt!» ljöd det från alla sidor af logen.

»Nå, då äro vi öfverens om utgångspunkten för våra öfverläggningar och skola säkerligen också till följd häraf blifva ense om hvad som är att företaga. I veten sjelfve, om vi här hos Gustaf Adolf få åtnjuta vår rätt. Solden få vi nog i laga tid och till behörigt belopp, men få vi väl någonsin plundra eller njuta af qvinnosällskap? Håller han oss icke så strängt, som om vi voro munkar och hade aflagt klosterlöftena?»

Åter hördes bifallande rop af de församlade männen.

»Nu», fortfor Mathias, »är jag förvissad derom, att Tilly gerna vill mottaga oss bland sina krigare. Der skulle sannerligen vara mycket bättre att vistas, ty Tilly är en man, som förstår krigares behof och som icke räknar så noga med sitt folk. Magdeburgs plundring och förstöring är derpå bevis. Det skulle sannerligen varit nöjsamt att hafva varit med honom, då han intog den staden. Stora skatter skulle vi då hafva kunnat roffa till oss och det hade varit besynnerligt, om icke en eller annan magdeburgisk skönhet skulle med eller mot sin vilja fallit i våra nät. Jag ångrar, att jag icke längesedanbegifvit mig till Tilly. Hvad få vi här? En ringa sold. Och hvad skulle vi förvärfva hos Tilly? Rikedomar och allt, hvarpå en krigsman sätter värde. Har jag talat sanning?»

»Ja, ja!» bekräftade åhörarne, som lyssnat med spändt intresse.

»Nå, då gifva vi oss i väg i morgon!»

De flesta tycktes sinnade att ingå på detta förslag. Dock voro der synbarligen några, som kände en viss tveksamhet. Den skäggige italienaren trädde fram och yttrade:

»Men om man förstår vår afsigt vara att rymma, så ....»

».... så hänger man dig, menar du! Utan tvifvel! Men hvem har sagt, att man skall märka vår afsigt?»

»Huru vill du då ställa till det?»

»Hören! Vi samlas vid middagstiden i morgon bakom byggnaderna, der hästarne stå, som tillhöra det upländska regementet och de småländska ryttarne. I veten, att dessa byggnader äro belägna i yttersta ändan af byn, och om vi välja den tid, då manskapet aflägsnat sig för att äta sitt middagsmål, skola alla hästarne stå till vårt fria förfogande, och då vi en gång hunnit väl upp i sadeln, vill jag se den, som förmår upphinna oss. Om vi nu gå dit en och en, så lärer det icke kunna väcka någon uppmärksamhet.»

Denna plan mottogs med utomordentligt bifall, och man kom öfverens om att följande dagen sätta den i verket.

Omsider tycktes man vilja bryta upp. En efter annan aflägsnade sig. Tydligen var det af försigtighet, som de icke

gingo alla på en och sammagång från ladan. Slutligen återstodo endast Mathias och den svartskäggige italienaren. Äfven den senare ville nu aflägsna sig. men Mathias vinkade åt honom, att han borde qvarstanna.

»Vänta litet! Jag har något att säga dig ensam.»

»Nåväl!»

»Skulle det vara dig något emot att hastigt blifva rika karlen?»

»Nej, i sanning! Kunde du uträtta det, så vore jag tacksam.»

»Hör! Det har lyckats mig att utforska, hvar konungen har sin krigskassa förvarad. Vill du vara med om att stjäla den? Ensam kan jag icke göra det.»

Den andre lät höra ett utrop af förtjusning och yttrade derefter:

»Du är mig en s—ns dugtig karl! Jag följer dig!»

»Först måste jag dock gå till mitt qvarter och hemta vissa nycklar, som jag vetat att förskaffa mig. Vänta mig här!»

»Ja, gerna! Men efter du gjort mig ett så hederligt förslag, så vill jag å min sida fägna dig. Du skall hjelpa mig att tömma den här.»

Italienaren framdrog från något gömsle i sin klädedrägt en vinbutelj, vid hvars åsyn Mathias lät höra ett uttrycksfullt:

»Ah!»

De båda förbundne gjorde processen kort, när det gälde att öppna flaskan. Med ett slag mot väggen skilde de halsen från den öfriga delen af flaskan. Emellertid intresserade det mig icke mycket att bevittna deras pokulerande, hvarför jag också,krypande på händer och fötter, aflägsnade mig. Jag tillvägagick dervid med så mycket större skyndsamhet, som jag önskade befinna mig i mitt qvarter, innan Mathias återkom dit.

Det dröjde också icke en half timme, förr än jag öppnade dörren till den lilla stugan. Mina sofvande kamrater vaknade vid det buller, som mitt inträde förorsakade. Jag omtalade för dem den scen, hvilken jag hade bevittnat, och de planer, som Mathias utkastat att röfva krigskassan och derefter löpa öfver till fienden.

»Vi måste derför», slutade jag, »försäkra oss om hans person, så snart han återvänder. Sedan skola vi nog i morgon hindra hans medbrottslingar från att stjäla hästarne.»

Lång tid förgick icke, innan vi förnummo, att någon nästan ljudlöst öppnade dörren och inträdde. Ehuru det var mörkt, så att vi icke kunde se den inträdande, ej heller han oss, tviflade jag dock icke, att det var Mathias. Att så var förhållandet, derom öfvertygades jag ännu mera, då jag hörde honom smyga öfver golfvet bort till den vrå, der han hade sin liggplats. Här trefvade han länge omkring med handen, tilldess han fick tag i ett föremål, hvilket skramlade, såsom hade det varit flera sammanbundna nycklar.

Ända hittills hade vi andre suttit tysta och orörliga, men då han nu började å nyo smyga öfver golfvet, reste jag mig upp och stälde mig framför dörren, utan att denna min rörelse förorsakade det aldra minsta buller eller ljud.

Han kom rakt emot mig och i detsamma han stötte mot min kropp, utsträckte jag armen och grep honom i strupen. I förskräckelsen tappade hannycklarne, hvilka med ett skramlande ljud föllo till golfvet.

»Hvarthän, Mathias?» sade jag lugnt.

»Jag har intet ondt gjort», stönade han nästan ohörbart, ty min hand klämde hans strupe temligen omildt.

»Naturligtvis!» sade jag. »När gjorde du väl någonting, som kan kallas ondt? Att plundra, anstifta brand, mörda och skända qvinnor, det är ju något godt i dina ögon? Icke sant?»

»Det har jag aldrig sagt!»

»Inte? Åh, du är så oskyldig som ett nyfödt barn.»

»Ja!»

»Du borde längesedan gifvit dig till katolikerna. Du hade då för lång tid tillbaka varit upptagen bland helgonen, såvida du icke föredragit påfvestolen framför helgonglorian.»

»Aj!»

»Åh, jemra dig icke! Ännu är leken icke mera än påbörjad och det lärer nog blifva värre för dig. Kan du säga mig, hvar de upländske och småländske ryttarne hafva sina hästar? Du förstår väl min fråga?»

»Nej!»

»Inte? Nå, då kanske du vet bättre besked på, om Tilly tager emot några öfverlöpare i sin här.»

»Aj! Släpp mig!»

»Nej, dertill är du mig för mycket kär!»

»Du qväfver mig!»

»Åh, dermed är ingen fara!»

»Aj!»

»Tig då stilla en gång! ... Kan du möjligenupplysa mig om, hvar vår konung har sin krigskassa och om det skulle vara möjligt att stjäla den?»

»Aj!»

»Jag finner, att du icke är hågad att besvara mina frågor. Nå, det gör också detsamma, ty jag vet godt besked ändå. Kamrater! Slån upp eld, så skolen I få se, huru den ser ut, som vill stjäla krigskassan från Sveriges konung och sedan löpa öfver till fienderna med bytet. Skynden eder, innan jag nödgas rent af strypa den här sprattlande karlen!»

Mina kamrater hade stål och flinta i beredskap och det dröjde icke länge, innan en flammande eld lågade i kaminen och upplyste rummet.

Vårdslöst kastade jag Mathias bort i den vrå, hvarest han brukade ligga, men knappt kände karlen sig vara fri från mina fingrars grepp kring hans hals, förr än han rusade upp och störtade öfver mig med draget svärd.

Men han fick icke tid att utföra sin vilda plan, som tydligen gick ut på att dräpa mig och derefter skynda ut. Huru snabba hans rörelser än voro, förekom jag honom dock genom att draga äfven mitt svärd och sätta mig till motvärn.

»Korsa icke ditt ärliga svärd med den uslingens klinga!» ropade mina kamrater till mig. »Han förtjenar icke den äran.»

Sägande detta, grepo de honom, vredo svärdet ur hans hand och bundo honom samt kastade honom bort i vrån.

Vi lade oss icke mera till ro den natten, ty vi önskade att noga bevaka vår fånge.

*

Följande dagen var jag icke sen att skynda till konungen, innan han ännu företagit sin dagliga färd in i staden, ty äfven konungen hade sitt qvarter utanför Erfurts murar. Konungen mottog med sitt sedvanliga lugn min berättelse, men tackade mig för det jag hade räddat hans krigskassa, hvilken, sade han, »är mig en alltför god vän nu i krigstiden, att jag skulle hafva lust att mista honom.»

Derefter befalde mig konungen att tillsammans med ett nödigt antal kamrater gömma mig någonstädes i närheten af öfverlöparnes öfverenskomna samlingsställe, så att jag kunde omringa dem, när de hade samlats.

I enlighet med denna befallning låg jag jemte tvåhundra väl beväpnade kamrater vid middagstiden på lur i en

skogsdunge några hundra steg från de byggnader, hvarest de upländske och småländske ryttarnes hästar voro satta på stall. Vi kunde från vår plats se, huru ryttarne vid middagstiden lemnade stallarne och begåfvo sig till sina qvarter för att äta middagsmålet. En kort stund derefter började öfverlöparne att infinna sig. De kommo en och en och stälde sig bakom byggnaderna, så att man från byn icke kunde se dem, men just derigenom blefvo de så mycket mera synliga för oss.

När de voro samlade alla, såsom jag kunde tycka, men sjelfva upphofsmannen till företaget, Mathias, icke syntes till, uppstod tydligen någon oro ibland förrädarne. De tycktes hålla en öfverläggning och begåfvo sig derefter in i byggnaden. Sannolikt hade de beslutat att begifva sig af utan Mathias.

Nu var tiden inne för oss att skynda fram, ochvi dröjde icke heller att göra detta. Framför hvarje dörr och fönster i byggnaden stälde sig en talrik skara af oss, så att det i sanning skulle hafva varit omöjligt för någon af dem att slippa ut. I det samma som vi hade fullbordat detta, ljödo trumpetsignaler från byn. Jag visste, att det var konungen, som kom, och öfverlöparne anade säkerligen någon fara, när de hörde trumpetens toner. De kommo nu ut, ledande hvardera en häst vid handen, eller rättare de ville begifva sig ut, men funno sig öfverallt hindrade i detta uppsåt.

Konungen hade med sig en betydande styrka, som slog en ring kring huset, hvarefter de öfverraskade öfverlöparne blefvo hemtade ut och uppstälda inför konungen. Denne höll till dem ett ljungande bestraffningstal, som han afslutade med dessa ord:

»Förrädare och öfverlöpare äro mig ett afskyvärdt folk och jag skulle blygas att hafva under mina fanor sådane, som en gång gjort sig skyldige till slik uselhet. Derför mån I draga eder färde, men vapnen skolen I dessförinnan lemna ifrån eder. Gån! Måtte den allsmägtige Guden förläna eder nåd till bättring.»

Skamflate smögo de sig bort, sedan vi fråntagit dem deras vapen.

Men Mathias? Han blef, innan solen gick ned, arkebuserad, sig sjelf till straff och andra till en helsosam varnagel.

*

VII.

Fiendtliga anslag, som misslyckas.

Den 23 December 1631 intågade den svenska hären segervan och jublande i Mainz. Här skulle vi förunnas hvila och vederqvickelse under vintern och våra tappre krigare voro tillräckligt utmattade för att med glädje motse några månaders ro i ett vinterläger.

Emellertid hvilade icke våra fiender. Det var dem klart, att vår store konung ingalunda var en fiende att förakta. Södrens solstrålar hade ännu icke hunnit smälta ismajestätet från Norden, och likväl hade de kejserlige, då Gustaf Adolf blandade sig i religionsstriderna på Tysklands mark, hoppats och högt yttrat, att »snökonungen snart skulle smälta i Söderns värme». Gustaf Adolf var kejsaren och hans anhängare en nagel i ögat, och det var derför hvad man kunde vänta, att fienderne skulle äfven genom hemliga medel söka att rödja honom ur vägen. Intrigmakare drefvo sitt spel och gjorde allt för att undanskaffa den ende man, på hvilken Tysklands protestanter kunde bygga något hopp om räddning.

Här i Mainz gjordes äfven försök i den vägen, men lyckligtvis hade de ingen framgång. Det är om ett dylikt försök, som jag nu ärnar tala.

En mörk afton under början af Januari månad år 1632 ankom en kejserlig soldat i utsliten och trasig drägt till stadsporten och begärde inträde och skydd i staden, föregifvande att han rymt från denkejserliga härens spillror, dem Tilly åter hade börjat samla, sedan den i slaget vid Leipzig blifvit helt och hållet skingrad. Mannen blef

insläpt och förd inför konungen. Det var jag, som erhöll befallning att åtfölja öfverlöparen till konung Gustaf, och min gode vän Kraft skulle beledsaga mig.

Vi sökte konungen i hans qvarter, men han var icke der. Man sade, att han möjligen uppehöll sig i den stora biblioteksbyggnaden, hvarför vi begåfvo oss dit. Under vägen till konungens qvarter och derifrån till biblioteket hade jag rundlig tid att närmare granska den man, som uppgaf sig vara öfverlöpare. Nog såg han ut att kunna vara skyldig till en sådan handling, ty ett ansigte, som mera vittnade om trolöshet och falskhet, har jag sällan skådat. Hans ögon voro mörka och hade den egenheten att icke kunna hvila stadigt på något föremål. De irrade hit och dit och hade för öfrigt ett uttryck, som väckte tanken på kattens listiga blick. Det vilda, oordnade skägget och den om flitig vindyrkan sqvallrande näsan voro icke heller egnade att tillvinna karlen förtroende. I skenet från facklan, hvarmed vi belyste vår väg, såg karlen ut som en stråtröfvare eller en fången missgerningsman.

I biblioteksbyggnaden träffade jag min herre och konung och omtalade för honom mitt ärende. Han var sysselsatt att gifva föreskrifter angående böckernas inpackande i stora lårar och just i det ögonblick, då jag nalkades honom, vände han sig från de med inpackningen sysselsatte arbetarne, sägande till de höge herrar, som omgåfvo honom:

»Dessa bokskatter skola visserligen komma lärdomsskolan i Westerås till stort gagn, om Gud vill.Oxenstjerna, som jag gifvit dem, ärnar skänka dem till denna skola. Det har äfven länge lekt mig sjelf i hågen att kunna gifva dessa lärare ett tecken till min bevågenhet, liksom jag tillförene har gjort med de vördige herrarne i Upsala.»

Så talade konungen och han afsände verkligen någon tid derefter hela den rika boksamlingen till Sverige, men såsom jag sedan har hört, förliste fartyget i Östersjön, som både mottog och behöll böckerna i sitt sköte. Den gode konungens och hans kanslers afsigt blef således icke här vunnen, men den i Würzburg tagna boksamlingen anlände verkligen till Upsala och utgör i dess bibliotek en stor prydnad.

»Hvad vill du, min gosse?» sporde konungen mig, så snart han blef mig varse.

»Herre konung! Denne man, som uppgifver sig hafva lupit bort från kejsarens här och kommit hit till Mainz, anhåller, att Sveriges konung måtte afgöra öfver hans öde.»

Konungen lät sin stadiga, genomträngande blick hvila på mannen, hvilken tydligen hade stor möda att uthärda dessa forskande, ärliga ögon. Konungen skakade sakta och majestätiskt sitt sköna hufvud och strök med venstra handen sitt prydliga skägg, under det han sade:

»Och hvad vill du hos oss?»

»Nådige herre!» svarade främlingen. »Jag vill kämpa under eder ärorika fana, om denna nåd förunnas mig.»

»Karl, menar du, att jag har plats för förrädare?» sporde konungen barskt.

»Värdigas ....»Men konungen värdigades icke åhöra hvad främlingen kunde hafva att svara på den framstälda frågan, utan yttrade:

»Öfverlöpare och andra, som kunnat öfvergifva den fana, hvilken de en gång svurit trohet, äro mig ett vederstyggligt folk, men låt höra....! Måhända kan du gifva goda skäl för ditt förräderi mot de kejserliga?»

Nu må man tro, att karlen med både fräckhet och glädje begagnade sig af tillåtelsen att sätta sin tunga i rörelse.

»Det är förvisso en sanning», sade han, »att i Tillys här lider man allt sedan slaget vid Leipzig af all upptänklig brist. Många af oss hafva under flera dagar knappast haft en beta bröd, hvarmed vi kunnat stilla magens kraf, och det är hårdt att hungra, nådig herre! Dessutom har jag såsom god protestant aldrig kunnat förlika mig med att kämpa för kejsaren och låta utgjuta mitt blod för de katolskes sak. Detta, herre konung, bestämde mig slutligen för att fly och erbjuda eder, kämpen för den rena, evangeliska tron, min arm och mina tjenster.»

»Du lägger dina ord väl», genmälde konungen, »men näppeligen lär du kunna öfvertyga mig om, att du såsom protestant haft tillräckliga skäl att redan så länge strida mot dina trosförvandter och bröder.»

»Mägtige konung och store anförare öfver den tappraste krigshär i verlden! Redan då, när detta olyckliga krig utbröt, befann jag mig i kejsarens här och har hittills tvekat att bryta den trohetsed, som jag hade svurit det kejserliga banéret. Men jag kunde icke tysta mitt samvetes rop och så...»

»Så», inföll konungen spetsigt, »så kom hungern och gjorde ditt samvete rent af upproriskt?»

»Visserligen....»

»Nå, du kan möjligen vara bättre än du ser ut», yttrade konungen, »och jag är icke den, som vill döma dig.»

»Huru skall jag kunna tack...»

Uslingen föll på knä för konungen under de mest ödmjuka, och lismande åthäfvor — för öfrigt syntes mig detta vara hans rätta ställning, enär jag inom mig icke ansåg honom vara värdig att stående tilltalas af den ädle herskaren. Men konungen sade med den enkelhet, som för alltid skulle hafva fästat mig vid honom, om han icke redan förut hade egt min tillgifvenhet och kärlek i så hög grad:

»Stig upp! Endast för Gud skall man knäböja och jag är blott en syndig menniska. Stig upp, säger jag dig! Jag vill icke veta af någon dyrkan.»

Karlen uppreste sig, då han af det otåliga uttrycket i hjeltens röst nogsamt kunde förnimma, att befallningen var allvarligt menad.

»Emellertid», fortsatte konungen, »må du tills vidare få en plats i min här och du, Flink, må taga honom till din sidokamrat och hafva ett vaksamt öga på honom, att han icke må umgås med något förräderi. Och det säger jag dig, min tappre Flink, att om du skulle komma honom på spåren på orätta vägar, så har du rätt att taga hans lif.»

Jag bugade mig, men kunde icke finna ord att uttrycka min tacksamhet för konungens vänlighet och förtroende till mig.

»Det faller mig något in», fortfor konungen, vänd till främlingen. »Du har ännu icke sagt oss ditt namn. Hvad kallas du?»

»Ulrik Apfelbaum.»

»Godt! Nu kunnen I gå!»

Konungen vände sig ifrån oss och tilltalade de honom omgifvande höge herrarne, som under tystnad hade åhört samtalet mellan honom och öfverlöparen. Under det jag aflägsnade mig med min nyförvärfvade sidokamrat, hörde jag hvad konungen sade. Hans ord föllo sålunda:

»Nu sedan vi hafva ombestridt inpackningen af dessa bokliga och vetenskapliga skatter och gifvit befallning om deras öfverförande till Westerås, vilja vi taga vårt öfriga byte i betraktande. Låtom oss begifva oss till arsenalen!» Emellertid lät jag Ulrik Apfelbaum åtfölja mig till mitt qvarter, skaffade honom hela kläder och snyggade upp honom på bästa sätt. Bland de rikliga förråder af alla slag, som i denna rika stad fallit i våra händer, var det icke svårt att åt honom hitta både drägt och vapen.

Om jag skall bekänna sanningen, så måste jag tillstå, att det erhållna uppdraget att bevaka Ulrik Apfelbaum i hans görande och låtande just icke var mig kärt, ehuru mycket konungens förtroende gladde mig. Jag insåg nemligen ganska väl, hvilka svårigheter det skulle medföra, och för öfrigt var hans person, hans utseende, hans blick, hans tal, hans sätt att skicka sig ganska obehagligt, så att jag föga trifdes i hans sällskap.

Emellertid förgingo några dagar, utan att jag kunde upptäcka någonting besynnerligt eller vanhedrande i hans uppförande, och jag började redan föreställa mig, att jag i mina tankar varit orättvis emot karlen och att mitt uppdrag skulle blifva lätt nog att utföra.Den 16 Januari lät konungen en del af trupperna rycka ut och samlas på det vidsträckta torget — en stor, jemn plats med välbyggda hus på alla sidor. På den ena sidan af torget låg en kyrka, hvars sköna torn sträckte sig upp mot himlen. Mången gång har jag tänkt att de, som bygga dessa höga torn, vilja derigenom gifva oss en bild af bönen, hvilken ju också stiger mot höjden, när den går ur ett andäktigt

och troget hjerta. Vid detta tillfälle hade jag likväl icke tid att anställa sådana betraktelser, ty jag måste hafva hela min uppmärksamhet fästad vid tjensten, enär vi skulle under konungens egna ögon öfva oss i vapnens bruk.

De gode borgarne, hvilka de första dagarne efter stadens eröfring hade hållit sig dolda i sina hus, men nu åter hade börjat samla sig till köpslående på torget, sedan de funnit, att svenskarne icke äro röfvare, som göra fredliga och värnlösa män och qvinnor skada, måste nu åter för några timmar lemna saluplatsen, sedan de inpackat sina varor. Några judar flydde i största hast och deras löjeväckande åtbörder och tydligt framstickande rädsla blefvo orsak till månget leende, som upplyste våra ärliga bussars eljest bistra anleten. Borgarne deremot, hvilka visste, att de ingenting hade att frukta, aflägsnade sig med lugn och värdighet, men med tydlig beundran för våra truppers ädla och krigiska skick och hållning.

Under krigsmusikens lifliga toner ryckte vi upp på torget och fingo sedan genomgå alla de olika handgreppen med geväret. Gustaf Adolf var sjelf den kommenderande. Omgifven af sina fältöfverstar, satt han på sin ädle, brunröde gångare framför fronten. Hvad han var ståtlig till häst, denne konung!Ehuru han var ganska fet och änskönt gångaren var något för liten, som det tycktes, efter konungens storlek, så tycktes den bara honom utan svårighet, och konungens korpulens var blott egnad att ännu mera höja det majestätiska och vördnadsbjudande i hans uppträdande. Hästen, som var ett ganska eldigt djur, gjorde mången oförutsedd rörelse, men konungen styrde honom med ledighet och behag på ett sätt, som visade mycken öfning och färdighet i denna ädla och ganska svåra idrott.

Slutligen skulle vi äfven afskjuta en salva och befallning utdelades, att laddningen skulle ske med endast krut och att ingen finge lägga kula I geväret — ett påbud, som naturligtvis hvarje ärlig man stälde sig till efterrättelse.

Trogen den befallning, som konungen enskildt hade gifvit mig angående Ulrik Apfelbaums bevakning, enligt hvad förut är omförmäldt, kastade jag min blick till min sidokamrat, för att efterse, huru han efterkom befallningen att ladda med endast krut. Min öfverraskning blef emellertid stor, då jag hörde någonting »rasslande» likt en kula glida utefter loppet i min sidokamrats gevär. Det var tydligt, att karlen hade af en eller annan anledning handlat tvärt emot den gifna befallningen. Han hade laddat med kula, liksom om vi hade stått gentemot fienden.

Min oro var ganska stor och väl berättigad, ty äfven om jag icke kunde anse karlen vara nog fräck att ämna denna kula åt konungen, så var det mig likväl klart och tydligt, att denna kula ovilkorligen måste förorsaka någon skada. Torget var nemligen icke fritt från menniskor. Stora skaror af sysslolösa stadsbor hade samlat sig på den öppna platsensmotsatta sida och bildade några tätt sammanträngda leder af intresserade åskådare. Ulrik Apfelbaums kula måste, om geväret rigtades rättfram, ovilkorligen träffa någon bland de intet ondt anande menniskorna.

»Hvad gör du, olycklige!» sade jag brådskande till honom med en röst, som nogsamt vittnade om mitt upprörda inre.

Karlen såg mig helt fräckt i ansigtet och svarade:

»Skulle det komma dig vid?»

»Ja ...»

Men jag fick icke tid att säga ut min mening, ty konungens klara, metallklingande röst kommenderade:

»Lägg an!»

»Sigta!»

»Gif eld!»

Jag bekänner att jag i detta ögonblick icke hade någon tanke på, huru jag till konungens belåtenhet skulle utföra den gifna befallningen, något som eljest alltid plägade vara min stolthet.

Gustaf Adolf var mycket noga, när det gälde gevärets handterande, och särskildt brukade han fästa stor vigt

dervid, att alla gevärsmynningarne skulle bilda en rak linea, så att ingen dristade sig att hålla den högre eller lägre, än de öfriga bussarna i ledet. Huru jag i detta afseende denna gång lyckades, vet jag icke, ty mina ögon voro fästade på Ulrik Apfelbaums gevärspipa. Med en känsla af obeskriflig harm såg jag den eländige karlens beteende.

I stället för att rigta sitt gevär rätt fram, såsom vi andra gjorde och såsom det tillhörde honom,förde han dess mynning ett par tum åt sidan och ... man tänke sig min vrede! ... rakt mot hjeltekonungens hjerta. Döden lurade i detta ögonblick på sitt ädla rof. En sekund till, och den svenska hären skulle hafva förlorat sin anförare och Sveriges land sin konung, protestanterne i Tyskland sin räddare och hvarje ärlig man den bäste bland vänner.

Ögonblickligen rann der upp i mitt inre ett ljus rörande hela denna lömska gerning. Ulrik Apfelbaum var, det insåg jag tydligt och klart, ett från kejserliga sidan utskickadt kreatur, hvars uppdrag gälde att taga konungens lif. Nu skulle den förrädiska gerningen ske. Nu skulle den evangeliska trons ende försvarare falla för en feg lönnmördares kula.

Jag ryste för hvad som skulle inträffa, anseende konungens död oundviklig.

Gustaf Adolf hade redan uttalat ordet »gif ...» af befallningen »gif eld», då jag snabbare än tanken, hastigare än den flammande ljungelden gaf med ändan af min gevärspipa ett kraftigt slag åt Ulrik Apfelbaums skjutvapen, så att detta ändrade sin rigtning.

Åtminstone trodde jag mig hafva ändrat kulans bana, men den krutrök, hvilken, under ögonblicken efter salvans lossande, utbredde sig från vårt led, hindrade mig från att strax varsna någonting.

Men knappt hade ekot af gevärssalvan bortdött bland husraderna, förr än jag förnam ett gällt, genomträngande skri af en enda röst. Det kom från folkskaran, som stod framför oss. Jag sade dervid till mig sjelf:

»Troligen har du genom din mellankomst varit en ofrivillig orsak till en menniskas död, åt hvilkendenna kula icke var ämnad. Men den må nu hafva träffat hvem som helst, blott det icke är konungen, ty i hela denna stad, ja i hela verlden finnes i närvarande stund intet lif, så dyrbart och oersättligt som min herres och konungs.»

Nu började krutröken att skingra sig. Dess tjocka ogenomskinliga vägg upplöste sig i en genomskinlig dimma och den förste, som jag nu varseblef, var konungen. Han tycktes vara helt och hållet oskadad, och jag tackade Gud derför i mitt hjerta.

Han hade vändt sin häst åt det håll, hvarifrån nödropet hördes, och satt nu helt stilla, betraktande den scen, som jag nu går att med min svaga penna skildra. Det intryck, som denna syn gjorde på mig, vill jag icke ens försöka att beskrifva. Ett försök dertill måste ovilkorligen misslyckas.

Jag såg några karlar, hvilka från gatan upplyftade en blödande och medvetslös eller död qvinna, under det att några andra karlar med knutna händer och andra åtbörder af vrede och raseri tycktes anropa himlen om hämnd öfver oss alla, liksom om hela den svenska truppstyrkan varit orsak till det nedriga dådet.

Sedan konungen under en minut betraktat det bedröfliga uppträdet — en minut, under hvilken många sinnesrörelser, smärta, afsky, vrede och medlidande gåfvo ett omvexlande uttryck åt hans ansigte — vände han långsamt sin häst mot den i häpnadsfull tysthet försänkta truppen, red oss några famnar närmare och lät sitt allvarliga, forskande öga sakta öfverfara lederna, liksom om han velat söka gerningsmannen.

»Huru?» började han derefter sitt tal. »Huru? Det finnes således ibland oss en usling, tillräckligt nedrig att utföra en slik gerning och tillika tillräckligt ohörsam, för att förakta en af mig gifven befallning? Jag hade icke kunnat hysa sådana tankar om mina krigare. Den skyldige träde emellertid nu fram och försvare sig, om han gitter!»

Konungens öga blixtrade hotfullt.

Anseende det vara min pligt att om saken uppenbara hvad jag visste, trädde jag dristigt fram ur ledet.

»Du, Flink!» sade konungen häftigt. »Skulle du vara den skyldige? Omöjligt!»

Jag svarade utan fruktan och med en röst, som hördes af alla:

»Nej, herre konung! Omöjligt kallade I detta med rätta. Jag hoppas under hela min lefnad kunna bevara min själ ren från sådana brott, så visst som jag önskar finna nåd hos Gud på den sista dagen. Likväl framträder jag här, icke för att anklaga mig sjelf, utan för att aflägga vittnesbörd emot en annan. Gerningsmannen står här och heter Ulrik Apfelbaum.»

Jag vände mig om för att utpeka den eländige, och äfven konungen följde rigtningen af mitt utsträckta finger, men till min förvåning var Ulrik Apfelbaum icke der. Han hade begagnat sig af tillfället och gjort sig osynlig.

»Ah!» utbrast konungen. »Du menar den der öfverlöparen, men jag ser honom icke!»

»Herre konung! Han stod i ledet vid min sida, då jag nyss framträdde hit.»

»Jaså, nå, hans försvinnande dömer honom såsom skyldig, lika mycket som hans egen munsbekännelse skulle hafva gjort. Straffet skall det oaktadt hinna honom. Gif befallning, att ingen får slippa ut ur staden och att hvarje hus undersökes, för att draga den eländige fram. Men du, Flink, berätta, hvad du vet om denna sorgliga sak!»

Några skyndade bort, för att utföra konungens order, och jag berättade omständligt, huru jag märkt, att Ulrik Apfelbaum mot påbudet skarpladdade sitt skjutvapen och rigtade det mot konungen samt hurusom jag lyckats rädda konungens lif, men derigenom blifvit en ofrivillig orsak till den stackars qvinnans olycka.

Konungen, som nu först förnam den fara, i hvilken han hade sväfvat, aflyftade sin hufvudbetäckning och uppsände en tyst bön till honom, som så kärleksrikt hade genom min ringa hand räddat honom från döden. Derefter uttalade han högt det löftet, att om den olyckliga qvinnan, som för hans skull blifvit träffad af kulan, kunde återskänkas åt lifvet genom läkarens omsorger, så skulle han till detta ändamål icke sky någon kostnad och för öfrigt draga försorg om henne i alla hennes lifsdagar.

Redan samma dag aflade konungen ett besök i qvinnans hem. Ehuru fara var för hennes lif, kunde dock läkaren ingenting ännu med bestämdhet afgöra. Det förgick sedan ingen dag, utan att Gustaf Adolf sjelf eller genom någon annan skaffade sig underrättelser om hennes tillstånd.

Emellertid blef hela staden genomsökt, ehuru helt och hållet förgäfves. Ingenstädes stod Ulrik Apfelbaum att finna. Antingen hade han lyckats smyga sig ur staden på hemliga vägar eller också hade det lyckats honom att påträffa en väl dolduppehållsort. Ingen visste det, men jag hade mina egna tankar om saken, hvilka jag likväl icke uppenbarade för någon menniska.

*

VIII.

Mannen i munkkåpan.

Efter misslyckandet af det försök till konungens mördande, som jag nyss omförmälde, hvilade likväl icke de mot konungen fiendtliga, i det fördolda verkande magterna, något som jag sattes i tillfälle att erfara kort tid derefter, medan vi ännu voro i Mainz.

Det kunde vara vid pass fjorton dagar efter Ulrik Apfelbaums hemlighetsfulla försvinnande, då jag en afton, sedan den sparsamma belysningen blifvit tänd på stadens gator, långsamt vandrade öfver torget bland en hit och dit med snabba steg ilande folkskara. I många fönster syntes ljus och särskildt kyrkan tycktes vara rikligt upplyst.

Från kyrkans inre trängde tonerna af en andaktsfull sång och jag erinrade mig, att det var söndagsafton och att de kyrkoälskande bland stadens invånare firade sin aftonsångsgudstjenst.

Som det var längesedan min fot vidrörde golfstenarne i ett tempel, gick jag in i kyrkan, för att en stund förnöja mitt sinne, hvilket verkligt trängtade efter att få deltaga i en ordentlig gudstjenst. uppehållsort. Ingen visste det,

men jag hade mina egna tankar om saken, hvilka jag likväl icke uppenbarade för någon menniska.

*

VIII.

Mannen i munkkåpan.

Efter misslyckandet af det försök till konungens mördande, som jag nyss omförmälde, hvilade likväl icke de mot konungen fiendtliga, i det fördolda verkande magterna, något som jag sattes i tillfälle att erfara kort tid derefter, medan vi ännu voro i Mainz.

Det kunde vara vid pass fjorton dagar efter Ulrik Apfelbaums hemlighetsfulla försvinnande, då jag en afton, sedan den sparsamma belysningen blifvit tänd på stadens gator, långsamt vandrade öfver torget bland en hit och dit med snabba steg ilande folkskara. I många fönster syntes ljus och särskildt kyrkan tycktes vara rikligt upplyst.

Från kyrkans inre trängde tonerna af en andaktsfull sång och jag erinrade mig, att det var söndagsafton och att de kyrkoälskande bland stadens invånare firade sin aftonsångsgudstjenst.

Som det var längesedan min fot vidrörde golfstenarne i ett tempel, gick jag in i kyrkan, för att en stund förnöja mitt sinne, hvilket verkligt trängtade efter att få deltaga i en ordentlig gudstjenst.Kyrkan strålade af ljus. En skara andäktiga menniskor höjde sina röster till en enstämmig sång, som gjorde djupt intryck på mitt hjerta. De höga hvalfven förlorade sig i en hemlighetsfull skymning, hvilken äfven i sin mån bidrog att försätta min själ i rörelse.

Presten stod för altaret och, när församlingen slutat sin sång, började han tala, men innan han hade börjat dermed, hade min uppmärksamhet blifvit störd och min andakt skingrad. Jag hade fått annat att tänka på.

Sedan jag så ljudlöst som möjligt, för att icke störa, hade småningom framträngt till hvad jag kunde tycka vara midten af kyrkan, stannade jag för att betrakta de församlade. Okända ansigten såg jag öfverallt och jag fann ingenting, som kunde längre än för ett ögonblick fästa mitt öga vid sig, förr än mina ögon uppfångade bilden af en munk, hvilken med kapuschongen öfver hufvudet stod lutad mot en pelare och tycktes vara försjunken i djupa tankar. Jag vet icke hvad det egentligen var, som föranledde mig att låta min blick stanna vid denna i munkkåpan helt och hållet insvepta gestalt. Möjligtvis var det endast den hemlighetsfullhet, med hvilken mannen tycktes älska att omgifva sig. Det är också möjligt, att det var den skymt, jag ett enda ögonblick uppfångade af karlens ögon, som fästade min uppmärksamhet — en blick, ett ögonpar, som jag afgjordt trodde mig tillförne hafva skådat, ehuru jag icke kunde påminna mig, hvarest detta hade skett. Nog af, jag begynte betrakta den mystiska gestalten med oafvändt intresse. Min andakt var störd. Knappt ett enda ord uppfattade jag af hvad som sedan, ända till aftonsångens slut, sjöngs och talades i det härliga, storartadt skönatemplet, så att jag, för att bekänna sanningen, ännu i denna dag icke vet med visshet, om det var en luthersk eller katolsk gudstjenst, som jag bevistade. Jag har likväl anledning att tänka det senare, ty jag tror icke, att de lutherska på något ställe låta korgossar med rökelsekar i händerna vid prestens sida framför altaret deltaga uti gudstjenstens förrättande, men här såg jag fyra eller fem dylika och de vällukter, som spridde sig i templet, tjusande sinnena, kunde jag äfven nu icke undgå att märka.

Utan att göra någon nämnvärd rörelse qvarstod mannen i munkkåpan ända till aftonsångens slut, då de andäktiga började att aflägsna sig. Snart var kyrkan tom, men ändå gjorde munken icke någon rörelse för att lemna helgedomen. Likväl tycktes det, som om hans dåsiga likgiltighet för den yttre verlden hade till en del försvunnit, ty hans hufvud vände sig långsamt mot den del af kyrkan, der altaret hade sin plats och der kyrkotjenarne redan hade börjat att släcka vaxljusen, ett göromål, hvarmed de fortsatte allt längre nedåt kyrkan, hvilken sålunda började att blifva mörkare. Föremålen antogo småningom ett spökligt utseende och mannen i munkkåpan syntes snarare såsom en ande än såsom en varelse af kött och blod. Slutligen återstodo endast tio eller tolf ljus, hvilka brunno här och der, men lemnade största delen af kyrkan i djup skymning. Kyrkotjenarne aflägsnade sig.

Det tycktes mig, som om munken väntade någon, och jag kände mig verkligen nyfiken att erfara, hvem den väntade kunde vara och hvad deskulle företaga sig, ty mannens hemlighetsfullhet syntes mig misstänkt och Ulrik Apfelbaums dåd hade ingifvit mig misstroende mot hvar och en, som jag fann stadd på vägar, hvilka icke lågo i ljuset.

Jag dolde mig så godt jag kunde bakom nästa pelare. Mörkret i kyrkan skyddade mig mot en möjlig upptäckt och lugnt afvaktade jag utgången af mitt äfventyr.

Icke heller töfvade det många minuter, innan jag hörde någon nalkas från öfre delen af kyrkan, der högaltaret stod. Jag såg en lång gestalt, liksom den väntande insvept i en munkkåpa, närma sig, stiga utför den höga trappan, som från koret ledde ned i kyrkan, och ställa sina steg i rak linea mot den pelare, der den andra munkgestalten ännu qvarstod.

Enär jag icke var längre borta, än att mina öron kunde tydligt uppfånga ljudet af hvad som sades, så lyckades det mig att komma en intrig på spåren, hvilken syftade till den största olycka för svenska hären. Jag vill låta de båda munkarne tala.

»*Sanda Maria*», yttrade den förste, »är det höfviskt att låta mig vänta en så rundelig tid? Vördige pater! Jag borde längesedan hafva aflägsnat mig och lemnat eder och edra anslag dj—n i våld.»

»Tyst och var lugn! De saker, som vi förehafva, fordra den största hemlighet, och huru mycket jag än brinner af nit för den heliga saken, så måste jag likväl afvakta kyrkotjenarnes och korgossarnes bortgång, innan jag vågade infinna mig. Tålamodet är en stor dygd, som Justinus Martyr säger.»

»Jag gifver den onde i våld allt hvad Justinus och andra helgon om den saken hafva att säga,men veten I, vördigo pater, någon som säger, att konungamord är tillåtet, så sägen mig det.»

»Derom talar verkligen Gregorius af Nyssa med tydliga ord, sägande 'om en konung eller förste är otrogen och förföljer de troende med eld och svärd, så är det en Gudi behaglig tjenst, om någon tager hans lif, och den som detta gör, han blifver sjufaldt salig'. Detsamma säger Ireneus och äfven Origenes.»

»Jag vet, jag vet! Ni, helige fäder, hafva alltid till hands någon gammal ruttnad kyrkofader eller annat helgon, som med sina ord kan lugna edra och andras samveten. De voro lustiga kurrar, dessa gamle helgon, och kunna ännu göra ganska god nytta. Eller huru, pater? Ha, ha, ha!»

»Tyst, olycklige! Någon kunde....»

Patern såg sig omkring, liksom fruktade han någon obehörig lyssnare. Men den andre skrattade af hjertans lust.

»Hör, pater Antonius, sägen mig dock, om den heliga kyrkan vill garantera mig förlåtelse för min synd, om jag lyckas....»

»Tig, oförsigtige! eller tala åtminstone litet tystare!»

Den andre sänkte verkligen sin röst, men likväl icke lägre, än att jag fullväl hörde hvad han sade.

».... om jag lyckas spränga den svenske konungen och hela hans följe af fältöfverstar i luften och sålunda befria den katolska kyrkan från dess argaste fiende.»

»Du har då uppgjort....?»

»En plan? Ja!»

»Du har funnit en utväg?»

»Ja!»

»Bäfva då icke i utförandets stund! Jag lofvar dig, att du för denna berömliga gerning skall icke allenast få alla dina synder förlåtna, utan äfven att du skall slippa genomgå skärselden, när din tid är inne. Kyrkan har en stor magt. Förlita dig på henne! När verket är fulbordadt, när denne utländske konung från björnarnes och de isiga

regionernas land funnit döden, kom då tillbaka och du skall undfå en öfvermåttan härlig lön. Din själ skall blifva renad från alla synder, som du har begått eller framdeles intill din lefnads slut kommer att utöfva.»

»Godt, pater Antonius, jag får väl tro eder, men regere mig dj—n till evig tid, om jag icke mördar eder, ifall I bedragen mig och i den händelse kyrkans syndaförlåtelse befinnes vara kraftlös. Kommen ihåg det! Emellertid går jag till det heliga verket.»

»Gack, min son! Kyrkans välsignelse är med dig. Din hand är från denna stund heligare än Sanct Peters, ty du går att utföra ett mycket heligare och högre värf, än han någonsin utförde. Du går att rädda den heliga modren, kyrkan. Har du beslutat något angående tiden?»

»Ja!»

»När sker det?»

»Då en timme förflutit, sedan vesperklockans ljud tystnat två dygn härefter.»

»Och hvar?»

»Der den dömde konungen bor.»

»Och hvar har han sitt qvarter, denne äreförgätne niding, som har vågat lyfta sitt svärd för degudlöse protestanternes sak emot den heliga kyrkans banerförare, kejsaren? Hvar bor han?»

»I kurfurstens palats, det veten I väl!»

»Nej, vid den heliga Guds moder och Laurentius, helgonet, jag har icke erfarit något derom. Jag lefver afskild från verlden.»

»Men I tänken dock mycket på det verldsliga, eller huru, vördige pater Antonius?»

»För den heliga trons skull understundom. Men jag försummar icke derför mina *Pater noster* och *Ave Maria* eller andra nyttiga och nödvändiga gudaktighetsöfningar. Var viss derom, min son!»

»Ack, vördige fader, jag drager icke eder helighet i det minsta tvifvelsmål, men då nu I sjelf måsten medgifva, att I understundom tänken på verlden, så tillåten I väl mig ock att vara en smula verldslig?»

»Utan tvifvel, och den moderliga kyrkan har en riklig skatt af förlåtelse att utdela åt sina trogna.»

»Jag tackar, men den verldslighet, som jag nu menar, behöfver jag väl knappt anlita kyrkan om förlåtelse för, ty om jag är brottslig, så anser jag kyrkan sjelf såsom medskyldig.»

»Hvad säger du?»

»Jo, i mitt verldsliga sinne ihågkommer jag hvad I med eder helighet troligen hafven förgätit, nemligen att I hafven lofvat mig en viss summa i reda penningar för min heliga gerning.»

»Ah! jag kommer verkligen nu ihåg denna lilla omständighet.»

»Den må vara liten för en så helig man, som I ären, men för mig är det hufvudsaken, och får jag blott mina femtusen daler och slipper undan med lifvet, så frågar jag, sanningen att säga, f—nså litet efter syndaförlåtelser och dylikt nonsens. Således ären I väl beredd?»

»Hvad menar du?»

»Att nu på stunden utbetala till mig femtusen daler, priset för den svenske konungens lif.»

»Nej, i sanning!»

»Godt, då får gerna den svenske konungen för mig lefva, tilldess han blir hundrade år gammal.»

»Men kyrkans nöd!»

»Kyrkan må reda sig på egen hand!»

»Och dina synders utplånande?»

»Ni glömmer, vördig pater, att den förnämsta synden undgår jag, om jag icke lägger hand på Gustaf Adolfs lif.»

»Sant! Men i skärselden kommer du det oaktadt.»

»Den dagen får hafva sin egen börda.»

»Men tänk på de själamessor, Minoriternes heliga brödraskap lofvat att läsa för din faders och din moders själar!»

»Jag tror inte, att några supiga munkars skrål på ett obegripligt tungomål kan hjelpa en afliden stort.»

»Men om kyrkan sätter dig i bann för din ohörsamhet?»

»Då flyr jag till protestanterne och blifver luthersk på allvar.»

»Du är en förhärdad syndare.»

»Och I ären den listigaste munk, som jag någonsin sett. Jag inser nogsamt, att sedan jag utfört gerningen, skulle jag aldrig undfå lönen. I älsken penningar högt, I helige män, och som I hafven fri tillgång till kyrkans stora, af helgonen samlade förlåtelseskatt, så skullen I snart skaffaeder förlåtelse för den ringa synden att hafva bedragit en fattig f—n på femtusen klingande dalrar, som han vågat sitt lif för. Derför gif hit lönen nu, och konungens lif skall tagas på den timme, som jag nyss omförmälde.»

»Men du inser väl, att jag icke bär så mycket penningar med mig och att din begäran är omöjlig att villfara?»

»Jaså, farväl då, pater Antonius!»

»Vänta, vänta! Jag får väl se till, om jag har något hos mig.»

»Ah, jag visste väl, att I icke ären så fattig, som I nyss saden.»

»Här har du femtusen daler — penningar, som jag egentligen blott hade i uppdrag af en nyss afliden att bära till Dominikanernes heliga kloster såsom en gåfva från den aflidne. Här har du dem! Tag det dig tillhörer och uträtta sedan ditt uppdrag, så torde jag väl kunna möjligtvis hitta ännu ett eller annat tusen daler för din räkning.»

»Vi vilja nalkas vaxljuset derborta, så att jag kan räkna penningarne. Tackad vare den der förlåtelseskatten, som I med så älskvärd öppenhjertighet hafven talat med mig om, drager jag misstankar på allt hvad I gören, vördig pater. Förlåten mig det. Den som har så lätt att få tillgift, som I hafven det, är utan tvifvel utsatt för flera frestelser till det onda än andra menniskor.»

De nalkades det närmaste af de vaxljus, som kyrkobetjeningen hade låtit fortfara att brinna, och som jag från den plats, der jag befann mig, icke längre kunde höra, hvad de sade, och jag dessutom ansåg mig hafva hört tillräckligt, beslöt jag att begagna mig af tillfället och skyndsamt, men tystlemnade jag kyrkan, inom mig öfvertänkande hvad jag hade hört och huru jag skulle kunna afvända den nya fara, af hvilkon konungens lif nu hotades.

Då jag väl hade kommit ut ur templet och befann sig under den höga portalen, lutade jag mig mot en af de höga pelare, hvaraf porthvalfvet uppbäres, och började allvarligt taga i öfvervägande, hvad jag borde företaga mig och hvad jag skulle i denna sak göra. Borde jag följa efter mannen, när han kom ur kyrkan, och derigenom söka upptäcka hans bostad eller borde jag lemna honom i ro för aftonen och invänta morgondagens sol, innan jag vidtoge några mått och steg? Denna fråga sysselsatte mig lifligt och jag hade äfven i mitt sinne mycken undran angående den hemlighetsfulla mannens person. Hvar hade jag förut sett dessa ögon, af hvilka jag, medan aftonsångsgudstjensten pågick, hade varseblifvit en skymt? Hvar hade jag förut hört denna röst, hvilken föreföll mig så bekant? Och likväl var jag öfvertygad derom, att mannen icke var svensk, ty hans samtal med den andra munkskepnaden fördes på Tysklands tungomål och på ett sätt, som för visso häntydde på, att detta språk var hans modersmål. Jag började i mitt minne mönstra alla de tyska bekantskaper, som jag egde, ända till dess jag träffade på det rätta. Denna rigtiga tanke gaf sig, oförsigtigt nog, uttryck genom detta halfhögt uttalade utrop!

»Ha! Ulrik Apfelbaum!»

Ja, det måste hafva varit denne. Jag påminde mig nu hela mannens uppträdande i kyrkan, hvarje ord, som han talat, hvarje rörelse af hans kropp, och jag fann, att likheten var omisskännelig. Min öfvertygelse derom växte till en sådan visshet, attjag icke kunde tillräckligt förundra mig öfver, att jag icke redan inne i templet hade gjort denna upptäckt. Dock hade min uppmärksamhet under samtalet mellan de båda munkskepnaderna hufvudsakligen varit sysselsatt med innehållet af det som sades, och det grofva dåd, som de båda männen förehade, var i sanning egnadt att uppröra mitt sinne så djupt, att jag icke fästade någon uppmärksamhet vid öfriga omständigheter, ehuru vigtiga dessa än månde i sig sjelfva vara.

Sedan jag blifvit öfvertygad om, att det var Ulrik Apfelbaum, som jag skådat i kyrkan, kunde jag naturligtvis icke tveka i afgörandet af den frågan, om jag borde här invänta honom eller icke. Han hade ju förbrutit sig så svårt under vapenöfningen på torget, att det var min rättighet att taga honom till fånga, hvarhelst jag träffade honom, och dessutom var konungens befallning och påbud om karlens fångande så strängt, att jag ansåg min pligt fordra att genast gripa honom, isynnerhet som jag hoppades genom ett sådant mått och steg kunna med ett enda slag tillintetgöra det dåd, hvilket han nu var på väg att utföra.

Jag beslöt således att invänta karlen utanför tempelporten och att, så snart han utkom genom portalen, bemägtiga mig hans person. Medan jag väntade, tillbringade jag tiden med att betrakta menniskorna, som ännu fortforo att skynda hit och dit öfver den stora plats, som utbredde sig för mina blickar. Jag tänkte på, huru alla dessa menniskor, som jag såg framför mig, hade hem, till hvilka de ilade, somliga för att mötas i dörren till sin lilla stuga af fattigdom och elände, andra för att i bättre inredda boningar glädjas öfver en godsamhällsställning och dess fördelar, åter en annan skara till hem, som strålade af öfverflöd och ett bord, som dignade under kostbara rätter. Det var naturligt, att dessa tankar skulle i min själ väcka minnet af mitt eget lilla hem derborta på andra sidan det blåa hafvet. Jag såg så klart framför mig det lilla huset med de i rödt målade väggarne, den starka gårdsgrinden, äppleträden, grönskande utanför fönstren och liljorna i den lilla blomsterrabatten, som min far med så mycken kärlek och skicklighet omhuldade. Jag såg den evigt gröna furuskogen höja sig majestätiskt der bakom och den lilla spegelblanka insjön vid dess sida, alltid skön, men härligast, när den belystes af aftonrodnadens rosenfärgade skimmer. I stugan såg jag min fader, min moder, syskonen, drängarne och de öfriga legohjonen samlade kring brasan, ja, jag tyckte mig höra dem tala om mig och de andra, som voro ute i kriget, undrande, huru det månde hafva gått oss, om vi lefde eller måhända längesedan hvilade i den främmande jorden. Jag tyckte mig se min moder borttorka en tår ur ögonvrån vid tanken på möjligheten, att jag icke mera funnes bland de lefvandes antal och att hon kanske aldrig mera skulle få den glädjen att trycka min hand eller sluta mig till sitt trofasta modershjerta.

Huru länge jag stod under portalen, dold af dess skugga, vet jag icke att säga, men visserligen månde det hafva varit ett par timmar. Slutligen lemnade jag med en suck tanken på hemmet och de kära, som det inneslöt, erinrande mig, hvarför jag befann mig på detta ställe och att munken ännu icke hade visat sig. Ehuru tiden blef mig lång, beslöt jag att ännu icke öfvergifva min post, vissderom, att mitt tålamod slutligen skulle krönas med framgång.

Men den ena timman förflöt efter den andra, utan att den väntade lät sig se, och när klockan i det höga, öfver mig varande tornet förkunnade midnattstimman, började jag känna mig öfvertygad, att karlen på en annan väg hade lemnat kyrkan. Det var mig icke obekant, att i de flesta kyrkor i de katolska länderna finnas lönnrum och hemliga, underjordiska gångar, och det föreföll mig troligt, att karlen hade på en sådan väg aflägsnat sig och således för denna gång hade undsluppit mig. Jag hade således intet annat öfrigt än att begifva mig hem till mitt qvarter, som låg i en annan stadsdel. Troligtvis sof Ulrik Apfelbaum redan lugnt i sin bädd, ifall han hade någon sådan och för den händelse en slik missdådare någonsin kan sluta samman sina ögon till lugn hvila, eller också var han på någon krog sysselsatt med det för honom utan tvifvel angenäma göromålet att förtära blodspenningarne genom ymnigt njutande af öl eller vin.

Jag såg mig nödsakad att också söka hvila och att uppskjuta till morgondagen med alla åtgärder till

förekommande af brottet och till missgerningsmannens gripande. Dock sof jag föga den natten. Mina tankar voro i en sådan verksamhet, att sömnen flydde från det läger, der mitt hufvud hvilade, ända tilldess morgonen bebådades af en ljusnande strimma vid den östra himlaranden. Då föll jag i slummer och vaknade icke, förr än solen redan stod högt på fästet.

Skyndsamt klädde jag mig och begaf mig ut i staden. Min afsigt var att begifva mig till det kurfurstliga palatset och der för konungen omtala allt.Men vid närmare eftersinnande ändrade jag mening, anseende att hvad som skulle göras borde ske i hemlighet, emedan det var troligt, att Ulrik Apfelbaum skulle ändra sin plan, för den händelse han märkte, att man var hans illgerning på spåren. Jag insåg nemligen, att jag en annan gång svårligen skulle blifva i tillfälle att upptäcka de nya anslagen, ifall sådana verkligen af konungens fiender skulle aktas nödiga. Dessutom skulle brottslingen blifva försigtigare, om han förstode att hans plan vore upptäckt. Det skulle då troligtvis blifva omöjligt att gripa honom — en sak, efter hvilken jag längtade både för konungens och allas vår skull, enär jag förutsåg, att konungens lif skulle ständigt sväfva i fara, så länge den djerfve skurken var bland de lefvande.

Jag fattade således beslut att icke ännu omtala saken för konungen, utan sjelf vaka öfver denne. Ifrigt önskade jag, att jag nu hade haft Hans Färdig eller Spjut eller någon af de andra bussarne till hands, men som desse voro bland den del af hären, hvilken var inqvarterad i byarne omkring staden, så kunde jag icke vänta någon hjelp af dem, utan måste uteslutande lita på mig sjelf och mina egna krafter.

Konungen hade sin bostad i det kurfurstliga, med all upptänklig lyx inredda palatsets första våning. De två våningar, som lågo öfver konungens, beboddes af de förnämste bland hans befälhafvande fältöfverstar. Nu var det tydligt, att Ulrik Apfelbaum umgicks med den planen att i källaren under det rum, der konungen om aftnarne plägade hafva de höge herrarne samlade hos sig, insmyga en mängdkrut, för att, när de voro församlade, tända eld på minan.

Men det var tydligt, att karlen, för att kunna sätta denna infernaliska plan i verket, måste på ett eller annat sätt inkomma i palatset. Jag blickade mig derför omkring för att finna något ställe, hvarifrån jag osedd kunde bevaka palatsets portar. På detta ställe, om ett sådant läte sig finnas i närheten, ville jag afvakta Ulrik Apfelbaums ankomst och sedan ärnade jag efter honom ingå i den furstliga boningen. Hvad derefter skulle följa och hvad jag sedan skulle iakttaga, det visste jag icke, men jag litade på försynens beredvilliga och kraftiga medverkan till utförandet af den rättvisa sak, jag förehade.

Länge behöfde det icke töfva, förr än jag fann ett sådant ställe, som jag sökte. Midt emot palatset, på andra sidan om den vidsträckta plats, der detta låg, belyst af morgonsolen, varsnade jag en ölstuga. Här skulle jag inrätta mitt observatorium och från dess fönster ville jag upptäcka brottslingen.

Jag ingick på detta ställe. En skara kroggäster voro församlade i stugan, hvarför jag anhöll hos värden om ett rum för mig sjelf. Ogerna ville jag blottställa mig för krogbesökarnes nyfikenhet genom den oaflåtliga uppmärksamhet, med hvilken jag komme att bespeja palatset.

Med den höflighet, som borgarne i Mains nästan alltid visade mot de svenske krigarne, införde värden mig i en liten kammare, som var renligare och i alla afseenden snyggare än den yttre gäststugan.

Här afvaktade jag med tålamod det ögonblick, då jag skulle blifva konungamördaren varse, och under tiden tömde jag sakta det mått af äktamerseburgeröl, som krogvärden på min begäran låtit framsätta.

Jag kunde väl hafva redan befunnit mig på min post under en hel timme, utan att hafva upptäckt någon menniska, som liknade den jag hoppades få skåda. Många menniskor hade likväl under denna tid gått ut och in genom denna port, på hvilken mina ögon hvilade.

Då uppfångade plötsligt mina öron ett ljud från krogstugan, hvilket väckte hos mig den lifligaste rörelse och kom mitt hjerta att klappa en smula fortare.

Detta ljud var just Ulrik Apfelbaums stämma. Jag lemnade min post vid fönstret och nalkades ljudlöst dörren.

Lyftande en ringa flik af det förhänge, som dolde en liten ruta, hvilken var infattad i dörren, hade jag den glädjen att se Ulrik Apfelbaum framför mig, samtalande med värden. Äfven nu var han klädd i munkkåpa och hade dess kapuschong uppdragen öfver hufvudet samt medelst en knapp sammanfästad framför ansigtets nedra del, så att icke mera än ögonen voro synliga. Dock hindrade denna anordning icke hans tal.

»Min käre värd», sade han, »jag behåller kammaren ännu en vecka. Jag trifves der så väl, att jag svårligen kan skilja mig derifrån och vill icke gerna betunga det fattiga brödraskapet i klostret med mitt underhåll, då jag kan hafva ett renligt qvarter annorstädes under den korta tid, jag i ärenden från min abbot uppehåller mig här i staden.»

»Vördige fader», genmälde krogvärden ödmjukt, »hela mitt ringa hus står eder till tjenst, och jag räknar det för en ära, att I viljen dväljas under mitt låga tak.»

Ulrik Apfelbaum nickade bifall med en stel värdighet, som skulle hafva gjort all heder åt en verklig munk.

»Godt, min son!»

»Är det något annat I önsken, ärevördige fader?»

»Nej, nej, mina behof äro få.»

»Alltför få, om I tillåten mig att säga det.»

»Nej, min son, man måste späka sin lekamen.»

»Visserligen, men ....»

»Min son, jag ville, att äfven du kunde förmå dig fasta något mera, än du gör.»

Verkligen tycktes värden behöfva en sådan förmaning, ty han var tjock och fet och älskade synbarligen att låta gommen och magen vederfaras allsköns rättvisa. Också gjorde han inga inkast, utan upptog munkens förmaning med den ödmjukhet, som höfdes en lekman inför en biktfader.

»Gör det!» fortfor Ulrik. »Gör det och du skall få många synder förlåtna, min son! Men nu, farväl. Göromålen kalla mig till andra ställen i denna stad.»

»Farväl, ärevördige herre!»

»Glöm icke dina *Pater noster*, min son!»

Denna förmaning uttalades af munken, då han befann sig i dörröppningen, ur hvilken han snart försvann, och dörren stängdes efter honom af den bugande krogföreståndaren, som oaktadt sin öfverflödande fetma visade sig vara ganska böjlig i ryggen — en egenskap, hvilken han säkerligen hade förvärfvat genom mångårig öfning inför krogkunder af alla stånd och samhällsklasser.

Med lätta steg skyndade jag till fönstret, öfvertygad om att nu få se Ulrik Apfelbaum begifvasig rakt fram till det kurfurstliga palatset. Jag var så öfvertygad härom, att jag samtidigt fattade min hufvudbonad, för att skyndsamt kunna följa efter den bortgående.

Men min öfverraskning blef icke liten, då jag genom fönstret såg honom ställa sina steg åt motsatt håll. Följande husraden aflägsnade han sig inåt staden och var inom några minuter försvunnen ur min synkrets.

Under det jag öfverlade med mig sjelf, hvad betydelse jag skulle gifva åt denna omständighet, föll det mig in, att karlen omöjligen kunde våga inträda i palatset den vanliga vägen, emedan han då lopp fara att möta någon, som genom närgångna frågor angående hans ärende kunde sätta honom i förlägenhet eller till och med komma honom att löpa fara till sitt lif, sin frihet och säkerhet.

»Utan tvifvel», sade jag inom mig, »utan tvifvel har han på något hemlighetsfullt sätt skaffat sig tillträde till de källare, som befinna sig under konungens rum. Men huru vill jag nu upptäcka hans hemlighet? Ja, när allt skärskådas, hvarför skulle det icke vara möjligt, att han just i detta hus ....»

Jag gaf mig icke tid att fullborda denna tankegång, utan skyndade bort till dörren, öppnade denna och ropade värden, hvilken beredvilligt infann sig i min kammare. Under det han till följd af sin kroppstyngd blott med makliga steg efterkom mitt rop, vann jag tid att uppgöra en plan för mitt kommande samtal med honom.

»Säg mig», yttrade jag, sedan han inkommit och tillstängt dörren efter sig, »säg mig, hvem varden helige man, som nyss talade med er i gäststugan derute.»

»Han kallar sig pater Sofronius», svarade värden, sättande sig ned på den målade träbänk, der jag inbjöd honom att taga plats. »Han lärer vara från Prag.»

»Och han bor här hos er?»

»Ja, herre! Sedan ett par dagar värdigas han att hedra mitt ringa hus med sin närvaro.»

»Verkligen? Nåja, det är också ett hus, som är lika utmärkt för renlighet, ordentlighet och snygghet, som andra ölhus äro omtalade för motsatserna. Jag undrar icke storliga öfver att den ärevördige fadren har slagit sig ned här.»

Jag kunde nogsamt förstå, att den beskedlige mannen kände sig smickrad af mina berömmande ord och att jag genom dem hade gjort ett betydande steg in i hans förtroende.

»Viljen I villfara en bön, som jag känner mig mycket hågad att framställa?»

Det var jag, som nu gick honom närmare in på lifvet medelst detta spörsmål, till hvilket han svarade:

»Gerna, om det i min förmåga står.»

»Åh, det är en helt enkel, men för mig ganska angelägen sak, som jag ärnar bedja er om.»

»Låt höra! Som jag sagt, skall jag gerna bifalla eder önskan, så vida jag kan det.»

»Följen mig till den helige fadrens kammare.»

»Men... hvarför?» sporde han icke utan förvåning öfver arten af den begäran, som jag hade framstält till honom. Han kunde tydligen icke fatta, hvad ärende jag kunde hafva att uträtta på det stället. Jag skyndade att svara:

»Jo, min käre värd, det är en helt oskyldig önskan, som jag dermed tillfredsställer. Förvisso är det er icke obekant, att någon af de heliga kyrkofäderna har sagt: »den som beder trettio *Pater noster* och två gånger trettio *Ave Maria* i en helig mans cell eller kammare, han befriar dermed sin fader från tredjedelen af hans synder. Icke sant? Detta är er bekant?»

»Derom har min biktfader aldrig talat, men otrolig förekommer mig saken ingalunda, det måste jag erkänna.»

»Tvärtom! Den är otvifvelaktig. Och som jag är en god katolik, plägar jag, när tillfälle gifves, aldrig försumma denna heliga och dyrbara pligt mot min fader.»

Ehuru jag hatar all förställning och högst ogerna nedlåter mig dertill, ansåg jag mig nu genom omständigheternas kraf vara nödsakad att inbilla karlen, att jag var en medlem af hans egen kyrka och att jag var en man, som ogerna försummade att iakttaga den katolska kyrkans föreskrifter med afseende på de religiösa pligterna. Det var för mig en vigtig sak att få besöka det rum, der Ulrik Apfelbaum, nu munken Sofronius, bodde, ty jag trodde, att jag der skulle finna nyckeln till den gåta, som jag begrundade.

»Men», invände värden saktmodigt, »jag vågar icke ...»

»Åh, dermed är ju icke förenad någon fara, åtminstone icke någon, som jag förmår inse eller utforska.»

»Den ärevördige pater Sofronius kunde ju händelsevis ...»

»... komma tillbaka, medan jag är i hans rum, menen I säkerligen?»

»Ja!»

»Nå, I kunnen ju uppehålla honom en stund i gäststugan, eller huru? I kunnen ju fråga honom till råds angående

en eller annan svaghetssynd. Menen I icke det?»

»Det kunde visserligen låta sig göra, jag medgifver det, men ... men ...»

»Huru?»

»Jag fruktar, att det är en synd, som I nu viljen fresta mig till att begå, och jag tviflar om ...»

»Nå, om det nu än skulle vara en synd, hvarpå jag dock tviflar, enär det sker uti ett godt ändamål, så veten I ju, att den allena saliggörande katolska kyrkan är beredvillig att i rikt mått skänka sina villsefarande söner god och gedigen syndaförlåtelse mot en ringa ersättning i kontanta penningar.»

»Modren kyrkan är verkligen så kärleksfull emot oss.»

»Hafven I någonsin tviflat derpå?»

»Visserligen icke, men ...»

»Taga då aldrig edra »men» slut, min käre värd? Se, här hafven I penningar att köpa eder förlåtelse för, både för denna och andra synder, vore det ock ett helt dussin.»

Sägande detta, räckte jag honom några blanka tyska dalrar, som jag få dagar förut, när solden utdelades, hade bekommit. Af den feberaktiga glansen i värdens ögon, när han såg de skinande mynten, kunde jag nogsamt förstå, att han redan började öfverlägga med sitt samvete, om han skulle gifva sig åt mig på nåd och onåd. En vis man lärer någongång i tiden hafva sagt eller skrifvit, att om en menniska börjar öfverlägga, så är hon förlorad, så snart det gäller en frestande synd. Denna sentens påminde jag mig nu och det visade sig, att den lärde mannens påstående icke jäfvades vid detta tillfälle. Denne krogvärd hörde tydligen icke till dem, som kunna motstå silfrets eller guldets lockande glans, när de dermed frestas.

»Så kommen då!» yttrade han, uppresande sig från sin plats. »Kommen! Vi vilja skynda, på det att icke den helige patern må öfverraska oss.»

Jag följde honom utan att töfva eller behöfva en förnyad tillsägelse. Gående framför mig, beledsagade han mig till en i andra ändan af huset befintlig kammare, hvilken var inredd på alldeles samma sätt, som den jag nyss förut hade lemnat. Bugande aflägsnade värden sig, sedan han gifvit mig denna förmaning:

»Skynda eder att läsa bönerna. Jag vill emellertid uppehålla patern, om han händelsevis skulle komma åter, medan I gören eder andakt.»

Jag befann mig ensam.

Ingenting i detta rum tycktes gifva tillkänna något ovanligt eller hemlighetsfullt, och jag började redan tänka, att jag förgäfves hade utgifvit mina nya, glänsande dalrar, då mina ögon varseblefvo, att ett par af golfplankorna nyligen hade varit rubbade från sin plats. Som man vet, plägar merendels dam och annan orenlighet hopa sig i springorna mellan golftiljorna, men vid sidorna af dessa två bräder kunde icke något spår af en dylik samling upptäckas. Deraf slöt jag, att någon för kort tid sedan hade rubbat dem af deras plats.

Jag beslöt att öfvertyga mig derom, men af försigtighet tillriglade jag först dörren. Min kraftiga arm hade snart derefter upptagit plankorna, hvilka befunnos icke vara fastnaglade. Mina ansträngningar, om det ringa arbetet kan så nämnas, belönades med framgång, ty de ledde till upptäckandet af den hemlighet, som jag ville uppspåra.

Mera än nu var det förr i tiden brukligt att i husen, särskildt i städerna, inreda hemliga rum och lönliga gångar. Det var tydligen till skydd mot fiender, som man företog sig dylika arbeten, hvilka kräfde både skickliga byggmästare och stora kostnader.

Jag påträffade här en slik inrättning.

Sedan plankorna blifvit undanröjda, varsnade jag en smal trappa, hvilken ledde ned i ett djup, som det der rådande mörkret hindrade mig att med ögonen mäta. Utan tanke på någon fara begaf jag mig, orädd i hågen, nedför tio eller tolf trappsteg och befann mig i en af ett muradt hvalf täckt gång, hvilken tycktes mig i rak linea

leda under den öppna platsen framför palatset i rigtning mot detta. Omgifven af ett mörker, så djupt att jag omöjligen kunde se min egen hand, när jag förde henne intill ögonen, vandrade jag framåt, trefvande framför mig med hand och fot för hvarje steg jag skulle taga. Efter att hafva vandrat på detta sätt försigtigt och sakta framåt under åtminstone en fjerdedels timma, utan att den hvälfda, fuktiga och af osund luft uppfylda gången tog slut, började jag nästan känna mig öfvertygad om, att denna gång ledde mycket längre bort än till källarne under kurfurstepalatset. Men ett par minuter derefter visade det sig, att min fruktan i detta fall var öfverflödig, ty längre tidhade icke förflutit efter fattandet af nämnda misstanke, innan min utsträckta hand vidrörde en vägg, under det att samtidigt min fot möttes af samma hinder.

Hvad skulle jag nu göra i mörkret och ensamheten? Att den vägg, framför hvilken jag nu befann mig, tillhörde grundvalarne till palatset, derom ansåg jag mig icke kunna tvifla ett enda ögonblick. Det var mig således klart, att jag befann mig på rätta vägen, men i mörkret kunde jag ingenting uträtta och ingenting se af det, som jag ärnade upptäcka.

Under det att jag öfverlade om de mått och steg, som jag skulle vidtaga, och inom mig kände mig missnöjd med mig sjelf för min försumlighet att icke medföra ljus på en upptäcktsresa, sådan som denna, lät jag min ena hand känna sig för längs efter muren — en åtgärd, hvilken jag hade att tacka för upptäckandet af en alnsvid rund öppning i muren. Inne i detta hål i det massiva murverket hittade jag en vaxstapel, hvilken troligtvis Ulrik Apfelbaum plägade begagna vid sina besök på detta ställe och för beqvämlighets skull låtit qvarstå.

Som jag var försedd med flinta och eldstål, dröjde det icke länge, innan jag hade antändt vaxstapeln. Nu först kunde jag närmare taga platsen och sig der företeende omständigheter i skärskådande. Jag påminde mig hafva hört, att på det ställe, hvarest kurfurstens palats nu var beläget, hade i fordomtima varit ett karmeliterkloster, och det förekom mig nu otvifvelaktigt, att munkarne anlagt denna gång från klostret och att, då man för icke många år sedan uppbygde palatset, hade manicke vårdat sig om att igenfylla gången, hvilken således tog en ända just vid grundvalarne till det storartade furstepalatset. Ulrik Apfelbaum hade således blott behöft genombryta grundmuren för att på den mest hemlighetsfulla väg inkomma i den kurfurstliga källaren.

Naturligtvis töfvade jag icke länge att klättra upp i muröppningen. Grundstenarnes utstående ojemnheter gynnade mina bemödanden, och snart kunde jag, lysande framför mig med ljuset, öfverskåda platsen innanför den genombrutna muren.

Det var en rymlig källare af samma utseende och beskaffenhet, som är utmärkande för andra lokaler af detta slag. Nakna, en gång hvitmenade murar, på hvilka nu genom fuktigheten hade bildat sig stora gröna fläckar — ett hvalf af gråsten hvilande på dessa väggar, som voro höga nog, för att tillåta en medelmåttigt lång karl att gå rak under taket — ett golf, som var sammanfogadt af groft tillhuggna fyrkantiga stenar — detta var allt hvad som är att omförmäla angående det underjordiska rummets utseende, men jag bör dock tillägga, att en massiv och jernbeslagen dörr ledde derifrån in till de öfriga lokalerna i källarvåningen.

Men det som fästade min uppmärksamhet var mindre sjelfva rummets utseende, än de ting, som funnos på dess golf.

Midt på detta stodo nemligen ett halft tjog fjerdingar, som jag ansåg vara fylda med krut. Skurken hade här samlat så mycket af detta sprängämne, att det, rätt användt, skulle hafva varit tillräckligt att förinta ett berg af medelmåttig storlek. Troligtvis i afsigt att, sedan antändningen skett, sjelf kunna hinna undan före explosionen, hadeUlrik Apfelbaum varit nog förutseende att i hvardera fjerdingen nedsticka en tråd. De tio trådarne lupo derefter tillsammans till en enda, hvilken var ledd flera hvarf kring rummet och slutligen medelst små spikar var fästad uppåt väggen och slutade i muröppningen, så att missdådaren endast behöfde luta sig något framåt för att antända minan. Undslippande sålunda besväret att efter trådens antändning klättra upp och ned genom det i väggen anbragta hålet, kunde han, medan tråden förvandlades till aska, hoppas att hinna långt bort från skådeplatsen för den tillärnade förstörelsen. Planen var slug och skulle ofelbart hafva frambringat den dermed afsedda verkan, så vida icke en allgod försyn hade genom min ringa person afvändt den hotande faran från konungens och de höge herrarnes hufvuden.

Genom att föra mitt af naturen förlänade luktredskap intill tråden, öfvertygade jag mig om, att tråden var svaflad och, sedan jag inkommit i källaren, förskaffade jag mig snart visshet derom, att fjerdingarne voro till brädden fylda med grofkornigt krut.

Nu hade jag sett nog och mina planer till brottslingens gripande på bar gerning voro snart fattade, men jag uppskjuter med deras beskrifning, till dess jag kan omtala, huru de blefvo utförda.

Det vigtigaste, som jag för ögonblicket hade att uträtta, var att så fort som möjligt begifva mig derifrån, ty under inga vilkor ville jag låta uslingen öfverraska mig under mitt objudna besök i verkstaden för hans gemena anslag. Vaxstapeln återstäldes af mig på den plats, der jag hade tagit honom, hvarefter jag släckte den och, förvissad derom, attden nedrige karlen skulle finna allt på sin rätta plats, i den händelse han före den afgörande stunden infann sig på stället, skyndade jag att komma upp i dagsljuset.

Jag inträdde i krogstugan. Värden satt der helt lugnt och samtalade med sina kunder. Ingen Ulrik Apfelbaum syntes till. Han hade således ännu icke återvändt och min närvaro i hans kammare, liksom mitt besök i källaren, borde således förblifva en hemlighet för honom.

Höfligt tackande värden för hans tillmötesgående aflägsnade jag mig, försökande att i minnet inpregla den väg, jag hade att genom husets olika förstugor och kamrar följa, när jag nästa dag ärnade aflägga ett besök i den af Ulrik Apfelbaum bebodda kammaren, ty jag hade icke för afsigt att då underrätta värden om mitt besök eller bedja honom om tillstånd att läsa några latinska böner i den föregifne munkens rum framför ett der upphängdt litet Christusbeläte.

Från krogen begaf jag mig till en bod, hvarest man höll försäljning af rep och andra af hampa förfärdigade nödvändighetsvaror. Här köpte jag mig ett fint, men utomordentligt starkt snöre. Detta, som mätte en längd af några svenska famnar, skulle blifva mitt enda vapen i den stundande striden. Medgifvas måste, att ett sådant vapen var både i sig sjelf ganska ringa och till utseendet oanvändbart till slikt ändamål, men utgången af mitt äfventyr och mina planers fullkomliga framgång buro vittnesbörd derom, att mitt val af anfallsvapen var så lyckligt som möjligt.

Sålunda utrustad, återvände jag till mitt qvarter och tillbragte den återstående delen af dagen med desysselsättningar, som min soldattjenst fordrade. Vi lefde godt i den goda staden Mainz och ledo icke af något slags brist, så att det verkligen var det bästa vinterqvarter, som någonsin en krigshär kan önska sig efter utståndna mödor och till samlande af nya krafter för kommande vedermödor. Äfven den del af hären, som var förlagd i den kringliggande nejden, kunde icke nog beprisa de goda dagar, som de njöto under denna vinter.

När följande dagens morgonsol uppsteg på en klar och genomskinlig himmel, ansåg jag detta såsom ett godt järtecken med hänseende till dagens arbete, ty det var på aftonen af just denna dag, som Ulrik Apfelbaum, enligt sitt till pater Antonius i kyrkan gifna löfte, skulle utföra det svarta dåd, hvilket syftade till Gustaf Adolfs och hans befälhafvares död och undergång.

Strax innan skymningen utbredde sin slöja öfver stadens husrader och öfver flodens breda yta, stälde jag mina steg till den sedan gårdagens äfventyr väl bekanta krogen, och som jag hade ganska lång väg att tillryggalägga, var det redan mörkt, när jag nalkades huset. Obemärkt lyckades jag intränga i husets inre, efter att hafva blifvit öfvertygad om Ulrik Apfelbaums frånvaro, derigenom att intet ljusskken kunde varseblifvas genom hans fönster. Likväl stannade jag en stund utanför hans dörr, enär det ju var en möjlighet, att han tillbringade de återstående två timmarne i mörker, men då jag efter en stunds lyssnande icke hade förnummit det allra minsta ljud inifrån, klef jag dristigt in. Alldenstund jag icke dristade mig att tända ljus, måste jag i fullkomligt mörker bända upp de båda golftiljorna, ty det svaga ljusskken, som utveckladesaf de få på gatorna brinnande lyktorna, var icke tillräckligt att kasta en enda ljusstråle in i kammaren, der jag nu befann mig. Likväl lyckades detta arbete lättare, än jag hade kunnat förmoda. Svårare blef det i sanning att lägga plankorna till rätta öfver mitt hufvud, sedan jag nedstigit några trappsteg, men äfven detta arbete utförde jag slutligen på bästa sätt.

Knappt hade jag medhunnit detta göromål, förr än jag ofvanför mig hörde dörren öppnas till kammaren och

tunga steg såsom af jernskodda skodon genljödo på golfvet deruppe. Det var tydligen Ulrik Apfelbaum, som nu kom hem, och jag kunde uti mitt sinne icke nog beprisa min lycka att vara der före honom. Hade jag nemligen kommit några minuter senare, skulle utan tvifvel min första plan genom missdådarens hemkomst hafva blifvit tillintetgjord.

Så skyndsamt, men på samma gång så tyst som möjligt begaf jag mig vidare och hade snart anländt till den ödesdigra källaren, i hvilken jag inträdde.

Mitt första göromål var nu att på ett ställe, som fullkomligt genom krutfjerdingarne doldes för en i murens öppning varande menniska, afskära svafveltråden. Detta göromål måste jag förrätta i fullkomligt mörker, ty jag vågade icke tända ljus af fruktan att konungamördaren derigenom skulle kunna blifva varnad att begifva sig på flykten.

Sedan jag sålunda förvissat mig om, att den antända tråden skulle slockna af sig sjelf, så snart elden hunnit till det afklippta stället, och sålunda icke kunna göra någon skada, stälde jag mig att lyssna. Intet ljud framträngde till mina öron frånöppningen i muren, men ofvanför mig hördo jag ett oredigt och förvirradt sorl af fotsteg och röster. Denna omständighet öfvertygade mig derom, att skurken hade utvalt det rätta källarrummet till plats för sin nedriga anläggning, ty det ljud af steg och röster, som doft framträngde till mig, öfvertygade mig fullkomligt om, hvilket gemak som var beläget öfver hvalfvet. Det kunde icke vara något annat än det, i hvilket konungen om aftnarne plägade församla de höge herrarne kring sin person, och de ljud, jag hörde, bevisade, att samlingen redan hade tagit sin början. I allsköns lugn samtalade troligen just nu de höge herrarne med sin konung om kriget, om planerna för det till våren stundande fälttåget, om fiendernas rörelser och belägenhet eller om fäderneslandets ställning derhemma. Säkerligen anade ingen af dem i detta ögonblick, att de gingo på en vulkan eller att någon härnere i djupet vakade öfver deras säkerhet och lif.

Nu skyndade jag att af det snöre, hvaraf jag föregående dag satt mig i besittning, förfärdiga en snara och stälde mig sedan vid hålet i muren, afvaktande under mörker och tystnad missdådarens ankomst.

Det dröjde dock omkring en timme, innan jag förnam något buller, som tillkännagaf, att stunden nalkades. Men då hörde jag, att plankorna borttogos. Tack vare min skarpa hörselförmåga, uppfångade jag detta ljud, ehuru det på grund af det stora afståndet blott hördes helt svagt och otydligt. Jag är nästan böjd för att tro, att det snarare var ekot än sjelfva ljudet, som trängde fram till mig.

Mannen tycktes vara säker om att varaobevakad, ty han vårdade sig icke om att på ett smygande sätt nalkas, utan gick med stadiga steg, så att hans jernskodda fotbeklädnad dånade mot stenläggningen i gången. Mannen gick så djerft och sorgfritt, som om han gått att möta sin käresta eller som om han varit på väg till en eller annan lustbarhet.

Allt närmare och närmare ljödo stegen och slutligen, när han befann sig invid muren, gåfvo de ett bedöfvande eko emot väggarne i källaren. Han stannade och jag hörde, huru hans hand trefvade efter vaxstapeln. Derefter följde några minuter, under hvilka han bemödade sig att göra eld. Då detta icke genast lyckades honom, flödade hans mun af förbannelser och svordomar, så rysliga, att jag tvekar att återgifva dem i skrift. En sväljande man har alltid varit mig en styggelse och denne, hvars rysliga utgjutelser jag nu afhörde, hade tillförne sörjt för, att denna fula vana icke var den enda orsaken till den afsky, som han nu ingaf mig. Jag kunde knappt beherska min lust att genast öfverfalla honom och efter en fruktansvärd strid i mörkret taga honom till fånga eller dö. Men jag besinnade, att utgången af en dylik strid, förd i ett ogenomträngligt mörker och i en smal löngång, skulle vara oviss såsom ödets lottutdelning bland de dödlige. Om jag än offrade mitt lif för konungen, så skulle denna uppoffring ingalunda gagna honom i samma mån, som det skulle skada honom, om Ulrik Apfelbaum blefve vid lif och kunde utföra sina brottsliga afsigter mot hans lif. Af denna orsak måste jag beherska min vrede ännu en stund, för att sedan med desto större visshet om framgång bemägtiga mig missdådarens person.

Omsider lyckades det för Ulrik Apfelbaum att tända sin vaxstapel, hvarefter han med en ny svordom, omöjlig att återgifva, hoppade upp i hålet på den vägg, som skilde honom från källaren, der jag befann mig. Nu afvaktade

jag blott det rätta ögonblicket för att kasta snaran om hans hals, och det gynsamma ögonblicket lät icke länge vänta på sig.

Liggande raklång i öppningen i den breda väggen, sträckte han den högra handen in i källaren, tydligen i afsigt att med vaxstapeln antända svafveltråden. Men om han skulle kunna utföra denna sin afsigt, måste han äfven sträcka hufvudet in genom hålet, enär det eljest skulle hafva varit honom omöjligt att hitta ändan af tråden. Just detta ögonblick begagnade jag till utförandet af min plan.

Innan den glödande elden hunnit förtära ens en enda halftum af tråden, flög min snara blixtsnabbt genom luften och låg kring missdådarens hals. Jag drog häftigt till och med ett »stönande» ljud sjönk han tillsammans.

Viss om att hafva afskurit ledningen, bekymrade jag mig icke det ringaste om den brinnande tråden, utan egnade i stället mina omsorger åt karlen, som stel och till utseendet liflös qvarlåg i nischen. Som det icke var min mening att nu döda honom, enär jag ansåg detta vara ett alltför lindrigt straff åt honom, befriade jag hans hals från snaran, för att använda snöret till att sammanbinda hans fötter och händer. Derefter gjorde jag hvad i min förmåga stod för att återkalla honom till lifvet — ett bemödande, hvilket slutligen kröntes med framgång. Med en dof suck och ett våldsamt utstötande af den i lungorna inneslutna luften, qvicknade han vid, och hans förvåning, liksom hans förskräckelseöfver den belägenhet, i hvilken han så oförmodadt hade råkat, afspeglade sig tydligt uti den del af hans anlete, som var synlig under kapuschongen, och gaf sig äfven ett hörbart uttryck genom följande utgjutelse:

»Ha! Det är du, Flink? Ännu en gång har du korsat min väg, din ...»

Läsaren får ursäkta, att jag af goda skäl utesluter den benämning, med hvilken han betecknade min visserligen ringa, men likväl, det kan jag med godt samvete säga, ärliga och hederliga person. Hade jag i verkligheten varit, hvad karlen nu benämnde mig, så skulle jag hafva blygts att visa mig inför en ärlig menniska intill min dödsdag.

»Ja, min vän Ulrik Apfelbaum eller pater Sofronius, hvilketdera du för ögonblicket behagar heta, det är verkligen din sidokamrat, det är Flink, som nu för andra gången hindrat dig att begå konungamord.»

När jag sade detta, slet jag våldsamt munkkåpans kapuschong från hans hufvud och varseblef derunder Ulriks bekanta ansigte med de ostadiga ögonen, den i rödaktigt skimmer glänsande näsan och det vildt växande skägget.

Förgäfves gjorde han ett försök att lösgöra sina händer för att åter draga munkhättan öfver sitt vilda hufvud. Mina band motstodo alla hans ansträngningar.

Plötsligen blef han stilla och from som ett lam och yttrade med en röst, i hvilken jag kunde spåra en önskan att ställa sig in med mig:

»Hvad ärnar du företaga med mig?»

»Du skall nu hafva lönen för ditt arbete.»

»Ah», men jag är likväl din kamrat! Påminn dig det!»

»Tig! Jag har inga kamrater bland lönmördare och bofvar af ditt skrot och korn.»

»Du ämnar öfverlemna mig åt konungen?»

»Otvifvelaktigt!»

»Du ämnar låta aflifva mig?»

»Ja, sedan du pinats på alla upptänkliga sätt. Menar du, att konungamord är en förbrytelse, som straffas tillräckligt blott derigenom, att man hänger upp brottslingen i närmaste träd? Jag trodde dig icke om slik enfald, du som eljest är så klipsk och kan uppgöra så ypperliga planer till andras förderf.»

»Du hånar mig?» sade han jemrande.

»Visst icke!»

»Hvad gagn har du af att låta taga mitt usla lif?»

»Jag har deraf intet gagn.»

»Nå, så släpp mig då!»

»Aldrig!»

»Lös mina band åtminstone!»

»Icke jag, men konungen må lösa dina band eller tillknyta dem ännu fastare, huru honom lyster.»

»Var icke hård! Hör min bön!»

»Nej!»

»Lyssna till min jemmer!»

»Tig!»

»Jag anropar dig såsom man anropar ett helgon eller åkallar Maria, Guds moder. Var barmhertig! Var barmhertig!»

»Var du barmhertig, när du i Guds eget hus sålde min konungs lif till pater Antonius för femtusen daler?»'

»Ah, du vet...?»»Jag vet allt och har länge varit din hemlighet på spåren.»

»Nå, en fattig s—e måste väl ock hafva bröd!»

»Man kan vara fattig, men ändå ärlig och hederlig. För öfrigt bör du förstå, att då jag engång har kunskap om hela saken, så kan någon förskoning mot dig icke å min sida ens ifrågasättas.»

»Jag vill gifva dig hälften af penningarne, blott....»

»Nej, icke för all verldens guld och dyrbarheter släpper jag dig ur min hand.»

»Du skall få allt... allt... allt!»

»Nej, säger jag dig!»

Det var en stor lycka, att detta samtal fördröjde min bortgång ur det qvafva källarhålet, ty om jag hade aflägsnat mig genast efter brottslingens gripande, skulle säkerligen Ulrik Apfelbaums anslag, oaktadt all min försigtighet, hafva krönts af den mest fullständiga och förfärande framgång.

Nu såg jag af uttrycket i fångens ögon, som voro rigtade mot en viss punkt af golfvet, att det måste vara någonting ovanligt, som der tilldrog sig. Snabbt vände jag mig om och ... hvem kan skildra den fasa, hvaraf mitt blod genomisades, hvem kan ens tänka sig min hemska bäfvan, när jag såg, att svafveltråden, hvilken jag trodde mig hafva i mörkret afskurit, likväl hade fortsatt att brinna och att i detta ögonblick icke fullt en half tum återstod af tråden, innan elden skulle nå den första krutfjerdingen. Aldrig i min lefnad har jag känt en sådan fasaväckande fruktan, icke för mig sjelf, utan för de dyrbara lif, hvilka jag önskat rädda, men nu genom min försumlighet hade invigt åt en oundviklig död.

Likväl bemannade jag mig genast och gjorde ett sista förtvifladt försök att undgå och förhindra katastrofen. Eldens lopp genom tråden var snabbt, ty tråden var smal. Ett enda ögonblicks tvekan eller dröjsmål skulle hafva gjort all räddning omöjlig, ty just i det ögonblick, då jag med min hand dämpade och qväfde elden, var denna knappt två eller tre linier från närmaste krutkorn.

Jag kände en lättnad så stor, som om en hel qvarnsten hade fallit från mitt bröst. Jag andades djupt och, med den ädle Gustaf Adolfs exempel för mina ögon, knäböjde jag på det fuktiga stengolfvet och tackade af allt mitt hjerta Gud för den underbara räddningen. Men min andakt blef på ett obehagligt sätt störd af min fånge:

»Hvad tusan dj .... gör du? Ha, ha, ha! Hvilken gudfruktig och skenhelig man du är!»

Jag kunde icke vidare bedja i en sådan mans närvaro, för hvilken intet var heligt och som kunde håna och bele

min andakt i ett dylikt ögonblick.

»Nu skall jag säga dig, min hedersamme och ärlige för detta kamrat, att jag icke hade något allvar med mina böner om förskoning. Ha, ha, ha! Hvad frågar jag efter mitt lif! Det blir ändå aldrig annat än uselhet och elände.»

»Det tror jag ock!»

»Men du frågar mig icke, hvarför jag bad om mitt lif, fastän jag icke derpå sätter något värde?»

»Emedan det icke intresserar mig att få veta något derom.»

»Men jag vill säga dig det ändå. Ser du, mitt lif är förloradt, det vet jag, men jag önskade draga dig och de stora herrarne, som äro församlade deruppe, med mig till afgrunden, och derför sökte jaguppehålla dig här, då jag såg, att svafveltråden var på väg att utföra sitt värf. Det var skada, att jag icke skulle få dig till kamrat äfven i skärselden. Ha, ha, ha! Det skulle roat mig.»

Jag nästan ryste för att vidröra den uslingen och jag vände mig bort för att åtminstone under ett ögonblick slippa se honom för mina ögon.

Vaxstapeln stod bredvid honom i hålet. Genom att oupphörligt vrida sig och göra kroppsrörelser, som liknade en krälande orms, hade det lyckats honom att vända sig om i öppningen. Jag hade icke fästat någon uppmärksamhet dervid, emedan jag trodde, att han gjorde detta blott i afsigt att slita sina bojor. Men jag fick erfara, att han åsyftade något helt annat.

Som båda hans ben voro sammanbundna, kunde han icke lyfta ett af dem ensamt, men han begagnade sig af det ögonblick, då jag med afsky vände mig ifrån honom, till att upplyfta båda benen jemte hvarandra en liten smula från muren, hvarefter han plötsligt lät dem med en mycket snabb rörelse åter utsträckas, liksom när en krökt fjäder hastigt frigöres och rätar ut sig. Hans fotsula kom derigenom att gifva en kraftig stöt åt vaxstapeln, så att denna slungades in i källaren och, efter att hafva beskrifvit en halfcirkel i luften, nedföll alldeles tätt invid de fjerdingar, i hvilka krutet förvarades. Omisskänneligt var det hans afsigt att på detta sätt antända minan och draga oss alla med sig i förderfvet, men genom en synnerlig försynens nåd omintetgjordes äfven detta försök och vaxstapeln, ännu brinnande oaktadt den starka farten, nedföll oskadlig invid foten af krutfjerdingarne.

Nu var mitt tålamod slut och då jag ickeansåg min ära medgifva att handgripligen tillrättavisa en värnlös och bunden fånge, så hämnades jag genom att lägga honom på mina skuldror och bära honom upp till den verld, som lefde och rörde sig öfver våra hufvuden. Vaxstapeln upptog jag och belyste dermed min väg genom löngången.

Jag medgifver gerna, att min hand kramade hans usla lekamen på ett omildt sätt, men jag blyges icke derför, ty han hade verkligen gjort sig förtjent deraf.

Emellertid tycktes det glädja honom att reta mig till vrede, ty han utlät sig på följande sätt, under det han, hvilande på min axel, passerade genom gången under det fuktiga hvalfvet, från hvilket droppar nedföllo ymnigt i hans ansigte.

»Huru stor belöning får du, tappre Flink, af din konung för den fogel, du nu fångat åt honom? Ha, ha, ha! En kung kan alltid belöna rikligare, än en fattig f—n, som jag är.»

Jag svarade ingenting till denna elakhet. Han fortfor:

»Stackars Flink, du var nära att flyga i luften, och om du detta hade gjort, så skulle din kropp och själ icke hafva varit värda mer än mina. En annan gång, när du skall afklippa en svafveltråd, så bör du icke vårdslöst kasta den afklippta ändan på marken, ty du ser nu, att den då kan råka att falla ned på en annan del af tråden och derigenom åter sluta, den ledning, som du velat afskära. Huru slug du än är, så behöfver du dock lära af mig, innan du blir en fulländad och mogen skurk. Ha, ha, ha!»

Hans skratt gaf ett hemskt genljud under det låga hvalfvet och källarens eko längre bort minskade ingalunda det hemska i denna scen.

*

IX.

Det nya citadellet.

Strax efter det Gustaf Adolf hade intågat i Mainz, företog han sig att på det starkaste befästa denna stad, hvilken han tycktes hafva för afsigt att göra till den mest ointagliga fästning i Tyskland. Det var också af stor vigt för honom att ega en fast punkt vid Rhen. Han var ju i ett främmande land och hade redan fördjupat sig ganska långt in i detta, så att han nogsamt kunde tarfva att ega en plats, dit han i händelse af någon oförutsedd olycka kunde draga sig tillbaka för att hemta sig och samla krafter, skyddad mot öfverfall.

En dag befann konungen sig på vallarne, såsom hans sedvana var, för att tillse arbetenas utförande och gifva nya befallningar om hvad som borde företagas. Många hundraden soldater och bönder från den kringliggande trakten arbetade ifrigt på murar, vallar, löpgrafvar och andra till ett fästningsverk hörande anstalter: Gustaf Adolf samtalade än med en, än med en annan af arbetspersonalen och höll ingen för att vara ringare, än att han kunde till honom ställa ett uppmuntrande ord. Deraf blef äfven en följd, att alla arbetade med lust och glädje, så att ingen sparade sina krafter. Under lustig sång upphissades de stora stenblock, med hvilka murarne skulle höjas eller botas. De som gräfde i löpgrafvarne uppkastade på ringa tid stora högar af jord och sand, hvilka af andraögonblickligen fördes till andra ställen, der någon vall behöfde höjas eller en ursprungligen illa anlagd graf igenfyllas. Alla voro i verksamhet. Äfven jag befann mig denna dag bland de till verkställande af dessa arbeten befalda soldaterna.

Konungen åtföljdes denna dag af den redan då berömde Gustaf Horn och den icke mindre lysande Johan Banér. Båda dessa herrar voro ståtlige män och bålde krigare, men Gustaf Adolf ådrog sig dock större beundran, ty äfven om man icke visste, att han var konungen, så skulle man dock genast af hans majestätiska uppsyn hafva förstått, att han var den förnämste af dessa trenne hjeltar. Icke anser jag det nödigt att beskrifva konungens klädsel, ty hvar finnes en svensk man, som icke åtminstone en gång i sitt lif sett honom, och för öfrigt skilde han sig i sin drägt föga från hvad som i detta fall brukades af de store vid den tiden. Han var icke den som älskade yttre prakt, och den enda lyx, som jag någonsin såg honom använda, var den rikt broderade dyrbara krage af finaste tyg, hvilken kringslöt hans hals och hvars breda flikar nedföllo på det höghvälfda bröstet.

Sedan konungen hade slutat det hvarf, som han hvarje dag plägade vandra kring hela den del af befästningen, på hvilken man arbetade, satte han sig jemte sina båda följesmän en stund på muren strax invid den plats, der jag för ögonblicket var sysselsatt med att inpassa en väldig sten i ett hål, som skulle igenfyllas. Framför konungens ögon låg Rhenflodens lugna yta och till venster såg han Main, som just här flödar ut i Rhen, bildande mot denna senare en nära nog rät vinkel. En och annan liten båt visade sig, styrande för svällandesegel mot olika mål. Naturen är i trakten af Rhen prisad för sin skönhet och den tafla, som här låg utbredd, jäfvade icke det gamla ryktet, men kriget, hvars förhärjande brand nyss hade framgått här, hade qvarlemnat sorgliga spår. Den spanska besättning, hvilken innehade staden, då konungen med sin här ankom framför dess portar, hade ingalunda af fri vilja öfverlemnat staden i fiendehand. Under flera dagar hade de gjort ett tappert motstånd och deras å murar och vallar uppstälda långa rader af kanoner hade förorsakat en ganska stor manspillan i våra leder. Först när konungen allvarsamt redde sig till en stormning, nedlade de vapen af fruktan, att den svenska krigshären, om den måste med storm intaga staden, skulle i vredesmod på ett fruktansvärdt sätt utkräfva vedergällning för sina stupade kamraters död och kanske äfven öfver denna rika och praktfulla stad låta komma ett öde, liknande Magdeburgs. På fjerde dagen gaf besättningen sig åt konungen.

Det var tydligt, att fyra dagars oupphörlig eld mot de svenska linierna skulle qvarlemna efter sig spår, hvilka ännu länge qvarstannade. Många bondgårdar hade blifvit i grund nedskjutna och bildade nu blott en hög af ruiner. Der hade en väderqvarn fordom rest sin höga hjessa, men nu syntes blott några ramlade timmerstockar

och högar af spillror. Här hade fordom efter all sannolikhet bott en rik och välmående landtman. Ännu qvarstodo murarne af husen, men väggarne voro genomskjutna, fönstren sönderslagna, taken instörtade, fruktträdgården sköflad, vinstockarne sönderslitna och det hela hade nästan samma utseende, som en af dessa många gamla riddarborgar i ruiner, som nästan öfveralltvid Rhenfloden påminner färdemannen om alltings förgänglighet.

Sådan var den tafla, hvarpå konungens öga i denna stund hvilade. Sjelf hade jag mer än en gång betraktat den och tänkt mången både sorglig och glad tanke vid dess åsyn. Å ena sidan naturens härlighet — å den andra den förstörelse, som menniskohänder förorsakat. Å ena sidan tanken på en allgod, vis och kärleksrik försyn — å den andra tanken på de menskliga villfarelserna och det menskliga eländet!

»När skola menniskorna,» tänkte jag då, »lära sig att lefva i frid med hvarandra och enligt den store Mästarens bud, hvars namn de bekänna, älska hvarandra såsom bröder?»

Om det i denna stund var dylika tankar, med hvilka konungens själ sysselsattes, vet jag icke, men han satt under några minuter med hufvudet tankfullt lutadt i hand och ingen af de båda herrarne dristade sig att afbryta konungens tankar. Slutligen sade konungen:

»Denna rika, välbygda, i skötet af den härligaste natur belägna stad skulle vara ett värdigt residens för en ny kejsare.»

»Ja», genmälde Gustaf Horn. »Här skulle en herskare kunna känna sig lycklig, om hans anspråk på lifvets njutningar än vore mera högt stälda, än det kan vara en dödlig tillåtet.»

Konungen svarade icke, men jag kunde se, att någon viss tanke sysselsatte honom lifligt.

»Dock», sade han efter en stunds tystnad, »dock skulle denna stad kunna hafva en större betydelse, än att blott vara ett säte och hemvist för ett njutningslystet och förderfvadt hof. Här skulle enkraftig kejsare kunna föra ett oinskränkt herravälde öfver de tyska småfurstarne, härifrån skulle han kunna utdela sina befallningar med visshet om att blifva åtlydd af de oroliga småherrarne, och jag är viss derom, att han skulle, stödd på denna ointagliga befästning, kunna tygla det tyska rikets oroliga elementer och hålla frid inom detta sköna rikes vidsträckta landamären.»

Det var anmärkningsvärdt, att konungens tankar ständigt återkommo till föreställningen om ett på nya grundvalar och efter andra bygnadsregler uppbygdt kejsardöme. Sannerligen är jag böjd att tro, det han sjelf ämnade sätta kejsarkronan på sitt hufvud. Men om så förhöll sig, så uttalade han åtminstone icke nu denna tanke, och jag upprepar hvad jag redan en gång förut har i dessa anteckningar sagt, att ingen kunde hafva varit värdigare än han att åtnjuta en sådan ära, och jag tror, att om konungen hade blifvit i tillfälle att sätta denna sin plan i verket, så skulle många framtida olyckor och vedermödor hafva blifvit Tysklands söner och döttrar besparade. Säkert är, att just vid denna tid började de tyska furstarne att misstänka konungen för umgående med slika planer, och den ointaglighet, hvilken han sträfvade att förläna Mainz’ befästningar, var sannerligen egnad att ingifva föreställningar om vidsträcktare planer och förhoppningar, än en enda vinters vistelse der i orten.

»Förvisso,» genmälde Banér till konungens nyss omtalade ord, »förvisso har det tyska riket behof af en kraftig man och en stark arm till att föra spiran, om icke dess olyckliga indelning i småriken, som aldrig kunna vara ense, skall fullkomligt förstöra det.»

Konungen lemnade emellertid detta samtalsämne och vände sig till andra ting.

»Hvad synes eder? Enligt den plan, som jag utstakat, bör ju Mainz blifva en stark fästning?»

»Ja,» svarade Horn, »det lider intet tvifvel.»

»Mig synes,» utlät sig Banér, »att denna stad svårligen numera lärer kunna eröfras med svärd. Skall det ske, så måste det vara genom dess fullständiga afspärrande. Hungersnöden, men icke mannamod eller vishet, förmår här uträtta något.»

»Så synes mig ock,» sade konungen, »men skulle man icke genom något medel kunna försäkra sig om, att

tillförsel kunde ske åtminstone från flodsidan under alla förhållanden?»

»Mig synes det hafva sig svårt, ty floden är segelbar för ganska djupgående fartyg och en fiende skulle lätt kunna innesluta staden på denna sida genom krigsfartyg, som icke vore alltför stora.»

Det var Horn, som så talade.

Konungen sporde:

»Är ock du, Banér, af samma mening?»

»Ja, jag kan icke förneka, att ganska mycken sanning ligger i hvad Horn nyss yttrade.»

Konungen stod ett ögonblick försjunken i begrundande.

»Men,» sade han, »hvad skullen I säga, om jag trodde mig hafva uttänkt det enda och rätta sättet att hålla sjösidan öppen och klar under alla krigets skiften och i trots af alla fiendens ansträngningar?»

»Vi skulle säga,» yttrade Horn med den höfviskhet, som alltid utmärkte honom, i jemförelse med Banér, »vi skulle utan tvifvel säga, hvad hela verlden förut sagt tusende gånger, att konungen af Sverige är sin samtid vida öfverlägsen i allting ochatt hans snille uttänker utvägar och medel, som ingen annan dödlig mäktar att finna. Kanske att min herre och konung värdigas inviga sina tjenare i denna nya plan?»

»Det är just till den ändan, som jag tagit edert sällskap i anspråk här i dag. Mig lyster att höra eder mening, ty jag känner eder såsom skarpseende i slika ting.»

»En nåd och en god tanke om oss, som vi äro af hjertat tacksamma för!»

»Så hören då! I sen derborta, huru Mainflodens vågor förena sig med Rhens djupblå vatten — jag menar den punkt, der de båda floderna bilda vinkel emot hvarandra. Om man nu anlade en liten fästning just i denna vinkel, så torde man med dess kanoner kunna hålla floden fri från fiender på en ganska betydande sträckning. Eller hvad synes eder om detta förslag?»

»Ypperligt, aldeles utomordentligt bra!» hördes Banér på sitt temligen ohyfsade sätt utbrista, men värmen i hans ord och röst bevisade, att hvad han sade var allvarligt menadt.

Men Horn sade:

»Sannerligen, min herre och konung har utan tvifvel funnit det bästa medlet i detta fall.»

»I gillen således min mening?»

»Obetingadt!»

»Väl, att det så är, ty jag ärnar redan i morgon lägga grundstenen och sedan så kraftigt bedrifva arbetet, att citadellet inom två månader kan vara färdigt.»

»En sak vill jag dock föreslå, om mig tillåtes!»

»Jag antager ditt förslag, tappre Horn, innanjag ännu hört, hvad det innehåller eller hvart det syftar.»

»Mitt förslag gäller allenast namnet, hvarmed det nya citadellet skall beklädas.»

»Nå, och du föreslår?....»

».... att det kallas Gustaf Adolfs borg.»

»Vare det så, men dock med någon afkortning. Gustafsborg skall platsen heta.»

»Gustafsborg!» upprepade Banér bifallande.

»Men kommen nu. Oxenstjernas angelägenheter vänta oss derhemma och vi måste egna vår tid äfven åt regeringsomsorgerna och åt det älskade fosterlandets kraf. Vi få icke tillåta oss att ett enda ögonblick förgäta, att vi hafva ett fädernesland, som har rättvisa anspråk på vår omsorg och våra krafter.»

Konungen aflägsnade sig med de båda herrarne, men jag blickade öfver Rhens lugna yta bort mot det ställe, der den nya borgen snart skulle resa sig, undrande i mitt sinne, om en dag skulle komma, då Gustaf Adolf residerade i denna stad såsom en af alla Tysklands furstar erkänd kejsare och om han någonsin skulle vända den nya borgens kanoner mot upproriska undersåter i det framtida kejsarriket.

Följande dagen lades verkligen grunden till Gustafsborg, och med den rikliga tillgång på arbetsfört manskap, som konungen här hade, dröjde det icke länge, innan den nya byggnaden började resa sig öfver den omgifvande marken. Likväl lupo vi ingen fara att öfveranstränga oss eller att gå miste om den nödvändiga hvilan, som ju ock var afsedd med vårt liggande i vinterqvarter, ty vi blefvo blott hvar fjerde eller femte dag befalda till detta arbete,och under det en afdelning arbetade sin dag, fingo de öfriga hvila.

Gustafsborg hade redan vunnit ganska mycket, då de i föregående berättelse omtalade händelserna med Ulrik Apfelbaum inträffade.

Naturligtvis trodde jag, att då jag öfverlemnade denne missdådare fängslad i konungens händer, skulle han snart blifva aflifvad och oskadliggjord. Men konungen lät ganska sällan något straff öfvergå någon menniska, utan att tillförne hafva gifvit henne tillfälle att försvara sig under laga ransakning före domens afkunnande. Nu tycktes visserligen denna sak vara tydlig och icke tarfva någon vidare undersökning, ty mannen hade ju blifvit gripen ånyo på bar gerning och det syntes omöjligt, att han skulle kunna förneka sitt brott eller finna någon ursäkt. Men det oaktadt ville konungen icke ens denna gång, ehuru det gälde ett brott mot hans egen person, frångå sin föresats och vana. Ulrik Apfelbaum blef således insatt i fängelse, der han skulle afbida sin ransakning och dom.

Glad att hafva denne fogel inom säker bur tänkte jag icke mera på hela saken, emedan så mycket nytt dagligen tog min uppmärksamhet i anspråk.

Då förnam jag en dag ett rykte, hvilket utbredde sig i staden och visste att berätta, hurusom Ulrik Afpelbaum hade lyckats rymma ur sitt fängelse. Huru detta tillgått, det visste ingen att berätta, ty det var icke möjligt att upptäcka någon skada på fängelsemurarne. Saken väckte en oerhörd förvåning och utgjorde det enda samtalsämnet under några dagar, hvarthän man än ville komma, både bland stadens invånare och bland svenskarna,ty äfven stadsborne voro högligen uppbragte mot den eländige karlen, och de voro få, som icke gerna hade sett honom hängd.

Jag förskaffade mig snart visshet i afseende på detta rykte. Hos öfversten erhöll jag bekräftelse derpå, att ryktet i alla delar hade talat sanning. Emellertid föreföll saken mig ingalunda så besynnerlig, som mången annan hade skäl att anse den, ty jag hade erfarenhet af den underjordiska förbindelse, i hvilken åtminstone några af stadens hus stodo med hvarandra, och jag ansåg det alldeles icke vara otroligt, att karlen hade undsluppit genom en hemlig gång af samma slag, som den, genom hvilken han förut hade skaffat sig inträde i det kurfurstliga palatsets källarvåning.

Han månde nu hafva räddat sig på hvad sätt och på hvilken väg som helst, så var emellertid hufvudsaken likväl obestridlig, nämligen att karlen undsluppit och att han säkerligen redan var i full verksamhet med utförandet af något nytt dåd af samma beskaffenhet, som det förra, kanske ännu mera hemligt och infernaliskt. I medvetandet härom och i den förmodan, att han ingalunda var sysslolös, hvarhelst han uppehöll sig, kände jag mig ganska orolig och försökte på hvarje upptänkligt sätt att å nyo komma honom på spåren, fast och visst lofvande mig sjelf att, om Ulrik Apfelbaum ännu en gång råkade i mina händer, skulle jag icke tveka att ofördröjligen hänga honom i närmaste träd.

Icke nog med att jag noggrant granskade hvarje mötandes ansigte, utan äfven andra mått och steg vidtog jag, för att möjliggöra hans upptäckande. Jag besökte utan dröjsmål den välbekanta krogengentemot palatset, der konungen ännu residerade, men jag fann den hemliga gången vara helt och hållet igenfyld på konungens befallning, sedan man likväl först hade uttagit och till annat ställe fört den stora krutmassan. Klart insåg jag, att Ulrik Apfelbaum måste hafva öfvergifvit detta tillhåll, ty det syntes omöjligt, att han der skulle hafva mera att uträtta eller att han ens kunde hoppas att förblifva dold på detta ställe. Äfven försummade jag icke att aflägga

besök i kyrkan, der jag förra gången blifvit honom varse, men oaktadt flitiga kyrkobesök fick jag aldrig mera se honom på detta ställe.

Dagarne förgingo emellertid och efter en hel månads ansträngningar och efterforskningar af alla slag hade det likväl icke varit mig möjligt att erhålla någon spaning på honom.

En afton efter ungefär en månads förlopp hade jag begifvit mig ut i staden, utan att ega något mål för min vandring, blott i den ogrundade förhoppningen, att händelsen och försynen skulle föra mig på det rätta spåret.

Utan att tänka på den rigtning, jag tog, och utan att dermed hafva någon bestämd afsigt, gick jag i godt mak i rigtning mot stadsporten och befann mig efter en halftimmes vandring invid denna. Soldaterna, som voro der till portens bevakning, voro mina gode vänner, hvarför jag stannade och gaf mig i samspråk med dem.

»Ah, se Flink, har du dina vägar åt detta håll i afton?»

»Jag har gått ut att hemta frisk luft och helt oafsigtligt har jag råkat att taga den här kosan.»

»Nog kunde du väl besöka dina vänner, utanatt behöfva hafva någon bestämd afsigt eller något särskildt ärende. Goda vänner äro ju alltid glada att återse hvarandra.»

»Emellertid må det nu vara en händelse eller icke, att I nu sen mig här i eder krets, så kan jag med sanning försäkra, att jag känner uppriktig glädje öfver att trycka edra händer.»

»Välkommen!» ljöd det från minst tjugo läppar.

»Nu skall du deltaga i vårt tärningsspel under en stund. Vännen Björn derborta, som står der och hänger läpp, såsom de säga derhemma i Sverige, har haft otur i afton och förlorat nära nog hela sin veckosold. Nu vilja vi pröfva, om vi icke äfven kunna vinna något af dig, Flink, i all vänskap naturligtvis.»

»Tack, mina vänner, jag skulle gerna förlora några blanka dalrar åt så tappra gossar och ärliga vänner, som I ären, men som I veten, är det min orubbliga föresats att aldrig vidröra tärningar eller deltaga i spel. Icke viljen I väl, att jag skall bryta det löfte, som jag gifvit mig sjelf. Dessutom har ju konungen förbjudit allt spel.»

»Hvarmed skola vi då muntra oss?»

»Vi vilja,» föreslog en annan, »bedja Flink omtala för oss hela sitt äfventyr med den der Ulrik Ep .... Ap ...., jag kommer icke ihåg, hvad namn den missdådaren bar.»

»Apfelbaum,» sade jag.

»Ja, så var ungefär hans namn.»

»Berätta, berätta!» ljöd det nu från alla sidor.

Jag biföll gerna deras begäran och sysselsatte dem under en lång stund med den utförliga beskrifningen af de antydda händelserna. Alla lyssnade med spänd uppmärksamhet och när jag hadeslutat, öfverflödade deras läppar af förtrytelsens ord och de tycktes icke kunna finna uttryck tillräckligt starka för att motsvara de känslor af afsky, som de hyste mot konungamördaren.

När dessa utgjutelser hade slutat, sutto vi alla tysta en stund, ända tilldess en utropade:

»Här sitta vi nu tysta som Egyptens prester och kunna sannerligen behöfva någonting rigtigt muntert att upplifva oss med. Trogen, sjung för oss en liten visa!»

Alla förenade sig i denna bön, ty Trogen var känd såsom en god sångare och kunde många både lustiga och allvarliga sånger, ja, han plägade till och med att understundom, när andan kom öfver honom, sjelf sammansätta ord till sina melodier.

Trogen var genast beredvillig att efterkomma kamraternes önskningar. Med klar och kraftig röst uppstämde han följande sång om hemmet, det kära, aldrig glömda, ja säkert oförgätliga hemmet derborta på andra sidan östersjövåg.

I skogig trakt, vid insjöstrand Der ligger hemmet mitt, I Sveriges gamla, goda land — Så fattigt, men så fritt!

Mitt hem! — hvad klang i detta ord, Hvad magt, så underbar! Blott tungomålet i vår Nord Så kärt ett uttryck har.

Hvad fins på jorden mera kärt, Än hemmets lugna härd? Hvad eger lifvet mera värdt Att egna kärleksgärd?

Är i min boning lågt till tak Och stugan icke stor, Allt är det mig en ringa sak, Om jag blott »trefvet» bor.

Och är mitt stugufönster trångt, Jag sköter ej derom, Blott solen smyger dit nån gång En blick, så varm och from.

Om verlden än går stolt förbi Min hyddas låga port, Så är jag lycklig dock och fri I hemmets trygga ort.

Må verlden prisa lyx och prakt — De fins ej i mitt bo. Ej slikt, men sinnesfrid har magt Att skapa hemmets ro.

Och ger mig Gud ett stilla hem, En älskad makas famn, Så är jag nöjd och blir hos dem; Det är en sorgfri hamn.

Skönt klingade sången i den tysta aftonen. Några borgare, som hade sina vägar åt detta håll, stannade och lyssnade, liksom vi, med uppmärksamhet till sången. De förstodo väl icke orden, men det varma, trohjertade uttrycket i sångarens röst, de sköna och melodiska tonfallen förstodo de utan tvifvel.

Jag tog afsked af kamraterna och bad dem släppa mig ut genom porten för en stund, emedan jag ville företaga en vandring i det klara månskenet.

»Du känner ju lösen?» sporde den som öppnade för mig.

»Nej, i sanning!» Derpå hade jag icke tänkt.

»Sveriges Vapen! Det är lösen för natten.»

»Godt! Jag skall ihågkomma det!»

Klart sken månen från den molnfria himlen, kastande öfver flodens spegelklara yta en strimma af ljus. Der jag stod på stranden såg jag midtöfver floden de mörka konturerna af Gustafsborg resa sig majestätiskt öfver de andra föremålen i trakten, liknande en jätte ibland dvergar. Den sidan af citadellet, som var vänd mot mig, låg insvept i mörker och såg så dyster ut, som om borgen hade slutit inom sig alla dystra hemligheter i verlden. Åtminstone kunde jag klart föreställa mig henne såsom en riddareborg från den förgångna tiden, då barderne vid instrumentets smältande toner i de vapenfylda salarne sjöngo om krigiska bedrifter och manlig svärdslek för skäggiga, bistra gestalter och då vapenbrak och stigmannalif voro mannens skönaste njutning. Jag tänkte mig sjelf såsom en riddare, hvilken närde ädel böjelse till stolts jungfrun derborta i borgen och här från stranden kastade längtansfulla blickar till den älskades boning.

Så drömde jag vaken om en längesedan försvunnen tid, då mina öron uppfångade ljudet af fotsteg på den af grof sand betäckta stranden. Jag såg två gestalter närma sig, men ännu voro de ganska långt borta. Den ena var tydligen en karl, men den andra, insvept som den var i en fotsid drägt, kunde ganska väl anses tillhöra qvinnoslägtet. Som jag ansåg det vara ett älskande par, hvilket här tillfredsstälde alla kärlekskrankas passion för det bleka månskenet och jag hvarken önskade taga någon del af hvad de kunde hafva att omsina kärleksaffärer säga hvarandra, ej heller önskade sjelf blifva sedd på denna plats, så drog jag mig tillbaka ända till stadsporten och dolde mig der i skuggan af ett utsprång i muren. Sedan de båda älskande hade passerat, ärnade jag fortsätta min vandring.

Emellertid kommo de båda vandrande personerne närmare, och huru stor blef icke min öfverraskning, när jag nu blef allt mera tydligt varse, att den person, som jag i förstone hade ansett vara ett fruntimmer, i sjelfva verket icke hade den äran att tillhöra detta kön. Det befans nemligen vara en karl, klädd i munkkåpa och med hättan uppdragen öfver hufvudet. Den andre var tydligen en krigare.

Nu ångrade jag att hafva dragit mig så långt afsides från stranden, då jag ju kunde hafva funnit ett säkert gömställe bland buskarne nere vid sjelfva floden. Mina åsigter om det vandrande paret hade nämligen betydligt förändrats, sedan jag blifvit förvissad om bådas verkliga kön. Hvilken sällsam förvandling! Denna gestalt, som jag ansett tillhöra en ung, skön, älskad och älskande ungmö förvandlade sig vid närmare påseende till den

afskyvärdaste bland alla af mig kända menniskor — Ulrik Apfelbaum.

Ja, det var verkligen han, det måste vara han. Ehuru jag befann mig på alltför stort afstånd, för att kunna med säkerhet igenkänna rösten eller erhålla någon sammanhängande uppfattning af deras samtal, så kände jag mig dock öfvertygad om, att denne munk icke var någon annan, än den förrymde och under så lång tid förgäfves eftersökte konungamördaren.

Ungefärligen midt emot den plats, der jagbefann mig, stannade de och fortsatte sitt samtal, talande blott med sakta röster. Jag såg Ulrik Apfelbaum upplyfta sin arm och peka hän i rigtning mot Gustafsborg och jag kunde uppfatta enskilda uttryck och ord af deras samtal, ehuru utan sammanhang med hvarandra och utan att det var mig möjligt att samla dem till en begriplig mening.

»När kanonerna blifvit ditförda.»

»Om åtta dagar.»

»Ointaglig!»

»Lätt att försvara.»

»Kejsarens fördel.»

»Tilly.»

Dessa och andra lösryckta ord och satser ur deras samtal uppfattade jag med fullkomlig tydlighet, ehuru jag först någon tid derefter lärde mig att förstå deras mening och den betydelse, som de hade. Att något anslag var i fråga, det kunde jag utan svårighet begripa, äfvensom att det på något sätt angick den nya, snart färdiga borgen.

Säkert varade deras samtal på denna plats en half timme. Slutligen återvände de samma väg de kommit.

Nu först kunde jag drista att träda fram ur mitt gömsle, hvarmed jag också icke töfvade längre, än försigtigheten bjöd.

»En häst och ett svärd!» ropade jag till kamraten, som efter gifven lösen öppnade stadsporten för att låta mig inträda.

»Hvad nu? Hvad ...?»

»Inga frågor! Fort!»

»Men ...»

»Vill du då, att Ulrik Apfelbaum ännu en gång skall undslippa mig? Karl, fort hit med häst och svärd!»

»Ah!»

Derefter frågade han ingenting vidare, utan framförde skyndsamt det begärda. Jag kastade mig snabbt upp i sadeln, fattade svärdet och satte af i brinnande fart utefter vägen åt det håll, der jag sett de båda karlarne försvinna.

Till en början hvarken hörde eller såg jag någon af dem. De tycktes hafva på något hemlighetsfullt sätt gjort sig osynliga. Så långt mitt öga kunde nå utåt den af månskenet belysta vägen var ingen lefvande varelse att upptäcka och jag trodde mig hafva varit utsatt för någon bedräglig villa, då jag nyss tyckte mig både se och höra de båda hemlighetsfulla gestalterna nere vid flodbrädden.

Plötsligt uppfattade mitt öra ett buller på afstånd och som den starka farten hindrade mig att tydligt urskilja dess natur, stannade jag, hållande min eldige gångare tillbaka så plötsligt, att han var nära att störta mig till jorden. Nu kunde mitt öra icke längre misstaga sig. Det var ljudet af galopperande hästars hofslag mot den lindrigt frusna vägen, men ryttarnes antal var det mig omöjligt att till någon säkerhet bestämma. Att det var flere än en, det kunde jag likväl nogsamt förstå.

Naturligtvis satte jag åter min häst i snabbaste fart. Den flög af såsom en stormvind, så att dess hofvar knappt

tycktes vidröra marken. Också hade jag den glädjen att efter några minuter kunna märka, att jag verkligen hade kommit dem närmare — en upptäckt, hvilken snarare ökade än minskade den snabbhet, med hvilken jag färdades. Den vintriga vindens kyla, ytterligare ökad genom den snabbhet, hvarmed jag framilade och klyfdeluftens vågor, besvärade i någon mån mitt ansigte, men hvarken hade jag tid att deråt egna någon uppmärksamhet, ej heller kunde en vid svenska vintrar vand menniska känna något verkligt obehag af den smula vinterköld, som rådde i detta sydligare luftstreck. Norden har helt andra vintrar att bjuda på.

Det vore svårt för mig att redogöra med noggranhet för de tankar och känslor, som herskade inom mig under denna färd. En enda tanke, en enda afsigt var förherskande öfver alla de andra — nämligen att jag nödvändigt måste sätta mig i besittning af Ulrik Apfelbaums person för att icke ständigt vara hemfallen åt en pinande oro för min konungs lif och säkerhet. Det präktiga djuret, på hvars rygg jag färdades framåt under denna afton, tycktes också förstå, att någonting vigtigt var på färde, ty det ansträngde till det aldra yttersta sina krafter.

Allt närmare och närmare kom jag de förföljda, ehuru jag visserligen kunde snart nog se, att äfven de påskyndade sina hästars lopp, så mycket som möjligt. De voro två och jag kunde derför icke tvifla om, att desse ryttare voro just de, som jag sökte.

Mera än en by genomforo vi på detta sätt, och jag är derom öfvertygad, att i de flesta af dessa funnos svenska soldater inqvarterade, hvilka troligen redan hvilade i sömnens armar, ty under aftonens händelser hade tiden skridit framåt, så att jag ansåg det icke vara långt qvar till klockslaget elfva. Icke en enda gång föll det mig in, att jag kunde i någon by väcka mina landsmän, förmå dem att sitta upp i sadlarne och deltaga i minmenniskojagt. Den, som i öppen strid ofta stått gent emot en femdubbelt starkare fiende, kunde naturligtvis icke söka hjelp, när det blott gälde en strid mot två. Dessutom ville jag icke försumma tiden med att stanna, vore det ock blott för en kort stund, ty det försprång, de förföljda derigenom skulle vinna, kunde hafva blifvit oersättligt.

Men när jag, under det jag hastigt genomilade en by, varsnade min gode vän Hans Färdig utanför en liten stuga med rödmålade väggar och gröna fönsterluckor, helsade jag honom med handen, ock jag kunde nogsamt af den förvånade uppsyn, som månskenet tillät mig att läsa i hans ansigte, förstå, att han både igenkände mig ock undrade, hvad den vilda jagten månde hafva att betyda.

Emellertid saktade hvarken jag eller de förföljda farten. Dock var min häst mera snabbfotad och en bättre springare än deras, så att afståndet oss emellan minskades allt mera, och jag befann mig efter ännu en qvarts timma så nära dem, att jag skulle kunnat nå deras gångare med spetsen af mitt goda svärd, som jag höll i beredskap till anfall och försvar.

Då jag befann mig så nära, ansåg jag mig böra anropa dem.

»Halloh! Varen så goda och hejden eder fart ett ögonblick!»

De vände sig om och som de funno, att de förföljande utgjorde blott en enda man, hvilken de sannolikt trodde sig lätt kunna affärda till en annan verld och sällare nejder, hejdade de plötsligt sina springare och vände deras hufvuden helt om, så att vi inom få ögonblick befunno oss öga mot öga, med dragna svärd och vredgadt hjerta, somåtminstone hos mig brann af begär att få utkämpa en ärlig strid.

»Ha!» utbrast mannen i munkkåpan med en röst, hvilken jag utan svårighet igenkände såsom tillhörande Ulrik Apfelbaum. »Ha! Återigen du, Flink? Ditt onda öde tyckes drifva dig att alltid korsa mina vägar.»

»Och du, Ulrik, synes aldrig beträda andra vägar, än de som slutligen föra till repet och galgen eller stupstocken.»

»Ve dig, Flink! Nu är din sista stund kommen. Du lärer näppeligen undslippa från denna plats med lifvet. Innan månen går ned, skall du ligga här på vägen, ett rof för korparne.»

»Hvem vet? Om lyckan är mig blid, skall jag, innan morgonsolen färgar horisonten, hafva den glädjen att se dig dingla i grenarne af detta träd.»

»Ha! Framåt!»

De störtade öfver mig med raseri, men min häst stod fast som ett berg och den goda klinga, som min kamrat lemnat mig, parerade med lycka de hugg, hvilka rigtades mot de ädlare delarne af min kropp. Svärden blixtrade i fullmånens glans och deras klang, när de brakade samman, hördes kring vida vägar.

Så fortgick striden en god stund, utan att fördelarne och segern märkbart lutade åt någondera sidan. Då hörde jag Ulrik Apfelbaum ropa till sin kamrat:

»Hållen eder tappert! Jag vänder åter.»

Inom ett ögonblick var han försvunnen, bortförd af sin goda häst. Hvart ilade han?

Denna fråga var mig omöjlig att besvara, men jag anade, att han ilat åstad för att skaffa hjelp,då han troligen ansåg striden skola sluta till min fördel. Men hvarest han kunde träffa några förbundna, det var mig en gåta, enär hela trakten var besatt af svenske konungens trupper.

Det som mest förtretade mig var möjligheten, att Ulrik Apfelbaum skulle hafva någon utsigt att undslippa mig, vare sig att han nu flydde för att rädda sig eller för att skaffa undsättning. Med så mycket större ifver trängde jag in på min qvarvarande motståndare, men min önskan att komma framåt gjorde mig sannolikt mindre försigtig att parera fiendens hugg, än jag eljest plägade vara, ty min motståndare tillfogade mig ett svårt sår i ena armen. Lyckligtvis var det den venstra, så att jag kunde obehindradt fortfarande sköta svärdet och, något försigtigare vorden genom denna motgång, fann jag rådligast att för ögonblicket egna hela min omsorg åt den strid, i hvilken jag var invecklad, lemnande åt konungamördaren att fly, om och hvart det honom behagade. Jag skulle nog ändå framgent finna honom och blifva i tillfälle att åt honom utskifta hans välförtjenta lön.

Den omtanke, hvilken jag nu egnade åt striden, kunde icke annat än förskaffa mig seger. I stället för att, såsom förut, sjelf tränga min motståndare inpå lifvet, lät jag denne vara den framträngande parten, hvarigenom han flera gånger blottade delar af sin kropp och lemnade mig tillfälle att tillfoga honom åtskilliga sår. Redan blödde han ur ett sår i ansigtet och af ett par väldiga hugg, som jag rigtat mot hans bröst, men någon dödlig skada hade han ännu icke lidit, då jag plötsligt hörde dånande hästtramp från det håll, åt hvilketUlrik Apfelbaum hade flytt bort, och såg omkring tretio ryttare med blixtens snabbhet närma sig. I spetsen för denna skara såg jag konungamördarens kåpa. Min undergång tycktes vara oundviklig....

Jag tyckte mig nu förstå en del af sammanhanget. Säkerligen hade Ulrik Apfelbaum, efter sin flykt ur konungens fängelse, lemnat staden och på smygvägar uppsökt en eller annan kejserlig truppstyrka, hvilken han lockat att åtfölja sig till trakterna af Mainz. Den man, mot hvilken jag nu kämpade, var sannolikt anföraren för denna trupp och Ulrik Apfelbaum hade öfvertalat honom att följa sig till stadsportarne för att taga platsen för det kommande dådet, af hvad slag det nu var, i skärskådande och öfverlägga om mått och steg till dess utförande. Det var således till sina följesmän, som Ulrik Apfelbaum ilade, då han nyss flydde ur striden. Här voro de nu och jag — jag tycktes vara oåterkalleligen invigd åt döden.

De anstormande fienderna omringade mig på alla sidor. Hugg föllo såsom slagregnets droppar, och jag hade intet annat att göra, än att sälja mitt lif så dyrt som möjligt. Tackad vare försynens nåd och min hästs ovanliga godhet lyckades det mig att genom plötsliga vändningar under ett par minuter undgå svårare sår. Min häst bet omkring sig som en ursinnig, sparkade och slog med både framfötter och bakfötter och underlättade derigenom striden för mig på bästa sätt. Trognare stridskamrat, än detta djur visade sig vara, kunde aldrig en krigsman önska sig.

Redan hade det lyckats mig att nedlägga ett par af mina fiender, men i längden kunde jag naturligtvis icke hoppas att reda mig mot en tillantalet så öfverlägsen fiende, isynnerhet som de voro vid friska krafter, men jag redan var uttröttad af den strid, jag haft att hestå.

Då .... just som jag var i begrepp att handlöst kasta mig in bland fienderna för att söka döden och undvika fångenskapens smälek ... då hörde jag i fjerran bakom mig en trumpetsignal ljuda i natten — ett ljud, om hvilket jag icke kunde misstaga mig, att det framlockades af en svensk man. Någon skyndade mig sannolikt till hjelp,

ehuru jag icke kunde till en början inse, hvem som kunde hafva någon kännedom om min fara och mitt behof af undsättning.

»Ah! det måste vara Hans Färdig, den raske gossen! Han såg mig jaga förbi och, anande att något vore i olag, har han samlat så många som möjligt af sina kamrater och skyndsamt ilat mig i spåren.»

Dessa voro mina tankar och jag lifvades genom hoppet om undsättning till ett ännu ifrigare bemödande att några ögonblick till försvara mitt nyss till spillo gifna lif. Äfven min trogne stridskamrat, hästen, tycktes hafva genom det välbekanta ljudet af trumpeten blifvit lifvad till nya ansträngningar. Raskt lyftade han sig upp på bakfötterna och grep, när han åter sänkte sig ned, ett kraftigt tag ofvanifrån i halsen på en af de fiendtliga hästarne och ruskade denne så tappert, att dess ryttare förlorade jemvigten och föll till marken, der han säkerligen snart fann sin död under hästhofvarne. Hans häst, åter fri från min gångares kraftfulla tag, störtade, utom sig af smärta och förskräckelse, bort, trängande undan allt hvad som stod i vägen. Men min springares bedrifter voro ännuicke slutade. Högt lyftade han sitt stolta hufvud, skakande den yfviga manen, och slog bakut med den påföljd, att frambenen knäcktes sönder på den närmast bakom varande fiendehästen, hvilken icke längre förmådde bära både sig sjelf och en tung ryttare, utan segnade ned till jorden, der han blef liggande under qvidan, genom sin tyngd bindande äfven ryttaren vid marken och hotande att qväfva eller krossa honom. Efter denna bragd började han ursinnigt svänga rundt på samma plats, så att ingen fiende kunde nalkas inom svärdslängd. Under hela denna tid hvilade icke mitt goda svärd, utan, hvarhelst en fiende kom mig tillräckligt nära, drabbades han af dödliga hugg.

Nu voro mina kamrater framme, men just i detta ögonblick vederfors mig den förargelsen att se, huru munken, det vill säga, Ulrik Apfelbaum, vände sin häst och flydde bort från platsen. Efter sitt återvändande med ryttaretruppen hade han icke deltagit i striden på något verksamt sätt, men så ofta vapenbraket för en kort stund saktade sig eller afstannade, kunde jag höra honom uppmuntra sina vänner med höga rop och med sina af mustiga eder späckade anmärkningar.

Främst bland de anryckande svenskarne, hvilka kunde vara till antalet vidpass tjugo, såg jag vid månens sken vännen Hans Färdig, som tillropade mig:

»Bra fäktadt, Thomas Flink! Du är räddad!»

Såsom stormvinden sveper fram öfver ett naket fält, såsom orkanen rytande brusar öfver hafvets vreda vågor, så föllo de våra öfver de kejserliga. Ingenting kunde motstå deras anlopp. Hästar skriade, vapen gnydde, skott lossades — alltsammanblandades under några minuter i den rysligaste villervalla, ur hvilken dock till slut den bästa ordning framgick, då de våra, efter utkämpad strid och sedan fienderna fallit eller flytt, lugnt qvarstannade på stridsplatsen.

Med rörelse deltogo kamraterne i den tacksägelse, hvarmed jag hembar åt Gud min själs vördnad för hans magt och min erkänsla för hans beskärmande nåd. Sedan kan man föreställa sig, att det blef ett frågande, som tycktes aldrig vilja taga slut, och jag måste omständligt redogöra för anledningarne till mitt nattliga äfventyr.

Alldenstund återfärden icke verkstäldes med samma ifver och skyndsamhet, som då jag förföljde de båda flyende, hann tiden framrinna ända till klockan tre om morgonen, innan jag red in genom stadsporten. Här måste jag återupprepa berättelsen om mina öden, och kamraterne lyckönskade mig till räddningen, men beklagade på samma gång, att det icke hade lyckats mig att gripa Ulrik Apfelbaum.

*

Tiden, som är det outtröttligaste af allt rörligt i verlden och aldrig unnar sig någon ro eller hvila, gick sin vanliga gång under de närmaste dagarne, och ingenting ovanligt inträffade, hvarken i staden eller i Gustafsborg.

En sak, hvilken vid närmare eftersinnande icke obetydligt bidrog att lugna min oro, var den visshet, jag egde, att Ulrik Apfelbaum icke längre fanns inom stadsmurarne och således icke heller kunde framtränga till Gustaf Adolfs omedelbara närhet.Men eftersom jag af de få ord, hvilka jag uppfattat, kunde förstå, att det nya dåd, som åsyftades, egde något sammanhang med det nya citadellet, ehuru det var mig en omöjlig sak att komma till

visshet i fråga om beskaffenheten af Apfelbaums planer och hvilka förhoppningar han dervid fastade, så hade jag mitt öga uppmärksamt fästadt på de ting, som timade der eller i fästets omnejd.

Den sjunde dagen randades, sedan förut omtalade nattliga äfventyr inträffade, och jag begaf mig, såsom vanligt under dessa dagar, till Gustafsborg i sjelfva daggryningen, ehuru jag icke var ditbeordrad till något arbete. Det var kungjordt bland trupperna, att under dagens lopp skulle ur de i staden samlade förråderna öfverföras till Gustafsborg så många kanoner, som voro afsedda till dess bestyckning. Det var naturligt, att jag, vid underrättelsen om detta företag, skulle erinra mig de ord, jag under den der aftonen hört Ulrik Apfelbaum yttra till den man, som åtföljde honom:

»När kanonerna blifvit ditförda.»

Om jag icke alltför mycket misstog mig, hade dessa ord afseende på tidpunkten, då planerna, hvilka de än voro, skulle utföras. Min själ var derför i en viss spänning och jag afvaktade icke utan oro, hvad som komma skulle.

Stora färjor lågo i beredskap vid stranden för att tjena till transportmedel, då kanonerna skulle öfverföras från den ena stranden till den andra.

Det led mot middagstiden, innan man blef färdig med förberedelserna till arbetet, och först klockan half ett landade den första färjan med sin tunga och dyrbara börda nedanför Gustafsborg. Nu blef det nytt arbete att föra de i två afseenden vigtigakrigsredskapen upp till deras höga plats. Men äfven detta lyckades väl och innan aftonen stod Gustafsborg färdig att taga emot fienderna med den varmaste välkomsthelsning. Det tycktes likväl, som om ingen fiende under närvarande förhållanden skulle kunna våga sig ända hit.

Hela dagen hade jag från citadellet sett konungen på den motsatta stranden, ledande arbetena och ordnande arbetsmanskapet. Vid sådana tillfällen plägade konungen merändels sjelf vara med, och ett arbete, som leddes af honom, utfördes alltid med mera raskhet, än om någon annan ledde anordningarna. Äfven häruti visade konungen sin stora öfverlägsenhet öfver hvarje annan dödlig.

Emellertid blef det afton och jag borde enligt min vana begifva mig tillbaka till staden, men en oförklarlig känsla dref mig att icke påskynda min affärd, utan fördröja den åtminstone till dess nattens första timmar voro förlidna. När jag derför af mina kamrater, som voro befalda till borgens bevakning under natten, uppmanades att qvarstanna hos dem, så antog jag gerna denna inbjudning och beslöt att på Gustafsborg afbida morgondagen, fast föresättande mig att icke tillsluta mina ögon under natten.

Som något fiendtligt öfverfall icke var att frukta vid denna tid på året och dertill i en trakt, hvarest ingen fiende under ett par månader visat sig, hade de befallande icke i Gustafsborg förlagt en så stor besättning, som händelsen skulle hafva varit, om man befunnit sig i fiendens omedelbara närhet och hvarje ögonblick kunnat vänta ett anfall. Så förhöll det sig äfven med bevakningen af sjelfva staden. Mycket tyckte man sig nu kunna dervidunderlåta, som skulle varit en oförsvarlig försumlighet, i fall man hade varit mindre långt aflägsnad från en stark fiende. Denna lugna trygghet och detta förlitande på frånvaron af all fara gjorde det också möjligt för Ulrik Apfelbaum och hans följeslagare att den der månskensaftonen tränga fram ända till stadens port, utan att observeras af de få på murarna postande soldaterne.

I den sal, hvarest Gustafsborgs fåtaliga besättning skulle bo och intaga sina måltider, sutto vi nu denna afton i god ro, sysselsatta blott med samtal om de ting, som lågo oss på hjertat. Besättningen utgjordes af tillsammans endast femton man under befäl af en fänrik, som kallade sig Hall och var bland kamrater och underordnade bekant genom sin olyckliga svaghet för rusgifvande drycker och sin benägenhet att öfverlasta sig af det tyska, kraftiga ölet. Hittills hade han likväl lyckats dölja sina snedsprång för befälet, eller åtminstone låtsade hans förmän som märkte de dem icke, ty han hade ännu icke blifvit på något sätt näpst och tillrättavisad.

Äfven denna afton kunde fänriken icke umbära sin sedvanliga tröstekälla. Han hade skaffat sig några fat öl och i hemlighet låtit föra dem till citadellet, för att dermed förljufva den lugna, men tråkiga tid, som han väntade att der få tillbringa. Ödet hade emellertid beslutat, att dessa dagar icke skulle blifva många, och Halls egen olyckliga böjelse underlättade i väsentlig grad verkställandet af ödets beslut.

Vi voro, som nämndt är, samlade i salen med undantag af fyra man, hvilka ombesörjdebevakningen af vallarna. På bordet stodo bägare och stop, fylda med fradgande öl, som flitigt begagnades af bussarne, utan att likväl någon visade sig så törstig som fänrik Hall, hvilken tronade vid bordsändan och redan efter en half timmas förlopp hunnit blifva upprymd till sinnet.

»Hej, gossar!» utropade han, »I ären allesammans rigtiga stackare till att dricka. En dugande karl pröfvas i kärlek och dryckeslag, men I lären icke kunna bestå profvet, hvarken i det ena eller i det andra.»

»Oss fattas den tillbörliga öfningen och vanan,» invände jag saktmodigt, ty jag vågade icke inlåta mig i tvist med den, som var före mig i tjensten.

»Deri har du rätt, min gosse!» sade Hall, hvilken redan började att stappla i tungomålet. »Jag deremot är en erfaren man.»

Liksom för att öfvertyga oss om sin förmåga och sin erfarenhet, drack han dubbelt så mycket, och följderna läto icke länge vänta på sig. Hans tal och hans beteende blefvo allt mera orediga och den stunden tycktes icke vara långt borta, då han skulle falla ned från sitt säte och i de ljufliga drömmarne under bordet fortsätta sitt lustiga lif.

Oupphörligt uppmanade han sitt manskap att dricka, och såg han någon, som tycktes vilja svika i detta stycke, så öfverhopade han denne med bitande tillmälen och anmärkningar, så att mer än en såg sig nödsakad att dricka mera, än han ville, allenast för att undgå att råka i tvist med sin förman, något som för en vid god disciplin vand soldat är motbjudande och dessutom innebär en stor fara, då man sällan helskinnad slipper ifrån ett subordinationsbrott.

Naturligtvis befann äfven jag mig bland dem, som i afseende på kannans bruk icke kunde vara fänrik Hall till nöjes, och jag måste med de öfriga dela äran af hans missnöje, så väl som bitterheten i hans grofva ord.

»Ha, Flink,» ropade han med skrålande röst, »du synes mig vara en äkta kruka och jag skulle icke vilja hafva dig i min tappra fänika, der jag helst önskar män, som äro dugliga både i strid och dryckjom.»

Jag besvarade icke denna yttring af hans tanke om min person, men för att icke ännu en gång gifva den druckne mannen anledning att förtreta sig öfver min återhållsamhet, reste jag mig snart och aflägsnade mig ur salen. Onekligen hade jag dermed äfven en annan afsigt, nemligen att från vallarne taga en öfverblick af den kringliggande trakten, för att öfvertyga mig om, att ingen fara var på färde.

När jag aflägsnade mig, hörde jag fänriken sjunga:

Vin och flickor är min lycka, Öl och kärlek älskar jag. Har jag flicka ej att trycka Till min barm med ljuft behag, Då dricker jag, För Bacchus svag, Hela Guds dag I muntert lag. Men stark som en björn, när till striden jag går, Mot tio jag ensam båd’ fäktar och står.

Jag hade redan hunnit så långt bort, att fortsättningen af denna sång gick förlorad för mig. Dock räknar jag icke detta för någon skada, ty dryckesvisor hafva aldrig egt något särdeles stortbehag för mig och för öfrigt hade jag hört tillräckligt många tillförne, för att utan afsaknad gå miste om denna, då jag dessutom icke kunde för sångaren sjelf hysa någon annan känsla än medlidande och förakt. Alltid har det synts mig vara en förmans pligt att föregå sina underhafvande med goda exempel och ädelt föredöme i alla stycken.

Snart befann jag mig på vallen och kunde njuta af den sköna nattliga tafla, hvilken der tedde sig för mina blickar. Floderna lågo lika lugnt och stilla, som den der aftonen, då jag utanför stadsporten såg Ulrik Apfelbaum för sin ledsagare utpeka just den plats, der jag befann mig i detta ögonblick. Månen var i aftagande, men dess sken var tillräckligt starkt, för att medgifva en temligen tydlig öfverblick öfver floderna, öfver stränderna på andra sidan och öfver landskapet på den sidan, som var vänd ifrån de båda vattendragen.

Den ene af de postande krigsmännen kom under sin gång till det ställe, der jag stod.

»Ingenting har förefallit?» sporde jag.

»Nej, allt är som det bör vara,» svarade karlen lugnt, och fortsättande sin jemna, taktmessiga gång, lemnade han mig åter ensam.

Vid jag så stod och tänkte på, om äfven denna natt skulle förflyta lugnt och om möjligen Ulrik Apfelbaum och hans anhang hade blifvit så skrämda af det nederlag, de ledo för några aftnar sedan, att de icke skulle våga utföra sina planer, tyckte jag mig varsna någonting ovanligt på den strand, från hvilken jag äfven såg Mainzstadens tornspiror och husrader höja sig. Det syntes mig, som om en lång rad af ryttare slingrade sig längsefter strandens krökningar och slutligen stannade en half milfrån stadsporten. Jag kunde äfven skönja, att de stego af sina hästar, som bortfördes samma väg, der jag sett dem framrycka. Att urskilja anletsdragen hos ryttarne eller igenkänna någon af dem, var naturligtvis icke möjligt på detta betydande afstånd, men jag ansåg mig kunna vara förvissad derom, att Ulrik Apfelbaum var med dem och att detta företag, som inleddes så hemlighetsfullt, gälde Gustafsborg. Icke heller förmådde jag noggrant bestämma deras antal, men att de utgjorde minst ett hundratal, derom kunde jag icke tvifla.

Jag skyndade mig att tillkalla den närmaste af de fyra soldater, som gjorde tjenst på vallen, och med handen utpekande det ställe, der den misstänkta truppen stod samlad, yttrade jag blott dessa två ord, hvilka voro tillräckliga att förklara för karlen hvad jag menade:

»Ser du?»

Karlen beskuggade ögonen med handen och blickade åt det håll, som jag hade för honom utpekat. Derefter sade han:

»Jag ser en skara folk och jag ser vapen blixtra i månljuset.

»Ah! Och hvad tror du det betyder?»

»Kanske är det någon af konungen utsänd trupp, som nu återvänder och der hvilar ut efter en kanske ansträngande marsch.

»Tänker du, att en svensk trupp skulle hvila sig så nära en af svenskar besatt stad och icke heldre anstränga sina sista krafter, för att hinna fram och få hvila innanför stadsmurarne?»

»Icke troligt, jag medgifver det.»

»Nå, då måste det vara fiender.»

Karlen betraktade ännu en gång den hemlighetsfulla skaran, innan han svarade mig till mina ord.

»Kanske,» sade han derefter. »Men huru skulle en fiendtlig trupp kunna drista sig att komma så nära?»

»Naturligtvis emedan de hafva något företag i sigte, hvars fördelar fullkomligt uppväga den fara, som de utsätta sig för.»

»Och hvilket företag skulle ....?»

»Det får tiden utvisa,» genmälde jag. »Mig synes troligt, att deras färd gäller Gustafsborg.»

»Men de befinna sig ju på andra stranden!»

»Visserligen!»

»Nå, då löpa vi ju ingen fara.»

»Vi få väl se!» svarade jag.

Emellertid dröjde det icke länge, innan vi verkligen fingo se allt hvad vi önskade veta och mera dertill. Åtskilliga båtar lade ut från stranden och i dem steg hela den på stranden samlade hopen. Nu trodde jag, att de skulle styra sina farkoster rakt mot citadellet, men deri misstog jag mig, ty de valde en sådan kosa, att de måste, om den icke förändrades, landa ungefär midt emot det ställe, der de gått ombord. Sedan båtarne utkommit på den af månen belysta floden, kunde jag räkna deras antal utan svårighet, och de befunnos utgöra en liten flottilj af tio farkoster.

Med spänd uppmärksamhet följde våra ögon deras färd öfver den lugna spegelytan.

»Jag måste gå ned och rapportera förhållandet för fänriken. Han må se till, hvad vi skola göra vid saken.»

»Stanna!»

»Men ....?»

»Det skulle för sannt icke gagna till något, ty han är redan rusig och lärer nog vid detta laget sofva på dryckeskämparnes sedvanliga sofställe — under bordet. Han kan icke råda bot för faran, utan vi måste lita på oss sjelfva.»

»Ah! Han har redan .... Hm!»

»Mycket bättre vore det då, att du toge en båt och rodde öfver till staden för att skaffa undsättning, men äfven dermed vilja vi töfva ännu en liten stund, tilldess vi blifva bättre öfvertygade om fiendens afsigter, på det att vi icke må löpa åstad i ogjordt väder.»

»Men hvad i hela verlden kunna de hafva att skaffa här? Jag kan icke förstå det, om det än gälde mitt lif.»

»Intaga Gustafsborg, det är hvad de utan tvifvel åsyfta.»

»Hvad?», utropade han. »Intaga citadellet här? Är du förvandlad till en dåre? Eller har du på senare tiden blifvit mörkrädd och skygg för spöken?»

»Hvarken det ena eller det andra.»

»Men det kan väl icke vara allvarligt menadt, att du säger dem ärna intaga denna starka borg? Hvad skulle de med den?»

»Behålla den, naturligtvis!»

»Men konungen skulle dock snart återtaga den?»

»Det är icke så alldeles afgjordt.»

»Icke? Nå, nu måste jag tillstå, att mitt förstånd börjar, som man säger, stå stilla. Skulle icke Gustaf Adolf ....?»

».... försöka återeröfra borgen, om den fölle i fiendehand? Jo, deri gifver jag dig gerna rätt, men det är en annan fråga, om ett sådant försök skulle lyckas.»

»Men ....»

»Hör på! För att kunna intaga denna plats, om den är försedd med tillräcklig besättning, måste man ega krigsfartyg, och det vet du väl, att sådana icke stå konungen till buds härstädes. I fiendens händer skulle således Gustafsborg kunna blifva en svår nagel i ögat på konungen.»

»Nåja, du har rätt!»

»Från denna fasta plats skulle fienden kunna hindra all tillförsel till staden från flodsidan, och om sedan en krigshär lade sig rundt omkring staden på landsidan, skulle vår store konung vara fångad som en råtta i fällan och efter få veckor vara nödsakad att gifva sig, sedan alla i staden samlade lifsförnödenheter blifvit förtärda. Detta inser nogsamt fienden och det är derför intet tvifvel, att de skola försöka göra sig till herrar öfver Gustafsborg.»

»Sannerligen beskrifver du saken så tydligt för mig, att den synes mig otvifvelaktig, ehuru jag för en stund sedan skulle hafva ansett allt annat vara mera möjligt, än att denna fasta borg någonsin skulle komma i våra fienders händer eller att desse ens skulle kunna drista sig att göra oss ett besök härstädes.»

»Du ser dock nu, huru båtarne landa på samma strand, der vi nu befinna oss. Deras afsigt kan numera knappt vara något tvifvel underkastad.»

»De dårarne tänka då icke på, att vi äro försedde med kanoner.»

»Kanoner? Bah!»

»De äro dock hitförda i dag, som du väl vet!»

»Ja, nog vet jag det alltid, men hvar hafva vi folk att servera dem? Menar du, att femton manutan befäl, ty fänriken vill jag icke räkna, eller rättare jag kan icke räkna honom, menar du, att en så ringa trupp skall kunna försvara denna vidsträckta vall mot en fiende, hvilken är åtta eller tio gånger så manstark?»

»Nå, huru skola vi då ställa till det, för att kunna bevara borgen åt konungen i denna vår nöd? Mig synes, att de nu hafva landstigit derborta och att de ställa sin kosa hitåt. Se, nu försvinna de bakom lunden. Snart äro de här!»

»Ännu torde det väl töfva en rundlig tid, innan de hinna fram; åtminstone tror jag, att vi kunna påräkna en halftimmes rådrum. Skynda emellertid och ro öfver till staden och skaffa hjelp. Under tiden skall jag försöka att uppehålla fienden på bästa sätt. Dröj likväl icke ett ögonblick!»

Karlen beredde sig till att göra som jag sade. Sina vapen öfverlemnade han i mina händer och behöll blott svärdet sjelf. Innan fem minuter hade förlidit, hade jag den glädjen att se honom på väg, med raska årtag läggande allt längre afstånd mellan oss. Möjligen skulle han kunna återkomma med undsättningstrupper, innan fienderna hade hunnit uträtta något.

Emellanåt såg jag den fiendtliga truppen, nämligen då deras väg gick öfver platser, der intet föremål skymde dem för mina forskande blickar. Sakta, men säkert nalkades den afgörande stunden.

Då jag öfvertygat mig om, att de verkligen stälde sin kosa i så rak linea som möjligt mot Gustafsborg och att det ännu skulle dröja åtminstone en qvarts timme, innan de voro framme, skyndade jag ned från vallen och inträdde i borgstugan. Mina tankar om fänrik Hall blefvo här bekräftade.Han sof redan en drinkares sömn under bordet och han skulle uti sitt närvarande tillstånd icke hafva dugt att leda försvaret. Jag lät honom alltså hvila i god ro och vände mig i stället till de elfva kamraterna, af hvilka icke någon var öfverlastad, ehuru de flesta befunno sig i en ganska munter sinnesstämning.

»Kamrater,» sade jag, «det budskap, som jag bringar eder, skall helt säkert sätta eder i förvåning, men åhören mig det oaktadt med uppmärksamhet och tålamod! En fiendtlig trupp af säkerligen öfver etthundra man är just i detta ögonblick på väg mot Gustafsborg och det töfvar icke många minuter, förrän de äro här. Emellertid har jag skickat Dunder till Mainz för att skaffa hjelp. Vi hafva således blott att uppehålla fienden så länge, till dess undsättning kommer. Vi äro blott femton emot desse hundra och utgången af vårt bemödande är osäker, men jag förmodar, att I, icke mindre än jag, ären beredde att våga allt för eder herre och konung?»

»Ja, ja!» hördes från allas läppar.

»Så kommen då, låtom oss ladda kanonerna och taga emot sällskapet på bästa sätt, så snart det visar sig.»

»Månne de väl skola våga att anfalla oss?»

»Hvad skulle väl hindra dem?»

»De tro naturligtvis, att borgen är försedd med en talrik besättning.»

»Ja, ja!» hördes flera röster, »de kunna icke veta, att vi inalles äro femton eller sexton krigare till hela borgens försvarande. De föreställa sig säkerligen något annat.»

»Nej, kamrater, det finnes ibland dem en man,som känner mycket noga till våra förhållanden och som väl kan gissa, huru fåtaligt det här förlagda manskapet i verkligheten är.»

»Och hvilken är denne man?»

»I kännen honom. Han heter Ulrik Apfelbaum.»

»Ah! konungamördaren! Låtom oss skynda! Till vallarne!»

»Den tappra skaran ilade ut och jag hade all möda att förmå dem lägga sig ned på vallen, under det att de läto sina blickar speja efter fienden. Denna anordning vidtog jag, på det att icke fienden skulle genom ett oförmodadt

skott beröfva borgen någon af dess fåtalige försvarare.

Ännu hade icke fienden framkommit i närheten af borgen och vi hade således tid att ladda kanonerna, en åtgärd, med hvilken vi icke dröjde.

Åter förgick en hel qvart, utan att någon fiende blef synlig. Mina kamrater började tro, att fienden hade dragit sig tillbaka och möjligen låtit sig afskräcka från försöket att intaga borgen, men jag för min del hade sedan en stund kommit till öfvertygelse derom, att det snarare var med list, än med våld, som de hade för afsigt att göra sig till herrar öfver Gustafsborg, och jag delade derföre icke mina kamraters förhoppningar om, att faran hade gått vår dörr förbi.

I afsigt att vid en möjligen inträffande belägring hafva tillgång till friskt källvatten, hade konungen låtit gräfva en liten kanal, hvilken ledde från en källa in i borgen och bildade en öppning i vallen, öfver hvilken var slaget ett hvalf af granit, hvarpå jordmassan hvilade. Som källan låg inom skotthåll från vallen, kunde man ega grundad förhoppning att förhindra möjliga försök tillafstängande af ledningen. Nu var förhållandet med denna vattenledning sådant, att den lilla kanalen svängde ikring en klippa och derefter genast försvann under vallen, bildande en genomgång så rymlig, att en man, krypande på händer och fötter kunde på denna underjordiska väg intränga i fästningen.

Då det dröjde så länge, innan fienderna läto höra af sig, föll det mig in, att de törhända ville begagna sig af vattenledningen för att med list intränga uti och intaga Gustafsborg. För att kunna göra detta med förhoppning att icke blifva sedde från vallarne, måste de taga en lång omväg, de måste till och med ett godt stycke vada genom Mainfloden, innan de slutligen kunde framkomma till foten af den klippa, som låg just der vattenledningsgrafven försvann under vallen.

Jag skyndade att bestiga vallen, der jag försigtigt kröp på händer och fötter fram till kanten. Här kunde jag, utan att sjelf i månljuset blifva sedd, öfverskåda en del af den väg, som fienderna måste öfvervandra för att nå sitt mål. Det var verkligen hög tid, att jag infann mig der, ty fienderna voro redan ganska nära. Ehuru de så mycket som möjligt höllo sig i skuggan, kunde de dock icke hindra, att månen understundom åstadkom ett blixtrande sken, när dess strålar träffade deras vapen. Nu hade de en öppen och belyst plats af omkring tjugofem alnar att öfvergå, innan de nådde foten af klippan, och när de, tysta och med smygande fjät, beträdde den af månljuset belysta rymden, kunde jag se deras långa rad likt en orm framskjuta ur skuggan. I spetsen gick en i munkkåpa inhöljd gestalt — Ulrik Apfelbaum. Det var utan tvifvel han, som visade dem vägen. Han hadesjelf deltagit i arbetet med vattenledningen och kände den således väl.

Jag afvaktade icke den stund, då den siste i raden skulle beträda den månbelysta rymden, utan jag skyndade mig ofördröjligen ned, för att ordna försvaret i enlighet med den upptäckt, jag nu hade gjort. Om de hade lyckats obemärkta på denna väg inkomma inom vallarne, så skulle Gustafsborg snart hafva befunnit sig i deras händer, men nu, då jag förstod deras list, tycktes mig försvaret vara lätt och jag beslöt att inrätta borgen såsom en storartad råttfälla, i hvilken jag ville fånga dem alla samtliga, utan att ett enda skott behöfde lossas eller ett enda svärdshugg utdelas.

»Kamrater,» sade jag, sedan jag hastigt hade samlat dem omkring mig. »Viljen I för en stund ställa eder under mitt befäl, så lofvar jag eder att, innan Dunder hinner komma tillbaka med undsättningen, alla fienderna skola, bundna, befinna sig inom vallarne. Om fänrik Hall hade varit mindre redlös, än han i närvarande stund är, skulle jag utan tvekan hafva delgifvit honom såväl mina upptäckter, som min plan, och jag skulle hafva bedt honom utföra den, men I veten, huru det är med honom, och derför, sägen fort: viljen I lyda mig under en half timma?»

»Ja!» svarade alla.

»Så mån I då följa mig utan dröjsmål!»

Jag förde dem hastigt till det ställe, der vattenledningskanalen lemnade vallens innandöme och fördjupade sig in i fästningen. Samtidigt befalde jag ett par af dem att frambära så många rep och snören, som de kunde finna — en befallning, hvilken de icke dröjde att utföra. Snart hade jag vidmin sida en ofantlig hög af den äskade varan. Sjelf

fann jag i min klädnad ett snöre, som icke hade lemnat mig sedan äfventyret i källaren under kurfurstens palats. Det var samma snöre, med hvilket jag då hade bundit honom, och allt sedan hans rymning hade detta snöre sin en gång för alla faststälda mission här i verlden, nämligen att tjena till medel för — Ulrik Apfelbaums hängning.

Nu stälde vi oss så, att vi icke voro synliga för dem, som passerade den trånga gången. Hvarje man hade ett snöre och en munkafvel i sin hand och dessutom låg förrådet af dessa artiklar icke långt borta, så att hvar och en kunde lätt förskaffa sig sådana, efterhand som de förbrukades och nya behöfdes. Sjelf stod jag närmast öppningen, för att gripa den förste, som framstack sitt hufvud, och de andra hade befallning att i den ordning, som de nu innehade, framträda en efter annan för att gripa sitt offer, hvarefter de skulle aflägsna sig med detta, binda det och sedan sluta sig till raden å nyo. Så skulle vi fortsätta vårt arbete, till dess alla inkommit och blifvit oskadliggjorda. Munkaflarne skulle nedtysta alla möjligen tillärnade invändningar eller varningsrop från deras sida, som redan hade råkat i denna fälla.

Sedan dessa anordningar blifvit träffade, dröjde det icke länge, innan jag såg spetsen af en munkhätta tränga fram i öppningen. Jag höll mig redo. Så snart den menniskokropp, hvars hufvud munkhättan betäckte, hunnit halfvägs ut i det fria, grep jag plötsligt ett kraftigt tag i hans nacke och hindrade honom samtidigt med den andra handen från att ropa eller på annat sätt antyda för de efterföljande hvad som så oväntadt hade vederfarits honom.Derefter drog jag honom fullkomligt fram och aflägsnade mig ett stycke åt sidan, medan jag sysselsatte mig med att binda honom. Munkafveln fastsattes säkert och det snöre, som en gång tillförne hade omslutit hans händer och fötter, hade snart ännu en gång beröfvat honom förmågan att röra sig. Ulrik Apfelbaums ansigte, hvilket icke längre doldes af den nedfallna munkhättan, hade redan en lång stund varit synligt. Jag var glad att åter hafva honom fast. Nu skulle han icke undslippa det straff, hvaraf han så länge hade gjort sig förtjent.

Under tiden hade mina raska kamrater utfört samma manöver med de efterföljande, så att, när jag åter var ledig att intaga min plats i ledet, voro redan sex fiender gripne.

En och annan försökte visserligen att göra motstånd, så att det erfordrades mycken styrka för att binda dem, men mina medhjelpare voro alla unga och kraftiga, så att arbetet lyckades öfver förväntan. Som vi arbetade tyst och nästan ljudlöst, hade de efterföljande icke den aldra minsta aning om de föregåendes hårda öde, utan framkommo med den snart gäckade öfvertygelsen, att ingen fara vore på färde, och sålunda råkade de alla i fällan.

När den siste ändtligen låg bunden och tyst vid de öfrigas sida, företog jag mig att räkna vårt byte och befanns det, att antalet fångar utgjorde etthundratjugo.

I detta ögonblick hördes en klingande trumpetsignal invid sjelfva portarne. Under det att några qvarstannade hos fångarne, med befallning att nedhugga hvar och en, som gjorde min af att försöka befria sig, skyndade jag med de öfriga till portarne.Det befanns vara konungen sjelf med en stor skara knektar. Bland de främste igenkände jag Dunder. Naturligtvis fingo vi brådt att läsa upp porten och släppa dem in.

»Gudilof,» sade konungen, »att jag finner Gustafsborg ännu i svenske mäns vård. Vi fruktade eljest att komma försent.»

Då framträdde jag, aftog min hufvudbonad och redogjorde inför min konung för hvad som tilldragit sig. Gustaf Adolf åhörde min berättelse med uppmärksamhet och intresse, och när jag lyktade mitt tal, skedde det med dessa ord:

»Särskildt har jag att meddela min herre och konung den hugnesamma underrättelsen, att bland fångarne äfven befinner sig en man, som heter Ulrik Apfelbaum.»

»Väl gjordt, mina tappra vänner! Fänrik Hall har bevisat sig som en trogen undersåte, en tapper krigare och en förståndig man. Hvar är han, att jag må tacka honom?»

Vi sågo på hvarandra och ingen af oss vågade omtala, huru det i denna stund förhöll sig med den tappre fänriken.

»Nå,» upprepade konungen, »hvar är han?»

Jag fann, att förhållandet måste omtalas. Alltså framträdde jag ännu en gång och svarade:

»Utan tvifvel befinner han sig sofvande i borgstugan, ty der lemnade vi honom för en timma sedan.»

»Hvad? Hvad vill detta säga? Har han då icke varit med vid edert äfventyr?»

»Nej, herre konung!»

»Hvarför! Är han sjuk?» sporde konungen, rynkande sina ögonbryn, hvilket gaf hans ansigteett barskt uttryck, som likväl icke innebar någonting osksönt.

»Ja, herre konung,» svarade jag, finnande det omöjligt att längre förhala med sanningens omtalande, »ja, sjuk på sitt sätt, det vill säga af öfverflödigt njutande af öl.»

»Jaså,» sade konungen med ett lugn, i hvilket man tydligt kunde spåra, att han ålade sig den största sjelfbeherskning. »Jaså, är det på detta sätt, som han anser sig kunna utföra de uppdrag, jag anförtror åt honom? Nå väl, gån och fören honom hit, i hvilket tillstånd I än anträffen honom!

Denna befallning stälde konungen till ett par af de soldater, som i hans följe anländt till Gustafsborg, och medan de uträttade sitt uppdrag, stod konungen en stund försjunken i tankar, liksom om han eftersinnade, huru han skulle straffa fänriken. Men länge räckte icke hans begrundande, utan han upplyftade sitt hufvud och sporde, vänd till mig:

»Nå, Flink, säg mig nu äfven, hvem som har uppgjort planen till denna präktiga krigslist, och hvem har ordnat allt och ledt dess utförande?»

Jag kände blygsel att framställa mig sjelf i en bättre dager, än mina kamrater, eller ensam vilja tillegna mig äran, hvarför jag ock svarade på följande sätt:

»Herre konung! Alla, så många som funnos i borgen, med undantag af den druckne fänriken, hafva vi deltagit i detta äfventyr och i lika mån bidragit till en lycklig utgång.»

»Om jag icke misstager mig, så lär dock du, Flink, hafva varit den förnämste härvidlag. Eller hvad sägen I andre?»

Konungen vände sig härvid till mina kamrater.«Ja,» ropade de, »Flinks är hela äran. Vi hafva endast utfört hans befallningar. Det var han, som först upptäckte fienderna, det var han, som genomskådade deras anfallsplan och det var åter han, som förde befälet vid deras gripande. Vi valde honom frivilligt till vår anförare, då den rätte icke var i stånd att företaga sig någonting annat än det afskyvärdaste snarkande. Flink kunde snarare förtjena fänrikstiteln, än den andre, som är en ohjelplig fyllbult.»

»Jaså, menen I det allvarligt! Nå, Flink har nu, såsom alltid eljest, uppfört sig som det anstår en hederlig man och en dugande krigare, det månde hvar man medgifva.»

I detta ögonblick såg man de båda soldaterne återvända, förande emellan sig den rusige och nu tillika yrvakne fänriken. Då han blef störd i sin ljufva sömn, började han dundra, svärja och »regera» såsom en vansinnig, och ännu, när han redan stod inför konungen, hade han icke kommit till besinning.

Med hoptofvadt, vildt hår, fånig uppsyn och kläder, som buro spår både af dryckeslaget och af den smutsiga sofplatsen, framfördes han inför sin herre och konung, nu icke längre svärjande och stretande emot, utan gående lustigt och gladt, såsom om han kommit ifrån eller varit på väg till ett trefligt samqväm, sjöng han så som öfverlastade menniskor pläga sjunga, det vill säga osammanhängande och utan den minsta omsorg. Föga passande var detta sätt att uppträda inför sin konung. Orden voro desamma, som jag tidigare på aftonen hade hört:

Vin och flickor är min lycka, Öl och kärlek älskar jag o. s. v.Men när han på detta sätt, raglande och skrålande, stod inför konungen, började besinningen vakna. Liksom om han plötsligt blifvit uppväckt ur en lycklig dröm, för att möta en förfärande verklighet, blickade han omkring sig med ett ansigtsuttryck och på ett sätt, som

otvetydigt vittnade derom, att han börjat komma till insigt af sin verkliga ställning och dess faror. Han tycktes på en gång vara förvånad öfver att se så mycket krigsfolk omkring sig och bestört öfver konungens närvaro, hvars orsak han icke kunde förstå. Han visste ju alls intet om nattens tilldragelser.

Mycket lång tid till betraktelsers anställande lemnades honom emellertid icke, ty konungen talade allvarligt och strängare, än jag någonsin tillförne hade hört, följande ord:

»Med fullt förtroende till din ärlighet, trohet och vaksamhet anförtrodde jag dig bevakningen af denna nya borg, emedan jag trodde, att du en enda natt och i en fredlig tid skulle hafva kunnat hålla mig den tillhanda. Redan i morgon var det min afsigt att hitskicka en större besättning och en annan befälhafvare. I stället för att vaka, har du emellertid samlat ditt folk omkring dig och druckit dig öfverlastad, och om icke denne karl hade varit, skulle Gustafsborg nu hafva varit i fiendehand.»

»Nådige herre ....»

»Tig, jag vill icke höra dina ursäkter, emedan det är omöjligt, att du skulle kunna frambära någon, som har ens ett sken af giltighet. Mina egna ögon hafva ju skådat ditt elände, och ännu i denna stund bära både du sjelf och din klädedrägt vittnesbörd om, huru du har tillbringat din natt.»

»Jag trodde .... jag visste icke ....»

»Hvad är det, som du trodde, och hvad visste du icke?»

»Nådige herre, jag kunde aldrig föreställa mig, att fienden kunde drista sig framtränga ända hit.»

»En klen ursäkt! Bör icke en befälhafvare vaka och vara redo, äfven när han icke väntar angrepp? När har det varit sed, att fienden i förväg genom budskap förkunnar sin ankomst och lägger sina planer i ljuset? Emellertid har jag beslutat, att du från och med denna stund är förnedrad till gemen soldat, detta dig sjelf till straff och andra till varnagel. Du lärer aldrig mera få föra något befäl i min krigshär.»

Uslingen knäföll och bad om nåd, men konungen var åtminstone för ögonblicket obeveklig.

»Bort ur min åsyn! Fören bort honom, efter han icke sjelfmant vill befria mig från plågan att se honom!»

Nu insåg han, att böner icke skulle uträtta någonting, och skamflat smög han sig undan, så att ingen behöfde verkställa den af konungen gifna befallningen.

Emellertid blickade konungen omkring sig och, då hans öga träffade mig, ropade han:

»Flink!»

Naturligtvis dröjde jag icke att framträda.

Konungen betraktade mig med ett leende, i hvilket låg någonting så mildt och vänligt, att jag kände mig rörd. Få menniskor hafva egt Gustaf Adolfs förmåga att i sin blick inlägga verklig godhet, men jag har alltid tänkt, att detta hade sin orsak deri, att konungens hjerta var i grund ochbotten idel godhet, så att hans blida blickar aldrig någonsin voro hvad de så ofta eljest äro — blott förställning. När Gustaf Adolf visade sig mild mot någon, då var han det också i hjertat.

Hvad jag i denna stund fick höra var af den mest öfverraskande art, så att jag aldrig i min lefnad har blifvit på en gång så förvånad och glad. Man kan tänka sig min sinnesrörelse, när jag af konungens mun förnam följande ord, hvilkas betydelse för mig är lätt att förstå:

»Redan länge,» sade konungen, »har din ärlighet, trohet, duglighet och pålitlighet varit mig bekant. Två gånger har du räddat mitt lif, efter allt menskligt förstånd att döma. Nu har du denna natt bevarat denna vigtiga borg åt mig och åt de evangeliskes heliga sak. För så många tjenster borde du längesedan hafva blifvit belönad, och det är för att tillspörja dig hvad du helst önskar, som jag nu låtit dig framträda. Säg således fritt ut, om du har någon nåd att af mig begära.»

»Nådige herre och konung,» svarade jag öfverväldigad af glädje, »det är af pligt och tillgifvenhet, jag gjort hvad

jag lyckats uträtta, men ingalunda i hopp om belöning. Att min konung är nöjd med mig och att jag af hans mun hört berömmande ord om mitt förhållande, detta är större belöning, än jag någonsin vågat hoppas. Jag är nöjd dermed och begär intet mera.»

»Jag märker, att bland dina förträffliga egenskaper kan man räkna äfven blygsamhet och förnöjsamhet. Men detta bör icke hindra mig att efter din förtjenst belöna dig. Alltså finner jag skäligt, att i alla dessa tappre mäns närvaro bekräfta det val, som dina kamrater i natt gjorde, då deutsågo dig till sin anförare. Jag utnämner dig härmed till fänrik och du må från denna stund taga befäl öfver den äreförgätne Halls tappra fänika.»

»Herre konung,» svarade jag ödmjukt, »är det så, att I ansen mig dertill skicklig, så vill jag med glädje mottaga eder nåd, ehuru oförtjent den synes mig vara. Det skall emellertid städse blifva mitt bemödande att som en ärlig man uträtta hvad min konung täckes anförtro åt mig.»

»Derpå litar jag!» svarade konungen, hvarefter han, vänligt helsande mig, gick vidare inåt borgen, ty detta hade tilldragit sig nästan invid sjelfva portarne.

Alla de församlade uppstämde ett ljudligt, trefaldigt hurrarop, då konungen aflägsnade sig. Derefter skyndade mina kamrater att trycka mina händer och på andra öfliga sätt lyckönska mig till den oväntade befordran, som jag vunnit. Jag kunde icke upptäcka någon, som tycktes missunna mig min lycka, men det är troligt, att sådana dock funnos, ty hvar skaffar icke afunden sig inträde?

Konungen hade stält sina steg till den plats, hvarest fångarne lågo bundna. Här lät han på några aftaga munkaflarne och gaf sig i samspråk med dem, medan hans knektar löste de andra.

»Hvad ären I för landsmän?» sporde konungen.

»Vi äro spaniorer och i sold hos den berömde Tilly.»

»Hvad haden I att uträtta här på Gustafsborg?»

»Gustafsborg?» sade en. »Heter detta ställe så? Man har aldrig i vår närvaro kallat det annat än Pfaffenraub.»

»Såå! Och med det namnet har man hos eder förmodligen velat uttrycka, att kostnaderna för dettacitadells byggande blifvit tagne från de påfviske och röfvade ur deras fickor. Nå, de må gerna smäda mig så mycket dem lyster. När jag gör hvad rätt och godt och Gudi behagligt synes, så frågar jag efter all verldens smädelser alls intet.»

Dessa senare ord uttalade konungen halfhögt, liksom när någon glömmer sin omgifning och omedvetet kläder sina innersta tankar i ord. Men snart återtog han sin vanliga röst och sade till fångarne:

»Nå, hvilketdera viljen I helst, antingen försmäkta några år i mina fängelser eller ingå i min här och tjena under mina fanor?»

Alla förklarade sig villiga att tjena honom. Det var nämligen under detta långvariga krig ett ganska ofta inträffande förhållande, att tillfångatagna knektar öfvergingo till sina besegrare och tjenade sin nye herre med samma trohet och nit, som den förre. Något sådant inträffade naturligtvis aldrig med de svenskar, som föllo i de kejserliges händer. Desse kunde hvarken af löften eller hotelser förmås att vända vapnen mot egna landsmän. Men alldenstund både Gustaf Adolf och kejsaren måste i sina härar upptaga mycket folk af andra nationer, såsom spaniorer, engelsmän och italienare, så var det just desse främlingar, som plägade, när de togos till fånga, inträda under tillfångatagarens fanor. Det gjorde dem alls intet, mot hvem och för hvem de fäktade. Hufvudsaken var, att de punktligt undfingo sin sold.

Men Ulrik Apfelbaum blef en slik nåd icke tillbjuden. Han bortfördes, helt och hållet omringad af konungens knektar, på det att han skulle undergå den ransakning och dom, som han redan en gång hade undandragit sig genom rymning. Detblef mig således icke möjligt att utföra min föresats att sjelf hänga honom, men jag tröstade mig med, att mitt snöre säkerligen ändå skulle blifva hans död.

Knappt hade dessa anordningar blifvit träffade, förrän ankomsten af ytterligare en svensk truppstyrka nästan

uppfylde platsen innanför vallarna. Dessa trupper voro afsedda till att öfvertaga Gustafsborgs bevakning. I spetsen för dessa soldater såg jag blomman af den svenska härens krigsbefäl, en Gustaf Horn, en grefve Otto Ludvig, en grefve Henrik Mathias von Thurn, en Ortenburg, en Teufel, en Falkenberg, en Kniphausen och åtskilliga andra. De hade vid underrättelsen om tilldragelserna på Gustafsborg skyndat ut till konungen och återvände nu med honom till staden.

Äfven jag var med bland de ringare af konungens stora följe.

*

X.

En äfventyrlig färd.

Det började nu att lida allt närmare till våren och för hvarje dag nalkades mer och mer det ögonblick, då vi måste bryta upp för att börja fälttåget under år 1632 — ett minnesvärdt årtal, ty det var under dess lopp, som vår hjeltemodiga konung stupade i striden för ljus och frihet. Öfver detta årtal, skall säkerligen under alla kommande tider af blef mig således icke möjligt att utföra min föresats att sjelf hänga honom, men jag tröstade mig med, att mitt snöre säkerligen ändå skulle blifva hans död.

Knappt hade dessa anordningar blifvit träffade, förrän ankomsten af ytterligare en svensk truppstyrka nästan uppfylde platsen innanför vallarna. Dessa trupper voro afsedda till att öfvertaga Gustafsborgs bevakning. I spetsen för dessa soldater såg jag blomman af den svenska härens krigsbefäl, en Gustaf Horn, en grefve Otto Ludvig, en grefve Henrik Mathias von Thurn, en Ortenburg, en Teufel, en Falkenberg, en Kniphausen och åtskilliga andra. De hade vid underrättelsen om tilldragelserna på Gustafsborg skyndat ut till konungen och återvände nu med honom till staden.

Äfven jag var med bland de ringare af konungens stora följe.

*

X.

En äfventyrlig färd.

Det började nu att lida allt närmare till våren och för hvarje dag nalkades mer och mer det ögonblick, då vi måste bryta upp för att börja fälttåget under år 1632 — ett minnesvärdt årtal, ty det var under dess lopp, som vår hjeltemodiga konung stupade i striden för ljus och frihet. Öfver detta årtal, skall säkerligen under alla kommande tider afdenna anledning hvila ett sorgdok, som endast i någon mån kan lyftas åt sidan af minnet om hans under detta år vunna framgångar. Historien, alla offentliga personers domare, kan endast med grämelse minnas och omtala för kommande slägten den store fältherrens, den tappre krigarens, den ädla menniskans, den vise konungens bortgång från verldshistoriens skådebana i en förtidig ålder.

Dock är det icke härom, jag nu vill tala. Den berättelse, jag nu går att framställa, omfattar en tidpunkt af nämnda år, hvilken genom flera mellanliggande månader var skild ifrån Gustaf Adolfs dödsdag. Händelsen tilldrog sig vid Februari månads slut och under början af den följande månaden.

Understundom roade det konungen att i sin närhet samla män och qvinnor ur de högre samhällsklasserna till lustbarheter. Tiden lärer vid sådana tillfällen hafva fördrifvits med dans och oskyldiga lekar. Dock skedde det sällan utom vid de tillfällen, då drottningen vistades hos konungen.

Äfven under konungaparets vistelse i Mainz denna vinter skedde det några gånger, och det var vid ett sådant, i

slutet af Februari hållet samqväm, som upprinnelsen till den händelse, jag nu vill omförmäla, lärer hafva egt rum.

I staden Mainz bodde en borgare af god familj, hvilken af gammalt under namnet Strahl gjort sig väl känd och från fader till son under minst två århundraden åtnjutit ett anseende och en aktning, af hvilka ganska få slägter kunde berömma sig. Den som vid denna tid var familjens hufvudman hette Herman Strahl och hade i intet afseende vanslägtats från sina förfäder, hvilkas lefnadsyrke, handeln, han hade fortsatt och hvilkas efterlemnaderikedom han under en nu mångårig verksamhet hade betydligt ökat, enligt hvad allmänheten i staden visste att berätta.

Men ehuru märkvärdig gubben Strahl än månde hafva på grund af sin penningrikedom varit i stadsbornes ögon, så egde han dock i sitt hem en annan skatt, för hvilken han ännu mer beundrades, omtalades och afundades. Denna skatt ibland skatter var hans enda dotter, om hvilkens skönhet man förtäljde underbara ting, under det att man icke mindre prisade hennes godhet, välgörenhet, huslighet och andra qvinliga dygder, som pryda sin egarinna vida mera, än den förgyllning, hvilken verldens alla skatter kunna förläna åt det svagare slägtet. Mestadels plägar afunden hos andra qvinnor försöka att genom förtal och annan nedrig ränkfullhet neddraga en verkligen öfverlägsen medsyster från den höjd, der naturliga eller förvärfvade företräden hafva ställt henne, men angående den sköna Aurora Strahl hörde jag icke under hela vintrens lopp ett enda förklenande ord. Alla öfverensstämde i att prisa henne och sjunga hennes lof.

Det hade aldrig förunnats mig att se den unga och så mycket omtalade jungfrun, hvarför jag ock endast af ryktet kände hennes utseende och värde. Men denna afton fick jag oförmodadt icke allenast se, utan äfven samtala med henne. Detta tillgick sålunda.

Om aftonen, då förut omtalade samqväm hölls hos konungen, var en stor folkskara samlad på den rymliga platsen utanför palatset. Jag fann de goda Mainzborne i det afseendet likna folket i städerna derhemma i Sverige, att när de stora hafva någon festlig tillställning, samlas det lägre folket för attgenom härlighetens åskådande undfå sin del af de mägtiges glänsande njutning. Här stod torgmadamen, som säljer bullar och kringlor, bredvid kryddkrämaren, som tänker vinna rikedom genom peppar och salt; der såg jag en medlem af skräddareskrået med vidöppen mun hålla en andtäppt och fet öltillverkare sällskap vid åskådandet af det rörliga hvimlet innanför palatsets upplysta fönster, medan en trasig tiggarunge förgäfves bemödade sig att framtränga sin utmerglade lilla kropp mellan de båda vännerna och sålunda skilja dem åt. På ett ställe syntes ett älskande par, förtroligt hållande sig nära intill hvarandra. På ett annat ställe icke långt derifrån kunde man se två af slagtareskråets mest ansedde medlemmar leverera ett slagsmål, som troligen hade blifvit ganska blodigt, om icke deras hustrur hade funnits närvarade på platsen. Dessa qvinnor tycktes verkligen besitta ett utomordentligt herravälde öfver sina män, enär desse villigt nedlade tvisten och lika beskedligt mottogo några handgripliga tillrättavisningar af onämnbar art. Här stod en fattig tjenstflicka, tunnklädd och blåfrusen, gömmande sina händer under förklädet i det fåfänga bemödandet att skydda dem för kölden, men ändock icke tänkande på att lemna åskådandet af en härlighet, som hon mera anade än såg. Här och der sågs en svensk soldat promenera med en skön följeslagarinna vid sin sida, görande allt sitt till, för att i gång och later efterlikna de höge herrarne.

Förgäfves skulle ett försök till skildrande af alla de olika personerna i denna, till tusental uppgående folkhop vara. Jag hade god tid att taga den i betraktande, enär jag under aftonens lopptjenade såsom befälhafvare öfver den lilla trupp, hvilken skulle vid palatsets ingång bilda en hedersvakt. Men oaktadt jag således icke kunde beklaga mig öfver bristande tid att fästa i mitt minne hvad jag såg, var det rörliga lifvet likväl allt för omvexlande i hvarje sekund, för att kunna fogas samman till en enda tafla inom en enda ram.

Lyckligtvis för mig, enär jag började känna mig besvärad af att så länge qvarstå på en och samma plats, utan att hafva någon verksamhet, skedde klockan nio aflösning, så att jag blef fri och kunde begifva mig hvarthän jag ville.

Emellertid vill jag nu efter denna förutskickade skildring omtala, huru jag denna afton fick se Aurora Strahl och med egna ögon iakttaga hvad sanning det kunde vara i ryktena om hennes skönhet. Ända ditintills hade jag aldrig sett någon annan qvinna, än min moder och mina systrar, för hvilken jag kunnat fatta en djupare tillgifvenhet,

aldrig någon, som väckt hos mig till lif denna kärlek, om hvilken så mycket talas och hvilkens högsta lycka antages vara äktenskapets heliga föreningsband. Jag var således helt och hållet obevandrad uti slika ting och derför var jag verkligen en föga tillförlitlig domare i fråga om qvinlig skönhet och behag, men ändå .... glömmer jag aldrig det intryck, jag erfor vid åsynen af denna sjuttonåriga mö.

Hon kom gående vid sin faders sida och de kringståendes sorl underrättade mig om, hvilka de voro, denne kraftige, högreste man och denna efter tidens sed rikt klädda ungmö. Som hon och hennes fader hörde till de inbjudna, stälde de sina steg rakt fram mot portalen och i skenet från den kungliga våningens fönster och från de lyktor, hvarmedingången var upplyst skådade jag den skönaste uppenbarelse af ljuf qvinlighet, som någonsin mött ett manligt öga. Ett rikt, kastanjebrunt hår kringslöt ett ansigte, som mindre utmärkte sig genom dragens regelbundenhet, än genom denna, alla regler trotsande fägring, hvilken till en stor del består uti en egendomlig och förtrollande sammansättning af spridda drag ur olika typer till ett barnsligt och underbart helt. De fint penslade mörka ögonbrynen hvälfde sig öfver ett par mörka och djupa ögon, i hvilka ett visst anlag för svärmeri förenade sig med ett uttryck af godhet, som talade om en medfödd ädelhet i tankar och sinne. Hennes kinder blomstrade af helsa, hvilket äfven i sin mån bidrog att höja det intryck, hon gjorde på hvar och en, som icke saknade allt sinne för skönhetens uppfattning. När nu härtill med fog kunde läggas, att den sköna jungfrun blifvit af naturen begåfvad med den skönaste växt och den ädlaste hållning, så voro de gängse loforden öfver hennes skönhet sannerligen icke mägtiga att uttrycka ens hälften af det outsägliga behag, som hvilade öfver hela hennes person, ej heller förmådde någon med ord på ett tillfredsställande sätt beskrifva det fina doft af jungfrulig renhet och barnslig ljufhet, som kringsväfvade henne.

Förgäfves skulle jag försöka att skildra de känslor, hvaraf jag sjelf kände mig genombäfvad vid hennes åsyn, icke heller tror jag, att jag *då* kunde redogöra inför mig sjelf för arten af dessa känslor. Jag tyckte mig emellertid kunna våga allt, gifva allting till spillo, offra mig sjelf och allt hvad jag egde eller var, för hennes skull. Att få kyssa hennes fotsteg, att få följa henne åt och skydda henne mot både kända och okända faror, att få vara ihennes närhet, höra frasandet af henne sidendrägt, höra henne tala, blicka in i hennes ögon — detta syntes mig utgöra höjden af mensklig sällhet, men ack!.... fåfänga drömmar!.... idel önskningar, som aldrig skulle uppfyllas!.... Såsom en ringa man och dertill bunden af min tjenst, måste jag qvarstanna, der jag var, och jag såg henne försvinna inom de kungliga gemakens dörrar, utan att drista mig till att följa henne efter, ehuru jag skulle hafva velat gifva mitt lif för denna oskattbara rättighet.

Emellertid skredo timmarne framåt och jag var snart fri från min tjenst för aftonen, enär en annan fänrik aflöste mig. Såsom naturligt var, blandade jag mig nu ibland folkhoparna, utan att dermed förena någon viss afsigt. Åtminstone vågade jag icke ens för mig sjelf tillstå, hvad anledningen kunde vara. Visst är dock, och jag kan icke neka dertill, att mina ögon mestadels voro rigtade mot de upplysta fönstren i den af konungen bebodda våningen, hvarest man roade sig på bästa sätt med dans och lekar efter tidens enkla sedvänjor; men huru ifrigt mina ögon än spejade efter en skymt af den som sysselsatte mina tankar, var det mig omöjligt att blifva denna person varse, vare sig nu att hon icke deltog i dansen, eller att afståndet förblindade mina ögon och omöjliggjorde ett igenkännande.

Icke var det utan en viss grad af missnöje och obelåtenhet, som jag slutligen föresatte mig att slå alla de dåraktiga tankarne ur hågen och beslutade mig för att ofördröjligen återvända till mitt qvarter och söka hvilan, viss om att, då jag uppvaknade, skulle jag vara helt och hållet befriad från alla dumma griller och vanvettiga förhoppningar. Detdröjde också icke länge, innan jag verkstälde det förut fattade beslutet. Klockan kunde då vara vid pass elfva.

Jag hade hunnit så långt, att jag befann mig inom det på platsens midt rådande mörkret, då jag tydligt förnam ett ovanligt sorl bland allmänheten, som jag lemnat bakom mig. Jag stannade och såg folkskaran dela sig lika vördnadsfullt, som om det hade gällt att bereda plats åt konungen sjelf. Det befanns dock icke vara denne, som med sitt uppträdande förorsakade sorlet och massans särskiljande. Jag såg en qvinlig gestalt, stödd på en mans arm, och det var mig icke svårt att igenkänna Aurora Strahl och hennes fader.

Nu måste jag, för att sätta den, som följer dessa rader, i tillfälle att fullkomligt fatta de följande tilldragelserna, i

korthet omförmäla, att jag från min plats mycket väl kunde se alla dem, som från palatset nalkades mig, emedan deras kroppar aftecknade sig mot ljusstrålarne, men att deremot jag sjelf omöjligen kunde blifva sedd af någon, som kom från det hållet, enär hela den motsatta sidan af platsen låg insvept i nästan fullkomligt mörker.

Näppeligen tror jag, att jag skulle hafva qvarstannat och inväntat Herman Strahl och hans dotter, om jag icke bakom dem hade sett fyra skuggor smyga sig i deras spår. Det var fyra män och de tycktes hålla sig på omkring tjugo stegs afstånd från de båda intet ondt anande medlemmarne af Strahlska familjen.

Jag kan tryggt och med lugnt samvete försäkra, att min mening ingalunda var att spionera på Aurora och hennes far. Icke heller var det en kärlekskrank mans sedvanliga trängtan efter detälskade föremålets närhet, som förmådde mig att nu stanna och låta såväl de båda föregående, som de fyra efteråt följande passera förbi mig. Denna åtgärd föranleddes helt naturligt endast af nyfikenhet att iakttaga de fyra skuggornas beteende.

Lyckligtvis befann jag mig ungefär tolf eller fjorton steg från den linea, som följdes af dessa sex personer, så att det var för dem en omöjlig ting att i det djupa mörkret blifva mig varse. Ehuru jag icke kunde urskilja deras anletsdrag, hörde jag dock det samtal, som fördes mellan den rike handelsmannen och den fagra jungfrun, under det de gingo mig förbi, ty de talade högt såsom man gör, när man känner sig vara tryggad mot obehöriga lyssnare. Det var fadrens röst, som först nådde mina öron, då de hunnit mig så nära, att jag kunde uppfånga deras tal. Hans ord föllo sålunda:

».... hans efterhängsna uppmärksamhet mot dig, min dotter. Jag hoppas, att du icke gör mitt gamla hjerta den sorgen att uppmuntra en så oren låga, som den, hvilken brinner i den karlens ögon.»

»Dyre fader, tro mig, att heldre ville jag nedstiga i grafven, än jag tillfogade dig någon bedröfvelse, och heldre, tusen gånger heldre ville jag dö, än lyssna till böner från hans läppar, i fall han någonsin skulle blifva nog djerf att begära något af mig.»

»Jag tror dig, mitt barn, men hans beteende i afton har gifvit mig ganska stora bekymmer.»

»Oroa dig inte, dyre fader, jag följde dig ju gerna hem, när du befalde mig ....»

»Du förstår väl, att jag genom en tidigbortgång ville draga dig undan hans om djuriska lidelser talande ögon?»

»Ja, jag inser det väl och är dig tacksam derför och lofvar att alltid, hvad helst må hända, lyda dig, ty du är ju ....»

De hade redan hunnit så långt bort, att jag icke kunde med säkerhet uppfatta fortsättningen af deras samtal. Emellertid hade jag hört tillräckligt, för att kunna bilda mig ett omdöme om anledningarna, hvarför Strahl och hans väna dotter hade tidigare, än de andra gästerna, lemnat den kungliga festen, hvars mest lysande stjerna den senare säkerligen hade varit.

Som en klart lysande blixt uppgick för mitt minne, hurusom jag någon gång hade hört omtalas, att en temligen högt uppsatt man i konungens närhet, en man af tysk härkomst, skulle hafva blifvit upptänd af den mest passionerade kärlek och lidelse för den sköna Aurora. Man visste icke rätt, hvilken det var eller hvad han hette, men ryktet hade ändå haft mycket att beställa med denna sak, ehuru alla sade, att skön jungfrun afskydde denne tillbedjare och alls icke uppmuntrade hans ömma böjelse. Jag kände mig öfvertygad om, att det var denne samme man, om hvilkens beteende far och dotter hade samtalat, då de nyss passerade förbi mig.

Så högljudt och bekymmerslöst i afseende på möjligheten, att någon lyssnare kunde vara dold i närheten, som desse samtalade, så tysta gingo de fyra efter dem följande skuggorna. Det var icke ens möjligt att uppfånga det aldra minsta ljud af deras steg. Tigern, som smyger sig öfver sitt rof, eller katten, som bereder sig att störta framtill den intet ondt anande råttans gripande, kunna icke framskrida med mindre huller, än dessa fyra spöklika gestalter, som knappt tycktes vara af kött och blod, utan på grund af frånvaron af allt ljud vid sitt framträngande tycktes tillhöra andeväsendenas hemlighetsdigra verld.

Jag lät de senast förbipasserade gestalterna aflägsna sig så långt, att afståndet mellan mig och dem skulle blifva vid pass femton steg. Derefter satte äfven jag mig i rörelse, för att i min ordning förfölja de förföljande.

Naturligtvis var detta äfventyrs hemlighetsfulla prägel en vigtig driffjäder till min önskan att få vara med ända till slutet, men jag ansåg mig icke kunna taga på mitt samvete att låta dessa fyra skuggor obemärkt följa det värnlösa par, som gick framför dem. Jag har alltid funnit, att ett hemlighetsfullt beteende kommer af dåliga afsigter och onda planer, och jag väntade mig verkligen den lyckan att här förhindra en nedrighet af ett eller annat slag. Törhända voro de fyra helt simpelt rånare, som väntade sig ett godt rof hos den förnämt klädde mannen och den rikt smyckade ungmön. Men det kunde också mycket väl vara i helt andra afsigter, icke mindre onda, som de på detta mystiska sätt gjorde sig till ledsagare åt Strahl och ungmön vid hans sida. Emellertid, afsigten med deras mått och steg månde nu vara hvilken som helst, så borde hvarken förföljarne eller de förföljde lemnas åt sig sjelfva.

Dessa voro de tankar och öfverläggningar, som sysselsatte mig, under det jag, så ljudlöst och försigtigt som möjligt, vandrade i deras fotspår. Måhända funnos ock känslor och tankar af annan art inom mig, men jag vågade icke ens för mig sjelftillstå en sådan möjlighet, än mindre dristade jag mig att hängifva mig deråt.

Gatorna voro nästan folktomma, så att de fyra hade det aldra lägligaste tillfälle att utföra sitt dåd, om det verkligen var deras afsigt och ärende att på något sätt till egen eller andras fördel förfördela och skada Herman Strahl och hans dotter. De förnämste af borgarne voro hos konungen med sina familjer och den öfriga delen af befolkningen hvilade vid denna sena timma i sina varma bäddar eller ock stodo de på platsen framför det kurfurstliga palatset, för att afvakta och åskåda gästernas affärd.

Under det vi i denna ordning framgingo, först Herman Strahl och hans dotter Aurora, sedan de fyra hemlighetsfulla gestalterna och slutligen jag, befann jag mig så långt ifrån de båda främst gående, att det var mig omöjligt inhemta något af deras samtal. Jag hörde visserligen deras röster och kunde äfven någon gång, när de kommo inom kretsen för ljusskenet från ett eller annat upplyst fönster, se deras gestalter, men detta var också allt.

Slutligen började jag märka, att de fyra påskyndade sina steg, liksom för att upphinna de båda intet försåt anande vandrarna. Vi befunno oss då på en ganska trång och blott med fyra eller fem hus bebygd gata, hvilken utefter hela den öfriga sträckan af sin ganska ansenliga längd blott visade rader af plank, som omgåfvo der varande trädgårdar. Aldrig kunde en stigman och rånare önska sig ett bättre verksamhetsfält.

Naturligtvis dröjde jag icke att påskynda mina steg i samma mån som de fyra, ja till och med ännu mera, ty det var min mening, att jag villeupphinna de fyra i samma ögonblick som desse upphunno Strahl och hans sköna följeslagerska. Tillika drog jag mitt svärd och höll det i beredskap.

Jag hörde plötsligt ett skri, hvilket tydligen frampressades af en qvinnoröst, men jag såg mot den mörka natthimlen endast en oredig massa, som var stadd i en ständig rörelse. Äfven förnam jag liksom ljudet af käppslag och jag gissade, att det var Herman Strahl, som utdelade dem.

Goda råd voro här dyra. Svärdet dristade jag mig icke att i första anfallet begagna, emedan jag i mörkret lika fort kunde träffa Strahl eller hans dotter, som missdådarne.

Jag beslöt mig för att sticka svärdet i skidan och kasta mig in bland den orediga massan, som rörde sig framför mig, troende mig skola kunna med händerna känna mig för och sålunda taga reda på ställningen. Äfven skulle genom det sålunda minskade afståndet mellan mina ögon och föremålen möjligheten att kunna urskilja något i betydande grad ökas.

Det första föremål, som mina händer vidrörde, var en flik af skön jungfruns sidendrägt, och nu mötte det blott ringa svårighet att utreda, huru sakerna förhöllo sig. Två af skurkarne voro i färd med att binda den unga damen. En höll hennes händer tillsammans och hindrade hennes rörelser, medan en annan band någonting om hennes mun, för att hindra henne från att ropa efter hjelp. Under tiden voro de båda andra sysselsatta med Auroras fader och jag hörde såväl deras svordomar som ljudet af den starke mannens käpprapp.

Som en stormil störtade jag mig öfver den karlen, hvilken sysslade med munkaflen. Det var blott ett ögonblicks verk att med min kraftiga armgifva honom ett slag, som kom honom att för en lång stund förlora medvetandet,

och svärjande tumlade han till marken, utan att förmå göra ens ett försök att uppstiga.

Nu drog jag mitt goda svärd och lät dess spets vidröra den andres strupe, under det jag sade:

»Släpp ungmön fri, eljest är du dödens vissa rof, eländige!»

Han lydde och drog i stället sitt svärd, hvars klinga snart korsade min egen till tvekamp. Det var ingen lätt sak att strida man mot man i ett nära nog fullkomligt mörker, men så blefvo icke heller reglerna för fäktkonsten af oss iakttagna. Det gälde ju heller icke en lustbarhet eller en täflan för något utfästadt pris. Det var helt enkelt en strid på lif och död, i hvilken den, som kunde träffa sin motståndare med de kraftigaste huggen, skulle blifva segrare.

Många hugg skiftades. Mer än en gång blixtrade stålet af utbrytande eldgnistor, när vapnen korsade hvarandra.

Men jag hade framför min motståndare en fördel, hvilken ovilkorligen måste förläna mig segren, om den rätt brukades. Jag stod nämligen med ryggen mot ett högt plank, hvadan det var min fiende omöjligt att se ens en skymt af min person. Genom att böja mig åt sidan och oupphörligen förändra ställning kunde jag således hoppas att undvika hans blindt skeende hugg, enär han alltid rigtade dessa emot den plats, der han, att döma af mitt senaste svärdshugg, ovilkorligen måste tro mig vara, ehuru jag redan hade flyttat mig.

Min motståndare deremot hade icke samma fördel. Ehuru det var mörkt, bibehöll dock himlenett svagt återsken af ljus, tillräckligt att låta mig urskilja alla de föremål, som aftecknade sig deremot, och min fiende hade verkligen den olyckan att befinna sig bland de föremål, som jag sålunda kunde urskilja. När derför hans hugg träffade antingen planket, som intet ondt gjort, eller min påpassliga klinga, som ofta med lycka parerade de åt mig ämnade stötarna, så hade jag den glädjen att esomoftast tillfoga honom ganska svåra skador. Det kunde derför också icke räcka längre, än till det högsta ett par minuter, innan jag befriat mig från honom, så att jag kunde vända min uppmärksamhet till Herman Strahl och den strid, som han utkämpade några få steg ifrån mig.

Denne modige och starke man skulle utan tvifvel varit förlorad, om han icke tillfälligtvis haft med sig ett tjockt och starkt spanskt rör, på hvilket han ärnat stödja sig under vandringen till och från konungaborgen. Det visade sig nu, att detta rör kunde användas med fördel äfven såsom försvarsvapen. Lyckligtvis var blott den ene af hans två motståndare försedd med svärd och ingendera hade något skjutvapen, så att det verkligen lyckades Strahl att under en god stund hålla fienderna från lifvet och äfven utdela ett eller annat rapp, som hördes rätt lustigt mot de med mjuka kläder betäckta kropparna.

Hade jag haft skjutvapen hos mig, så skulle jag inom tio sekunders förlopp hafva kunnat göra slut på striden, men det var sällan jag bar sådant på mig, när jag icke väntade någon strid, ty som man vet, äro de ganska tunga och oviga Hade fänrik Flink lefvat i närvarande tid, skulle han icke haft orsak till en sådan klagan, ty mindre och lättare än nutidens revolvrar lärer svårligen ett skjutvapen kunna vara. .

Men det var icke rådligt att tveka i fråga om hvad som borde göras, icke heller hade jag tid att utforska hvad det blifvit af den sköna ungmön, hvilken jag icke hade sett, sedan hon blef af mig befriad ur sina fienders händer. Jag egnade visserligen en tanke deråt och skulle gerna velat göra mera, men jag ansåg det vara för ögonblicket mera vigtigt att bispringa hennes fader, som tydligen lopp fara att till sist blifva öfvermannad af en bättre väpnad motståndare.

Ah!.... i det ögonblick, då jag rusar fram för att blanda mig i den ojemna striden, ser jag den obeväpnade fienden vackla och falla till jorden. Jag såg det så tydligt mot himlens ljusare grund och jag kunde äfven varseblifva orsakerna till denna händelse. Jag trodde till en början, att han hade blifvit drabbad af Herman Strahls spanska rör, men så var icke förhållandet. Bakifrån hade en qvinna nalkats honom och troligen kastat en snara om hans hals, ty jag såg honom falla, och jag såg henne ännu qvarstå med utsträckt hand, liksom i det ögonblick, då hon drog snaran tillsammans.

Hvem månde den qvinnan vara, tänkte jag vid mig sjelf, och ehuru jag för mörkrets skull icke kunde urskilja hennes anletsdrag, hade jag en föreställning om, att det icke kunde vara någon annan än Aurora, som på detta sätt kommit sin fader till hjelp och undsättning.

Nu återstod alltså blott en enda motståndare.

Så snart jag kom fram till stridsplatsen, tvingade jag denne att vända sig emot mig och lemna den obeväpnade Strahl i ro. Denne skyndade att egna sina omsorger åt sin dotter, sedan han tillropat mig ett ljudligt:

»Tack, kamrat!»

Naturligtvis begagnade jag mig i denna nya strid af samma krigslist, som nyss hade tillförsäkrat mig segern. Jag utvalde en sådan plats, att jag sjelf stod i mörker och hade min motpart emellan mig och himlens ljusare rand.

Länge varade icke heller nu striden, förrän min fiende med klufvet hufvud störtade till jorden, öfversköljande mig med en ström af det varma blodet.

Nu hörde jag en röst, hvars likhet i ljufhet och behag aldrig förut nått mina öron, yttra helt nära mig:

»Hvad jag tackar eder, min och min faders, räddare! Måtte den gode Guden belöna eder rikligen! Högre önskan eger jag icke.»

I den öfvertygelsen, att ett så ljuft och melodiskt tonfall, som det, hvilket nu smekte mitt öra, icke kunde frambringas af någon annan än Aurora, svarade jag:

»Ädla jungfru! Jag har blott gjort hvad hvarje annan svensk krigare skulle hafva utan tvekan utfört. I ären mig således ingen tack skyldig.»

»Jo, visserligen äro vi det,» svarade samma manliga röst, som nyss förut hade tackat mig, när jag anföll den ende återstående fienden. »Sannerligen, både jag och min dotter skulle hafva varit förlorade, om I icke haden så lägligt kommit emellan.»

»Upphören dock med tacksägelser! Medvetandet om en uppfyld pligt och vissheten om att hafva gjort två menniskor en tjenst, är för mig belöning nog, isynnerhet om dessa menniskor äro så ädla och aktade som Herman Strahl och så sköna och dygderika, som I, ädla jungfru Aurora.»

»Hvad? I kännen oss? Då känna vi säkerligen också eder?»

»Derom tviflar jag,» svarade jag icke utan vemod, tänkande på min ringhet, som för alltid hindrade ett närmande emellan mig och dem.

»Sägen oss vår räddares namn?» bad den ljufva stämman.

»Thomas Flink!»

»Flink! Hvilket vackert och skönt klingande namn!» Det var skön jungfrun, som täcktes så lägga sina ord.

»Flink?» sade den vördnadsvärde handelsmannen. »Har jag icke tillförne hört detta namn, så vill jag aldrig göra anspråk på att kallas en ärlig man.»

»Ah!.... min fader! Var icke detta namnet på den modige man, som du här om dagen omtalade med så mycket beröm, densamme, som två gånger räddat sin konungs lif, när det hotades af en usel missdådare?»

»Jo verkligen! Flink var hans namn. Skulle tilläfventyrs försynen hafva fogat det så, att jag för min och min dotters räddning har att tacka densamme, som en gång afvärjde den åt Gustaf Adolf ämnade kulan och kort derefter upptäckte och omintetgjorde planen att spränga konungen och hans anförare och fältherrar i luften — densamme, som, efter hvad jag låtit mig förtäljas, sedermera har räddat åt konungen hans nya borg på andra sidan floden? Ären I denne man?»

Jag rodnade, då jag förnam, att de ringa tjenster, som jag lyckats göra min konung, voro bekanta för dessa båda personer, hvilkas omdöme om mig icke kunde annat än vara mig vigtigt.

»Ja,» svarade jag, »försynen har vid de tillfällen, som I der omtaladen, verkligen användt mig såsom ett ringa redskap i sin mägtiga hand.»

»Då gläder jag mig verkligen öfver ett äfventyr, som, ehuru farligt i sig sjelf, har förlänat mig tillfälle att trycka

en så dugande och ärlig mans hand.»

Sägande detta, sökte hans hand efter min, och när de i mörkret funnit hvarandra, kände jag af hans handtryckning, huru hjertligt han menade.

»Nu är det icke förtidigt, att vi fortsätta vår väg till hemmet. Kylan kunde vara menlig för din helsa, min dotter. Jag hoppas, att fänrik Flink icke nekar oss sitt sällskap?

»Vore det icke rådligast,» genmälde jag raskt, »att till betryggande af eder säkra hemkomst åtfölja eder, så skulle jag likväl gerna antaga anbudet att få beledsaga eder hem.»

Jag hade nästan varit dåraktig nog att vänta, det äfven Aurora skulle bedja mig åtfölja dem, men detta skedde icke. Tvärtom iakttog hon tystnad, sedan hon fått veta, hvem jag var.

»Kommen då! Luften är kall och det är icke helsosamt att qvarstå på ett ställe.»

»Jag måste dock,» svarade jag, »först efterse, huru det är med de båda, som icke föllo för mitt svärd. Kanske de behöfva hjelp och en slagen fiende har rättighet till vårt medlidande.»

»Rätt så!» sade Herman Strahl.

Nu hördes Auroras ljufva röst:

»Bekymren eder icke om dem! De lefva och befinna sig i högönsklig välmåga, ehuru de för ögonblicket sakna den ädla friheten.»

»Hvad? Skulle tilläfventyrs ....»

»Medan striden pågick, då I kämpaden mot en och min fader mot de tvenne andra, lutade jag mig öfver den förste, som hade fallit, och då jag fann honom blott vara afdånad, begagnade jag mig af det band, som var ämnadt att binda mina händer, till att hårdt sammanfästa hans armar bakpå hans rygg, och af munkafveln, som skulle tillslutit mina läppar, gjorde jag en lämplig boja åt hans ben, på det att han icke, om han vaknade, innan striden blifvit slutad, skulle kunna komma sina vänner till hjelp.»

I mitt hjerta hörde jag en röst ropa: »modiga, beundransvärda ungmö!» Dock dristade jag mig icke att högt uttala denna tanke, utan sade i stället med en stämma, som jag bemödade mig att göra lugnare, än mitt hjerta var i denna stund.

»Men den andre ....?»

»Ah! I märkten utan tvifvel, att jag medelst en snara befriade min far från honom, men hvad I icke kunden se eller märka, det var, att jag dessförinnan på gatan, trefvande med handen framför mig, uppsökte det snöre, hvarmed man försökt att binda min fader. Af detta snöre gjorde jag en snara och, då det icke var min vilja att han skulle dö, så lossade jag snaran från hans hals och begagnade den i stället till att binda honom med.»

»Bra gjordt, min dotter! Jag menar, att du skulle blifvit en förslagen och orädd krigare, om icke naturen bestämt dig till qvinna.»

»Den unga jungfrun har visat ett mod, som endast högst få qvinnor under samma förhållanden skulle hafva ådagalagt.»

Jag trodde mig med dessa ord kunna förmå ungmön att ännu en stund smeka mina öron medljudet af sin röst, men hon svarade icke, ej heller sade hon något under vägen till deras hem. Antingen ansåg hon mig allt för ringa att förtjena ett svar, sedan hon fått kännedom om mitt namn och stånd, eller ock hade hon blifvit införlifvad med andra tankar, som lifligt sysselsatte henne.

Herman Strahl fortsatte emellertid samtalet med mig och jag måste bekänna, att äfven hans röst, ehuru den var allvarlig och naturligtvis saknade det ljufva, qvinliga behag, som utmärkte hans dotters stämma, likväl var angenäm att höra. Han talade om åtskilliga ting och jag kunde icke annat än egna honom min beundran på grund af det träffande i hans omdömen, det ädla i hans åsigter och den djupa grundligheten i hans vetande.

Utanför deras bostad tog jag afsked af dem, icke utan saknad.

När vi stannade utanför den af en klart skinande lykta belysta ingången till deras präktiga hus, yttrade Herman Strahl:

»Jag hoppas, att I icke glömmen bort vägen till min boning. Denna port skall alltid stå öppen för eder, närhelst och huru ofta I viljen helsa på oss, och jag säger af hjertat: välkommen snart!»

»Eder välvilliga inbjudning gläder mig mera, än jag kan uttrycka.»

»Så farväl då och ännu en gång: tack för den tjenst I hafven bevisat oss! Vi förlita oss på att vi snart få återse eder.»

Han räckte mig sin hand till ett kraftigt och trofast handslag.

Äfven den väna ungmön räckte mig sin lilla, skönt formade hand och skänkte mig en handtryckning, hvilken, huru sakta och lindrig den än var,likväl väckte till lif inom mitt bröst en hel här af obeskrifliga känslor och skiftande tankar.

Men den sköna flickan sade icke mycket. Blott dessa två ord:

»Tack! Farväl!»

*

Naturligtvis var jag, då jag kommit till mitt qvarter och begifvit mig till hvila, ett rof för underliga tankar — underliga åtminstone för mig, som så ytterst sällan varit i qvinnosällskap och aldrig tillförne känt någon Evas dotter, som i skönhet och behag kunde förliknas vid den unga Aurora Strahl.

Bland alla dygnets timmar är natten den, som är aldra mest egnad att sysselsätta tankeförmågan, då man nemligen icke finner Morpheus hågad att taga en i sina armar och vagga en till ro och glömska. Det har alltid varit hos mig en vana att, då någonting af ovanlig art händt mig, så har jag om natten icke kunnat undslippa att tänka derpå. Det var derför icke att förundra sig öfver, om jag äfven nu icke under flera timmar kunde falla i sömn och om jag, sedan jag omsider hade inslumrat, tyckte mig vara kringsväfvad af ljufva och luftiga gestalter, som alla buro Aurora Strahls skönlockiga hufvud och väna anletsdrag.

Naturligtvis öfverlade jag andra dagen mycket med mig sjelf, huruvida jag skulle drista mig att efterkomma den gode handelsmannens inbjudning att besöka honom i hans hem. Jag kan icke neka, att jag kände mycken böjelse till ett sådant steg, men å den andra sidan fruktade jag, att den skönaungmöns åsyn skulle på något sätt kunna störa mitt lugn och blifva farlig för min själafrid. På grund af dessa helsosamma föreställningar beslöt jag att, så vidt det berodde på mig sjelf, aldrig återse Strahl och hans dotter. Men det gamla ordspråket »menniskan spår, Gud rår», blef här vid lag snart nog en sanning. Hvad jag icke frivilligt ville eller vågade göra, det blef jag genom en befallning ålagd att företaga — en befallning, som jag icke hade rättighet att vara ohörsam, enär den kom från — konungen.

Se här, huru det förhöll sig och huru Gustaf Adolf blef inblandad i denna angelägenhet!

Vid middagstiden satt jag i god ro hemma i mitt qvarter, läste i bibeln och tänkte på hvarjehanda, både andligt och verldsligt. Då inträdde plötsligt i min kammare en af konungens tjenare, hvilken helsade höfligt och sade:

»I ären fänrik Flink?»

»Ja, min vän!»

»Vår nådige herre och konung har sändt mig att till eder framföra det budskapet, att han vill se eder så skyndsamt som möjligt.»

»Godt! och i hvad ärende skall jag komma.»

»Konungen har icke värdigats derom underrätta mig. Jag är allenast sänd, för att anmoda eder skyndsamligen

begifva er till hans residens. Vidare befallning fick jag icke.»

»Jag tackar dig och skall skynda att infinna mig.»

»Farväl, nådig herre!»

»Farväl!»

Naturligtvis var jag icke sen att efterkomma konungens befallning. Med ilande hastighetordnade jag min klädedrägt och begaf mig med snabba steg den väg, som närmast förde till kurfurstepalatset.

Jag tycktes vara väntad, ty vakten gjorde intet försök att hindra mig, icke heller blef jag uppehållen i konungens yttre gemak, utan infördes af en officer i konungens inre rum, så att jag icke behöfde vänta. Jag hade således icke någon tid att taga de kungliga gemaken i ögonsigte, men under det jag genomgick dem, hann jag likväl se, att väggar och tak voro prydda med dyrbara målningar och förgyllningar, och att den kurfurste, som låtit inreda allt så dyrbart, månde hafva varit en man med god smak och mycket skönhetssinne, det tyckte jag mig äfven kunna märka.

När jag inträdde till konungen, befann han sig ensam i gemaket.

Aldrig förut hade jag sett konungen ensam i hvardagslag inom hemmets för nyfikenheten tillslutna verld. De gånger, då jag förut hade uppvaktat honom i hans boning, hade alltid många varit närvarande och stunden hade alltid haft en viss offentlig prägel. Men nu träffade jag honom midt uppe i hans hvardagslif och hade ett ypperligt tillfälle att blicka in deruti. Det har alltid ett visst angenämt intresse att få kasta en blick in i en framstående och ryktbar mans hvardagliga vanor och hans sätt att skicka sig i hemmet. När man ser honom utanför hans hem, då är det den offentlige mannen, mannen med det till vana blifna och för verlden ämnade ansigtsuttrycket, som man skådar, men njuter man den lyckan att få se honom i hans hem, så är det blott menniskan, som framträder, som visar sig med alla sina fel och brister,men också med alla sina goda sidor, om der finnas några sådana. I hemmet bortlägger han all förställning, vid den husliga härden kan han befria sig från den ofta lånade skepnad, som han i det offentliga måste bära. Han känner sig i hemmet mera fri och är följaktligen äfven mera naturlig.

Allting hos och omkring konungen röjde en man med ordningssinne, utan att någonting vittnade om småaktighet; det talade äfven om ett fint omdöme angående det prydliga och sköna samt om smak för beqvämlighet och trefnad. Men man såg ingenting af den nästan qvinliga lyx, hvarmed en och annan mindre högt stående man älskar att omgifva sig och som, när den stundom påträffas i en krigares hem, sällan förfelar att väcka löje. Allting var här i konungens gemak så ordnadt, att man genast fann sig vara hos en man, men ändå har jag sällan sett någon boning, hvilken gifvit mig ett så fullkomligt intryck af hemtrefnad, som denna.

Och konungen sjelf var just sådan, som jag väntat mig att finna honom, enkel och flärdfri, god och mild.

»Ah!» utropade han, när han såg mig inträda. »Min tappre Flink, du har nu återigen varit framme med ett af dina vanliga streck.»

Den röst och ton, med hvilka konungen yttrade detta, voro visserligen milda och vänliga och bådade snarare godt än ondt, men jag tog mig af konungens ord anledning att svara:

»Skulle jag hafva begått något dumt streck, som ådragit mig min herres och konungs missnöje,så anhåller jag vördnadsfullt om tillgift, men försäkrar, att jag aldrig sjelf skall kunna förlåta mig det.»

»Min gosse, jag tror icke, att jag talade om något »dumt» streck, tvärtom menar jag, att du nu, såsom eljest, är beröm värd.»

»Min konung!»

»Säg mig, hvilken öfvernaturlig magt det är, som ständigt låter dig uppträda såsom skyddsengel, när någon är i fara?»

»Värdigas förlåta, att jag bekänner min okunnighet om hvad min herre och konung nu syftar på!»

»Jag märker, att du är lika flink i ord som i handling, och det är väl derför bäst att meddela dig, hvarom fråga är. Man har i dag berättat mig en historia om en hederlig borgare i denna goda stad och hans dotter, en fager ungmö om sjutton vårar, huru de under en fredlig vandring i mörkret i går afton öfverföllos och förfördelades af fyra handtlangare åt... . nåja, det hörer icke hit! .... nogaf att de sväfvade i stor fara och oundgängligen skulle hafva dukat under för ett nedrigt anslag, om icke en viss fänrik hade kommit dem till hjelp och manligen öfvervunnit missdådarna.»

Jag teg, ehuru konungen tycktes vänta att få höra mig säga något.

När konungen märkte detta, framstälde han en direkt fråga:

»Känner du till, om denna berättelse öfverensstämmer med sanningen?

»Ja, min herre och konung, den är sannfärdig.»

»Nå, bättre vittne kan man icke önska, ty du lärer sjelf hafva varit den omtalade räddande fänriken. Det skulle fägna mig att finna dig vara din gamla vana trogen, om icke glädjen deröfver någotgrumlades af min oförmåga att begripa, huru du kan vara i stånd att alltid hafva kännedom om, hvar och när din hjelp är af nöden.»

»Min herre och konung, om jag ett par gånger haft den lyckan att kunna bispringa mina medmenniskor, så beder jag eder tillskrifva försynens visa ledning detta, men ingalunda någon min förtjenst.»

»Din förklaring är god och jag hyser sjelf ett allt för stort förtroende till försynen, för att vilja betaga dig ditt redliga hopp till henne, allas vår ledare och beskärmare, men jag tror likväl, att mången annan, mindre ärlig och trofast än du, skulle i försynens hand vara ett mycket sämre och opålitligare redskap.»

»Min herre och konung hyser om sin ringe tjenare bättre tankar än hvad han förtjenar.»

»Nej, visst icke, min gosse! Emellertid torde det väl vara tid att gifva dig kännedom om anledningen, hvarför jag låtit kalla dig till mig. Jag har ett uppdrag att anförtro åt dig.»

»Hvilket detta uppdrag än månde vara, så skall jag redligt och efter bästa förstånd söka att utföra det till min konungs behag.»

»Derom tviflar jag icke!»

Det såg nästan ut, som om konungen likväl hyst något slags tvekan, men denna gälde troligen endast sättet, huru han skulle inleda den befallning, han ärnade gifva, ty han reste sig och gick några hvarf fram och tillbaka på det med dyrbara mattor belagda golfvet, innan han talade:

»Saken är egentligen den,» sade han, sedan han stannat midt framför mig, så att han såg mig in i ögat, under det han talade, »saken är denna, attden unga flickan, hvars lif och ära du i går afton räddade, verkligen icke är i trygghet här i Mainz. En af dessa tyska vällustingar, som jag för politikens och mitt företags skull ännu är nödsakad att tåla vid mitt hof, har kastat sina ögon på Aurora Strahl. Efter ett obehagligt uppträde här i går afton sökte han genom legda skurkar att senare på aftonen få henne i sitt våld. Jag misstänker, att han ännu icke har uppgifvit sina försök, men huru vill jag skydda henne mot de snaror, som läggas i mörkret? Att bortvisa den ifrågavarande mannen från min närhet, skulle visserligen vara en möjlighet, ja, det skulle äfven öfverensstämma med min egen önskan, men vore i denna stund mycket oklokt i många andra afseenden. Som jag icke heller kan väcka uppseende genom att omgifva hennes bostad med en särskild bevakning, eger jag ingen annan utväg, än att sända flickan härifrån under säkert skydd. Detta är också hvad jag beslutit göra, både för fadrens skull, hvilken är en ädel och redlig man, och för ungmöns egen skull, emedan hon synes vara för god att blifva offer för en syndig lusta. Och, strängt taget, är väl hvarje qvinna för god till ett sådant ändamål.»

Här gjorde konungen ett uppehåll, innan han fortsatte.

»Tag derför tjugo man ur —ska rytteriafdelningen och ledsaga den unga jungfrun till Hanau, hvarest svensk besättning finnes. Ungmön lärer der ega någon anförvandt.»

»Tillåter min herre och konung sin tjenare att göra en fråga?»

»Visserligen!»

»Skall den unga damen vara villig att följa mig, eller har jag bef....»

».... att mot hennes vilja ledsaga henne dit? Nej, visst icke! Men gör dig inga bekymmer i den vägen! Hon skall frivilligt åtfölja dig.»

Jag lofvade naturligtvis att uträtta detta uppdrag på bästa sätt. Derefter gaf konungen mig tillkänna, att öfversten för de —ska ryttarne redan var om saken underrättad och att inga hinder skulle möta mig att utvälja de ryttare, som jag helst ville hafva i mitt sällskap.

»Farväl med dig! Gud vare dig nådig!»

Jag förstod af dessa ord, att det var tid att afträda, hvilket jag också under sedvanliga vördnadsbetygelser gjorde.

»Du måste ofördröjligen besöka Strahl för att vidare öfverenskomma med honom om tiden för affärden och andra angelägenheter, som dermed kunna stå i något sammanhang!» ropade konungen efter mig.

Ännu helt glad öfver konungens vänlighet och öfver utsigten att under en lång resa få vara i närheten af den unga qvinna, som hade gjort ett så djupt intryck på mitt hjerta, skyndade jag i rigtning mot det Strahlska huset, der jag genast vann inträde.

I en stor sal, inredd med borgerlig enkelhet, fann jag Herman Strahl och hans dotter, sysslande med inpackning af en del för en qvinnas resa nödvändiga artiklar af flera slag.

Ah! tänkte jag, det ser verkligen ut, som om konungens spådom skulle gå i fullbordan. Det tyckes sannerligen, som om min ankomst vore väntad.

Var det blott en villa, eller var det en verklighet, som jag såg? Rodnade icke den väna ungmön som en ros, då hon såg mig inträda?

»Vår räddare från gårdagen!» utropade Herman Strahl.

»Det är mig en stor ära, att jag är igenkänd af eder, handelsman Strahl. Jag väntade mig knappt detta.»

»Skulle vi icke ihågkomma eder, vore vi de otacksammaste varelser under solen. Icke sannt, min dotter?»

»Visserligen!» svarade denna, i det hon framräckte sin hand till välkomsthelsning. »Så otacksamme kunna vi icke vara.»

Jag fann henne nu i hemmet nästan ännu skönare, än den föregående aftonen. Det låg någonting så ljuft och husligt i hela hennes sätt, att jag med möda kunde draga mina ögon från henne. Troligen läste hon min beundran i mina ögon, ty hon rodnade ännu mera och började ifrigt sysselsätta sig med sitt arbete samt deltog under en lång stund icke i samtalet.

Sedan jag på Strahls enträgna inbjudningar tagit plats i en beqväm länstol, hörde jag min värd yttra på sitt enkla »rättframma» sätt:

»I ären väl icke missnöjd öfver den förnyade möda, som jag har förorsakat eder, min unge, redlige vän?»

»Ett nytt besvär, sägen I? Jag förstår icke.»

»Huru? .... Veten I det då icke?»

»Hvad är det, som jag skulle veta? Sägen mig det först, innan jag skall kunna svara eder, som jag bör. Om hvilken möda talen I?»

»Om min dotters färd till Hanau! Jag trodde, att konungen ....»

».... gifvit mig i uppdrag att ledsaga eder fagra dotter dit, menen I? Jo, det har han visserligen gjort, men jag trodde icke, att I skullen kalla detta en möda. Jag kallar det med ett annat namn.»

»Hvilket?» sporde Strahl leende, liksom om han förutsett svaret.

»Ett nöje, en fröjd och glädje!» utropade jag.

»Med kännedom om edra redliga tänkesätt väntade jag mig verkligen detta, unge man, och jag vet, att jag tryggt kan lemna min dyrbaraste skatt i edra händer. Jag känner ingen annan, åt hvilken jag skulle vilja anförtro henne, ingen annan, som jag vet skall heldre offra sitt lif, än öfvergifva eller förråda henne.»

»Förliten eder på mig! sade jag rörd. Med mitt eget lif ansvarar jag för hennes lif och trygghet. Konungen har gifvit mig rättighet att utvälja tjugo tappra bussar till följesmän under denna färd, så att vi visserligen skola uppnå Hanau oskadde, äfven om den der ....»

Jag stannade, emedan jag icke visste namnet på den person, jag åsyftade, och dessutom hyste jag det hemliga hopp, att min värd skulle ifylla luckan genom att nämna den mannens namn, för hvilkens skull den fagra tärnan nu måste öfvergifva hus, hem och en älskad fader. Men min nyfikenhet blef icke tillfredsstäld, utan Strahl sade blott, i det han böjde hufvudet till tecken af bifall!

»Jag förstår fullväl, hvem I menen.»

».... nå!.... jag ville säga, att äfven om denne namnlöse person skulle göra försök att hindra ossi vår färd, så är ingen fara för jungfruns säkerhet. Derom beder jag eder vara öfvertygad.»

»Ja» unge vän, jag kände eder såsom en redlig och oförskräckt, men på samma gång förslagen och klok man och derför ....»

»Derför ....?»

»Derför gick jag in på ett förslag, som i grunden utgick från min dott....»

Här af bröts hans tal af den djupt rodnande ungmön, som sade, i det hon varnande lyftade sitt sköna finger:

»Fader!»

Dervid såg hon så bedjande ut, som om hon velat anropa fadren om sitt lif eller om en annan vigtig ting. Men denne fortfor:

»Åh! min dotter, denne unge man må väl veta, hvilket förtroende du sätter till honom. Det var min dotter», han vände sig till mig, under det han fortsatte på detta sätt, »det var min dotter, som föreslog, att jag hos konungen skulle anhålla om tillåtelse för eder att ledsaga henne till hennes anförvandter i Hanau.»

Aurora sade intet. Hon stod djupt nedlutad öfver sitt göromål, så att jag icke kunde varseblifva huru hennes ansigte såg ut i denna stund. Sjelf kände jag en omätlig glädje genombrusa mitt inre med sällsamma rörelser, när jag hörde det, som fadren förtäljde.

»Sannerligen!» utbrast jag med en hänförelse, som jag verkligen kände. »Skön jungfruns förlitande skall visserligen icke komma på skam. Jag vill gerna till hennes räddning både våga och gifva mitt lif.»

Den hastiga, men oändligt sköna blick, somjungfrun nu sände mig, uttryckte en sådan rikedom af tacksamhet och kanske — ännu något annat .... att jag icke skulle hafva velat bortbyta lyckan att hafva erhållit en sådan blick mot hela kejsar Ferdinands vidsträckta rike. Jag tror knappt, att någon menniska känt sig lyckligare, än jag i detta ögonblick kände mig.

»I veten kanske icke,» fortfor handelsmannen som icke märkte sin dotters bryderi, »I veten kanske icke, att min dotter och jag hörde till edra ifrigaste beundrare, redan innan vi sett eder?»

»Beundrare af mig? Och för hvad?»

»För edert mod och klokhet vid de tillfällen då konungens lif och det nya citadellet räddades af eder.»

»Åh!» sade jag afvärjande och angelägen om att afbryta ett samtalsämne, som tydligen besvärade den unga flickan, öfvergick jag till talet om den blifvande färden och tiden för dess anträdande.

Det blef då beramadt, att vi skulle begynna vår resa följande morgon och att äfven ungmön skulle göra resan till häst, åtföljd af en tjenarinna. Som färden blott utgjorde några mil, hoppades vi att före aftonen inträffa på bestämmelseorten.

*

Redan hade solen ett par timmar varit synlig på den klara himmelen följande dagen och vi befunno oss en ganska ansenlig väg från Mainz. Vår väg följde längs efter Mainflodens här låga stränder och afståndet från motsatta stranden var icke större, än att vi ganska väl kunde iakttaga hvad som der tilldrog sig.

Främst redo på sediga gångare Aurora, Strahl och hennes tjenarinna, hvarefter jag med mina tjugo man, väl beväpnade med svärd och eldvapen, följde. Jag ansåg mig icke behöfva sända några i förväg till att undersöka trakten, ty vi befunno oss ännu midt ibland de byar, hvarest svenske krigare lågo i vinterqvarter. Det föreföll mig icke troligt, att någon skulle kunna drista sig att här lägga sig i försåt.

Då vände sig den ädla jungfrun till mig, sägande:

»Menen I icke, att våra gångare kunde behöfva hvila sig en stund?»

Jag red fram till hennes sida.

»Om I tillåten det, ädla jungfru, så vilja vi rasta några minuter. Färden skall sedan gå så mycket snabbare undan.»

»Hvad sägen I om den vackra lunden derborta? Skulle den icke blifva en passande plats?»

»I egen att befalla!»

»Nej, jag är blott en oförståndig flicka, men I ären en erfaren krigare. Jag ställer mig villigt under ert kommando, om jag blott slipper exercera med de der tunga skjutvapnen.»

Vi skrattade hjertligt åt hennes skämt. Den fagra flickans ungdomliga skratt klingade gladt och friskt i den klara, men kyliga luften.

Vi slogo läger. Täcken utbreddes, på hvilka jungfrun och tjenarinnan togo plats, på det att icke den kalla marken skulle skada dem. Jag bemödade mig naturligtvis att på bästa sätt omhulda den unga mön, ett bemödande, hvari den åldriga tjenarinnan med ifver deltog, så att man nogsamt kunde förstå,att denna var med kärlekens hand fästad vid sin unga matmoder.

Sedan allt detta var gjordt, gick jag ett stycke längre nedåt floden, mindre i den tanken att speja efter fienden, än för att njuta af den storartade utsigten. Knappt hade jag hunnit ned till närheten af stranden, förrän jag såg en manstark ryttaretrupp framrycka på flodens andra sida, utgörande omkring sextio män, hvilka tycktes vara lika väl väpnade som vi. Jag undrade, hvad det månde betyda, ty jag visste icke, om konungen hade afskickat flera afdelningar åt detta håll.

Då såg jag tydligt, huru den man, som red i spetsen för truppen, pekade med fingret åt just den plats, der han säkerligen allt för tydligt kunde se de hvilande qvinnorna, manskapet och hästarne. Denna rörelse af anförarens hand och den omständigheten, att hela truppen strax lät hästarne falla in i ett snabbare lopp, kunde icke annat än väcka mina misstankar om något anslag mot oss, och när jag rätt betänkte saken, föreföll det mig alldeles icke otroligt, att den der .... obekante jagade efter oss, i afsigt att sätta sig i besittning af den dyrbara skatt, som jag var satt att beskärma och försvara.

Mina misstankar skulle emellertid snart blifva visshet.

Medan jag stod der, öfverläggande med mig sjelf om hvad som borde företagas, kände jag en mjuk hand vidröra min skuldra för ett ögonblick och en skön stämma hviskade:

»Alltid vaksam!»

Jag rådde icke derför, att min röst, när jag svarade, förrädiskt uppenbarade den rörelse, som jag i mitt hjerta

kände.

»Ja, ädla jungfru, för eder skull är det mig en glädje att vara vaksam.»

En svag rodnad spridde sig öfver hennes sköna kinder, hvarvid hon såg in i mitt öga och jag i hennes. Det var troligt, att hon i min blick läste mina känslor, men hon skyndade att föra samtalet tillbaka uti dess rätta spår.

»I undren öfver ryttarne derborta?»

»Ja, det förefaller mig, som om ....»

»Låt mig genast skingra alla edra tvifvel! Desse ryttare hafva tågat ut för att fånga oss.»

»Huru veten I det? Ären I begåfvad med siarekraft, ädla jungfru? Jag misstänker visserligen, att det är som I sägen, men till någon visshet i denna sak har jag icke kunnat komma?»

»Men det kan jag, ty jag igenkänner mannen, som färdas i spetsen för ryttareraden.»

»Ah! Skulle det möjligen vara ....?»

»Herr von Freudenthal, ja det är verkligen han.»

»Freudenthal? Jag trodde att ....»

»Hvad trodden I?»

»Jag vet icke, om jag vågar såra edra öron med hvad jag ämnade säga.»

»Talen I fritt ut! Jag är förvissad derom, att I aldrig kunnen säga något, som skulle såra min qvinliga värdighet.»

Den blick af förtroende och tillit, som hon härvid skänkte mig, var värd mer än något konungarike i verlden.

»Så vill jag då tala. Är det denne Freudenthal, som vållat eder så mycken oro?»

»Ja, det är han.»

»Jag hörde dock af konungen, att den person, som vi tala om, skulle vara en högt uppsatt man,ja jag trodde mig förstå, att han skulle hafva sin plats på samhällets höjder.»

»Han innehar också verkligen en sådan ställning.»

»Men ....»

»Jag vet, hvad I viljen säga, nämligen att I aldrig hafven hört något tal om en tysk riksfurste med detta namn, och deri hafven I utan tvifvel rätt.» Men saken är denna, att namnet Freudenthal blott lärer vara för tillfället antaget, annars lärer han vara en mägtig tysk riksfurste, hvilken dock ännu icke har tagit parti hvarken för kejsaren eller den svenska hjeltekonungen. Förmodligen vistas han i Mainz under det antagna namnet, för att kunna i hemlighet för kejsaren underhandla med Gustaf Adolf och för att icke onödigtvis uppreta Ferdinand emot sig, om underhandlingarne med svenskarne skulle blifva fruktlösa.»

»Ah! då hafva vi ingen tid att förlora, I upptagen det väl icke illa, att jag säger: det är tid att fortsätta färden?»

»Det förstån I bättre, än jag, och jag har ju frivilligt ställt mig under ert befäl. Jag hoppas, att I alltid skolen finna mig vara en pligttrogen soldat.»

Oaktadt faran, skrattade den modiga flickan så gladt och hjertligt, som om hon i allsköns ro befunnit sig i ett af sin faders fredliga gemak.

Naturligtvis påskyndades vår affärd så mycket som möjligt. Den gamla tjenarinnan blef utom sig af förskräckelse, när hon af den unga flickan underrättades om orsakerna till vårt påskyndade uppbrott. Utan återvändo klagade hon:

»Ack! vi olyckliga menniskor! Min arma,oskyldiga flicka! Huru skall det nu gå oss! Hvad skola vi taga oss till?»

»Vi skola,» sade jungfrun, »tiga stilla och framför allt lyda utan tvekan hvad fänrik Flink befaller oss. Så länge

jag är under hans beskydd, fruktar jag mig alls icke.»

»Ack, hvad vi äro olyckliga! Det går aldrig väl, det går aldrig väl!»

Under tiden hade hästarne blifvit påsadlade och sedan jag hulpit ungmön att uppstiga, kastade jag mig snabbt upp på min egen gångare, hvarefter färden började med rask fart, utan att någon bekymrade sig om den gamla tjenarinnans jemmer. Men de grånade krigarne, som stodo under mitt befäl, logo i sitt sträfva skägg åt gummans barnslighet. För dem fanns aldrig någon fara och jag skulle i sanning hafva blifvit ganska förvånad, om jag hade kunnat i någon endas ansigte varsna spår af fruktan och rädsla. Men att jag icke heller hos den unga flickan kunde läsa något sådant, det måste väcka min lifligaste beundran.

En half mil från den plats, der vi nu befunno oss, var en bro slagen öfver floden, hvilken på det stället var smalare. Jag förmodade att våra förföljare hade för afsigt att på denna bro öfvergå floden och lägga sig i försåt för oss någonstädes vid vägen. Denna min gissning blef snart åtminstone till en del bekräftad, ty jag såg snart, huru fienderna svängde upp på bron och huru hela raden färdades öfver densamma. Men i stället för att vända sig åt samma håll, som vi färdades, för att uppsöka ett eller annat till försåt passande ställe, redo de oss till mötes, och det var således satt utom allt tvifvel, att de ärnade falla öfver oss på öppna vägen.De voro, såsom redan är omformäldt, oss betydligt öfverlägsna till antalet och en öppen strid skulle derför vara ganska oviss. Dessutom vågade jag icke utsätta den väna ungmön för en sådan strids faror, om det vore möjligt att undvika dem. Jag blickade mig derför omkring, för att möjligen finna något slags förskansning, bakom hvilken både vår lilla trupp kunde vara jemngod med fiendernas och Aurora Strahl vara skyddad till lif och lemmar. Då varseblef jag en räddande engel, visserligen mörk, dyster och bärande alla spår af tidens förtärande verkningar, men likväl den behagligaste syn, som vid detta tillfälle kunde framträda för mitt öga. Det var nämligen ett qvarstående torn af en gammal, förfallen riddareborg.

Medan hela den öfriga byggnaden, som tycktes en gång hafva varit ganska storartad, var förvandlad till en hög af ruiner, en oredig, hopgyttrad massa af dels grofva, dels finhuggna och med zirater smyckade stenar, hade tornet deremot ännu icke gifvit med sig, utan tycktes snarare hafva beslutat att ännu några århundraden igenom trotsa den allting frätande tiden. Visserligen hade några stenar af tornets tinnar lossnat och nedfallit, så att dess öfversta kant blifvit förvandlad från en rät till en högst oregelbunden linea, visserligen växte buskar och ogräs i de fönstersmygar, från hvilka fordom rodnande borgfruar med otålighet skådat ut öfver nejden efter den från jagten eller striden återvändande maken eller sonen — men dess fasta murar tycktes erbjuda ett säkert skydd och, försvaradt af ett par tjog kraftiga, väl beväpnade armar, skulle, efter allt att döma, denna improviserade fästning kunna uthärda en ganska allvarsam belägring. Denfjerde af tornets sidor skyddades dessutom af en hög klippa, hvilken låg derbakom och tycktes med sin rot beröra tornets grundvalar.

Hit förde jag min trupp och de båda qvinnorna samt började ofördröjligen vidtaga anstalter till försvar.

Med största skyndsamhet framvältade vi några stora stenar till ingången och staplade dem, så godt sig i brådskan göra lät, upp ofvanpå hvarandra, till dess de bildade en vall, bakom hvilken man kunde vara någorlunda skyddad.

I ett hörn af tornet, hvarest man aldra minst var utsatt för faran af de skott, som troligen komme att vexlas, utbreddes täcken och hyenden, på hvilka qvinnorna satte sig. Aurora var lugn och tyst, men den gamla tjenarinnans jemmer hördes så mycket oftare och så mycket mera högljudt. Jag kunde nogsamt förstå, att hennes rädsla gälde mindre henne sjelf, än den af henne afgudade matmodren.

Nu utstälde jag mina tappra bussar, dels vid portöppningen bakom den uppförda vallen, dels vid fönstergluggarna, och befalde dem att hafva allting i ordning, för att genast kunna aflossa en salva, så snart de fingo order dertill.

Sedan dessa anordningar voro vidtagna, afvaktade jag lugnt fiendernes ankomst. Desse läto också icke länge vänta på sig. Dock kommo de icke genast, och under tiden, medan vi väntade, samtalade stolts jungfrun med mig om våra förhoppningar och farhågor. Hon yttrade bland annat:

»Tron I, att de hafva upptäckt, hvarthän vi togo vägen? Jag föreställer mig, att de skola blifva ganska förvånade,

när de anlända hit och icke genast blifva oss varse.»

»I sanning,» genmälde jag, »de kunna väl knappast förvänta ett så varmt mottagande, som det jag ärnar bjuda dem på. Troligen anse de, att vi, missnöjda med vår nyss lemnade hviloplats, hafva utbytt den mot något annat ställe här i närheten, och de lära väl näppeligen kunna föreställa sig, att vi gissat till deras planer och redan hafva satt oss i försvarstillstånd.»

»Jag ser af edra anordningar, att I vänten en formlig belägring.»

»Ja, ädla jungfru, de lära icke släppa sitt byte så lätt ur händerna.»

»Men ....»

Hon fortsatte icke sin mening, utan betraktade mig med ett bekymradt ansigte.

»Hvad villen I säga?»

»Skola vi kunna uthärda en belägring?»

»Ja, med Guds hjelp! Vi äro inalles tjugo män, af hvilken ingen enda skall draga i betänkande att för eder offra sitt lif.»

Hon belönade mig åter med en af dessa blickar, som föreföllo mig så outsägligt ljufva och hvilka uttryckte något mera än blott tacksamhet — jag tyckte, att de talade om något, som .... som jag dock aldrig vågade hoppas eller förvänta, icke ens i mina drömmar.

»Jag betviflar icke,» sade hon, »eder tapperhet. Jag skulle snarare kunna tvifla på mig sjelf, än på eder, I som ären så ädel och sjelfuppoffrande och full af mod, men skola vi icke, i händelse af en belägring, snart blifva af hungren tvingade till att gifva oss?»

»Vi hafva lifsmedel för tre dagar och innan den tredje dagens ankomst hoppas jag ....»

Jag blef förhindrad att säga den unga flickan, hvad det var, som jag hoppades, ty den af knektarne, som fått i uppdrag att hafva utkik åt vägen, framträdde och rapporterade kort och godt, såsom hade det blott gält en obetydlig sak:

»Nu äro de här!»

Derefter gick han lugn och tyst tillbaka till sin plats, fattade sitt gevär och tycktes icke mera bekymra sig om någonting, men jag visste, att när det gälde, skulle han strida som ett lejon.

Det är klart, att jag icke dröjde att taga fienden i betraktande.

De hade just framkommit ur lunden, genom hvilken vägen slingrade sig, och tycktes vara villrådiga om, hvar vi väl kunde befinna oss. Säkerligen hade de väntat att finna oss lägrade här i allsköns ro och såsom tjufven om natten, så oförmodadt, hade de för visso trott sig skola komma öfver oss.

Jag kunde nu tydligt varseblifva anföraren och granska hans utseende. Det var en medelåldrig, kraftfull man med ett pussigt och ingalunda skönt ansigte. Han bar en öfver axlarne kastad lång och vid ryttarekappa. Jag hade just slutat dessa iakttagelser, då jag plötsligt alldeles invid mig kände en ljuf andedrägt och hörde en mild stämma hviska:

»Det är han!»

»Jag förstår!» svarade jag, äfven i hviskande ton.

Denna andedrägt och röst tillhörde den unga flickan. Hon hade sakta gått fram till mig och stod der nu, granskande, liksom jag, våra fiender. Ehuru hon visserligen var af en i fönstret växande buske skyddad för deras blickar, kunde jag dock icke undertrycka en varning:

»Det vore bäst, skön jungfru, om I icke utsatten eder för faran genom att visa eder för våra fiender.»

»Ah! neka mig inte att stå här! När striden börjar på allvar, då skall jag återvända till min plats frivilligt.»

Emellertid hade den fiendtliga styrkan slutat sina öfverläggningar och en afdelning af densamma, bestående af tio man, nalkades vår ställning, troligen i afsigt att undersöka, om vi verkligen voro gömda i tornet. Jag såg dem nalkas med trygga och säkra steg, sedan de hade lemnat sina hästar i kamraternes vård.

Mina knektar visade någon otålighet att få skjuta, men jag gaf dem ett tecken, att detta ännu icke finge ske.

Sålunda lät jag fienderna nalkas, till dess de voro på blott tjugo stegs afstånd från oss. Då, när jag var öfvertygad om, att intet enda skott behöfde förfela sitt mål, kommenderade jag:

»Gif eld!»

Ett dussin skjutvapen aflossades i ett och samma ögonblick, och när röken skingrade sig, lågo åtta fiender på platsen, men de öfriga två flydde »hals öfver hufvud» tillbaka till hufvudstyrkan.

»Bravo, mina gossar! Skynden eder att ladda på nytt! Det är synd, att dessa tappra karlar skola uppoffras för en nidings skull! Men hvarför söka de icke tjenst hos en redlig herre?»

Omladdningen skedde så skyndsamt som möjligt, så att allting var tillreds, innan fienderna ännu hade hunnit besluta sig för att våga ett förnyadt anfall.

Jag såg dem nu alla på en gång stiga af hästarnaoch binda dessa vid träden. Det var tydligt, att de ämnade företaga en allmän stormning. Men innan de skredo till angrepp, nalkades anföraren, dock icke inom skotthåll, och ropade:

»Jag vill eder intet ondt, I skolen alla få fritt aftåg och förlåtelse för förlusten af mina åtta knektar, med vilkor, att I genast utlemnen den unga mön, ty jag vet, att Aurora Strahl är hos eder. Den gamla tjenarinnan mån I gerna behålla för egen räkning. Men det lofvar jag eder alla samtliga, att ingen af eder skall slippa med lifvet härifrån, om I förhalen tiden och nödgen mig till anfall. Jag har talat.» »

»Äreförgätne niding,» svarade jag högt, »du må göra ditt värsta! Vi äro här en handfull krigare allenast, men jag hoppas, att vi skola bedrifva saken så, att du skall blifva glad, om du sjelf slipper med lifvet härifrån. Och det kan jag säga dig, att du först öfver våra blodiga lik kommer att nalkas den fagra tärnan. Den förste af eder, som nalkas tornet, är hemfallen åt en säker död. Äfven jag har talat.»

»Som I viljen!» sade karlen stolt.

Derefter vände han sig till sina knektar och ropade:

»Till anfall!»

Under det de rände uppför den sluttande planen framför tornet, gaf jag de mina följande befallning:

»Sigten väl! Intet enda skott får misstaga sig om målet! De tre, som stå bakom de andra, skola, sedan de afskjutit sina skott, endast sysselsätta sig med att ladda åt det främsta ledet.»

Åter ljöd en salva, denna gång ännu skarpareän den förra, ty alla mina tjugo knektar affyrade nu sina vapen och äfven fienderne aflossade samtidigt sina gevär. De fiendtliga kulorna slogo mot ytterväggarna med ett egendomligt ljud, men ingen enda förirrade sig in till oss. Deremot såg jag, att åter ett tiotal af våra fiender hade blifvit gjorda oskadliga.

Naturligtvis stormade alla mot öppningen till vår fristad, så att det vid denna snart uppstod en blodig svärdskamp, i hvilken utdelades mer än en klufven panna. Två af mina tappra bussar föllo för att aldrig mera uppstiga. Men när då från vår sida med de omladdade vapnen en ny salva lossades, kunde fienderna, all sin tapperhet oaktadt, icke hålla stånd. Dock flydde de ännu icke, men de veko tillbaka och striden afstannade under några ögonblick. Då först varseblef jag, att anföraren sjelf icke deltog i striden. Han stod, klokt nog, men tillräckligt fegt derjemte, utom skotthåll för våra icke långt gående ryttarevapen. Ursinnig öfver det tappra motståndet skrek han till sitt folk:

»Gå på! Raskt framåt! I uppfören eder såsom fega krukor, om I låten en så ringa skara afskräcka och hindra eder. Gå på! Gå på!»

De stackars soldaterna lydde och stormade ännu en gång mot vår förskansning, men våra svärd voro tillreds att taga emot dem. Ehuru de stredo såsom lejon, kunde de dock icke spränga hindret.

Vi stredo man mot man.

Det var utan tvifvel enfaldigt och vittnade föga om klokhet hos anföraren, att han icke lät en del af sitt folk ladda om skjutvapnen, medan de andra stredo med svärdsegg. Hade han vidtagit detta försigtighetsmått, så skulle hans seger varit viss, om än svår. Hans uraktlåtenhet eller enfald,hvilketdera det nu i grunden var, lände emellertid oss till lika stor fördel, som den var honom till skada.

Tre fiender trängde sig på en och samma gång upp på vår förskansning och alla tre lyftade på en gång sina svärd öfver mitt hufvud.

Det var för mig ett ögonblick af stor fara, ty det var mig omöjligt att på samma gång afvärja från mitt hufvud alla tre huggen. Min död syntes vara oundviklig och knappt skulle någon, som åsett striden, hafva velat i denna stund köpa mitt lif för ett halft öre kopparmynt.

Jag värjde mig dock manligen och gaf med mitt svärd ett dråpslag åt den ene, så att han tumlade ned från sin ställning och snart söndertrampades af sina vilda, påträngande kamrater. De båda öfriga höllo i detta ögonblick sina svärd lyftade till hugg, då jag plötsligt erhöll en lika oväntad, som kraftig hjelp.

Ett skri af en qvinlig röst inifrån tornet och från den vrå, der Aurora och hennes tjenarinna hade sin plats, i närheten af våra hästar, lät höra sig. Det ljöd såsom ett nödrop:

»Min Gud! De döda honom! Ah!»

Få ögonblick derefter hade en väl rigtad kula, som kom inifrån tornet, för alltid tillslutit ögonen på den ene af de båda fiender, som hotade mig. I samma sekund föll den återstående för ett väl måttadt hugg af min sidokamrat.

Allt detta tilldrog sig så hastigt, att de tre fiendernes fall kunde sägas hafva varit samtidigt och på tiondedelen af den tid, som nu erfordrats för att skildra detta uppträde, var jag befriad ur min fara.

Då jag nu hade rådrum att vända mig om, föratt se, hvem den oförmodade hjelparen var, blef jag varse Aurora, som ännu stod qvar med den rykande pistolen i sin sköna hand.

»Gud ske lof, att I ären oskadad!» utropade hon, med en suck lättande sitt hjerta, som tycktes hafva varit betaget af ångest för mig.

I denna stund hade jag icke tid att närmare betänka, hvad hennes synbara ångest för min fara och hennes icke mindre tydliga glädje öfver min räddning hade att betyda, men sedermera, när stridens oro hade lagt sig, tänkte jag mången glad tanke vid minnet häraf och vid minnet af den sköna, talande blick, hvarmed hon i denna stund lyckliggjorde mig.

Nu voro emellertid alla våra skjutvapen å nyo laddade. En ny salva betog fienderna helt och hållet modet och tvingade dem att söka sin räddning i flykten. I vild oordning störtade de qvarlefvande utför sluttningen, under det deras anförare, slående sig för bröstet och rifvande sitt hår, i fullt raseri utbrast:

»Fege uslingar! Gifver jag eder kost och lön för att få se eder fly som gamla käringar? Halt! säger jag! Vänden om! Gå på!»

Men alla hans bemödanden voro fåfänga. Först när de befunno sig nere på vägen, dit våra kulor icke kunde hinna, hejdade de sin snabba flykt och samlade sig åter till en trupp, dock utan ordning.

Många voro de eder och grymma de hotelser, med hvilka anföraren nu öfverhopade dessa knektar, som dock gjort allt hvad man rimligtvis kunde begära af dem.

Då steg en man fram ur den oordnade truppen och tycktes göra sin anförare ett förslag, hvarsinnehåll det var mig

omöjligt att höra. Dock förstod jag, att det gälde en ny anfallsplan, men jag kunde icke begripa, hvaruti denna skulle bestå, ej heller förmådde jag genast uppfatta meningen af de åtbörder, med hvilka denne man för sin anförare utpekade någon punkt ofvanför tornet. Anföraren vände sina blickar åt det utpekade stället, tycktes öfverlägga ett ögonblick och utdelade derefter några befallningar, som utan dröjsmål eller tvekan vunno åtlydnad.

Tio män skilde sig från de öfriga, stego till häst och redo bort.

Jag lät naturligtvis ofördröjligen ladda skjutvapnen å nyo och afvaktade händelsernas utveckling med tålamod, om än icke med fullkomligt lugn. En lång stund förflöt, utan att något nytt försök till anfall gjordes, men fienderna bibehöllo sin ställning nere på vägen oförändrad. Emellanåt blickade deras anförare otåligt upp åt berget, som reste sig bakom tornet, och det föreföll mig, som om han hade väntat någon hjelp derifrån.

Som alla mellanvåningar, hvilka fordom säkerligen hade delat tornet i flera afdelningar på höjden, voro förtärda af tidens tand, kunde jag obehindradt från min plats, om jag böjde hufvudet tillbaka, se den klara blå himlen öfver mitt hufvud. Detta var hvad jag nu gjorde, föranledd af den fiendtliga anförarens oaflåtliga uppmärksamhet på denna punkt. Och hvad såg jag ....?

Mina ögon varsnade ett mörkt, skäggigt anlete, som från tornets öfversta del, från sjelfva kanten af den höga muren blickade ned på oss. Jag såg äfven en smutsig hand, hvilken var sysselsatt med att rigta ett skjutvapen rakt mot min ringa person.Detta var således fiendernes plan. Det var efter ankomsten af desse hjelpare öfverst uppe på tornet, som anföraren hade bidat. De tio, som jag sett skilja sig från hufvudstyrkan, hade tagit en omväg upp på berget och från detta på något sätt lyckats öfverflytta sig till murens kant — en för oss vådlig krigslist, ty vi lupo fara att blifva ofvanifrån nedskjutna såsom hundar af en fiende, hvilken vi svårligen kunde nå.

Nu var emellertid icke ett ögonblick att förlora. Snabbare än tanken höjde jag mitt vapen och innan den skäggige deruppe ännu hade hunnit få säkert sigte, hade jag affyrat skottet. Nästan i samma ögonblick brann också hans skott af, men min kula nådde honom dess förinnan, så att hans vapen fick en annan rigtning, än den tillärnade och hans kula, utan att skada, studsade mot väggen, hvarefter den nedföll, utan att ens vidröra någon af oss.

Men kulan var icke ensam på den färden, ty den dödligt sårade krigaren nedföll äfven midt ibland oss och det svåra fallet mot de på tornets botten hopade stenblocken fullbordade ögonblickligen det verk, som min väl rigtade kula hade begynt.

När mannen föll ned, hördes Auroras gamla tjenarinna ropa:

»Åh, herre Gud, nu är det ute med oss! Nu regna de ned från skyarna!»

Aurora sade ingenting, men hennes blickar voro icke lika stumma som hennes läppar, tvärtom .... de sade mera, än någonsin skulle kunna uttryckas med ord. Hon var blek och jag kunde tydligt förstå, att dessa skakande uppträden börjadeinverka skadligt på henne, som dock icke var annat än en qvinna, ehuru en modig sådan.

Hade jag icke haft denna sköna varelse att ansvara för, utan det blott hade varit fråga om mig och mina knektar, så är det troligt, att jag skulle hafva försökt bryta mig igenom den skara af omkring fyrtio man, som höllo vägen besatt och hindrade mitt aftågande åt detta håll. Men nu .... kunde jag väl utsätta detta dyrbara, åt mig anförtrodda lif för faran att falla offer för en förflugen kula? Nej, och åter nej! Det finge icke, kunde icke ske! Någon annan utväg måste beredas. Men huru ....?

Medan jag öfverlade med mig sjelf härom, höllo sex af mina knektar skarp utkik på tornets öfre delar och de öfriga bevakade ingången. Esomoftast såg man ett vildt ansigte luta sig fram öfver muren, men ännu hastigare draga sig tillbaka, utan tvifvel fruktande sig för de sex skjutvapen, hvilkas mynningar hotande blickade dem till mötes från tornets djup.

Under det jag öfverlade med mig sjelf, hvilka mått och steg, som borde tagas, såg jag, att äfven de på vägen varande fienderna beredde sig till ett nytt angrepp. Vi skulle således anfallas från två sidor samtidigt, och stridens utgång började å nyo synas ganska oviss. Då kände jag någon vidröra min arm och, vid jag vände mig om, varseblef jag en man, iklädd en grå munkdrägt. Huru denna gestalt hade inkommit i tornet, hvars alla ingångar

voro bevakade, det var för mig till en början obegripligt. Icke heller var der lång tid till anställande af undersökningar för den frågans utredande. Hufvudsaken sammanfattades i mina tankar uti denna till mig sjelf stälda fråga:

»Är det en vän eller en fiende?»

Till en början misstänkte jag, att det kunde vara Ulrik Apfelbaum, men denna farhåga skingrades snart, dels emedan jag betänkte, att denne troligen redan nått sin sista upphöjelse här i verlden — galgen — dels ock emedan den munkklädde mannen kastade hättan tillbaka, så att jag kunde se hans ansigte.

Det var mannen från Penkun, han som redan en gång förut, då jag var i dödsnöd i Pasewalk, hade återgäldat mig den tjenst, jag fordom varit i tillfälle att bevisa honom. Det var samma ädla, tankedigra ansigte, men jag tyckte endast, att pannan hade blifvit fårad af ännu flera rynkor och att han hade åldrats, sedan jag senast hade sett honom.

Utan att inlåta sig i något ordbyte, sträckte han handen mot tornets bakgrund och hviskade:

»Följ mig! En trupp af tvåhundra man nalkas till dina fienders undsättning och hjelp. Allt motstånd är fåfängt. Kom!»

Med dessa ord på tungan vände han sig om och gick med fasta steg mot den tornvägg, som var belägen gentemot ingången.

Föga hade jag hittills aktgifvit på denna vägg, men nu började den att väcka mitt lifligaste intresse, och jag betraktade den närmare. Min förvåning blef naturligtvis icke ringa, när jag varseblef en jernbeslagen, nu öppen stående dörr af ganska ansenlig höjd. Hvad som fanns bakom denna öppning i muren, var omöjligt att se, ty allting var kolsvart och mörkt derinne, men jag började hoppas, att der möjligen kunde finnas en hemlig gång, genom hvilken vi kunde undfly. Denna förmodan bekräftades också af mannen från Penkun,hvilken stannade i dörrhålet och sade, i det han vinkade med handen:

»Kommen! Denna gång leder ned till floden och har fordom i ofredstid varit begagnad af de mägtige borgherrarne i detta slott. Skynden! Ingen tid är att förlora!»

Jag insåg, att det klokaste, vi kunde göra, vore att lyda denne man, och då jag dessutom ansåg mig kunna lita på hans ärlighet, så gaf jag mina knektar befallning att följa med och hvardera leda sin häst vid handen. Sjelf fattade jag med ena handen tyglarne till min egen och till Auroras häst och uppmanade henne i höfviska ordalag att jemte tjenarinnan, som oupphörligen jemrade sig, vara oss följaktig.

Hon stälde sig vid min sida och fattade min hand, sägande:

»Jag följer eder och viker icke från eder sida, vare sig vi gå till lif eller död.»

Snart befunno vi oss alla i den ganska rymliga och höga gången. Den munkklädde mannen tillslöt dörren bakom oss och stälde sig sedan i spetsen för tåget.

Det var förenadt med en underlig känsla att i det djupaste mörker leda denna unga flicka vid handen. Om det var af rädsla eller någonting annat, det vet jag icke, men upprepade gånger tryckte hon min hand på ett sätt, som satte mitt blod i ett snabbare omlopp och nästan föranledde mig att förgäta, huru omöjligt det vore, att mina drömmar om hennes egande någonsin skulle kunna gå i fullbordan. Det långa afståndet mellan den fattige fänrik Flink och den rika, af alla firade Aurora Strahl syntes mig i denna stund icke vara så stort.»Ädla jungfru, I finnen väl denna färd i mörkret vara fasansfull?»

Var det verkligen Aurora, som hviskade svaret till denna fråga, eller var det en ande, en gengångare från fordomtima, som ännu dväljdes bland dessa ohyggliga ruiner, i donna mörka, qvafva gång?

»Nej, hviskades nära mitt öra, »nej, vid din sida fruktar jag intet.»

Jag genombäfvades af en hänryckning, hvilken jag fåfängt skulle försöka att beskrifva, men hvilken lätt torde

begripas af hvar och en, som någonsin sjelf älskat och ännu ihågkommer, med hvilka känslor han första gången hörde ett förtroligare tilltalsord från den älskades läppar.

Emellertid blefvo mina angenäma drömmar störda af ett ljudligt buller, hvilket kom från det ställe, som vi nyss hade lemnat. Det hördes såsom om man våldsamt slagit på den bakom oss stängda porten, och ekot mångdubblade ljudet, hvars vågor likt ett tordön rullade genom hvalfvet och kom oss att tycka, det berget, genom hvilket vår väg gick, hotade att störta samman och krossa oss under sin jättetyngd.

Derefter upphörde med ens allt buller, och om icke ljudet af våra egna och våra gångares steg hade hörts, skulle gången hafva varit försänkt i den djupaste tystnad. Troligen hade fienden öfvergifvit tanken på att kunna spränga den med tjockt jern beslagna dörren. Möjligt föreföll det mig äfven, att de blott uppgifvit denna plan, för att utvälja och fullfölja en annan.

Vår färd genom den i klipporna uthuggna gången räckte ännu en ganska god stund, innan vi började på afstånd se en skymt af dagsljuset ochkänna en fläkt af friskare luft vidröra våra ansigten. Stunden nalkades, då vi åter skulle komma ut under Guds fria himmel och se den glänsande solen och fröjdas öfver foglarnes sång. Redan såg jag på afstånd Mainflodens yta och hörde dess vågor sqvalpa mot stranden.

Men hvem förmår måla vår missräkning, när vi, slutligen samlade i en vidsträckt grotta, uti hvilken gången slutade, varseblefvo en åtminstone till tvåhundra man uppgående fiende, som i en vid cirkel hade omgifvit grottans mynning, i tydlig afsigt att afskära för oss allt tillfälle till flykt. Det var tydligt, att fienden hade haft kännedom om denna gång och på omvägar skyndat att besätta dess andra ända, för att fullkomligt instänga oss - en plan, hvilken krönts med framgång, ty för oss tycktes det numera icke vara en möjlighet att undkomma. Framför oss hade vi en mångdubbelt starkare fiende och bakom oss stod utan tvifvel en nära nog lika farlig ovän.

Mannen från Penkun nalkades mig och hviskade:

»Hvad ärnar du företaga?»

»Detta är just den fråga, som för ögonblicket sysselsätter mig, utan att jag ännu lyckats derpå finna ett passande svar.»

»Jag rädes, att det är för sent. För att rädda eder, borde jag hafva kommit åtminstone tio minuter tidigare. Då hade vägen nu varit oss fri.»

»Gör dig icke några förebråelser för den sakens skull, min ärlige vän, utan låtom oss heldre gemensamt upptänka någon plan att slippa ut ur denna fälla. Hvad skulle du säga, om jag föresloge, attvi alla stege till häst och på en gång störtade oss öfver fienderna?»

»Jag menar, att det verkligen skulle finnas någon utsigt att slippa igenom.»

»Så vilja vi då i Guds namn göra ett försök. Men du har ju ingen häst, gamle vän?»

»Nej, mitt lif är af föga värde. Jag stannar qvar. De må göra med mig hvad helst de behaga. Bekymra dig icke om mig!»

»Men ....» sade Aurora.

»Nå, hvad villen I säga, unga flicka?» sporde den gamle.

Aurora vände sig till mig och sade tvekande:

»Kunde man icke .... jag menar .... det ginge ju för sig, att jag sutte upp bakom fänrik Flink på hans häst och att den gamle hedersmannen finge rädda sig medelst min gångare.»

»Gud välsigne eder för det ordet, unga flicka!» sade den gamle.

Då jungfrun såg, att jag tvekade, om jag skulle lemna mitt bifall härtill, hviskade hon i mitt öra:

»Neka icke! I lif och död skola vi följas åt, du och jag.»

»Nå, så i Guds namn, låt det blifva så!» sade jag raskt.

Mina befallningar voro snart utdelade. Vi skulle hvar och en på egen hand försöka slå oss igenom. I Frankfurt skulle vi alla sammanträffa, det vill säga så många som kunde hinna dit med lifvet. Vidare förmanade jag dem att icke afskjuta sina vapen förrän de voro alldeles inpå fienderna. Med svärdet i högra handen och skjutvapnet i den andra, skulle vi alla på samma gång störta fram.

Men hittills hade ingen egnat någon tanke åtden gamla skröpliga tjenarinnan. Hon satt i en vrå för sig sjelf och vi skulle troligen hafva qvarglömt henne, om icke Aurora hade hviskat i mitt öra.

»Gamla Gretchen!»

»Ah! hvad skola vi taga oss till med henne. Det är synd att lemna henne qvar här, att blifva ett föremål för fiendernes raseri, i fall vi andra lyckas slå oss igenom. Hon är för svag att sjelf taga sig fram.»

Den gamla satt stum och mållös, vaggande öfre delen af kroppen fram och tillbaka i sin ångest, oatlåtligen följande den unga flickan med sina ögon. För sig sjelf och sin egen fara tycktes hon icke ega någon tanke.

Hastigt mönstrade jag mina knektar och då mina ögon föllo på Munter, en jättelik karl, den starkaste bland de starka, ropade jag honom med låg röst. Han vände sig om emot mig och då jag för honom utpekade den gamla gumman, förstod han genast min mening. Han nickade bifall med sitt lurfviga hufvud, steg af hästen och hade, innan några få ögonblick voro förlidna, lyftat henne upp framför sig i sadeln.

Nu gaf jag tecken till uppbrott.

På en gång störtade vi ut ur grottan med lyftade svärd och framräckta skjutvapen. Fienderna, hvilka tydligen icke väntat något sådant och troligen icke ens hade varseblifvit vårt inträde i grottan, som var höljd i mörker, voro icke beredde att taga emot oss, men de fleste af dem medhunno dock att draga sina svärd och sätta sig till motvärn. Jag var sjelf den främste. Min gode gångare flög som en stormvind fram mot den fiendtliga kretsen. Aurora höll mig hårdt omsluten med sina armar. Jag kändehennes varma andedrägt på min hals, ja, jag kunde till och med känna hennes hjertas slag. Under de få ögonblick, som förflöto från det jag lemnade grottan, till dess jag drabbade samman med fienderna, aflade jag i mitt hjerta inför Gud den eden att heldre dö än öfvergifva den oskyldiga flickan, som så förtroendefullt slöt sig till mig. Jag tänkte en hastig tanke på min fader och moder och syskonen derhemma och så .... var jag redan midt i striden.

Den förste, som satte sig till hinders mot mig, fälde jag med ett väl måttadt skott, men ledet slöt sig å nyo tillsammans framför mig, så att ännu såg jag ingen utväg att undkomma med min dyrbara skatt. Men med mitt svärd banade jag mig likväl slutligen väg — en blodig bana öfver fallna fienders lik, och framåt ilade min häst med en snabbhet, som var beundransvärd i anseende till den dubbla börda, han måste bära. Kulorna hveno omkring oss och det var en underbar lycka, att hvarken jag eller min sköna följeslagerska blef sårad.

»Mod!» hviskade jag.

Hon svarade blott genom att trycka sig ännu fastare intill mig. Af den starka farten kringspriddes hennes långa, sköna hår, så att dess lockar fladdrade kring mitt ansigte och jag kände en njutning af att med mina läppar vidröra det.

Men jag märkte, huru hennes krafter småningom aftogo och huru hennes grepp kring mitt lif blef allt mera svagt. Jag fruktade, att hon skulle afsvimma, att de rysliga scener, som hon under de senaste timmarne hade bevittnat, slutligen hade öfverväldigat henne. Jag måste derför stanna ett ögonblick för att förflytta henne framför mig i sadeln, men då jag hörde ljudet af hofslag bakommig och fruktade att vara förföljd, dristade jag mig icke att stanna så lång tid, som erfordrades för att väcka henne till sans och egna henne den nödvändiga omvårdnaden.

Under det hästen ilade framåt med den öfvernaturliga styrka och uthållighet, som man ofta finner hos dessa ädla djur i farans stund, hvilade den sköna varelsen mot mitt hjerta. Hennes ögon voro tillslutna och hennes kinder, nyss lifvade af en frisk rodnad, voro nu öfvertäckta af en dödlig blekhet.

En enda gång under denna färd till Frankfurt vaknade hon upp och betraktade mig med en blick, som till en början tycktes antyda, att hon icke igenkände mig. Men plötsligt lifvades hennes öga och kinden öfvergöts af en svag rodnad. Hon tryckte sig fastare intill mig hviskande:

»Gud, hvad jag är glad, att *han* är räddad!»

Jag kunde icke misstaga mig. Denne *han*, för hvilkens räddning hon tackade Gud, hvem kunde det vara, annat än jag sjelf. O, om det vore så, hvilken sällhet! Jag kunde då hoppas, och den som eger hoppet, han eger allt. — Men hon sjönk tillbaka i sin afsvimning och fortfor att befinna sig i detta tillstånd, ända till dess gångaren stannade på torget i den goda staden Frankfurt, hvarest jag ärnade söka qvarter öfver natten, för att invänta dem af min trupp, som möjligen äfven förmått slå sig igenom den manstarka fiendehopen.

Efter några frågor lyckades det mig att finna ett snyggt värdshus, hvarest jag genast lät iordningställa det bästa rummet åt Aurora. Hon var nu återstäld och tackade mig mera med blickar, än med ord för det beskydd jag egnat henne.

Så snart jag öfverlemnat henne i värdinnans vård och förvissat mig om, att hon befann sig i goda händer, begaf jag mig till stadsporten, der jag anmodade de vaktande soldaterna att hänvisa mina möjligen anländande kamrater till det värdshus, hvarest jag tagit in. Derefter återvände jag till mitt qvarter och tillbringade min tid med att samtala med värden och vänta på mina vänners ankomst. Men den ena timman förflöt efter den andra utan att någon afhördes och jag började frukta, att de alla samtliga ljutit döden.

Redan strax efter vår ankomst hade Aurora gått till sängs, så att jag icke fick se henne mera den dagen, men genom den tjenstaktiga värdinnan underrättade hon mig, att hon befann sig väl och att jag icke borde vara orolig för hennes skull.

När det led utåt natten begaf jag mig till hvila och liggande på blotta golfvet, med min sadel under hufvudet, tillbringade jag natten utanför hennes dörr. Mina vapen hade jag bredvid mig. Lyckliga voro de drömmar, som under dessa timmar sysselsatte mig.

Då morgonsolens första strålar började upplysa jorden, väcktes jag af ett starkt buller och vapenslammer i värdshussalen under mig. Jag igenkände mina knektars röster, och hvad var naturligare än att jag så skyndsamt, som möjligt, begaf mig ned, för att få veta något om deras öden.

Af alla de tappra gossarne, som vid vårt utryckande från Mainz hade utgjort tjugo, återstodo nu endast tretton. Främst bland dem varseblef jag Munter, som förgäfves sökte lugna den gamla tjenarinnan, hvilken fäktade som en ursinnig med armarne och skrek:

»Min flicka! Min Aurora! Det söta barnet! Jag måste tillbaka för att uppsöka henne! Hon är i den lede fiendens klor. Släpp mig!»

Jag sade henne, att hennes matmoder var räddad och befann sig i detta hus, men att hon icke finge se och störa henne, förrän hon af sig sjelf hade vaknat. Detta tycktes i någon mån lugna henne.

»Är det rigtigt sant?» sporde hon.

»Ja, det är så visst, som att Gud lefver.»

Då satte hon sig i en vrå och afvaktade undergifvet den stund, då hon kunde få återse sin matmoder.

Nu först kunde jag få tillfälle att utspörja hvad mina knektar hade genomlefvat under nattens lopp. De hade lyckligt slagit sig igenom, men då hela den fiendtliga styrkan hade satt efter dem, hade de varit nödsakade att gömma sig undan i en tjock skog, till dess natten inbrutit och de hade sett fienderna efter ett fruktlöst sökande återvända. Detta var orsaken till deras fördröjda ankomst.

»Och hvad har det blifvit af mannen, som utvisade den hemliga gången för oss?»

»Han lemnade oss utanför staden och drog sina färde åt andra håll.»

»Nå, gån nu till hvila ett par timmar, till dess tiden är inne att bryta upp och fortsätta vår färd till Hanau!»

De uttröttade karlarne gingo till hvila, men klockan tio sutto vi åter alla till häst och färdades sakta i rigtning mot Hanau. Utan att upplefva något vidare äfventyr, anlände vi dit på eftermiddagen och jag hade den glädjen att öfverlemnaAurora, oskadad och frisk, i hennes anförvandters händer.

Emedan jag hade beslutat att genast anträda återfärden till Mainz, tog jag strax afsked af ungmön. Jag kände en pinande smärta i mitt bröst i detta ögonblick, och jag tyckte mig äfven i Auroras ögon kunna se, att afskedet icke var henne lätt, ty en tår skimrade i hennes ögonvrå, och när hon räckte mig handen, tryckte hon den krampaktigt. Omöjligt skulle det nu hafva varit att undertrycka de ord, som sväfvade på min tunga:

»Vågar . . . . vågar jag hoppas . . . .?»

»Du kan hoppas *allt*,» svarade hon och vände sig om, för att dölja sin rörelse.

*

XI.

Huru Gustaf Adolf gick öfver Lech.

Såsom jag redan i det föregående har omtalat, hade Gustaf Adolf under denna vinter låtit sina trupper hvila ut i närheten af Baierns gränser och det syntes icke otroligt, att det var konungens afsigt att efter vårens ankomst infalla i detta rika och hittills skonade land. Säkerligen insågo äfven hans fiender detta och bud sändes till Tilly, att han skulle skyndsamt återvända till det sydliga Tyskland, för att till en början betäcka Baiern.

Men så snart Gustaf Adolf förnam detta, skyndade han efter Tilly, förenade sig i midten af Mars Aurora, oskadad och frisk, i hennes anförvandters händer.

Emedan jag hade beslutat att genast anträda återfärden till Mainz, tog jag strax afsked af ungmön. Jag kände en pinande smärta i mitt bröst i detta ögonblick, och jag tyckte mig äfven i Auroras ögon kunna se, att afskedet icke var henne lätt, ty en tår skimrade i hennes ögonvrå, och när hon räckte mig handen, tryckte hon den krampaktigt. Omöjligt skulle det nu hafva varit att undertrycka de ord, som sväfvade på min tunga:

»Vågar . . . . vågar jag hoppas . . . .?»

»Du kan hoppas *allt*,» svarade hon och vände sig om, för att dölja sin rörelse.

*

XI.

Huru Gustaf Adolf gick öfver Lech.

Såsom jag redan i det föregående har omtalat, hade Gustaf Adolf under denna vinter låtit sina trupper hvila ut i närheten af Baierns gränser och det syntes icke otroligt, att det var konungens afsigt att efter vårens ankomst infalla i detta rika och hittills skonade land. Säkerligen insågo äfven hans fiender detta och bud sändes till Tilly, att han skulle skyndsamt återvända till det sydliga Tyskland, för att till en början betäcka Baiern.

Men så snart Gustaf Adolf förnam detta, skyndade han efter Tilly, förenade sig i midten af Marsmånad med Gustaf Horn i Kitzingen, och inom få dagar stod den svenska härsmagten framför det rika Nürnberg, hvars borgare frivilligt öppnade stadsportarne för konungen. Borgarne jublade och sjöngo frihetssånger, när konungen den 21 Mars höll sitt intåg i staden. Vi blefvo mottagna såsom vänner och till någon fiendskap kunde jag icke

upptäcka något spår.

Sedan fortsatte vi i ilmarscher vårt tåg, ända till dess vi kommo i närheten af den lilla baierska staden Rain, der vi blefvo varse Tillys fast förskansade och på andra sidan Lech, från oss räknadt, uppslagna läger.

Vid vårtiden plägar denna lilla flod stiga högt. Tyrolerbergen nedsända stora massor af till vatten förvandlad snö, talrika regnskurar öka vattenflödet, så att det i Mars månad plägar vara omöjligt att i båt färdas öfver floden. Stränderna äro på båda sidor stela och branta berg, mellan hvilka vattnet i rasande, ohejdlig fart strömmar fram, och ve den, som då dristar sig att i en bräcklig farkost färdas öfver dess upprörda vågor!

Vi slogo läger gent emot Tilly, ehuru icke på samma sida af floden. Tillys kanoner voro så stälda, att de tycktes kunna omöjliggöra hvarje försök till flodens öfvergång och hvem vågade väl för öfrigt att försöka sätta öfver denna vattenmassa, så länge den var stadd i ett dylikt uppror. Sällan har jag sett någonting så förfärande och på samma gång storartadt. Dansande, yrande, skummande och fräsande forsade vattenmassan fram, lösryckande hvartenda föremål, som råkade att stå dess väg för nära. Jag såg stora, åldriga träd med stammar, som icke dukat under för århundradens kamp mot stormarna— jag såg dem nu lösryckas af vattenmassan från deras plats bland klipporna, dit floden stigit, jag såg dem kullkastas, som om de hade varit små barn, hvilka stått der blott för att roa sig af vattnets vilda dans. Otaliga voro de föremål, som vattnet förde med sig i sitt yrande lopp — trädstammar, krossade båtar, bitar af byggnader och annat sådant. När man betraktade dessa flytande ting — då först kunde man göra sig en föreställning om vattnets oerhörda hastighet och strömmens styrka. Man såg dem dyka upp vid den ena horisonten och man kunde icke hinna räkna till tretio, innan de voro försvunna vid den andra.

Öfver denna flod måste vi dock och sedan? .... Ja, sedan skulle vi storma det fiendtliga, väl bevarade lägret. Man finner lätt, att det var ett vågsamt företag, som nu förehades, ock att det, menskligt att döma, hade föga eller ingen utsigt till framgång. Ty om man än ville antaga, att det kunde lyckas oss att komma öfver floden, så återstod dock ett ointagligt läger, som vi måste storma. Trupperna, uttröttade ock öfveransträngda af arbetet under flodöfvergången, skulle fördrifva en uthvilad fiende ur hans oöfvervinnerliga försvarsverk. Saken tycktes vara omöjlig.

Förut hade der funnits en bro öfver floden, men just i det ögonblick, då jag framkom så långt, att mitt öga kunde nå vattenytan, såg jag de sista plankorna af denna brygga falla för fiendernes yxhugg och bortföras af floden. Om vi hade kommit till platsen ett par timmar tidigare, skulle bron icke kunnat rifvas och vår öfvergång hafva varit betydligt lättare.

På en höjd, som ganska betydligt reste sigöfver den öfriga stranden, stod konungen på eftermiddagen och tycktes öfverlägga med sig sjelf om sin ställning och de åtgärder, som borde företagas. Icke långt derifrån stod jag och betraktade vågornas vilda lopp med det intresse, som en sådan scen sällan förfelar att väcka. När jag då händelsevis kom att blicka från vattnet upp till det ofvanför belägna fiendtliga lägret, blef jag varse, hurusom en af dess kanoner med stor omsorg af manskapet riktades just mot den plats, der konungen befann sig. Som denne tydligen stod inom skotthåll för den fiendtliga kulan, kunde jag icke annat än intagas af farhåga för konungens lif — en farhåga, som icke dröjde att gifva sig luft i ett utrop:

»Min herre och konung! Man sigtar på eder!»

Konungen blickade hastigt upp och varsnade genast faran, dock icke förrän i samma ögonblick, som luntan fördes intill kanonen. Raskt ilade konungen till sidan och några få ögonblick derefter fårade kulan marken just på den plats, hvarest konungen nyss hade stått.

»Värdes förlåta, att jag dristade ....,» började jag en ursäkt.

»Ah, min käcke Flink, någon ursäkt behöfves alldeles icke. Du har ännu en gång räddat din konungs lif, och jag tackar dig hjertligen derför, ty jag vet, att det icke är Guds vilja att låta frukten plockas, innan den är mogen.»

Konungen aflägsnade sig, synbarligen försänkt i djupa tankar, och äfven jag lemnade stranden, inom mig

undrande öfver, huru vis och allseende den Försyn måste vara, som kan följa hvar och en af de dödlige på deras olika vägar och beskärma hvar och en af dem med samma förutseende nåd. Jagundrade äfven, om icke Gud torde utvälja vissa menniskor till sina skötebarn, dem han framför de andra ledsagar med sin väldiga hand. Men då detta var en fråga, som jag tviflar på, att ens den vördige fältprosten kunnat nöjaktigt lösa, så var det tydligt, att en man med mina ringa kunskaper icke kunde dermed komma till rätta.

När jag återkom till lägret, fann jag konungen sittande på en kanonvagn omgifven af sitt krigsråd. Det var tydligt att man öfverlade om planen för morgondagens blodiga dust, och jag försummade derför icke att närma mig så mycket som vördnaden tillät, för att möjligen kunna uppfånga något ord, hvilket kunde blifva af nytta för mina mera enskilda planer. Jag kan med godt samvete försäkra, att det icke var af nyfikenhet, som jag så närmade mig. Det var helt enkelt för att om möjligt inhämta något litet af konungens afsigter, som kunde komma mig till pass vid den recognoscering hvilken jag beslutat mig för att redan samma eftermiddag på egen hand verkställa. Om jag visste, huru konungen ärnade ordna öfvergången öfver floden och angreppet på lägret, så skulle jag kunna ställa mitt eget åtgörande derefter. Men icke dristade jag mig att tillspörja honom derom.

»Ja,» sade konungen, »företaget synes vara svårt, men är dock ingalunda omöjligt och svårigheterna uppvägas fullkomligt af de fördelar, som vi med Guds hjelp kunna vinna. Hela Baiern skall ligga öppet för oss, om vi lyckas i detta företag.»

»Visserligen», genmälde Gustaf Horn, »visserligen är detta sannt, men huru vilja vi komma öfver floden? Färjor eller båtar ega vi icke och slika farkoster skulle, om vi än egde dem, icke kunnaföras tvärt genom den starka strömmen. De skulle ovilkorligen kantra och bortföras, medan manskapet ginge till botten.»

De andre tappre krigarne nickade bifall till Horns ord. Det var tydligt, att konungen var ensam om sin åsigt i hela krigsrådet. Dock lät han icke afskräcka sig, utan utvecklade sin plan med en noggrannhet och säkerhet, som om segren varit en gifven sak och framgången otvifvelaktig. På en i hast slagen brygga skulle hären öfverföras.

De grånade krigarne skakade sina hufvuden och en af dem, det var åter Gustaf Horn, sade:

»Jag hoppas alltid hafva tjenat min herre och konung utan svek och utan att någonsin hafva tvekat våga mitt lif för denna rättvisa sak. Men jag blyges icke att erkänna, det jag i närvarande fall befarar olycka och förderf, om denna plan fullföljes. Gälde det blott mig sjelf eller mitt eget lif, så skulle jag icke spilla många ord på denna sak. Jag skulle gå dit jag blef hänvisad och veta att kämpa och dö såsom en ärlig man. Men nu gäller det hela vår här, det gäller min konungs lif, det gäller hela den sak, för hvilken vi strida, och jag vore värd att kallas hvar mans niding, om jag icke nu sade ut min mening, då min herre och konung tillspörjer mig derom. Och är min åsigt den, att vi böra afstå från detta företag.»

Alla de andre, med undantag af konungen, instämde i den mening, som Gustaf Horn hade så manligen yttrat.

Men konungen tycktes icke vara hågad att foga sig efter krigsrådets mening. Han talade med fast stämma:

»Det blifver dock vid hvad jag sagt. Imorgon anfalla vi, efter att hafva slagit bro öfver floden. Hvad? Hafva vi färdats öfver Östersjön och öfver så många stora strömmar i Tyskland, för att nu, då vi se ett skönt mål för våra ögon, låta afskräcka oss af denna lilla bäck Historiskt. . Nej, den skammen vilja vi icke draga öfver oss. Vi skulle då nödgas att blygas inför våra qvinnor och barn derhemma. Alltså, i morgon skall det afgöras, och jag hoppas, att ingen af eder sviker sin konungs förtroende i den afgörande stunden.»

Under tystnad åtskildes den lysande samlingen och man kunde tydligen varseblifva, att öfverstarne och fältherrarne voro bekymrade för utgången. Deras bekymmer stodo att läsa på deras anleten, när de från krigsrådet i djupa tankar aflägsnade sig, hvar och en åt det håll, dit pligten kallade honom. Följderna af det fattade beslutet visade sig ofördröjligen. Snart blef det lif och rörelse i lägret, ty förberedelserna till den stundande striden skulle företagas, medan dagsljuset ännu räckte och innan rörelserna hindrades af mörkret.

Kanoner fördes hit och dit. Ridande budbärare korsade hvarandras väg, förande befallningar till olika punkter af lägret. Här såg man en fänika knektar, som i sitt anletes svett drogo en med krut lastad vagn till ett ställe, der den

stod skyddad af en klippa. Der var en annan skara sysselsatt med att bringa en tung kanon uppför en höjd, hvars branta sluttning gjorde bruket af hästar omöjligt. Längre bort marscherade en trupp soldater i god ordning till sin nya position, medan en skara ryttare sadlade sina hästar, för att sitta upp ochintaga en annan ställning. På ett annat ställe såg jag en häst, som slitit sig lös, ila undan sina efterföljande väktare. Jag visste icke, hvilket jag mest skulle egna min beundran, antingen knektarnes djerfva språng och oförvägna hoppande öfver stock och sten, eller det ädla djurets stolta hållning och sköna utseende, der det, frossande af sin frihet, med fladdrande man och högburet hufvud genom skickliga vändningar och otrolig snabbhet under en lång stund lyckades undgå sina förföljare. Med få ord: der rådde i lägret hela den rörlighet, allt det bullersamma lif, som är vanligt under sådana förhållanden, då fältherrens anordningar för striden skola utföras, och det var mig derför omöjligt, att, medan det var dag, kunna verkställa min plan att på egen hand företaga någonting, som kunde, om lyckan vore god, lända alla till båtnad.

Men när det blef afton och allting i vårt läger var tyst och stilla med undantag af en eller annan fosterländsk sång och soldaternes glam kring eldarne, beslöt jag fullborda min afsigt.

Jag lemnade lägret.

Snart påträffade jag en, som det tycktes, flitigt begagnad gångstig, hvilken slingrade sig nedför berget och stannade framför en stuga, hvilken låg halfvägs emellan floden och bergets öfre kant. Skenet från våra egna och fiendernes lägereldar upplyste landskapet med ett ytterst sparsamt ljus, hvilket likväl var tillräckligt att tillåta mig med någorlunda stor säkerhet bestämma, hvar jag skulle sätta mina fötter. I annan händelse och om ett fullständigt mörker hade varit rådande, skulle det varit omöjligt för en främling att färdas denna stig, der man hvarje ögonblick lopp fara att tumla ned i denbrusande floden. Ett enda litet misstag skulle hafva fört mig några tum åt sidan, jag skulle hafva förlorat fotfästet och varit utan räddning förlorad, äfven om båda stränderna hade varit fullsatta med åskådare, som velat hjelpa mig. Ingen magt på jorden skulle hafva kunnat fråntaga detta i uppror stadda vatten det offer, som en gång kommit i dess våta och kalla famn.

På det ställe, hvarest gångstigen tycktes mig upphöra, var en ganska rymlig platå, på hvilken någon företagsam person hade byggt åt sig en rankig hydda, sannolikt för att undgå drygare omkostnader för anskaffande af tomtplats. Om sommaren, när floden ligger lugn och spegelblänk och träd och blommor på de båda stränderna stå i sin rika fägring — när fredliga fiskare vittja sina nät på det lugna vattnet och lustfarande menniskor i båtar ila hit och dit — då månde här vara en härlig plats, på hvilken drömmen om »en koja och ett hjerta» torde kunna göras till en sanning. Men om vintern eller om vårtiden, när hela denna natur tyckes vara stadd i uppror, när till och med bergen icke kunna motstå det våta elementets våldsamhet, då skall man vara en röfvare eller en roffogel för att kunna trifvas på detta ställe.

Emellertid tycktes kojan ingalunda vara obebodd för ögonblicket.

Åtminstone såg jag ett svagt ljussken skimra fram genom det låga, bristfälliga fönstrets af smuts och spindelnät nästan ogenomskinliga rutor. Jag kunde äfven förnimma karlröster, som talade och svarade innanför husets väggar.

Naturligtvis var jag nyfiken att se, hvilka de månde vara, som höllo till på denna plats, der jagtyckte, att endast roffoglar skulle kunna bo och vistas. Jag lade alltså mitt öga intill rutan och aldrig i min lefnad har jag sett en syn, hvilken till den grad fästat min uppmärksamhet och väckt mitt intresse, som denna, ja, jag stod en lång stund orörlig och liksom förstenad, ty jag kunde i förstone icke tro annat än att det var en gengångare från andra verlden, som här tedde sig för mina girigt forskande ögon. Den man, som satt der rakt framför mig, ansåg jag nämligen vara för längesedan hängd eller på annat sätt skaffad ur verlden. Man må derför icke undra öfver de känslor, med hvilka jag återsåg honom lifslefvande och, som det tycktes, vid allsköns helsa och ypperlig välmåga.

Mannen var — Ulrik Apfelbaum.

Huru kunde nu denne skurkaktige karl befinna sig här? Ja, detta var för mig i denna stund en outgrundlig gåta

och först lång tid derefter, när jag i konungens budskap kom till Mainz, fick jag veta, att Ulrik Apfelhaum hade lyckats ännu en gång rymma ur sitt fängelse. Denna gång hade det säkerligen skett med fångvaktarens tillhjelp; ty denne försvann samtidigt med fången. Man talade om, att fångvaktaren låtit sig bestickas af en munk, och jag trodde mig vara sanningen på spåren, när jag ansåg att denne räddare icke varit någon annan än pater Antonius, livars bekantskap jag en gång, ehuru osedd, haft nöjet att göra i Guds eget hus.

Den man, som samtalade med Ulrik Apfelbaum, tycktes vara en arbetare, möjligen en fiskare, och säkerligen hade jag att i honom skåda den lycklige egaren af denna fallfärdiga koja. Åtminstone var detta min egen tanke om saken, hvilkenför öfrigt bekräftades af hans hemvanda sätt att skicka sig under stugans låga tak.

Knappt hade jag hunnit öfvertyga mig om, att det verkligen var Ulrik Apfelbaum, jag såg, förr än jag bullersamt nog gjorde mitt inträde i hyddan, i den tanken att denna icke hade flera in- och utgångar, än den, hvarigenom jag inträdde, och att således fogeln ännu en gång var i mina händer, utan möjlighet att undfly mig.

De båda männen reste sig förskräckte upp vid mitt inträde, och knappt hade Ulrik Apfelbaum varseblifvit mig, förrän han med oförliknelig snabbhet begaf sig till en å husets andra sida befintlig dörr, öppnade den och försvann i mörkret.

Det var naturligt att jag icke gaf mig tid att helsa, utan genast störtade fram för att hindra hans flykt, men ehuru jag kan berömma mig af en ganska ovanlig snabbhet i mina rörelser och vändningar, så fann jag dock nu min öfverman i denna idrott. Ulrik Apfelbaum var borta och då jag blickade ut genom dörröppningen, såg jag blott det kolsvarta mörkret och hörde allenast flodens dofva brusande, i hvilket jag likväl tyckte mig igenkänna ljudet af ett hånskratt i fjerran.

I det rådande mörkret kunde jag icke göra mera vid saken, utan såg mig nödsakad att för denna gång låta honom undslippa.

Den qvarblifna mannen tycktes betrakta mig med en viss fruktan och jag såg honom bäfva, då jag nu vände mig till honom och med barsk stämma tillsporde honom:

»Känner du den karlen?»

»Ack nej, ers nåd!» svarade han med ömklig ton och min.

»Hvad hade du då med honom att skaffa? Ljug icke,karl!»

»Ack nej, ingenting, ers nåd! Platt ingenting, ers härlighet!»

»Karl, du ljuger! Hvarom samtaladen I, då jag inträdde hit?»

»För himlens skull, skona åtminstone mitt lif, ers välborenhet!»

»Jag ämnar icke taga ditt usla lif. Hvartill skulle väl det gagna mig? Men du måste oförbehållsamt säga, hvad karlen ville här hos dig.»

»Ja, ja, ja, jag skall säga allt, blott jag får behålla lifvet och stugan här. Jag tänkte visst, att han skulle bringa mig olycka, den otäcke karlen.»

»Vill du ut med sanningen!» sade jag hotande honom.

»Ack ja!»

»Nå?»

»Han kom hit vid middagstiden i dag.... men, ni slår väl inte ihjäl mig, fattiglapp!.... och bad mig vara honom behjelplig att sammanföra en hög med halm och ved .... ack nej, herre, se inte på mig så förskräckligt!.... Han tvingade mig att utlemna till honom all den halm, som jag sjelf egde, och att bära hit så mycket jag förmådde från de andra stugorna vid stranden .... usch! jag förstår nu, att det var illa gjordt. Jag borde heldre hafva låtit honom slå ihjäl mig .... men tag inte lifvet af mig, nådige herre!....»

»Hvad skulle han med halmen?»

»Med den skulle han antända bron, som han påstod, att fiend..... det vill säga svenskarne, skulle slå öfver floden, men inte har jag sett någonbro .... men slå inte ihjäl mig för det, herr öfverste! Icke en tillstymmelse till någon bro har jag sett.»

Ulrik Apfelbaums plan var verkligen icke så dålig. Under det att våra fiender öfveröste oss med kanonkulor, skulle efter hans uträkning arbetet med bron draga ut på tiden och troligen räcka ett par dagar. Under natten ämnade han emellertid genom elden tillintetgöra vårt dagsarbete och uppbränna den färdiggjorda delen af bron. Halmen skulle tjena till att antända den.

Jag öfverlade ett ögonblick, huru jag skulle handla och under denna öfverläggning rann mig i sinnet en plan, hvilken jag fann vara god och genom hvilken jag hoppades icke blott tillintetgöra Ulrik Apfelbaums afsigter, utan äfven begagna mig till egen fördel af den sammanhopade halmen. Följaktligen befalde jag mannen att följa mig ut och ledsaga mig till den plats, der halmen låg — en befallning, hvilken den fege karlen genast var villig att efterkomma, under det han allt jemnt bad om sitt lif och jag upprepade gånger försäkrade honom, att jag icke skulle låta honom vederfaras något ondt, om han blott ville lyda mig i allt utan invändningar.

Ett godt stycke väg från kojan och något närmare till flodens yta fann jag en ganska betydlig mängd halm, som jag kunde tycka, utgörande minst tio dugtiga parlass. De båda karlarne måste hafva arbetat som trälar, för att på några timmar hinna sammanföra en så betydande mängd af denna lätta vara.

Jag fann, att förrådet var tillräckligt för det af mig afsedda behofvet, och jag beslöt ofördröjligen gripa mig an med de arbeten, som voronödvändiga i och för halmens beredande, så att den blef lämplig till det ändamål, som jag afsåg.

Följaktligen måste fiskaren vara mig behjelplig att fördela halmen i mindre högar längs efter stranden. Detta var ett arbete, som upptog flera timmar af natten, så att midnattstimman säkerligen var i annalkande, innan det var fullbordadt. Men icke ens då kunde jag gifva mig någon ro, ty ännu återstod ett svårt arbete att utföra.

Jag hade nämligen varsnat, att i närheten af den bofälliga kojan var uppstaplad en ganska betydlig hög af ved, troligen uppfiskad ur floden, enär den fattige mannen icke hade utseende af att kunna med reda penningar anskaffa ett så betydande förråd. Nu måste karlen äfven vara mig behjelplig att fördela den af flodvattnet genomdränkta veden i smärre högar utefter stranden, så att två halmhögar funnos emellan hvarje par af vedhögarna. Litet torr halm lades under veden, för att underlätta dess antändande.

»Usch», sade mannen med en suck, när detta arbete var ändadt, »nu är jag trött. Jag har slitit som en dragoxe sedan middagstiden».

»Det lärer hafva gjort dig godt, min gosse», sade jag, »men om du inbillar dig, att du nu får taga dig hvila, så bedrager du dig. Ännu är icke vårt arbete slut och lärer väl näppeligen hafva en ända förrän i sjelfva dagbräckningen».

»Blott mitt lif skonas, så ....»

»Det gläder mig, min gosse, att du förstår skicka dig efter förhållandena. Fort hit med två långa tåg och tvänne vattenämbar!»

Det begärda var snart anskaffadt.

Nu befalde jag karlen att ur floden upphemtaett ämbar vatten och bära det till mig samt att, medan jag använde detta vatten till det af mig afsedda ändamålet, upphemta en ny qvantitet ur samma outtömliga källa. Dermed skulle han fortsätta, tilldess jag ansåg det vara tillräckligt och tillstadde honom att upphöra.

Äfven detta arbete gick raskt undan. Mannen upphemtade ur den brusande floden så mycket vatten, att jag dermed kunde fullständigt genomdränka alla halmhögarna. Men innan vi hunnit afsluta detta arbete, hade solen redan börjat uppstiga, och det var tid för mig att återvända till lägret. Emellertid fann jag det icke vara hvarken

klokt eller ens möjligt att qvarlemna fiskaren på denna plats. Han kunde ju med ringa möda förstöra hela frukten af vårt gemensamma nattliga arbete. Huru lätt skulle han icke kunna kasta alltsammans ned i floden! Derför ansåg jag det vara klokast att taga karlen med mig till lägret, och så begaf det sig, att jag befalde honom tillstänga hyddan och vara mig följaktig. Att han utförde detta under många böner om försköning till lifvet, behöfver jag näppeligen omförmäla.

Från Ulrik Apfelbaums sida fruktade jag ingenting, sedan solen nu uppgått på himlahvalfvet. Det skulle hafva varit alltför enfaldigt och dumdristigt af honom att, sedan han blifvit upptäckt, återkomma till denna plats vid full dager. Jag trodde mig således kunna vara lugn för att vid min återkomst finna mina anordningar orubbade.

När jag i sällskap med mannen, som hulpit mig under nattens arbeten, ankom till lägret, gjorde sig mina kamrater lustiga öfver min nattliga frånvaro, hvilken de menade vara föranledd af någonkärleksförbindelse. Under lustigt skämt tillsporde de mig om detaljerna af mitt galanta äfventyr, och som jag hvarken med ja eller nej besvarade deras frågor, kunde de icke annat än finna sig styrkta i sina förmodanden angående ändamålet med min frånvaro. Jag såg icke ogerna, att jag derigenom undslapp att gifva dem en redogörelse för, hvad jag i verkligheten hade uträttat och de planer, som hvälfdes i mitt hufvud.

Under det jag genomvandrade lägret, kunde jag icke annat än på det varmaste beundra den vishet, med hvilken konungen hade begagnat sig af hvarje omständighet, hvilken möjligen skulle kunna medföra någon fördel. Han hade uppsökt ett ställe, hvarest den strand, på hvilken vi befunno oss, ganska ansenligt höjde sig öfver den motsatta — en fördel, som måste göra vår kanoneld öfverlägsen fiendernes. Här hade han låtit uppkasta tre batterier, och jag räknade nu med egna ögon sjuttiotvå kanoner, som från denna punkt vände sina hotande gap mot fiendernes nedanför belägna försvarsverk och läger.

Klockan var half tio på morgonen, när befallning gafs att börja dagens arbete. Genast derefter öppnades elden från de tre batterierna, hvilkas kulor gjorde stor skada hos fienderna. Snart började äfven bairarne att låta sitt artilleri deltaga i den dånande musiken. Det var ett buller, som om tusende åskor hade på en gång urladdat sig öfver våra hufvuden. Det var hardt nära en omöjlighet att höra ens hvad som yttrades i vårt närmaste grannskap. — Der stod en fänika knektar uppstäld på den fiendtliga sidan. Det var modiga, raska karlar, som djerft blickade öfver floden bort till oss, derasfiender. Icke en enda af dem vacklade eller såg tvekande ut. Men hvad båtade deras mod! Inom två minuter efter det de hade uppstält sig, hade ett halft dussin svenska kanonkulor spridt deras lik kring fältet. Liknande uppträden kunde äfven varseblifvas här och der på vår sida, men i allmänhet voro manspillan och skadan störst på fiendernes sida af floden.

Nu rycka de tappra, oförvägna finnarne ned till stranden och efter dem följer en lång rad af vagnar, lastade med sådana materialier, som äro nödvändiga till brobyggnad. De modige gossarne visste ganska väl, att de aldra flesta af dem troligen icke skulle komma med lifvet från det arbete, till hvilket de nu begåfvo sig, men lika glada voro deras ansigten och lika taktmessigt marscherade de efter krigsmusikens toner. Nu slog en kula ned alldeles invid dem. De vände icke ens hufvudet åt sidan, för att se den kastkropp, hvaraf deras lif nyss hotades. Orden fara och fruktan månde icke finnas i deras tungomål.

Detta var just det ögonblick, som jag hade afvaktat för att verkställa den plan, på hvars förberedande jag hela natten hade arbetat. Nu skulle broslagningen begynna och nu var min tid inne.

Jag nalkades det ställe, der Gustaf Adolf stod, omgifven af de ännu dystert blickande generalerna.

»Min herre och konung!» dristade jag mig att säga, sedan jag ödmjukt hade helsat honom och de omkringstående höge herrarne.

»Flink! Nå, hvad vill du, min gosse?» frågade konungen nådigt.

»Jag har en gunst att ödmjukligen bedja om,ifall min herre och konung gifver mig tillstånd att framställa min bön.»

»Tala! Allt är dig i förväg beviljadt, så vida du icke önskar att lemna mina fanor, ty det tillåter jag dig i sanning

icke.»

»Och likväl är det just om tillåtelse dertill, som jag vill bönfalla.»

»Hvad? Snarare skulle jag trott, att sol och måne kunde falla ned från himmelen, än att du, Flink, skulle kunna öfvergifva din konung. Jag vill heller icke hålla dina ord såsom allvarligt menade, utan tror snarare, att der ligger någonting doldt inunder din besynnerliga önskan.»

»Deri har min herre och konung rätt. Det är ingalunda min afsigt att säga mig fri från eder tjenst, så länge det förunnas mig att här qvarstanna. Min önskan är allenast att få under några timmar aflägsna mig från lägret och som jag ser, att rytteriet icke kan vara till någon nytta, förr än brobyggnaden blifvit fullbordad, så torde jag till dess icke behöfvas här.»

»Nå, och hvartill skulle du använda din frihet, om jag beviljar dig den?»

»Till utförande af en plan, hvilken jag tror skulle kunna underlätta finnarnes arbete med bron. Jag ämnar nämligen, om det tillåtes mig, sprida en sådan rök öfver hela flodens yta från den ena stranden till den andra, att man från fiendesidan svårligen lärer kunna upptäcka det arbete, som förehafves, och således icke heller förhindra dess utförande.«

Konungen betraktade mig uppmärksamt. Hans ögon tycktes vilja intränga i min själs innersta, för att skåda mina tankar.

»Ah», sade han, »jag förstår dig och din kända klokhet är mig en borgen för, att du verkligen förmår hålla hvad du lofvar. Jag bryr mig således icke om att tillspörja dig om beskaffenheten af dina mått och steg, utan önskar dig blott lycka i ditt företag».

»Men täcktes min herre och konung måhända också gifva sina finnar befallning att vänta ännu en stund, innan de påbörja sitt arbete? Det synes mig, som om flera än ett lif skulle kunna sparas, om de afvaktade det ögonblick, då rök och tjocka skola dölja dem undan för fiendernes blickar».

Konungen svarade icke, men att min framställning hade vunnit nåd för hans ögon, det insåg jag strax, ty en man blef ögonblickligen afsänd med befallning till finnarne att stanna der de voro. Ännu hade de icke uppnått den plats, hvarest deras arbeten skulle begynna.

Glad skyndade jag att uppsöka den lilla gångstigen och befann mig snart i närheten af mina halm- och vedhögar. Men man kan föreställa sig, huru förvånad jag blef, då jag varsnade icke blott dessa, utan derbredvid äfven en i munkkåpa inhöljd gestalt, hvilken vid första ögonkast af mig igenkändes såsom varande Ulrik Apfelbaum.

Lugn och i en begrundande ställning stod han der och tycktes sysselsatt med att grubbla öfver det ändamål, som afsågs med delningen af hans stora halmhög uti flera mindre. Plötsligt tycktes han hafva kommit till stadga i sin öfvertygelse, ty han reste sig häftigt upp ur sin lutande ställning och, innan jag kunde hinna fram och hindra det, hade han med en dugtig spark förflyttat en stor del af den närmaste halmhögen ned i floden.

Naturligtvis var jag icke sen att skynda till stället, i den dubbla afsigten att både gripa missdådaren och förhindra, att han anstälde ännu större skada. Jag är öfvertygad om, att karlen för kanondundrets skull icke kunde uppfånga ljudet af mina steg, och det kunde således icke vara på grund af någon min oförsigtighet, som han märkte mitt annalkande. Troligare är, att det var hans onda samvete, som dref honom att skåda sig omkring, innan han fortsatte sitt förstörelseverk. Nog af — han blef mig varse och bort ilade han från klippa till klippa, öfver gapande afgrunder och finnande fotfäste der, hvarest knappt en råtta utan lifsfara kunnat våga sig fram.

Konungen väntade att få se resultaterna af mitt företag, hans finnar stodo redo att rycka ned till stranden, för att påbörja arbetet med bron. Jag måste således till min stora saknad afstå från alla tankar på att förfölja Ulrik Apfelbaum. Ännu en gång måste jag se honom undkomma, utan att kunna göra något försök att taga honom till fånga.

I stället måste jag så skyndsamt som möjligt tända eld på mina genomvåta halmhögar och vedstaplar. Ett

ihållande duggregn hade under morgonens lopp börjat och fortfor ännu, så att hvarken halmen eller veden kunde brinna med rigtig låga. Detta var just hvad jag önskade. Desto mera skulle de sprida rök omkring sig.

Med mycken möda och först genom användande af litet torr halm lyckades det mig att förmå den första högen att fatta eld, men sedan var det mig en lätt sak att öfverflytta elden från den ena högen till den andra. Till en början antände jag endast fyra halmhögar och tvåvedstaplar, men när dessa skulle taga slut, återstod mig ett eller annat tjog af hvardera slaget. Min sparsamhet hade sin grund i nödvändigheten att underhålla röken ända till dess att brobyggnaden var färdig.

Den plats, på hvilken jag befann mig, var ingalunda skyddad mot fara. Den ena kulan efter den andra föll ned i min närhet. En träffade mycket rätt på toppen af en vedstapel, så att de sammanhopade grenarne och bjelkarne spredos ikring i små smulor. Hvarje ögonblick kunde en annan, med eller utan fiendernes vetskap och vilja, träffa mig sjelf. Men jag tänkte icke på faran, utan var glad att mina bemödanden kröntes med fullständig framgång.

En tjock rök uppsteg från den brinnande halmen och veden. Den stod ett ögonblick stilla, liksom om den tvekat att begifva sig ut på det brusande djupet. Men derefter vältrade den fram öfver vattnet i tjocka, väldiga hvirflar och utbredde sig småningom från den ena stranden till den andra, under det att kanonerna utspydde den ena rökmassan efter den andra, hvilka förenade sig med den af mig frambringade röken till ett ogenomträngligt töcken.

Det var mig icke möjligt att iakttaga, när finnarne grepo sig an med sitt arbete. Samma orsak, som dolde för fienderne våra företag, hindrade äfven mig att se det minsta af hvad som föregick på denna del af floden. Men när någon gång kanondundret för ett ögonblick tystnade, tyckte jag mig höra timmeryxornas regelbundna ljud, hvilket ljöd ljufligare än musik i mina öron.

Medan jag var sysselsatt att underhålla eldenoch röken, kom jag af en händelse att blicka åt den del af floden, hvarest ingen rök hade lägrat sig och der således ingenting fans, som kunde skymma utsigten för mig. Vinden kom från detta håll och, som den var ytterst svag, kunde den icke skingra röken, men den hindrade den att sprida sig åt denna del af floden. Då det blott ingick i min plan att för fienden dölja arbetena med bron, så bekymrade jag mig emellertid föga om, att den öfriga flodytan var fri från töcknet.

Den sak, som föranledde mig att en lång stund blicka åt det håll, der floden låg öppen och fri för mina ögon, var verkligen af icke ringa vigt, ja, jag insåg genast, att den kunde blifva af omätlig betydelse för framgången af dagens företag.

Midt ute i floden såg jag en ensam ryttare kämpa mot vågorna, och jag märkte till min öfverraskning, att hästen utan svårighet tycktes skola kunna hinna den motsatta stranden. Det var således tydligt, att floden på detta ställe var mindre farlig, att strömmen var svagare och att dess djup måste vara obetydligt, då jag tydligen kunde se att hästen icke simmade, utan verkligen gick tvärt genom floden. Denna beskref på nämnda ställe en båge och det är icke otroligt, att detta var orsaken till vattnets jemförelsevis lugna framflytande. Sakta gick det för ryttaren, men framåt kom han dock, och jag fick snart se honom stiga i land på den andra stranden.

Detta kan jag med sanning säga var den enda gång i mitt lif, som jag med verklig glädje sett Ulrik Apfelbaum — ty den ensamme ryttaren var ingen annan, än denne outgrundlige man, somtycktes vara hemma öfverallt, som kände alla hemliga gångar och hade god reda på alla vägar.

Med en längtan, som är lätt begriplig, afvaktade jag något tecken, hvaraf jag kunde sluta till, att bron vore färdig. Till dess jag erhållit ett sådant tecken, måste jag emellertid qvarstanna på min post, ehuru mycket jag önskade att få begifva mig till konungen, omtala den upptäckt, jag gjort, och vördsamt råda honom att låta rytteriet på detta vadställe öfvergå floden, så att vår härsmagt från två sidor kunde falla öfver det fiendtliga lägret. Segren skulle derigenom blifva så mycket vissare.

Ännu måste jag under tre goda timmar underhålla röken och jag började redan tycka, att det drog ut på tiden, då plötsligen vinden frisknade till och lyftade röken såsom en slöja från flodytan, förande den längre bort. Hvad såg jag nu?

Finnarne hade redan framskridit så långt, att de blott befunno sig några få alnar från andra stranden. En bro, visserligen icke särdeles stark eller varaktig, men dock en bro, var således slagen öfver floden och det utan att fienderne hade haft ens den aldra ringaste aning om detta arbete.

Jag insåg, att med den starka vind, som nu blåste, skulle det vara ett fåfängt försök att vilja ännu en gång insvepa floden i rök och töcken. Dessutom hade fienderne redan varseblifvit bron och afsigten med ett slikt försök skulle således ändå icke hafva blifvit vunnen.

Så snabbt, som det var mig möjligt, tillryggalade jag vägen till lägret och frågade genast efter konungen. Man hänvisade mig till batterierna nere vid stranden och då jag kom dit, varsnade jaggenast konungen. Nedsvärtad af dam och krutrök, stod han der, uppmuntrande sitt tappra folk både med ord och gerning. Just nu aflossade han ett skott — måhända ett af de vigtigaste, som någonsin verldshistorien får att omtala, ty det blef — Tillys död.

Denne tappre man hade ilat fram till stranden för att betrakta den nu färdiga bron, hvars sista planka i detta ögonblick fastspikades under finnarnes ljudeliga hurrarop. Då kom den trepundiga styckekulan med ohejdad fart, krossande hans venstra ben, som jag kunde tycka, på sjelfva den ömtåligaste delen — knäet. Han föll af hästen och blef bortburen, i samma ögonblick som en annan kula dödade en annan af fiendens bäste befälhafvare, hvars namn jag vill minnas var Altringer.

Naturligtvis blef der en förskräcklig oreda i det fiendtliga lägret. Jag såg deras artillerister, med luntan i handen, glömma att föra denna till fänghålet, för att i stället fly från batterierna. Under det kanonerna från vår sida underhöllo en jemn och oafbruten eld, marscherade den ena truppstyrkan efter den andra ned på bron, öfver floden och upp på den fiendtliga stranden. Blott ett eller annat enstaka skott dånade ännu från fiendesidan. Med Tillys och Altringers fall tycktes ordning och mod hafva flytt från våra motståndares läger.

I detta ögonblick kom min gode vän, Hans Färdig, i något ärende att gå förbi mig. Vi skakade händer med hvarandra.

»Ser du konungen», sade jag, »han är beundransvärd.»

»Så har jag sett honom strida hela dagen. Den ena kanonen efter den andra har han sjelf rigtatoch affyrat. Säkerligen har han i dag med egen hand aflossat minst sextio skott.« Historiskt.

Färdig aflägsnade sig och jag skyndade fram till konungen.

»Ah, välkommen, min gosse!» utropade han. »Din plan har varit oss till god nytta. Vi anse oss redan såsom segrare.»

»Och jag får vördnadsfullt lyckönska Eder, herre konung, till denna lysande Victoria . . . .»

». . . . för hvilken vi till en stor del hafva dig att tacka.»

»Mitt ringa arbete har utan tvifvel endast i en obetydlig grad kunnat förändra stridens gång. Dock . . . . vigtigare ting, än detta, har jag att omförmäla. Jag har funnit ett vad, der säkerligen våra ryttare kunna komma öfver floden, medan fotfolket begagnar sig af bron. Det beror på, om min herre och konung skulle finna det fördelaktigt att från två sidor anfalla fienden.»

Jag utpekade för konungen det ställe, hvarest jag sett Ulrik Apfelbaum till häst öfvervada floden. Gustaf Adolf utdelade genast befallning, att allt rytteriet skulle begifva sig dit. Naturligtvis skyndade äfven jag mig att stiga till häst och ställa mig i spetsen för de mina. Vi funno utan svårighet vadstället och snart kunde man säkerligen från båda lägren varseblifva en lång rad af ryttare, som likt ett bälte utspände sig öfver floden och, efter att hafva nått den motsatta stranden, skingra sig med en ormlik rörelse uppför höjderna.

Mörkret var nu på väg att inbryta och befallning anlände från konungen, att icke flera ryttare,än de som redan stigit ned i floden, skulle företaga öfvergången denna afton och att de, som hade hunnit öfver, skulle på bästa sätt förskansa sig på motsatta stranden. Det var uppenbart, att konungen icke ville sätta den redan vunna segren på spel genom nattliga rörelser, under hvilka man lätt kunde öfverraskas af en kanske vaksam fiende.

Men fienden var icke vaksam, icke heller gjordes under nattens timmar något försök att oroa oss. Fienderna begagnade i stället mörkret och tystnaden till att öfvergifva lägret och i god ordning aftåga.

När konungen den följande dagen dragit in i fiendens öfvergifna läger och tagit den nästan ointagliga platsen i betraktande, hörde jag honom säga:

»Om jag hade varit i hertigens af Baiern ställe, skulle jag aldrig hafva lemnat denna plats och öppnat mina stater för fienden, om än en styckekula hade slitit af mig både skägg och skinn.»

*

XII.

Framför Ingolstadt.

Efter öfvergången af Lechfloden vände konungen sig mot Augsburg, angelägen om att tillförsäkra sig denna rika, evangeliskt sinnade stad. Ehuru staden hade baiersk besättning, var dock den i staden bland borgerskapet rådande meningen så afgjordt till förmån för svenskarne, att besättningen icke dristade sig att göra något motstånd. De än de som redan stigit ned i floden, skulle företaga öfvergången denna afton och att de, som hade hunnit öfver, skulle på bästa sätt förskansa sig på motsatta stranden. Det var uppenbart, att konungen icke ville sätta den redan vunna segren på spel genom nattliga rörelser, under hvilka man lätt kunde öfverraskas af en kanske vaksam fiende.

Men fienden var icke vaksam, icke heller gjordes under nattens timmar något försök att oroa oss. Fienderna begagnade i stället mörkret och tystnaden till att öfvergifva lägret och i god ordning aftåga.

När konungen den följande dagen dragit in i fiendens öfvergifna läger och tagit den nästan ointagliga platsen i betraktande, hörde jag honom säga:

»Om jag hade varit i hertigens af Baiern ställe, skulle jag aldrig hafva lemnat denna plats och öppnat mina stater för fienden, om än en styckekula hade slitit af mig både skägg och skinn.»

*

XII.

Framför Ingolstadt.

Efter öfvergången af Lechfloden vände konungen sig mot Augsburg, angelägen om att tillförsäkra sig denna rika, evangeliskt sinnade stad. Ehuru staden hade baiersk besättning, var dock den i staden bland borgerskapet rådande meningen så afgjordt till förmån för svenskarne, att besättningen icke dristade sig att göra något motstånd. Deerhöllo fritt aftåg, hvarefter Gustaf Adolf den 24 April intågade i staden, der han lät borgerskapet hylla sig. Sålunda tryggad i afseende på besittningen af denna stad, drog han vidare, och snart lågo vi framför Ingolstadt, en af de starkaste fästningar i Tyskland.

Befolkningen på landsbygden kring Ingolstadt var ingalunda vänskapligt sinnad mot oss, såsom vi ganska ofta och känbart nog fingo erfara. Utskickade från de påflige gjorde äfven sitt till för att uppreta bönderna till fanatism, så att de, hvarhelst de träffade en svensk man, utan barmhertighet dödade honom, i den tanken, att sådana mord voro behagliga för Gud och helgonen och ett vigtigt steg till salighetens vinnande.

Åtskilliga gånger hade Gustaf Adolf redan fört an sina tappra trupper till stormning, men varit nödsakad att gifva tecken till återtåg, utan att hafva vunnit någon fördel. Tillys soldater försvarade sig med hjeltemod och, sedan

Tilly här aflidit tillfölje af de vid Lech honom tillfogade såren, blandade sig säkerligen äfven en viss hämdlystnad uti den oförskräckthet, hvarmed de afslogo hvarje försök att eröfra staden. Mången svensk fick bita i gräset och i synnerhet var manspillan stor bland våra officerare, så att det nästan såg ut, som om Ingolstadts tappre försvarare hade funnit sitt största nöje i att mot dem rikta sina kanoner.

Det var icke ovanligt, att konungen sjelf företog recognosceringsfärder, hvilka stundom utsträcktes ända in under fiendens kanoner, så att han och hans följesmän mången gång lupo stor fara till lifvet.

En morgonstund, då det nyss blifvit rörelse isvenska lägret, såg jag utanför konungens qvarter en tjenare, som höll konungens häst, afvaktande den stund, då det behagade konungen att begagna sig af honom. Som jag visste, att konungens häst aldrig framfördes, utan att konungen dertill gaf uttrycklig befallning, kunde jag nogsamt förstå, att det åter gälde någon af dessa recognosceringsturer.

Vid jag så stod och väntade att få se konungen, anlände den unge markgrefven af Baden till häst och stannade utanför den låga boning der Gustaf Adolf hade sitt qvarter. Rask och vig, hoppade den unge fursten med lätthet af hästen, som han öfverlemnade åt en tjenare, hvarefter han, gnolande en visa, munter och glad ingick till konungen.

Nu ankom till stället en liten trupp af tjugo ryttare. Äfven de stannade utanför konungens stuga. Det likade sig till att i dag skola blifva en färd af ganska allvarsam natur, alldenstund konungen sällan hade för vana att låta någon betäckning medfölja på sina färder. Han älskade att vara ensam, under det han uttänkte sina snillrika planer.

Konungen visade sig i dörröppningen, åtföljd af markgrefven. Soldater af olika vapen hade samlats för att beskåda konungens affärd och upphöjde nu vid konungens åsyn ett muntert hurrarop. Man kunde nogsamt finna, att Gustaf Adolf var älskad af sitt folk.

Den gode fursten helsade vänligt åt alla sidor och äfven markgrefven täcktes skänka oss en helsning, ehuru hans sätt att göra detta var stoltare och mindre hjertligt, än konungens.

Jag tyckte mig märka, att Gustaf Adolf fästade sina blickar på min obetydliga person. Rigtigt! Han vinkade mig med handen, och jag var ickesenfärdig i mina rörelser, då jag nu instälde mig hos honom.

»Lyster det dig, Flink, att göra en färd tillsammans med din konung i dag?»

»Visserligen?»

»Men jag förbereder dig på, att det månde blifva en vådlig färd. Vi ärna oss ända in under fästningens kanoner.»

»Jag hoppas, att min herre och konung aldrig funnit mig vara rädd.»

»Nå, det måste jag medgifva! Vill du vara med i dag, så skynda efter din häst och sök att upphinna oss!»

Jag lät naturligtvis icke säga mig detta två gånger, utan skyndade bort att uppsöka min gångare, och hade snart upphunnit konungen och hans följe, som i sakta mak redo öfver fältet i rak linie mot fästningen.

På vallarne och de väldiga stadsmurarne gingo de fiendtlige soldaterne fram och tillbaka och tycktes alldeles icke bry sig om oss, ja, man kunde icke ens märka, att de blefvo oss varse.

Rakt fram gick färden, ända till dess vi redan flera minuter befunnit oss inom skotthåll för fiendens styckekulor. Då togo vi af åt sidan och beskrefvo en halfcirkel kring murarna, allt jemt befinnande oss inom det område, dit fästningens kanoner ganska lätt kunde hinna. Konungen betraktade med yttersta noggrannhet fästningsverken och gjorde äfven en eller annan anteckning på ett papper, som han hela tiden hade hållit i handen. Det var tydligt, att han glömde hela verlden omkring sig för att endast sysselsätta sig med sinaplaner och beräkningar. Blott en enda gång hörde jag honom yttra till markgrefven af Baden:

»Underligt vore ändå, om vi icke till slut skulle kunna finna en utväg att intaga denna stad. Vi pläga hafva Gud och lyckan med oss.»

»Ja,» sade den unge markgrefven sorglöst, »det lärer näppeligen finnas någon fästning i hela verlden, som kan

hålla stånd mot konungens af Sverige öfverlägsna krigskonst och svenskarnes djerfva mod.»

»Dock hafva vi redan förspilt mycken tid och mycket folk framför Ingolstadt och i sanning skulle jag icke för flera dagar sedan hafva dragit härifrån, om jag icke lockats af utsigten till ett skönt byte.»

»Byte?.... Ah, jag förstår? I menen kurfursten? Det vore sannerligen nöjsamt att se den stolte Maximilian af Bayern såsom eder fånge.»

»Ännu äro vi icke der!» sade konungen, hvarefter samtalet afstannade.

Jag hade länge märkt, att det blifvit en lifligare rörelse på murarne. Mycket folk hade samlats der och jag såg till och med några, som sysslade med kanonerna, liksom om man nu hade börjat med allvar tänka på att skicka oss en kula.

Att rörelsen gälde oss, derom kunde jag så mycket mindre tvifla, som fienderna synbarligen följde oss uppmärksamt med sina blickar och en eller annan af dem till och med utpekade oss med handen. Jag började nästan misstänka, att man hade igenkänt Gustaf Adolf och att sysslandet med kanonerna bevisade, att man ärnade begagna sig af det lägliga tillfället att göra en snar ända på hans hjeltelif.

Intagen af dessa tankar och darrande för konungens lif, skulle jag just vördnadsfullt gifvakonungen mina farhågor till känna genom ett varningsrop, då ännu en hastig blick åt muren kom orden att stelna på mina läppar. Ur en af kanonerna framsprutade eld och rök .... en kula hven genom luften och efter att hafva beskrifvit en liten båge i luften drabbade den — konungen.

Det svartnade för mina ögon.

»Konungen är skjuten! Konungen är död!» ljöd det från allas läppar.

Knappt hade jag styrka att hoppa af min häst och störta fram till det ställe, der konungen låg, till hälften dold af den söndersargade och blödande springaren. Men krafterna återvände i jemnbredd med faran, så att det lyckades mig att framdraga konungen undan den börda, som låg öfver honom. Vid första ögonkastet såg jag, att konungen var oskadad och att det blod, som betäckte hans kläder, kom från hästen.

»Konungen lefver!» utropade jag.

»Gud vare lof och ....!» sade den unge markgrefven, som dock aldrig fick afsluta sin mening enär en ny kula gjorde en ända på hans unga förhoppningsfulla lif. Dödligt sårad störtade han af hästen, hvilken blef qvarstående helt stilla och sträckte fram halsen och hufvudet, så att han vidrörde den fallne. Djuret tycktes icke kunna begripa, hvarför hans herre icke längre ville hålla tillgodo med att rida honom. Men när han ändtligen förstod, hvad som hade inträffat, blef han orolig, stegrade sig vildt och det var med stor möda, som knektarne kunde fasthålla det ursinniga djuret.

Nu började ett ordentligt kulregn och det tycktes verkligen, som om fienderna föresatt sig att icke låta någon af oss undslippa med lifvet.

Men konungen förmådde sjelf resa sig upp och besteg utan svårighet markgrefvens gångare, hvarefter han yttrade till oss med sitt vanliga lugn:

»Stackars gosse! Jag höll honom hjertligen kär!»

Att konungen icke var i sitt inre så lugn, som anletsdragen tycktes antyda, det kunde vi alla se, både af den sorgsna blick, med hvilken han betraktade den döde och af den varma tår, som samlades i hans ögonvrå.

»Det vore dumdristigt att längre stanna här!» utropade han. »Någon må taga markgrefvens döda kropp framför sig i sadeln och sedan ila vi härifrån.»

Som konungen befalde, så skedde ock. Det dröjde derför icke länge, innan vi befunno oss utom skotthåll. Nu befalde konungen några af ryttarne att rida till markgrefvens qvarter med den döde. Sjelf ville han med oss andra företaga en färd genom byarne, der svenskarne lågo fördelade.

Vi drogo nu upp på vägen, lemnande det kala fältet.

Jag har redan förut omnämnt, att landtbefolkningen icke älskade oss och att den sökte tillfoga oss all den skada, som stod i dess förmåga. Vi skulle samma dag komma att erfara sanningen häraf.

Konungen red i djupa tankar framåt vägen. Om han tänkte på sina krigsplaner eller om hans tankar dväljdes vid den nyss stupade vännens minne, det vet jag icke att säga, men visst är, att han hvarken gaf akt på de omgifvande föremålen eller hörde hvad ryttarne sins emellan talade, under det de följde efter honom.

»Här,» sade en, »just här i går blef en käckkarl öfverfallen af en skara bönder, som slogo honom till döds med käppar och spadar, så att den arme mannen afled under de rysligaste plågor.»

»Hvad?» sade en annan. »Kunde han då icke försvara sig?»

»För min del,» försäkrade en tredje, »skulle jag med blotta händerna åtaga mig att drifva framför mig ett helt hundratal af dessa bönder och att inom en half timme förpassa ett annat hundratal till den andra verlden, som de här i landet lära kalla skärselden.»

»Det är nog sant, min käre Snäll, att både du och jag skulle vara i stånd till detta, utan att ändå kalla det för ett stordåd. Men om du vore sårad, sjuk och kraftlös och då råkade falla i händerna på dessa rasande bondhopar, menar du då, att du skulle kunna slå någon enda af dem till döds. Skulle de icke hinna slita dina inelfvor ur kroppen på dig, långt innan du blifvit färdig med att lyfta din kraftlösa arm till försvar eller angrepp?»

»Under sådana förhållanden skulle jag sannerligen blifva ett rof för de vanvettiga menniskornas blodtörst och dö en fasansfull död.»

»Nå, då har du säkert ingenting att förebrå den stackars karlen, som i går släppte lifvet till derborta på det ställe, som jag nyss utpekade.»

»Huru? Var han då sårad?»

»Ja, visserligen!»

»Då förvånar mig saken alls icke. Stackars karl!»

»Vid öfvergången af Lech blef Peter Falk sårad af en styckekula och han var ännu icke ens till hälften eller tredjedelen återstäld, då han blef anfallen af en skara bönder, bland hvilka äfvensågos qvinnor och skränande barn. Från höjden derborta åsåg jag början af detta uppträde, men ehuru jag af alla krafter skyndade honom till bistånd och hjelp, var dådet redan föröfvadt, innan jag hann till stället, och vid min åsyn flydde packet åt alla håll, så att jag icke ens hade det nöjet att genom ett blodbad ibland dem hämnas den fallne kamraten.»

Alla läto vid denna berättelse höra uttryck af den lifligaste förtrytelse. Det fans ingen enda, som icke kände sitt sinne vredgadt öfver denna tilldragelse, och om vi denna stund hade träffat på en hop af bönder, är det nog möjligt, att någon af desse hade med åtminstone ett eller annat kännbart slag fått röna verkningarne af den vrede, som denna berättelse hade uppväckt.

Emellertid hade jag icke deltagit i knektarnes samtal, ehuru jag icke kan förneka, att den af dem omordade tilldragelsen gjorde ett djupt intryck på mitt sinne. Vägen var på båda sidor omgifven af småskog och buskar — ett lämpligt ställe för bönderna att lägga sig i försåt. Försigtigt blickade jag mig derför omkring, icke utan fruktan att få se ett skäggigt, vildt ansigte med hoptofvadt hår och vansinnigt glänsande ögon titta fram någonstädes från buskaget.

Något ansigte kunde jag likväl icke se, men hvad jag såg var likväl alls icke af en glädjande art. En gevärspipa stack fram ur en häck och jag gissade till att bakom den gröna, nyss utvecklade löfmassan fanns der ett öga, som kunde rikta gevärets mynning, och en hand, hvilken var redo att trycka af.

Dessa helt naturliga slutsatser föranledde migatt plötsligt hoppa af hästen och störta mig in bland buskarna, der jag snart fick fast i gevärets egare, just i samma ögonblick, som han aflossade skottet. På detta sätt obehagligt

störd i ett förehafvande, hvilket han utan tvifvel ansåg ganska lofligt och berömvärdt, kunde han icke hindra, att skottet ändrade rigtning och att kulan i stället för att träffa den intet ondt anande konungen i hjertat, flög oskadlig högt öfver dennes hufvud, hvarvid konungen vaknade upp ur sitt tankedigra tillstånd. Jag hörde honom gifva befallning att sitta af och genomsöka småskogen, men innan jag hann varseblifva, huru ryttarne efterkommo denna befallning, befann jag mig redan långt borta från stället, dock icke af egen fri vilja.

Knappt hade nämligen det misslyckade skottet afbrunnit i luften, förr än jag kände mig gripen af minst tjugo händer, medan andra beröfvade mig mina vapen. Hastigare, än jag medhinner beskrifningen af detta uppträde, hade ett rep blifvit »surradt» kring min kropp och jag kände mig bortförd med en snabbhet, som om jag hade befunnit mig på ryggen af den mest lättfotade springare i hela vårt rytteri. Stundom lyftades jag högt öfver marken, stundom släpades jag långa stycken. Än fastnade mina kläder i en vild törnbuske, än åter stötte jag mot en sten eller slog hufvudet mot en trädstam. Men framåt gick det ideligen, så att det töfvade icke länge, innan vi befunno oss djupt inne i skogen — jag och en skara smutsiga, förvildade varelser af alla åldrar, både manliga och qvinliga, ifall man får använda dessa ord om varelser, som tycktes ega föga gemensamt med menniskan. Det var en skara af bondfolk, en trasig, vedervärdighop, hvars kläder och anleten vittnade om elände och en till vansinne gränsande fanatism. Sjelfva barnen hade ett utseende, som påminde om afgrundsandar, och de äldre... trotsa alla försök till beskrifning. Nog af, de voro värdiga representanter af den religiösa fanatismens vederstygglighet.

Den ilande farten hejdades icke, förr än de efter en half timmes förlopp anlände med mig till ett inne i skogen beläget hus, som troligen i den fredliga tiden varit användt till skogvaktarebostad. Här voro träden icke längre små och dverglika, utan tvärtom stora, rigtiga jättar bland skogens barn. Hvem förmår emellertid tydligt föreställa sig mina känslor, då jag på förstugubron varseblef min dödsfiende, Ulrik Apfelbaum? Det var då af ödet beslutadt, att han och jag ständigt skulle mötas här i verlden och aldrig kunna bli hvarandra qvitt!

Det som aldra mest förargade mig, var emellertid det förnöjda och belåtna utseende, som bofven antog, då han blef mig varse. Troligen kunde de stackars bönderna aldrig hafva medfört ett mera kärt byte, än den person, som redan så ofta ställt sig mellan honom och hans nedriga ändamål och så ofta bringat honom hardt nära en snöplig ändalykt.

»Ha, ha, ha!» utlät han sig, sedan han en stund betraktat mig med spotska och hånande blickar. Det kallar jag en god fångst, mina barn! För den mannens tillfångatagande skola Maria och helgonen förlåta er minst hundrasju synder hvardera.»

Den fåniga hopen åhörde med förtjusning den i munkdrägt klädde Apfelbaums storartade löften. Det uppstod ett allmänt skri och skrän bland denlarmande skaran. Sjelfva gossarne svängde omkring, under det de ideligen ropade:

»Hundrasju synder förlåtna! Hundrasju-u-u-u!»

En gammal gumma i snuskig drägt, en afskyvärd matrona, som säkerligen redan för tjugo vårar sedan hade offrat sin sista tand åt förgängelsen, kom fram till mig, der jag låg bunden till händer och fötter. Naturligtvis skulle hon på något sätt visa sin afsky för min person och valde dertill den utväg, som kräfde minsta omkostnaderna. Hon spottade åt mig och utbrast:

»Usle kättare! Du månde säkert vara en stor missdådare, efter den helige patern lofvar oss så rundelig belöning för det vi gripit dig.»

»Ja, det må du väl säga, gamla Annchen,» sade Ulrik Apfelbaum, denne är en af de argaste förföljarne af den rena tron — han är en af den allena saliggörande kyrkans argaste fiender.»

»Det måtte väl aldrig vara kättarekungen sjelf?» ropade flera röster.

Jag förstod fullväl, att det var Gustaf Adolf, som af dem betecknades med detta namn.

»Nej, icke just han sjelf, men en af hans djerfvaste medhjelpare är det, och I skolen hafva stor tack och kostlig lön för eder möda. I hafven gjort en Gudi behaglig gerning, det kan jag försäkra eder i kraft af mitt heliga kall

och den helgade drägt, jag bär. Guds moder och helgonen se gerna, att I med eld och svärd och gift och alla andra upptänkliga mordverktyg döden så många, som möjligt, af det otrogna yngel, hvilket från den eviga vintrens land svämmar öfver oss och hotar att i grund förstöra den rätta tron, den allena saliggörande kyrkan. Huru skolen I sedan fåsyndaförlåtelse, om det icke mera finnes någon kyrka, som kan sälja den till eder för godt köp? Hvem skall sörja för eder andeliga välfärd, om de lyckas i sitt fräcka sträfvande att stöta ned den helige fadren i Rom från hans efter aposteln Petrus ärfda stol? I skolen komma att i all evighet försmäkta i skärselden och bland afgrundslågorna, om detta usla anhang vinner framgång. Detta förstån I ju fullkomligt, mina kära barn? Insen I detta?»

»Ja, ja! kättarne vilja beröfva oss den helige fadren, på det att vi aldrig skola kunna slippa ifrån skärselden. De kättarne!»

»Nå, efter I begripen, att de otrogna hundarne icke syfta till annat än att förderfva eder till kropp och själ för tid och evighet, så kan jag väl töras säga eder, hvem det i sjelfva verket är, som har skickat mig hit. Det är den helige fadren sjelf, och denne, som är allas vårt öfverhufvud och Christi ståthållare på jorden, bjuder och befaller eder att döda så många af trons fiender, som I kunnen öfverkomma. Jag ser icke, hvarför vi icke skulle göra en början med den här fräcke och gudlöse karlen.»

»Jo, jo, låt oss döda honom!» skränade en.

»Skola vi hänga honom?» sporde en annan beredvilligt.

»Hudflänga honom?» frågade en gammal gubbe.

»Låtom oss flå honom lefvande!» föreslog en af de ifrigast troende.

Ulrik Apfelbaum lät dem fråga sig trötta och hopa det ena förslaget på det andra, till dess de icke mera kunde uppfinna något dödssätt, som icke redan hade blifvit nämndt tillförne.

När de nu tystnade och iakttogo en afvaktandehållning, för att få veta munkens egen mening, som naturligtvis var en lag för dessa af fanatismens mörker kringhvärfda uslingar, öppnade Ulrik Apfelbaum å nyo sin mun, talade och sade:

»Nej, mina barn, intet af allt detta är ett tillräckligt hårdt och nog pinsamt straff för denne erkekättare. Det är derför min vilja, att han skall brännas på bål, på det han redan här i tiden må känna, huru helvetets plågor smaka.»

Jag ryste af fasa, då jag hörde detta förslag, ty jag tviflade icke ett enda ögonblick derom, att Ulrik Apfelbaum verkligen skulle drifva igenom sin vilja och att han ingalunda af någon mensklig magt eller någon känsla af medlidande skulle låta rubba sig i det tydligen redan fattade beslutet att bringa mig om lifvet nu, då tillfället var så gynnande. Min fasa minskades icke, då jag förnam det jubel, hvarmed den vanvettiga hopen helsade Ulrik Apfelbaums förslag angående sättet för mitt afdagatagande. Här var alldeles icke fråga, om jag skulle dödas eller icke. Detta var nu en i deras ögon naturlig sak, som alls icke tarfvade någon öfverläggning. Det gälde endast att utfinna ett sätt, som kunde på en gång leda säkert till målet och medföra de grymmaste smärtorna.

Detta sätt var nu funnet. Jag skulle brännas på bål.

Att jag i afseende på detta dödssätt kunde berömma mig af många föregångare med större namn och högre förtjenster, än jag — det lindrade alls icke min fasa för bålet, och jag måtte tänka på de tusentals martyrer, som blifvit å bål brända, huru mycket jag ville, så lyckades det mig likväl icke att finna något behag i mitt väntade öde.

Visserligen närde jag ännu ett svagt hopp derom, att konungen skulle utsända folk för att söka efter mig, ja, jag var i min själ ganska förvissad derom, att han icke skulle underlåta detta, så snart han saknade mig. Men jag insåg alltför väl, att det kunde töfva flera dagar, innan hela denna skog hunnit blifva genomsökt, och då .... skulle icke finnas qvar af mig annat än en handfull aska. Hu! Jag ryste i mitt hjerta vid denna tanke. Dock lät jag icke

någon min i mitt ansigte visa den ångest, jag verkligen kände.

»Gån då, mina barn!» utropade Ulrik Apfelbaum. »Sammanfören ved, ris, halm, qvistar — med få ord: allt hvad I kunnen öfverkomma, som eger förmågan att brinna. I eftermiddag redan vilja vi bygga bålet och i morgon bittida skrida vi till denna offring, öfver hvilken alla helgonen skola fröjda sig och sjunga segersånger.»

Åt alla håll och kanter rusade det arma folket, men Ulrik Apfelbaum ropade tillbaka ett par af dem och befalde dem i helgonens och påfvens namn att kasta mig in i hyddan. Lydige och undergifne som alltid, verkstälde de utan missnöje hans befallning.

Dörren tillstängdes. Jag befann mig ensam i hyddan.

Det gamla rymliga huset hade stor likhet med fattigmans kojor hemma i Sverige. Ett enda rum upptog hela husets både längd och bredd och, som vanligt är äfven hos ossDet bygnadssätt, som fänrik Flink här beskrifver, var hos oss ganska allmänt och måhända det på landsbygden enda brukliga vid den tid, då han lefde. Nu deremot har ett annat och bättre bygnadssätt trängt sig ned äfven till de ringaste klasserna och »ryggåsstugor» får man nu sällan se annorlunda, än såsom en qvarlefva från forntiden. , fans icke något loft,utan det enda rummet upptog äfvenledes hela husets höjd, så att ryggåsen var synlig utefter hela rummets längd och taket utgjordes af ingenting annat än bräder, som voro fästade med ena ändan i ryggåsen och med den andra i sidoväggarnes öfre kanter.

Af husgerådssaker syntes knappt annat än några spår. En bänk utefter hvardera af rummets långsidor och ett rankigt skåp i dess öfre ända — se der alltsammans. För öfrigt var hela golfvet betäckt med oren och söndertrampad halm, en omständighet, hvilken besparade mig smärtan af några sönderbråkade lemmar, då jag, som var bunden till händer och fötter, handlöst slungades in uti stugan, der jag nedföll såsom en mjölsäck skulle hafva fallit.

Under en hel timme hvarken hörde eller såg jag någon lefvande varelse och jag hade således god tid till anställande af hvarjehanda betraktelser. Till en början tänkte jag förströ mig med att utfundera betydelsen af den återstod af målning, som ännu fanns qvar på det gamla skåpet. Det hade tydligtvis en gång i fordna dagar blifvit bestruket med himmelsblå grundfärg, ehuru denna till det mesta var bortnött, om af okynne eller af »tidens tand», det var mig likgiltigare, än jag förmår beskrifva. Liksom med våld tvingade jag mina tankar att söka tyda de lemningar af andra färger, som sågos här och der, och i min sysslolöshet kände jag ett slags triumf öfver min skarpsinnighet, då jag i inbillningen lyckades förena dessa lemningar till afbildningar af prunkande rosor och brandgula liljor — alster af en grof pensel och enkonst, som troligen på sin tid gjort sin innehafvare både lycklig och hedrad.

Småningom öfvergingo dock mina tankar mot min vilja till betraktelser öfver min förtviflade ställning. Alla tänkbara planer till flykt runno upp i min våldsamt arbetande hjerna, men de ledo alla af det betänkliga felet att icke kunna utföras af en till händer och fötter bunden menniska. Dock hade jag knappt förkastat en såsom vansinnig, förrän en annan genast med den största beredvillighet trädde i dess ställe, sysselsatte mig en stund, för att i sin ordning blifva försmådd och vanhedrad med sådana benämningar, som »galenskap, vanvett, odugligt» m. m. sådant.

För att blifva befriad från dessa plågsamma öfverläggningar, hvilka alla endast hade ett enda mål, att visa mig — bålet — tvingade jag mig att åter vända min uppmärksamhet till skåpet. De brandgula liljorna och de utomordentligt röda rosorna skulle blifva mitt räddningsankare på detta svallande haf af dåraktiga tankar. Jag både ville och skulle hängifva mig åt studier af konstnärlig art, då de krigiska tankarne på strid och flykt hotade att bringa mig i ett raseri, lika vanmägtigt som vansinnigt.

Emellertid blef jag efter förloppet af ungefär en timma störd i mina betraktelser öfver rosor och liljor, enär dörren öppnades och min dödsfiende inträdde. Under hela den tid, som jag låg bunden utanför kojan, hade Ulrik Apfelbaum icke hedrat mig med ett enda, till mig taladt ord. Onda och giftiga blickar hade han dock bestått mig i riklig mängd.

Nu satte han sig på bänken så, att vi kundeblicka hvarandra i anletet och med ett leende af skadefröjd yttrade han:

»Det var således skrifvet i ödets bok, att ditt lif skulle till slut komma att ligga i min hand. Föga tänkte du dig väl detta?»

»Sannt, men det finnes en annan sak, i hvilken jag dock icke har misstagit mig och aldrig kan misstaga mig.»

»Det lyster mig att höra!»

»Och du skall få veta det. Jo, ser du, i den saken kan jag icke taga fel, att ibland alla uslingar på jorden är du den allra uslaste, och att om någon menniska är värd att hänga, så är det du.»

»Du vågar håna mig?»

»Håna dig? Nej, visst icke! Hvad jag nu sade, är det aldra bästa, som någon kan yttra om en menniska med din karakter, eller rättare din fullkomliga brist på allt, som har den aflägsnaste likhet med karakter. Om jag berömde dig — det skulle vara det grymmaste hån, ty du eger i hela din usla kropp och i din ännu simplare själ icke ens en enda smula af något slags förtjenst eller någonting, som förtjenar annat än tadel och — ett rep.»

»Gå på! Fortsätt!»

»Nej, jag har ingenting mera att säga dig.»

»Åh, nu är du alltför blygsam. Skulle ditt förråd af qvickheter nu vara slut? Åh, för f—n, kanske utsigten till bål och lågor har förlamat din tunga?»

Jag svarade icke, utan blickade på mina rosor och liljor med samma envishet, som om det gamla skåpet hade uppenbarat för mig någon härlig syn eller som om jag derifrån hade väntat mig någonanvisning till ett ofelbart sätt att återvinna friheten och blifva i tillfälle att på stället hänga Ulrik Apfelbanm.

»Ah, du svarar icke! Nå, du vet kanske icke, att man nu derute är i färd med att uppbygga det bål, hvarpå du i morgon skall brinna. Ack! hela min själ — för f—n, såvida jag har någon själ! — frossar i hoppet att få se dig brinna upp. Kunde jag nu äfven se ditt intåg i det brinnande helvetet, så vore jag fullkomligt lycklig. Ja, för ...., det vore penningar värdt! Men nu måste jag afstå derifrån och nöja mig med hvad som kan bestås här på jorden.»

Nu kunde jag icke längre undertrycka ett svar. De röda rosor och de gula liljor lemnade jag nu tills vidare åt sig sjelfva.

»Sannerligen är jag dig tacksam för dessa dina ord, ty de öfvertyga mig bättre än någon prest derom, att jag efter döden får ingå till Gud i himmelen, ty oaktadt alla mina synder, fel och brister, måste jag dock anse mig vida bättre än du, ja, jag kan försäkra dig, att jag på mitt samvete icke bär tiotusendedelen af de nedrigheter, som du i din lefnad har tänkt, talat och föröfvat. Då nu du naturligtvis är hemmahörande i afgrunden, så kan det icke vara rättvist af den högste att äfven förvisa mig dit. För öfrigt, om det lyster dig att se, huru det går mig när min arma själ svingar sig glad och fri ur bålets flammor, så står det dig ju fritt att göra början af den eviga resan i mitt sällskap. Der är plats för oss båda på bålet. Gör mig sällskap! Men det förbereder jag dig på, att våra vägar efter döden snart skola föra åt rakt motsatta håll.»

»Du talar som en prest!» sade han hånande.»Och du vanhedrar den drägt, du tillegnat dig. Om äfven min evangeliska tro har lärt mig att akta munkväsendet för ett menniskopåfund i den listige själafiendens hand, så borde likväl du, som är katholik, anse det heligt. Det är uselt att begagna det till en täckmantel för dina nedrigheter och din lastbarhet.»

»Jag ger f—n alla enfaldiga skrupler, det lärer du sjelf nogsamt få erfara. Jag borde naturligtvis nu släppa dig lös, fägna dig med mat och dryck och sända dig hem igen till de dina, för att nästa dag åter finna dig korsa min väg. Detta vore naturligtvis enligt din åsigt kristligt handladt. Men, så visst som .... skall du i morgon brännas och ingen magt på jorden kan rycka dig ur dödens käftar.»

»Gud är stor och du är allenast en obetydlig mask i stoftet.»

Den hädelse, med hvilken han besvarade dessa mina ord, var så ohygglig, att jag icke förmår nedskrifva den.

Det föreföll mig såsom ett tecken till, att min förtröstan på Gud icke skulle komma på skam, då jag, i det ögonblick han reste sig upp för att uttala sina hädande ord, såg en knif nedfalla från hans barm och ljudlöst glida ned bland halmen på golfvet. Hvad behöfde jag nu rosor och liljor till förströelse? Denna knif skulle gifva tillräcklig sysselsättning åt mina tankar och måhända bereda mig en efterlängtad utväg till räddning.

Emellertid låtsade jag mig icke hafva märkt denna för mig lyckliga omständighet, på det jag icke skulle väcka hans misstankar och onödigtvis blifva en orsak till upptäckande af den förlust, hanlidit. För att uttryckligare skingra hans tankar och hindra dem att fästa sig vid knifvens försvinnande ur hans barm, beslöt jag att så mycket, som möjligt, uppreta honom genom stickord, ty jag visste väl, att en uppretad menniska sällan fäster någon uppmärksamhet vid andra ting, än det som väcker hennes vrede och sätter henne i låga.

»Du bibehåller dina gamla vanor», sade jag till honom så spefullt som det stod i min förmåga. »Att på tjufvars och röfvares vis fara efter att mörda dina medmenniskor — det synes vara din käraste sysselsättning, och när du icke lyckas taga lifvet af regerande herrar och konungar, så är du blygsam nog att nöja dig med mordet på en fattig fänrik. Du är ändå ett strå hvassare, eller, rättare sagdt, du är betydligt nedrigare än en vanlig mördare, ty denne dödar sina offer för deras penningars skull, men du försöker beröfva menniskor lifvet blott för det, att de äro ärliga och hederliga, ty ära och heder äro ju två ting, som du aldrig kunnat tåla och fördraga.»

»Om du retar mig till vrede, så kan det hända, att jag slår dig ihjäl genast och besparar mig besväret att antända bålet.»

»Det står dig fritt! Jag kunde väl veta, att din blodtörst icke skulle kunna tillåta dig att vänta till morgondagen. Lika gerna skulle man kunna lägga ett säkert byte inför ögonen på en hungrig tiger och sedan vänta, att han skulle uppskjuta till morgondagen med stillandet af sina begär. Du är sannerligen grymmare och blodtörstigare än någon tiger eller annat vilddjur. Derför fullborda nu genast ditt dåd! Du skulle derigenom göra både mig och dig en tjenst. Du skulle åtskilliga timmartidigare kunna dricka mitt blod och jag skulle få en kortare och mindre pinsam död.»

Så fortfor jag en god stund att tala om saker, som jag visste vara för honom obehagliga att höra, och jag lyckades derigenom att afvända hans uppmärksamhet från knifven, som låg bland halmen vid hans fötter. Slutligen gick han sin väg, utan att hafva uppdagat sin förlust. Att hans sinne var stadt i vredesmod, då han aflägsnade sig, det märktes nogsamt, både af de eder, som han frampressade öfver sina läppar, och af den häftighet, med hvilken han slog dörren i lås.

Ännu töfvade jag en stund, innan jag gjorde något försök att bemägtiga mig knifven. Jag ansåg det nämligen klokast att först tillse, om han icke strax ärnade återkomma. Men då ingenting hördes af under en god stund, skred jag till verket.

Det var ett arbete, som var förenadt med så oerhörda svårigheter, att jag mer än en gång var nära att uppgifva alla försök. Först måste jag, bunden och ur stånd att röra hand eller fot, förflytta mig till det ställe, der knifven låg. Huru ville jag sedan bemägtiga mig den? Och huru skulle jag kunna använda honom till min befrielse?

Med ansträngning af alla mina krafter lyckades det mig att vända mig ett hvarf omkring och så ännu ett, hvarmed jag fortfor, ända till dess mitt hufvud befann sig invid knifven. Dessa vändningar upptogo en rundlig tid, men ingen glädje kan vara större, än den jag kände, när jag slutligen kunde med läppar och tänder upptaga knifven från golfvet.

Dock var dermed icke allt vunnet. Jag måste äfven upptänka och utföra någon plan att användadet lilla vapnet till min befrielse. Men huru skulle det tillgå? Jag medgifver, att det till en början föreföll mig omöjligt, ja, att jag till och med var nära att uppgifva allt hopp om att kunna sönderskära mina band. Men då, just som jag var nära att förtvifla om min räddning, uppenbarade sig för min själs öga bilden af en ljuf, älsklig ungmö — Aurora Strahl — hon, som var hälften af mitt jag och som förstått att i mitt hjerta tända den renaste kärleks eld. Att hon älskade mig — det visste jag icke med säkerhet, men hon hade ändå sjelf åtminstone skänkt mig en förhoppning derom, då hon i afskedets stund sade: »du kan hoppas allt!» Skulle jag nu genom en förtidig hädanfärd förlora allt hopp

om hennes egande här i tiden? Denna tanke försatte mig i ett feberaktigt tillstånd, och man vet, att stundom hos de febersjuke hjernans verksamhetskraft förökas. Så förhöll det sig åtminstone med mig, ty jag lyckades nu verkligen uttänka ett sätt att kunna använda knifven till min fördel.

Invid dörren såg jag en springa i väggen af ungefärligen samma vidd, som knifskaftet. Kunde jag nu lyckas fästa knifven i denna springa, så vore jag räddad, emedan det torde, blifva jemförelsevis lätt att gnida de band, som förenade mina händer, mot knifvens blad, till dess de brusto. Utan att dröja ett enda ögonblick, skred jag till utförandet af denna plan. Naturligtvis kunde jag icke med knifven mellan tänderna vältra mig omkring, för att komma till det af mig utsedda stället. Jag måste på något annat sätt förflytta knifven till platsen och sedan sjelf försöka att hinna dit.

Sedan jag mödosamt upplyftat öfre delen afkroppen något litet från marken, slungade jag knifven ett godt stycke ifrån mig. Derefter vältrade jag mig omkring ett par hvarf, tilldess jag åter kunde uppfånga knifven med tänderna, då jag å nyo slungade honom ett par alnar ifrån mig. Upprepande dessa manövrer tillräckligt ofta, lyckades det mig slutligen att uppnå den plats, der jag varsnat en springa i väggen. Om jag hade varit fri från mina fjättrar, skulle jag på tre eller fyra sekunder hafva till rygga lagt detta afstånd. Nu kostade det mig en hel qvarttimmes oerhörda ansträngningar.

Dock — jag hade icke tid, hvarken till att anställa några betraktelser häröfver, eller till att hvila mig, ty jag kunde hvarje ögonblick blifva störd i mitt förehafvande. Dessutom hade jag åter börjat hoppas och hoppet gjorde hvarje möda lätt.

Alltså skyndade jag mig att med tänderna fästa knifven i springan — ett arbete, som först efter många fruktlösa försök lyckades mig. Nu reste jag mig upp i knäböjande ställning och i det jag förde mina bakbundna händer intill den hvassa klingan, så att denna vidrörde banden, började jag föra händerna fram och tillbaka, liksom timmermannen för sin såg, och jag märkte med glädje, att den hvassa klingan genomskar den ena tågan efter den andra. Naturligtvis kunde detta icke ske, utan att äfven mitt skinn fick mottaga en och annan skråma, enär jag icke kunde med ögonen öfvervaka arbetet, då det måste ske bakom min rygg. Men i jemförelse med det vigtiga mål, som hägrade för mitt öga, ansåg jag detta vara en ringa sak och arbetade oförtrutet.

Nu genomsågade knifven den sista tråden. Jag var fri.

Endast den, som sjelf varit i en fara, liknande min, kan föreställa sig den innerliga glädje och fröjd, med hvilken jag lyftade mina händer mot höjden. Det behöfdes emellertid en god stund, innan de återfingo sin vanliga rörlighet och styrka, hvilka hade blifvit förlamade genom den långvariga och obeqväma ställning, som de hade varit nödsakade att intaga i sitt bundna tillstånd.

Det är lätt att inse, att jag icke försummade att äfven befria mina ben ur den bundna ställningen. Dock vågade jag icke helt och hållet afskära deras band, emedan jag fruktade, att mina väktare kunde förtidigt upptäcka, att deras fånge återvunnit sin frihet. Jag lät några få trådar qvarblifva orörda, dock icke mera, än att jag skulle kunna genom en enda rörelse sönderslita dem.

Ett ögonblick hade jag den tanken att genast fly, men när jag besinnade, att mina fiender sannolikt höllo vakt utanför och att jag mycket lätt kunde falla ett offer för en kula från mina egna skjutvapen, som de hade fråntagit mig, så afstod jag från detta försök och beslöt afvakta tiden, för att möjligen blifva i tillfälle att återtaga mitt svärd och de öfriga vapnen. Knifven, som hade gjort mig en så god tjenst, dolde jag omsorgsfullt i min barm.

För att så mycket, som möjligt var, undvika att gifva anledning till misstankar, beslöt jag återvända till den plats, der jag hade legat, då Ulrik Apfelbaum var inne i stugan. Detta gick nu mycket lättare för sig, än då jag nyss var bunden äfven till händerna. Nu kunde jag med dessaunderlätta mina rörelser, så att jag snart nog åter befann mig på alldeles samma fläck, dit jag vid mitt inslungande i stugan hade fallit. Mina händer lade jag i kors under ryggen, så att fienderna, om och när de inträdde, icke kunde föreställa sig annat, än att jag ännu vore fjättrad till både händer och fötter.

Ännu förgick en god halftimme, innan någon inträdde i kojan. Till tidsfördrif försökte jag åter för min inbillning

framlocka de röda rosor och de brandgula liljor, som jag nyss förut så lifligt hade förestält mig derborta på skåpet, men jag erfor nu, huru menniskans olika inre sinnesstämning kan föranleda, att man ser saker och ting i ett olikartadt ljus vid skilda tillfällen. På det bristfälliga skåpet kunde jag nu icke se något annat än åtskilliga gula och röda fläckar, ja, dessa förmådde icke ens att fästa min uppmärksamhet vid sig. Så mycket lifligare målade min inbillning för mitt öga ett ljuft, rodnande qvinnoanlete, omgifvet af de skönaste lockar i verlden. Märkvärdigt var, att detta älskliga anlete hade en omisskännelig likhet med Aurora Strahls. Hoppet började föregyckla mig bilder af en sällhet, som .... Men hör! Nu komma de hitåt, desse infernaliske bönder, som trakta efter mitt lif. Alla fantasifoster måste nu fly för den mindre lyckliga verkligheten.

Att beskrifva den scen af oreda, skrik, skratt och buller af alla slag, som uppstod inom dessa fyra väggar, då det fanatiska packet instörtade i rummet — det förmår icke min penna. Dertill erfordrades att kunna på en gång framställa alla de olikartade ljud, alla de klumpiga eller lättare rörelser, som åstadkommo denna storm af oro, hvilkenhotade att sönderspränga både de murkna väggarna och mina öronhinnor. En smula lugnare blef det, sedan hela samlingen, uppgående till omkring tretio, »förutom qvinnor och barn», hade tagit plats, hvilket skedde dels på bänken, dels här och der på golfhalmen.

Jag hade verkligen haft den tanken, att alla dessa förvildade menniskor bildade ett enda matlag, sammanförda som de nu genom ofreden hade blifvit på detta ställe, men jag fann snart, att det i verkligheten icke förhöll sig så. Hvar och en framdrog ur lönnvrårna sitt eget matförråd, somliga ett litet knyte, andra ett skrin, åter andra en ränsel af stengetsskinn. Här och der slog sig en liten grupp ned tillsammans och det var lätt att se, att desse utgjorde en familj. I allmänhet utgjordes dessa mindre grupper af en husfader med rödt, förvildadt skägg och lika vilda anletsdrag, en husmoder, som tydligen ansåg osnyggheten hos sig och barnen för en familjeklenod, och en skara af vildt väsande ungdom, som lofvade att en vacker dag öfverträffa sina föräldrar i hvarje afseende. Jag måste i mitt hjerta beklaga ett folk, som lefver i slikt elände, och ett land, som alstrar sådana söner och döttrar. Annorlunda ser den frie odalbonden ut i mitt kära hemland. Ett helt annat skick hafva våra renliga mödrar och annorlunda lära väl barnen uppfostras i den frie svenske bondens snygga, om än tarfliga hem. Dock — det tör väl hända, att äfven desse, innan ofreden utbröt, tedde sig annorlunda för den främling, som då hade tillfälle att se dem.

Ingen tycktes egna någon tanke åt mig. Mitt öde var afgjordt, hvarför skulle de då sysselsättasig med mig? Någon tanke på medlidande mot en kättare kunde naturligtvis icke falla så trogna och goda katholiker in. Jag är fullkomligt öfvertygad, att om jag i denna stund hade varit i begrepp att dö af törst, skulle ingen af dem hafva räckt mig en sked vatten. De plågor, som jag kunde lida, utgjorde naturligtvis, efter deras öfvertygelse, en vigtig insats i deras egen räkning med helgonen, och de skulle visserligen hafva tagit sig till vara för att genom någon lindring af en fördömd kättares qval och smärtor minska summan af sina egna goda gerningar.

Under sådana förhållanden var det naturligt, att ingen räckte mig någon föda, och i sanning skulle deras och matens osnygghet hafva hindrat mig att njuta af en slik godhet, om någon af dem hade visat mig denna barmhertighet. Den simplaste föda smakar mig väl, när den är renlig, men i annan händelse skulle jag betacka mig äfven för den läckraste spis. En svensk soldat är äfven i ofredstid vand att iakttaga snygghetens fordringar.

Ulrik Apfelbaum kunde jag icke upptäcka bland denna hop af slödder. Han var troligen sysselsatt på annat håll. Det skulle hafva varit mig kärt, om han i detta ögonblick hade funnits derinne, ty mitt första göromål efter återvunnen frihet skulle hafva varit att med ett dugtigt svärdshugg göra en ända på hans ondskefulla lif.

Svärdshugg? Ja, jag hade verkligen förhoppning om att återfå mitt svärd, och äfven mina pistoler ansåg jag icke vara för alltid förlorade. Alltsammans befann sig i händerna på en ung bonde af jättelik växt, och det föreföll mig icke osannolikt, att det var med den större styrkans rätt, somdenne hade ensam slagit under sig detta byte. Under det han åt, kastade han ofta de mest vältaliga blickar på mina vapen, så att man kunde förstå, att karlen var mycket stolt öfver att vara obestridd egare till denna härlighet.

Sedan jag en stund förgäfves hade väntat, att Ulrik Apfelbaum skulle sälla sig till de öfriga, beslöt jag att icke töfva längre med att göra mig fri och sätta mig i besittning af de vapen, som obestridligen tillhörde mig med

större rätt, än den jättelike bonden.

Raskt sprängde jag det återstående svaga bandet kring benen och reste mig upp, under det jag samtidigt framtog knifven ur min barm. Mina fienders förskräckelse vid denna för dem oväntade syn var utomordentlig. Maten tycktes fastna dem i halsen, händerna, som voro på väg till munnen, nedföllo magtlösa och deras kinder bleknade af sinnesrörelse. Det måste också medgifvas, att när man plötsligt får se en, som man tror, säkert bunden fånge spränga sina band och uppträda med all den frie mannens säkerhet, så skulle äfven den modigaste man icke kunna värja sig emot en viss, obehaglig känsla, som icke är alltför långt aflägsnad från förskräckelse.

Emellertid lemnade jag dem ingen tid att återvinna deras själsnärvaro, utan gick med säkra och raska steg rakt fram till den unge jätten, som under några timmar ansett sig vara den lycklige egaren till mina vapen. Troligtvis genombäfvades han af en aning om, att denna ärans och stolthetens tid var förbi för alltid, ty han tryckte svärdet mot sitt bröst och lade sina armar korsvis deröfver, liksom om han hade velat på detta sätt skydda sitt byte.Emellertid var hans förskräckelse så stor, att han hvarken kunde frampressa något ljud öfver läpparna, ehuru dessa rörde sig, ej heller gjorde han något försök att mot mig använda svärdet och pistolerna. Men han betraktade mig med blickar af häpnad.

»De der sakerna», sade jag lugnt, »höra mig till, och jag är nu i behof af dem. Tack för det du har förvarat dem åt mig!»

Långt innan jag hade hunnit säga detta, hade jag satt mig i besittning af såväl svärdet, som skjutvapnen, och jätten gjorde icke något försök att hindra mig derifrån. Men knappt fattade han hvad som hade händt, knappt förstod han i sin slöa dumhet, att det för alltid var förbi med hans stolthet öfver den stulna egendomen, förrän han rusade upp med ett vrålande skri, liksom om han hade befunnit sig uti någon dödsfara. Detta rop tycktes med ens lösa allas förtrollning. Knifvar drogos och hela skaran störtade öfver mig med ett raseri, som om de i min person hade kunnat mista all sin sällhet både i denna och i den tillkommande verlden.

»Dj—n har löst hans fjättrar!»

»Helgonen skola vredgas på oss, om vi låta honom undkomma!»

Dessa och andra rop hörde jag midtigenom skränet, som åstadkoms af den qvinliga delen af mina fiender.

Hade jag nu blott haft att värja mig emot deras knifvar, så skulle saken hafva varit lätt nog, ty mitt svärd skulle snart hafva betagit de fanatiska menniskorna lusten att omringa mig och visa sig närgångna. Men under det jag med svärdethöll de djerfvaste på afstånd, började de mindre modiga att slunga emot mig hvarjehanda lösa föremål. Här kom ett stenkrus surrande genom luften och träffade mig i hufvudet. Der åter såg jag ett tungt trästycke kastas, i tydlig afsigt att träffa mig. Vika undan kunde jag icke, ty det skulle hafva varit detsamma som att blottställa min högra sida för de närmast ståendes knifvar. Jag måste, qvarblifvande i samma ställning, afvakta slaget. Träffad på bröstet, hade jag knappt hunnit återvinna jemnvigten, förrän nya kastkroppar af hvarjehanda slag hotade mig från alla sidor. Under allt detta måste jag oupphörligen svänga mitt svärd, ty om jag blott ett enda ögonblick hade låtit det hvila, så är det otvifvelaktigt, att en knif genast skulle hafva begagnat tillfället att söka och finna närmaste vägen till något ömtåligt ställe af min kropp.

Jag insåg, att det skulle vara rådligast att så skyndsamt som möjligt draga mig tillbaka och söka att uppnå fria fältet. Småningom närmade jag mig dörren, öppnade den med venstra handen, under det jag kämpade med den högra, och fäktande ännu drog jag mig baklänges ut i det fria. Dessförinnan skulle jag ganska lätt hafva kunnat döda ett eller par dussin af det vildsinta folket, men då jag menade, att de voro mera vilseledda och beklagansvärda, än egentligen elaka, så tyckte jag det vara en föga berömlig gerning, och jag försäkrar, att jag vid detta tillfälle aldrig skulle hafva flytt, hade det icke varit för att skona de arma varelsernas lif och undgå att nögas dräpa en eller flera af dem. Om jag hade användt svärdet icke blott till sjelfförsvar, utan till anfall, så skulle jag säkerligenhafva kunnat göra stugan tom inom fem korta minuter.

Mina angripare stannade ett ögonblick i dörröppningen, synbarligen villrådige, om de skulle drista sig att förfölja mig, eller icke. Det är verkligen osäkert, huruvida de skulle hafva vågat detta, om icke Ulrik Apfelbaum hade

befunnit sig på platsen utanför kojan. Den till munk utstyrde bofven kom i detta ögonblick gående fram mot huset. Åsynen af den helige mannen styrkte deras mod och han å sin sida gjorde allt sitt till, för att elda det okunniga packets ifver.

»Ha!» ropade han, »ve eder, hvad hafven I gjort? Maria skall aldrig mera blifva eder nådig och Sanct Patrik och de öfriga helgonen skola förlänga edra skärseldsplågor, derför att I hafven återgifvit denne kättare friheten. Skynden! Skynden! Gripen honom åter, så kärt det är er att kunna räkna på aflat för edra synder!»

Under tiden framdrog han ifrån dess gömsle under kåpan ett bredt och blankpoleradt slagsvärd jemte en ryttarepistol och beredde sig uppenbarligen att afskära mig återtåget.

»Dj—n sjelf har löst honom,» ropade en yngre qvinna, som säkert i sin vantro och vidskepelse var öfvertygad om sanningen af hvad hon omförmälde.

Emellertid öfverlade jag med mig sjelf, huruvida jag skulle gå Ulrik Apfelbaum till mötes och med svärdet undanrödja detta hinder. Visserligen hade jag ganska stor benägenhet dertill, i synnerhet som jag gerna skulle velat göra en ända på hans usla lif, men ett enda ögonblicks eftertanke kom mig att ändra beslut i detta fall. »Mångahundar äro harens död» säger ett af mitt lands många och lärorika ordspråk. Jag erinrade mig nu dessa ord, hvilka jag många gånger hade hört af min fader. Huru lätt, tänkte jag, skall icke någon af det fega bondsällskapet kunna smyga sig bakom mig och sänka sin knif i min kropp, medan jag handskas med Ulrik Apfelbaum.

Följden af dessa tankar blef det beslutet att, så vidt möjligt var, undvika en strid och att söka mig en väg tvärt igenom skogen. Således kastade jag mig in bland träden och började af alla krafter springa. Hela skaran följde efter mig och främst bland dem såg jag, då jag efter en kort stund kastade en blick tillbaka, den jättelike unge bonden, hvilken jag nyss hade fråntagit de från mig gripna vapnen. Äfven Ulrik Apfelbaum var med ibland de förföljande, men lemnade sig snart efter, vare sig att han i sjelfva grunden kände fruktan för en ärlig strid, eller emedan hans förmåga att uthärda med springande icke var så stor, som de öfrigas.

Snart blefvo äfven de fleste af bönderne ett godt stycke efter och sedan jag sprungit ungefär fem minuter, funnos icke flera qvar inom synhåll, än den jättelike bonden. Det är icke otroligt, att jag hade sårat honom i själens innersta genom min obarmhertighet att icke låta honom vara i oqvald besittning af mina vapen, för hvilka han tycktes hafva närt en rörande tillgifvenhet, alstrad under de få timmar, som de hade varit i hans våld. I fullt ursinne rusade han framåt, länge sedan de andra inskränkte sig till höga rop och gällt skrän på så långt afstånd, att jag icke ens kunde se dem. Den stackars karlen tycktes icke hafva förmåga attinse det okloka i sitt beteende och huru vansinnigt det vore att ensam, beväpnad blott med en enkel knif, vilja strida mot en fullt rustad man, som med ett enda svärdshugg eller en enda kula kunde fälla honom till marken.

Naturligtvis stannade jag, men då jag icke ansåg mig hafva något att frukta, stack jag svärdet i skidan och inväntade honom med tomma händer.

Han kom med knifven lyftad till hugg. Dock rörde jag mig icke ur fläcken utan inskränkte mig till att med mina händer gripa honom. En hand lade jag lugnt på hvardera af hans armar, men så enkel denna utväg än tycktes vara, gjorde den dock till fyllest. Mina kroppskrafter äro, utan att skryta eller på något sätt vilja berömma mig, ganska ansenliga, så att jag visserligen tror, att den stackars karlen aldrig tillförne befunnit sig i en så svår »klämma». Han släppte knifven till marken och hans raseri tycktes med ens hafva bortdunstat. Han började jemra sig ganska högljudt:

»Aj, för s—n, det gör ondt!»

»Visst gör det ondt, min gosse!» sade jag, »men så har du heller icke förtjent någonting godt af mig. Och det säger jag dig utan skämt, att jag har ännu ondare ting att bjuda dig på, i fall du icke är en snäll gosse och beskedligt följer mig, dit jag ärnar gå. Nå vill du eller vill du inte?»

»Aj, visst för .... vill jag. A-a-aj!»

»Nå, då är den saken afgjord. Nu är du fri. Gå nu förut.»

Jag släppte honom.

»Hvart skall jag gå?» sporde han, men då jag kunde af hans blickar märka, att han umgicks med tankar på flykt, så drog jag fram en af de pistoler,öfver hvilka han sjelf nyss hade varit så stolt, och först sedan jag visat honom dess mynning, svarade jag:

»Till svenska lägret, naturligtvis!»

Nu ändtligen var han fullt öfvertygad om nödvändigheten att lyda och i denna sunda öfvertygelse hörjade han med raska steg gå före mig. Snart hade vi uppnått vägen och inom en halftimme derefter hade jag det nöjet att för mina kamrater i lägret visa min jättelika fånge.

Mina tankar, att konungen skulle låta söka efter mig, bekräftades fullkomligt af den förste landsman, som jag mötte.

Det var Hans Färdig, min gamle, gode vän.

»Välkommen!» utropade han vid min åsyn. »Vi trodde allmänt, att du hade fallit offer för någon bondes mordiska lusta, ty det här packet lärer icke skona dem, som falla i deras händer. Konungen har utsändt folk att söka dig, men de hafva ännu icke kommit tillbaka. Nu måste du emellertid berätta mig ditt äfventyr!»

»Icke nu, gamle vän, men i afton, om du vill infinna dig i mitt qvarter, skall jag med största nöje villfara din begäran. Till dess farväl!»

»Farväl! Men en sak måste du dock säga mig. Är det den der karlen, den der jätten, som vållat dig obehag?»

Hans Färdig gaf den stackars bonden ett barskt ögonkast.

»Akta dig!» sade jag leende. »Akta dig, att du inte skrämmer den stackars gossen med dina omilda ögon. Jag försäkrar dig, att han är den beskedligaste karl i verlden, om man blott låter honomstjäla så många pistoler och svärd, som det lyster honom.»

»Jag förstår dig icke, men i afton uttyder du väl äfven den hemligheten. Jag måste väl vänta med tålamod. Lyckligtvis är aftonen icke långt borta.»

*

XIII.

Qvinnolist.

Länge dröjde konungen icke framför Ingolstadt. Det lyckades kurfursten att fly ur fästningen, och sedan detta hade blifvit konungen veterligt, ansåg han det föga båtande att längre offra en dyrbar tid och tappra krigare framför en fästning, hvilken säkerligen ännu under flera månader kunde uthärda belägringen, om den ens någonsin kunde intagas. Så länge han hoppades kunna fånga kurfursten, hade det varit mödan värdt att fortsätta denna belägring, men då denne undflytt, beslöt han att draga dädan.

Snart stod konungen i München. Det var i midten af maj.

Pfalzgrefven Fredrik, två hertigar af Weimar och en stor skara af andra furstar jemte många berömda generaler deltogo i konungens högtidliga intåg i denna stad, och efter dem följde en del svenska trupper. Ehuru enkel konungen var i det hvardagliga lifvet och i stridens hvimmel, så ville han dock gerna, när han uppträdde offentligen i stjäla så många pistoler och svärd, som det lyster honom.»

»Jag förstår dig icke, men i afton uttyder du väl äfven den hemligheten. Jag måste väl vänta med tålamod. Lyckligtvis är aftonen icke långt borta.»

*

XIII.

Qvinnolist.

Länge dröjde konungen icke framför Ingolstadt. Det lyckades kurfursten att fly ur fästningen, och sedan detta hade blifvit konungen veterligt, ansåg han det föga båtande att längre offra en dyrbar tid och tappra krigare framför en fästning, hvilken säkerligen ännu under flera månader kunde uthärda belägringen, om den ens någonsin kunde intagas. Så länge han hoppades kunna fånga kurfursten, hade det varit mödan värdt att fortsätta denna belägring, men då denne undflytt, beslöt han att draga dädan.

Snart stod konungen i München. Det var i midten af maj.

Pfalzgrefven Fredrik, två hertigar af Weimar och en stor skara af andra furstar jemte många berömda generaler deltogo i konungens högtidliga intåg i denna stad, och efter dem följde en del svenska trupper. Ehuru enkel konungen var i det hvardagliga lifvet och i stridens hvimmel, så ville han dock gerna, när han uppträdde offentligen iegenskap af segerherre, omgifva sig med den ståt, som egnar och anstår en konung. Och det måste jag för min ringa del erkänna, att om någon eger rätt att omgifva sin person med prakt, så har en konung denna rättighet.

Men aldrig såg man Gustaf Adolf slösa något prål på sig sjelf, utan hans egen klädsel och hela person bibehöllo i allt sin enkla värdighet. Hans praktlystnad gälde endast hans omgifning, så att han gerna såg berömda och genom ärfda eller förvärfda förtjenster lysande män i sitt följe. Jag tror nästan, att det just var hans egen enkelhet midt i den äfven i anseende till klädedrägten glänsande omgifningen, som förlänade åt hans medfödda majestät ett sådant intagande behag, att folket i de af honom eröfrade städerna ansåg honom vara mera än en menniska och egnade honom en nästan gudomlig vördnad och dyrkan.

En annan orsak, hvarför konungen vanligen med stor ståt och präktigt följe af herrar och trupper gjorde sitt intåg i de tyska städerna, stod möjligen i sammanhang med tankarne på kejsarkronan, såsom ett icke oupphinneligt mål. Möjligen ville han vänja tyskarne vid att anse honom såsom en mägtig herskare, på det att de med mindre förvåning och ringare missnöje skulle åse, om kejsarkronan öfverflyttades på hans hufvud. Men om så var, anförtrodde han det åtminstone icke åt någon annan, än sin trogne vän, kansleren Oxenstjerna, och derom är jag öfvertygad i mitt hjerta och det vill jag inför hvar man betyga, att Gustaf Adolf framför allt stridde för Guds sak, för samvetsfrihet och för Evangelii rena lära Under den tid, då det tretioåriga kriget fördes, var det ännu icke på modet, att regerande herrar, när deras generaler åt dem vunnit en slagtning, skulle hemsända segerbudskap, i hvilka Guds namn blandas samman med uppgifter om antalet döda och sårade och Gud uppgifves vara den som dräpt och stympat alla dessa tusenden, oaktadt han ju är en — kärleksrik Gud, som »vill ingen syndares död». Det är först de senare årtiondena, som uppfunnit konsten att med Guds namn bemantla det mest gudlösa af allt — kriget, menniskoslagtningen. Skulle man efter denna af senare tider gifna måttstock bedöma Gustaf II Adolfs religiositet, så kunde man icke annat än betrakta de mest eröfringslystne regenter i våra dagar såsom helgon i jemförelse med honom. Men Gustaf Adolfs gudsfruktan var icke en sådan, som består blott i ord. Han visade med sina gerningar, som alltid dikterades af de ädlaste bevekelsegrunder och derför äfven alltid hade en ädel prägel, att gudsfruktan bodde i hans hjerta. Man måste dervid äfven ihågkomma, att Gustaf Adolf icke hade börjat detta förödande krig, att det redan hade brunnit i många år, innan han drog svärdet, och att, när det skedde, så var det för att skaffa sina förtryckta trosförvandter fred och ro. .

Denna dag, då konungen intågade i München, var han munter och glad till sinnes, dock med den värdighet i skick och tal, som aldrig lemnade honom. Många lustiga infall kommo öfver hans läppar och uppsnappades samt fördes vidare af de krigare, hvilka händelsevis befunno sig i hans närhet. Men jag vill icke berätta om annat, än

hvad jag sjelf hörde.

Konungen hade varit uppe i det kurfurstliga slottet och, ledsagad af en gammal kastellan, hade han genomvandrat alla rummen, hvilka visserligen lära hafva varit utmärkta både genom sin skönhet och genom sin öfverflödande prakt.

Trupperna stodo uppstälda nedanför palatsets höghvälfda ingång och jag hade af en händelse fått min plats i dess närhet.

Konungen kom tillbaka, åtföljd af de höge herrarne. Bugande stod kastellanen vid hans sida.

»Sägen mig,» yttrade konungen, »hvilken byggmästare det varit, som åt en beundrande efterverld öfverlemnat detta härliga minne af sin konst. Det lyster mig att veta hans namn.»

»Ingen annan än hans nåde kurfursten sjelf,» svarade kastellanen.

»Hvad sägen I?» sporde konungen förvånad.

»Den som uppgjort ritningarna och ledt arbetena heter Maximilian och kallar sig kurfurste af Baiern.»

Kastellanen bugade sig ödmjukt.

»Ah,» sade konungen då skämtsamt, »jag önskade hafva denne byggmästare. Jag skulle ofördröjligen skicka honom till Stockholm.»

»Derför skall väl arkitekten veta att akta sig.»

Konungen skrattade hjertligt åt detta kastellanens dristiga infall.

»Ah, hvem vet? Kanske aflägger jag snart ett besök hos honom i Regensburg. Hafven tack emellertid för eder möda!»

Nu satte sig konungen och de andre herrarne i spetsen för tåget. Trupperna slöto sig till dem och under klingande spel togs vägen genom de folkuppfylda gatorna till Rådhuset, dit konungen hade låtit kalla borgerskapet och stadens råd.

*

Gustaf Adolfs gemål, den ädla drottning Maria Eleonora, hade följt efter honom till Tyskland, men det var oss icke ofta förunnadt att se henne.Konungen ville nämligen icke gerna utsätta henne för stridernas faror, hvarför han oftast qvarlemnade henne i de befästade orter, som han eröfrade. Åtskilliga af de svenske öfverstarnes fruar höllo henne der sällskap, till dess konungens framsteg och segrar tilläto det qvinliga hofvets förflyttande närmare krigsskådeplatsen.

I Mainz hade drottningen tillbringat denna vinter hos konungen, och då konungen nu drog från Ingolstadt mot München, var Maria Eleonora honom till mötes i närheten af Landshut, och den ädla drottningen fick således vara med vid det högtidliga intåget i München.

Bland andra tjenarinnor, som åtföljde drottningen, var äfven en kammarpiga, som hette Karin Eriksdotter, en flicka, som hade godt namn om sig både för sin dygdiga vandel och för sitt ganska täcka utseende. De som voro befalda till tjenstgöring i den kungliga boningen vid de tillfällen, då drottningen och hennes följe var i konungens närhet, kände ganska väl den täcka Karin, som alltid, när hon visade sig, var glad och skämtande och oftast sjöng någon täck visa från sitt hemland, så snart icke drottningens närhet gjorde henne blyg. Men jag är öfvertygad, att, äfven när läpparne tego, så sjöng det högt i hennes lilla förnöjda hjerta.

Det var just icke många dagar, som vi fingo dröja i München, ty konungen hastade att komma till Schwaben, hvarest staden Ulm och åtskilliga andra vigtiga punkter vinkade hjelten. Men ehuru vår vistelse i München var helt kort, inträffade likväl en händelse, hvilken jag anser förtjena att i dessa enkla anteckningar omförmälas — enhändelse, i hvilken Karin spelade hufvudrollen. Jag vill så mycket heldre omtala den, som den länder den unga flickan till stor heder och berömmelse.

Jag hade mången gång kunnat märka, att min vän Färdig och den lilla kammarpigan icke voro fiendtligt sinnade mot hvarandra, ja, ett och annat hade äfven ingifvit mig den tanken, att en ömmare böjelse var på väg att uppstå dem emellan.

Det var om morgonen dagen efter vår ankomst till staden. Som jag tillhörde den afdelning af hären, hvilken var förlagd i sjelfva staden, hade jag utvalt åt mig ett ganska godt qvarter hos en bagare. Som jag hade förklarat min afsigt vara att med fullvigtiga silfverdalrar betala värdfolket både för omkostnader och besvär, hade jag att fröjda mig åt ett vänligt tillmötesgående och stor beredvillighet, så snart jag tillkännagaf för dem någon önskan.

Följaktligen befann jag mig denna morgon framför ett väl försedt bord och njöt af Guds gåfvor med en smak, som man kan förstå, endast om man sjelf under en längre tid lefvat i ett läger och uti ständiga strapatser och således länge varit nödsakad att åtnöja sig med sämre kost och en ofta rubbad matordning.

Sysselsatt på detta angenäma sätt, kände jag mig en smula missnöjd till sinnes, då jag hörde tunga steg i det yttre rummet och förstod, att någon kom att besöka mig. Mitt missnöje lemnade likväl genast rum för glad öfverraskning, då jag i den inträdande igenkände min ärlige vän, Hans Färdig. Den upphöjelse, som hade vederfarits mig genom min utnämning till fänrik, hade icke det minsta förändrat det forna vänskapligaförhållandet oss emellan, och han var mig nu och alltid mera välkommen, än någon annan skulle hafva varit.

»Goddag!» utropade han vid sitt inträde. Jag har nästan sprungit mig trött under letandet efter ditt qvarter.»

Vi skakade hvarandras händer.

»Välkommen!» sade jag. »Jag hoppas, att du sitter ned och deltager i min måltid.»

»Gerna! Jag har verkligen icke ännu förtärt något i dag.»

Han tog plats vid bordet.

»Du har således sökt efter mig?» frågade jag, för att leda samtalet in på talet om hans ärende.

»Ja, verkligen! Jag har sökt dig med den största ifver.»

»Det fägnar mig mycket, om det skett för vänskapens skull.»

»Kan du föreställa dig annat? I nödens stund om icke förr, kommer man ihåg sina vänner. Dock — jag vet på mitt samvete, att jag aldrig har glömt dig, vare sig jag varit i behof af din hjelp eller icke. Det är något underligt med den sanna vänskapen.»

»Visserligen! Man känner sig alltid varm om hjertat, då man får se en menniska, som man älskar. Men — jag tyckte, att du talade om nöd. Kan jag på något sätt vara dig till bistånd?»

»Hm, ja! Ditåt lutar det verkligen.»

»På hvad sätt? Skall jag gå åstad och fria för dig hos ....?»

»Jag förstår hvem du menar,» afbröt han, rodnande, mitt tal, »men den saken är redan undanstökad.»

»Så-å? Nå, jag lyckönskar dig af hjertat! Men hvarmed skall jag då tjena dig?»

»Du skall få höra hela saken från början till slut. Sedan förstår du visserligen sjelf bäst, hvad som bör göras. Ser du, det förhåller sig så, att då Karin i går afton skulle begifva sig ut i staden i något ärende ....»

»Åh, jag förstår!» inföll jag leende.

»Nåja, det gagnar till intet att neka dertill, att den lilla ungen hade lofvat mig ett möte och att det just var till detta möte, som hon skulle skynda, då hon utanför portarne till det hus, konungen bebor, blef antastad af en välklädd karl, hvilken envist höll sig vid hennes sida, ehuru hon genom att påskynda sin gång sökte att undvika hans sällskap. Hon stannade, han stannade också. Hon började springa och han började gå med stormsteg. Envisare följer icke skuggan en dödlig, än denne karl följde min lilla hjertevän.»

»Men sade han ingenting? Var han stum som en fisk?»

»Ack nej, stum var han ingalunda, ty han medhann under en kort stund att tala mera om kärlek, än jag skulle kunna komma ut med under ett helt år.»

»Jaså, det var således en rival?»

»Vet inte så noga. I alla händelser litar jag fullkomligt på min trogna flicka. Men vidare i berättelsen! Af några oförsigtiga ord, som han tillfälligtvis nämnde, började hon ana, att han bakom den ifriga kärleksförklaringen dolde något annat mål och den kloka flickan fattade raskt beslutet att locka ur honom hans hemlighet. Hon låtsade derför tro på hans ifriga försäkringar om en»kärlek, som icke kunde tillintetgöras ens af den bleka döden» och låtsade äfven en viss blygsam benägenhet att skänka sin genkärlek åt en så hurtig och belefvad man. Endast i en enda sak, som han dock ifrigt yrkade på, visade hon sig obeveklig, men ....»

»Vänta litet! Du bör icke utesluta någonting. Hvilken sak var det, som hon icke lät beveka sig till?»

Jag medgifver, att denna fråga endast var ämnad att försätta min vän i en smula bryderi, ty eljest förstod jag fullväl hans mening.

»Din skälm,» genmälde han, godmodigt leende, »nog inser du utan alla förklaringar, att den otäcka karlen ville kyssa flickan och deröfver förundrar jag mig sannerligen icke, ty .... men det hör nu icke hit! Nog af, den illmariga ungen lyckades inbilla karlen, att hon verkligen icke alltid skulle vara lika omedgörlig och hård mot en trogen älskare. Nu öppnade han sitt hjerta för henne helt och hållet och delgaf henne, att han gerna ville utkora henne till sin brud, men att fattigdomen hindrade honom att göra detta. Dock kunde hon sjelf vara honom behjelplig att öfvervinna detta hinder och sålunda bereda bådas sällhet. Karin låtsade sig mottaga detta förslag med tillbörlig både blygsamhet och förtjusning och sporde honom med sin oskyldigaste ton, huru detta skulle tillgå. Nu var karlen riktigt i fällan. Med den fräckaste öppenhjertighet föreslog han henne, att de skulle gemensamt försöka bemägtiga sig den svenska drottningens person, emedan han sade sig vara öfvertygad om, att hennes gemåls fiender skulle med hela skäppor af guldmynt betala honom den sorgoch skada, som han dermed hade förorsakat Gustaf Adolf.»

»Hvilken gemen plan!» utbrast jag, harmsen och vred i sinnet.

»Ja, i sanning!»

»Men han sade henne sannolikt äfven, huru planen skulle utföras?»

»Hör! Han utvecklade för Karin, hurusom han mycket väl kände den svenska drottningens menniskoälskande sinnelag och hennes vana att ensam besöka nödstälda och af sjukdom eller annat elände hemsökta familjer. Häraf skulle de begagna sig med en slughet, som enligt hans mening ofelbart skulle leda till fullständig framgång. I afton skulle Karin framlemna till drottningen ett bref, innehållande en begäran om hennes nådiga besök hos en familj, som vore i behof af hennes hjelp. Karin skulle med ord understödja denna ansökning och sedan drottningen väl befann sig i vagnen, skulle denna taga vägen till Vårfrukyrkan, hvarest en munk skulle möta den och ledsaga drottningen till färdens mål. Karin skulle för drottningen uppgifva, att en munk lemnat henne brefvet. Munken skulle med en andlig mans företrädesrättighet få sitta upp i vagnen bredvid drottningen, som aldrig skulle i denna verlden få återse sin herre och gemål. Upphofsmannen till denna sköna plan skulle sedan göra drottningens kammarpiga till den aldra lyckligaste hustru.»

»En munk? Hm! Sade du verkligen så?» frågade jag tankfull.

»Ja! Än sedan, min vän? Blifver väl den gemena planen mindre ohygglig, derför att en munk är inblandad deruti?»

»Visst icke! Men .... hm! .... om det verkligen skulle vara Ulrik Apfelbaum?»

»Huru? Du tror ....?»

»Jag tror ingenting, men .... det var rätt, du har väl brefvet till drottningen?»

»Naturligtvis!» svarade han, i det han upptog och räckte mig det.

»Skönt! Vi vilja se, hvad det innehåller.»

Utanpå var med stora och ganska läsliga bokstäfver skrifvet: »Till den ädla, välbördiga och dygderika drottningen af Sverige.» Jag öppnade dess sigill och läste:

»Ädla och dygderika drottning!

Hvem känner icke eder mildhet, hvem har icke hört talas om eder hjelpsamhet mot nödens bleka och aftärda barn? Ack, det är endast i förlitande på hvad jag hört om edra ädla och kärleksrika tänkesätt, som jag dristar nu uppvakta eder med innerliga böner om hjelp i det stora elände och uselhet, hvari jag med min talrika barnaskara och deras arma moder är nedsjunken. Jag är sjuk — min hustru är döende — mina barn nakna och utsvultna. O, kom genast, genast och lindra nöden. Dröj icke ett ögonblick. En helig man, som, sjelf fattig på jordiska egodelar, men rik på hjerta, icke kan tillfredsställa sin önskan att bistå oss, har lofvat att vid Vårfrukyrkans stora ingång invänta eder och ledsaga eder till detta nödens hem, der man längtar efter eder såsom en »blind efter en solstråle». Gud välsigne honom och er.

En olycklig make och fader».

Sedan jag hade läst brefvet till slut, sporde jag:

»Nå, lofvade din Karin att ordentligt framlemna brefvet?»

»Ja, på klockslaget half åtta i afton.»

»Det är en rask och dugande flicka. Många sådana lära icke finnas.»

»Derom är jag viss, men .... du har ännu icke hört allt.»

»Nå?» sporde jag ifrigt.

»För att öfvertvga flickan om sin förmåga att skaffa de erforderliga penningarne till det äktenskap, som han förespeglade henne och som hon låtsade sig vara ifrig att ernå, omtalade han, att den bortflydde kurfursten Maximilian hade, innan han flydde från staden, låtit under golfvet i tyghuset gömma en stor mängd kanoner och att han i en af dessa hade inlagt tretiotusen dukater. Denna summa ville den beskedlige karlen för Karins och giftermålets skull stjäla, ifall planen med drottningens bortröfvande af någon anledning skulle blifva omintetgjord. Naturligtvis förelade han henne att troget bevara denna hemlighet.»

»Ah!» utropade jag, »det var derför, som konungen i går lärer hafva i tyghuset funnit endast lavetter, men inga kanoner.»

»Nå, då ser det verkligen ut, som om karlen hade talat sanning, ehuru jag ansåg det endast såsom ett påfund för att lura flickan.»

»Nej, i sanning! Jag hörde talas derom i går afton.»

Vi sutto en stund under tystnad, försänkta i djupa tankar. Slutligen afbröt jag stillheten med denna fråga:

»Nå, min vän, hvad skola vi göra vid denna sak?»

»Det är just derom, som jag ville rådfråga dig.»

»Jaså. Nå väl, enligt min tanke vore ingenting att härvidlag uträtta, om vi blott afsågedrottningens skyddande mot denna slugt utlagda snara, ty då drottningen naturligtvis icke erhåller detta bref, så infinner hon sig icke vid Vårfrukyrkan och hela intrigen är derigenom om intet gjord. Men det synes mig dock, som om det vore af ganska stor vigt att gripa gerningsmannen och göra honom oskadlig, ty eljest lärer han troligen förnya sina försök, och möjligen skulle han förr eller senare träffa ett mera villigt redskap, än lilla Karin.»

»Ja, i sanning, vi måste bemägtiga oss den otäcke karlen.»

»Hvilket också skall gå ganska lätt», svarade jag.

Oförbehållsamt utvecklade jag nu min plan inför Hans Färdig, som i allo gillade den.

*

Klockan i Vårfrukyrkans torn hade nyss tillkännagifvit, att tiden framskridit till half åtta om aftonen denna dag, då en tung, fyrspänd hofvagn rullade långsamt genom gatorna och småningom nalkades det sköna templet. Det var en af kurfursten Maximilians qvarlemnade praktvagnar, lätt igenkänlig genom sin storlek och sina rika ornamenter. På kusksätet satt en man, iklädd den drägt, hvilken plägade bäras af Gustaf Adolfs tjenare, och vid hans sida befann sig en liten qvinlig varelse, hvilken de förbipasserande i mörkret skulle hafva haft svårt att igenkänna, men hvars namn var Karin Eriksdotter. Kusken vid hennes sida hette Hans Färdig.

Inuti vagnen befann sig äfven en menniska, hvilken i det å gatorna rådande dunklet svårligen kunde af de mötande igenkännas, ja, det torde tilloch med hafva varit omöjligt att afgöra, om det var en man eller en qvinna. Men då det icke kan ligga i mitt intresse att hålla dem, som läsa dessa anteckningar, i okunnighet om den åkandes kön och namn, vill jag genast erkänna, att det var jag sjelf, den obetydlige fänriken, som nu färdades på detta kungliga sätt.

Under det vagnen sakta rullade framåt, undrade jag, om den person, jag gick att möta, verkligen skulle vara Ulrik Apfelbaum. Men i det ögonblick, då vagnen förde mig förbi en upplyst bod, fingo mina tankar en annan rigtning.

Två qvinnor mötte mig der och jag tyckte mig i skenet från boden igenkänna Aurora Strahl och hennes gamla tjenarinna. De voro till häst och efter alla tecken att döma hade de nyss anländt till staden, ty en manlig tjenare färdades bakom dem, förande på en lastad häst en mängd saker, såsom då man befinner sig på resa.

Hade jag i denna stund varit fri och ledig, skulle jag säkerligen hafva vändt om och öfvertygat mig om, att icke mina ögon bedrogo mig. Men som det nu var, måste jag uppskjuta med alla efterforskningar till morgondagen, ty vagnen stannade midt framför Vårfrukyrkans höga portal.

Till en början kunde jag icke varsna någon enda menniska, men snart framträdde ur mörkret en gestalt, insvept i munkkåpa. Gestalten vände sig till Karin, sägande:

»Kärlek och frihet!»

»Gåfvor och gengåfvor!» svarade denna raskt.

De ord, som sålunda utbyttes, voro dem emellan öfverenskomna, på det att munken icke skulle löpa fara att hoppa i galen tunna.

Hans Färdig bibehöll sin orörliga ställning på kusksätet, liksom om hela saken icke hade angått honom, men Karin steg raskt ned från sin plats, öpnade vagnsdörren och bjöd muuken stiga in.

»Den nådiga drottningen är der», sade hon.

Utan att låta bedja sig, klef karlen in och satte sig vid min venstra sida. Dörren smäldes igen, Karin återtog sin plats och vagnen rullade vidare.

Knappt hade bullret af vagnshjulen å nyo börjat låta höra sig, förrän min sidokamrats tunga begynte röra på sig.

»Nådigaste drottning!» sade han med en röst, i hvilken inställsamhet och afsigten att smickra framlyste. »Himlen belöne Er för den beredvillighet, med hvilken I hafven täckts att efterkomma detta rop från nödens barn. Jag tillåter mig att försäkra Er, att det hus, till hvilket jag har den äran att ledsaga Eder, är förtjent af Eder nådiga välvilja. Större nöd och varmare gudaktighet har jag på min från verlden afskilda väg aldrig träf.... Men, det var rätt, jag glömde att gifva kusken tillsägelse, hvarthän han skulle köra.»

Sägande detta, ville han böja sig ut genom vagnsfönstret, för att gifva den omtalade befallningen. Då lade jag handen på hans skuldra och sade:

»Besvära dig icke dermed, Ulrik Apfelbaum. Kosan är redan oföränderligt bestämd.»

»Ah!»

I detta enstafviga, men uttrycksfulla ord, inlade skurken en hel bekännelse om sitt inre tillstånd vid denna oförmodade upptäckt, att han hade råkat i en fälla. Fruktan, fasa, förtviflan afmålades i detta utrop. Derefter rusade han upp ochkastade sig öfver mig såsom en vansinnig, men då jag var beredd på denna ytterlighet, var det mig en lätt sak att blifva hans öfverman, i synnerhet som min kroppsstyrka var mycket ansenligare än hans. Inom ett ögonblick hade jag vridit dolken ur hans hand och nedkastat honom på det mjuka vagnssätet, der jag höll honom fast med ett grepp, från hvilket han förgäfves försökte att frigöra sig.

»Du qväfver mig!» stönade han.

»Godt! Då slipper jag besväret att hänga dig.»

»Hvad ämnar du göra och hvart förer du mig?»

»Ifall du verkligen intresserar dig för denna sak, vill jag låta dig veta, att utanför stadsporten finnes ett stort träd. Dit för jag dig nu, ty der skall du hängas. Du bjöd mig en gång på bål och lågor. Jag har icke råd att bestå dig en så ärorik död, men du bör vara tacksam för hvad jag kan gifva dig. Det är i alla händelser välmenadt.»

Vagnen rullade nu ut genom stadsporten. Skenet från vaktstugans upplysta fönster föll en sekund rakt in i vagnen och jag såg Ulrik Apfelbaums nu af förtviflan vanstälda ansigte.

En kort stund färdades vi utanför staden, der vagnshjulen icke längre dånade, såsom mot den stenbeklädda stadsgatan. Nu hejdade Hans Färdig sina hästar. Vi voro vid målet.

Ännu förgingo några minuter under förberedelserna till afrättningen, men så snart dessa voro afslutade, hissades Ulrik Apfelbaum upp under en väldig gren. Vi stannade icke för att i mörkret fröjda oss öfver hans dödsarbete, utan skyndade derifrån, öfvertygade, att vårt arbete var väluträttadt och att denne missdådare nu icke mera skulle stämpla mot sina medmenniskors välfärd.

Dock hade vi icke aflägsnat oss öfver tretio karlsteg från platsen, innan Hans Färdig å nyo hejdade hästarna.

»Hvad nu?» ropade jag inifrån vagnen.

»Jag tyckte mig höra ett hånskratt från den plats vi nyss lemnade.»

»Prat!»

»Jag hörde detsamma», försäkrade Karin, »och i denna stund uppfångar mitt öra ljudet af hästhofvar, som aflägsna sig härifrån.»

Det förhöll sig verkligen så. En aning om hvad som föregått slog mitt sinne.

»Vi måste tillbaka!» utropade jag. »Måhända har någon, obemärkt af oss, följt oss till stället och i rättan tid nedskurit Ulrik Apfelbaum från trädet.»

Det dröjde icke länge, förrän vi åter befunno oss under det stora trädets grenar. Ulrik Apfelbaum fans icke der.

»Nu begriper jag sammanhanget», sade Karin. »Säkerligen hade Ulrik Apfelbaum här stämt möte med någon, som skulle mottaga drottningen af hans hand. Denne person, hvem det nu månde hafva varit, har åskådat hängningen, men funnit sig för svag att kunna förhindra den. Vår hastiga affärd gjorde det emellertid möjligt för honom att likväl rädda sin kamrats lif.»

»Så månde det hafva tillgått», menade Hans Färdig.

»Det tror jag ock», svarade jag. »Nåväl, det var säkert Försynens vilja att unna honom ännu en tid till omvändelse och bättring.»

»Skola vi sätta efter honom?» frågade Färdig.

»Nej», afgjorde jag, »det skulle vara lönlös möda i detta mörker och okunniga, som vi äro, om vägar och stigar i

denna trakt. Vi återvända till staden.»

*

Följande förmiddag begärde jag företräde hos konungen, som mottog mig med sedvanlig vänlighet.

»Min son», sade han, »jag ser dig med glädje vara frisk och sund. Det der äfventyret vid Ingolstadt synes mig icke hafva fördrifvit helsans rosor från din kind.»

»Gudi vare lof», svarade jag vördnadsfullt, »att jag städse haft att fröjda mig öfver en god helsa.»

»Nå, det är sannerligen en god gåfva. Men, hvad är det som förer dig hit i dag?»

»Min herre och konung! Det berättas mig, att i tyghuset här i staden endast påträffats lavetter, under det att kanonerna tyckas vara bortförda.»

»Ja, kurfursten har sannolikt fört dem med sig, då han flydde.»

»Mig synes dock, som om bördan af öfver hundra tunga kanoner skulle vara alltför besvärlig att medtaga under en flykt. Värdigas förlåta, att jag häruti dristar hafva en annan åsigt än min konung.»

»Nåja, du kan hafva rätt och sjelf har jag förundrat mig deröfver. Skulle du möjligen hafva något annat skäl för dina ord, än en blott förmodan.»

»Visserligen vet jag ingenting med visshet, men jag har förnummit en antydning om, att man under tyghusets golf skulle kunna återfinna de förlorade fåren.»

Konungen reste sig med ungdomlig liflighet.

»Ha! Vi vilja se till!»

Skyndsamt klädde han sig i kyller och tog derutanpå en simpel klädesrock, såsom hans dagliga sed var.

»Kom!» befalde han. »Det lyster mig att genast vinna visshet.»

I förrummet stodo några sysslolöse officerare, hvilka han med handen gaf ett tecken att sluta sig till oss.

»Kommen!» sade han. »Vi gå att uppväcka de döda.»

På tyghusets gård, påträffade vi en grupp soldater. Konungen stannade och tilltalade dem:

»En af eder må gå åstad och hitkalla ännu en fänika knektar. De öfriga följa mig!»

Portarne slogos upp och vi inträdde i en rymlig, magasinlik byggnad med små fönster, hvilka befunno sig högt från golfvet. Snart voro soldaterne i arbete. Hackor, spadar, jernstänger — hvarje användbart verktyg, som man kunde öfverkomma, sattes i rörelse, så att det dånade under hvalfvet. Slutligen gaf en planka efter och sedan en till, ända tilldess hälften af golfvet hade blifvit upprifven. Då anlände de tillkallade soldaterne, med hvilkas tillhjelp återstoden af tiljorna snart blef undanskaffad.

Redan länge dessförinnan hade man kunnat se den ena kanonen liggande bredvid den andra och deribland många af ovanlig storlek och skönhet.

»Stån upp ifrån de döde», ropade konungen skämtsamt, »stån upp och kommen till doms!»

Den ena kanonen upphissades efter den andra under muntert skämt och lustigt skratt bland de arbetande soldaterna. Jag räknade ända tilletthundrafyratio stycken. I en af de största hittade man dessutom en skatt af tretiotusen dukater af finaste guld.

Nu ropade konungen mig till sig.

»Det är», sade han, »hufvudsakligen dig, min gosse, som vi hafva att tacka för denna upptäckt. Det är således tillbörligt, att du får dela fyndet med mig. Kanonerna behåller jag för mig sjelf och dem skulle du väl ock hafva föga gagn af. Men af denna summa gifver jag dig tretusen dukater. De tillhöra dig.»

»Nej, min konung», svarade jag, »de tillhöra mig icke, ty det är icke jag, som har förtjensten af denna hemlighets upptäckande, och om jag gåfve mig ett sken deraf, så vore jag en gemen ljugare. Jag anhåller derför vördsamt, att denna summa må skänkas åt vår ädla drottnings kammarpiga, Karin Eriksdotter, ty det är hon, som upptäckt saken.»

Jag måste nu för konuugen förtälja allt hvad jag i denna sak hade mig bekant, äfvensom mina egna åtgärder till Ulrik Apfelbaums gripande och afdagatagande och hvad som hade inträffat, sedan han blifvit hängd.

»Stor skada», sade konungen, »att den karlen skulle undslippa döden! Dock hoppas vi en gång få honom riktigt fast och vi lofva att göra saken kort med honom. Huru länge en kruka går till brunnen, spricker hon dock till slut. Emellertid vilja vi bifalla din framställning. Den raska Karin skall hafva dukaterna, och hvad dig beträffar, min gosse, så torde jag väl kunna hitta någon annan utväg att belöna dig.»

Karin fick de tretusen dukaterna och, om jag icke alltför mycket misstager mig, delade hon demmed Hans Färdig. Säkert är att, när de efter krigets slut slöto förbund för hela lifvet, kunde de inköpa en präktig gård i sitt hemland, ehuru ingendera af dem hade ärft en enda skilling eller egde någon hjelpsam frände.

*

XIV.

Jag återfinner Aurora.

Sedan jag fullgjort min pligt att underrätta Gustaf Adolf om förhållandet med de undandolda kanonerna, hade jag tid och frihet att sysselsätta mig med hvad som sedan föregående afton aldra mest tog mina tankar i anspråk.

Att jag icke kunnat taga fel, då jag trodde mig igenkänna mitt hjertas herskarinna, derom var jag öfvertygad. Men huru ville jag återfinna henne i denna folkrika stad? Jag hade icke den aldra minsta tråd eller ledning att följa vid mina efterforskningar.

Dessutom undrade jag storligen, hvad som kunde vara anledningen till hennes ankomst till München, och jag kände en aning om, att någonting sorgligt hade drabbat den unga flickan.

Två dagar tillbringade jag med fåfängt letande. Hvarje qvinna, jag mötte, mönstrades noggrant, hvarje ansigte, som visade sig i ett fönster, granskade jag omsorgsfullt, hvarje offentlig plats med Hans Färdig. Säkert är att, när de efter krigets slut slöto förbund för hela lifvet, kunde de inköpa en präktig gård i sitt hemland, ehuru ingendera af dem hade ärft en enda skilling eller egde någon hjelpsam frände.

*

XIV.

Jag återfinner Aurora.

Sedan jag fullgjort min pligt att underrätta Gustaf Adolf om förhållandet med de undandolda kanonerna, hade jag tid och frihet att sysselsätta mig med hvad som sedan föregående afton aldra mest tog mina tankar i anspråk.

Att jag icke kunnat taga fel, då jag trodde mig igenkänna mitt hjertas herskarinna, derom var jag öfvertygad. Men huru ville jag återfinna henne i denna folkrika stad? Jag hade icke den aldra minsta tråd eller ledning att följa vid mina efterforskningar.

Dessutom undrade jag storligen, hvad som kunde vara anledningen till hennes ankomst till München, och jag kände en aning om, att någonting sorgligt hade drabbat den unga flickan.

Två dagar tillbringade jag med fåfängt letande. Hvarje qvinna, jag mötte, mönstrades noggrant, hvarje ansigte, som visade sig i ett fönster, granskade jag omsorgsfullt, hvarje offentlig platsbesöktes och hvarje kyrka eller bönehus gjordes till skådeplats för mina spaningar. Men allt var förgäfves. Hon stod ingenstädes att finna.

Det var om aftonen andra dagen. Jag var trött till både kropp och själ och ärnade just begifva mig hem till mitt qvarter i bagarens hus, då jag i närheten af detta varsnade en, som det tycktes, äldre qvinna, hvilken hade satt sig ned på en trappuppgång. Som jag menade, att det var en tiggerska, kastade jag ett litet silfvermynt i hennes sköte och gick vidare, utan att närmare granska hennes utseende. Jag kände medlidande med henne, derför att hon hade intagit en ställning, som vittnade om den djupaste sorg, hvarför jag också halfhögt uttalade ett:

»Stackars qvinna!»

Då jag inträdde i min kammare, syntes äfven min pratsamma värdinna inkomma genom en annan dörr, bärande ett ljus i handen. Som jag icke var i den sinnesstämning, då man gerna förlåter, om man blifver störd i sina tankar och funderingar, sade jag temligen barskt till den beskedliga qvinnan:

»Hvad viljen I?»

Gumman hade så nära tappat ljuset af förskräckelse. Aldrig förut hade jag tilltalat henne i denna vreda ton.

»Förlåt, förlåt .... nådig herr fänrik! Jag ville visst icke störa eder, nej, i sanning icke oroa eder. Heldre ville jag stå på hufvudet i brunnen, der min gamle katt i fjol vid denna tiden dränkte sig, hvaröfver jag sörjde så att jag blef sjuk och min man blef så orolig för mig att han fick sina gamla magplågor igen, hvilka han icke hade känt under flera år, sedan den dagen, då min moster ....»

Jag hejdade henne här, emedan jag förutsåg, att hon, om ordflödet finge obehindradt fortfara, skulle väfva in sig sjelf i en sådan massa af omständigheter och minnen, att hon kunde få svårt för att finna någon utväg derur.

»Vänta», sade jag. »Allt det der känner jag redan till. Säg mig nu edert ärende!»

»Åh, herr fänrik, det är för besynnerligt och det sade också min man, hvilken, om jag får skryta dermed, icke är något fårhufvud, det berömmet har nådig kurfursten sjelf gifvit honom, då han en gång hade den äran att ....»

Det var en sann lycka för mig, att »mannen, som icke var något fårhufvud», i detta ögonblick inkom, ty det hade säkert dragit ut på tiden åtminstone till följande morgon, innan gumman genom alla sin långtrådiga berättelsekonsts labyrintiska irrgångar hade hunnit till sjelfva den sak, som skulle förtäljas.

»Står du här, Katinka, och uppehåller herr fänriken och försummar hans dyrbara tid med ditt meningslösa sliddersladder? Du har då ett sätt att berätta, som kan reta en sten.»

Hustrun tog på sig en sårad min och utbrast:

»Sten? Sten? Jag hade den äran att icke blifva ansedd af dig som en sten i mina yngre dagar, då jag, utan att skryta, var en rätt vacker flicka, som hade tio fri....».

»Tyst, hustru, du ser ju, att herr fänriken förlorar tålamodet. Jag vet bättre hvad den militäriska kortheten i uttryck är för en välsignad fördel. Herre! En gammal käring — nyss — här! Det är hela saken.» Bagaren såg nu stolt och lycklig ut. Han hade i sanning varit »kort».

»Hvad sägen I?» utbrast jag förvånad.

»En käring — gammal — skröplig — nyss — här!»

Detta sätt att begagna en lakonisk korthet föreföll mig mera obegripligt, än nyss hustruns ändlösa ordsvall. Så mycket trodde jag mig dock förstå, att någon hade sökt mig och att denne »någon» varit ett ålderstiget fruntimmer. Jag sporde derför:

»Hvad ville hon?»

»Herre! — hon frågade.»

»Nå, hvad frågade hon efter. Tala begripligt, karl!»

»Hon frågade — blott en sak.»

»Herr fänrik», utbrast gumman, som hela tiden synbarligen brunnit af begär att få fullständiggöra sin hedervärde makes »militäriskt korta» underrättelser. »Herr fänrik, min man är ett äkta nöt, det har jag alltid sagt och det sade också min gamla mor, som saligen afsomnade för ....»

Bagaren lät sin hustru icke hinna längre, innan äfven han inföll, så att båda talade på en gång, och det var med knapp nöd, som jag kunde begripa, att en äldre qvinna sökt mig och nödvändigt velat träffa mig, att qvinnan talat osammanhängande ord om en olycka, som hade timat, och att namnet Aurora flera gånger hade sväfvat på hennes läppar.

I detta ögonblick erinrade jag mig den gamla qvinnan, till hvilken jag hade vårdslöst kastat ett mynt. Hvad som förvånade mig, var att jag icke genast hade i denna igenkänt Auroras tjenarinna. Nu fans det blott en svag förhoppning att kunna träffa henne.

Jag störtade brådskande ut ur kammaren, lemnande åt de båda makarne att sjelfve afgöra,hvilkenderas ordflöde var det stridaste. Sjelf hade jag slutligen blifvit öfvertygad derom, att värden oaktadt sin vurm för den militäriska kortheten i uttryck dock i sjelfva grunden var sin hustru betydligt öfverlägsen i tungans snabba bruk.

Jag skyndade framåt gatan, sökande efter qvinnan, men hon var ingenstädes till finnandes. Under bagarefolkets enfaldiga prat hade hon aflägsnat sig. Trätrappan, der hon suttit, var tom.

Orolig ilade jag vidare och blef glad, då jag vid skenet af en lykta varsnade henne några hundra steg framför mig. Åtminstone såg jag en qvinlig gestalt och jag hoppades till Gud, att det måtte vara hon.

Rigtigt! Det var Auroras tjenarinna. Ju närmare jag kom henne, desto mera blef jag derom öfvertygad.

Som jag trodde mig minnas, att Aurora tilltalat henne med namnet Gretchen, ropade jag henne vid detta namn.

Hon vände sig om och när hennes gamla ögon hade i dunklet hunnit urskilja, hvem det var, som tilltalat henne, utbrast hon:

»Åh, herre Gud, fänriken! Hvilken lycka, hvilken glädje!»

»I hafven varit och sökt mig i mitt hem. Har någon olycka vederfarits eder herskarinna? Säg fort!»

»Ack ja! Den senare tiden har pröfvat hennes krafter mer än skäligt. Först dog hennes fader — han blef skjuten till döds af en lönmördare, hvilken troligen blifvit utsänd af den der .... ni förstår väl? .... Troligen blef han vredgad för det att fadren lyckats rädda sitt enda barn, sin dyrbaraskatt, ur hans klor .... Ack, när jag tänker på det stackars barnets öfvergifna belägenhet, på hennes sorg och tårar, då är mitt gamla hjerta nära att brista, ty jag skulle gerna gifva mitt varmaste hjerteblod för henne.»

»Men hvad har fört eder hit till München?»

»Aurora ville hit. Hon ville söka skydd hos drottningen och hon talade äfven ofta om sitt hopp att här träffa eder.»

Med glädje erfor jag, att jag icke var bortglömd. Dock — det visste jag ju redan förut. Huru skulle en ädel qvinna kunna glömma den hon älskar?

»Och hvar är Aurora nu? För mig till henne!»

»Ack, herre, om det blott stode i min förmåga att ledsaga eder till henne, så vore det ingen nöd, men tyvärr vet jag sjelf ingenting derom. Gud hjelpe mig, arma menniska!»

Gumman började gråta och jag kunde lätt inse, att de händelser, som grämde henne, voro af allvarsam natur och att någon svårare fara hotade min själs älskling. Jag upphörde derför icke att spörja tjenarinnan, förr än hon delgifvit mig hela förhållandet, hvilket skedde under strida tårar och högljudd klagan.

Jag inhemtade, att de båda qvinnorna hade om aftonen samma dag, som jag gjorde det misslyckade försöket att hänga Ulrik Apfelbaum, anländt till staden och att Aurora hade haft för afsigt att begifva sig direkt till drottningen för att anropa henne om beskydd. Emellertid hade de på Smedgatan blifvit omringade af en liten skara okända karlar, hvilka bortförde den unga flickan och lemnade Gretchen ensam med den andre tjenaren på gatan. Gretchen hade då befallt Heinrichatt smyga sig efter den bortilande hopen, för att se, hvarthän skurkarne förde deras matmoder. Efter en stund, under hvilken hon på samma ställe afvaktat hans återkomst, hade han återvändt och berättat, att karlarne hade burit hennes herskarinna in genom portgången till en enstaka stående gård, som på tre sidor var omgifven af ett högt plank. I sin nöd hade de derefter tagit sin tillflykt till ett värdshus och till jungfruns räddning hade de hittills icke kunnat uträtta någonting annat, än att Heinrich oaflåtligen, dag och natt, under dessa båda dygn hade hållit vakt utanför nämnda hus, på det att de skulle vara öfvertygade, att Aurora Strahl icke blefve derifrån förd till något annat ställe. Värdshusvärdens gosse hade några gånger burit mat till honom.

Sedan jag afhört denna berättelse, betänkte jag mig icke länge angående hvad som borde företagas.

»Kom», sade jag till gumman, »försök att låta edra gamla ben glömma sin ålder, och låtom oss skynda till värdshuset. Jag förmodar, att värdens gosse kan ledsaga mig till det hus, der man håller eder matmoder fången. Sedan förelägger nog Gud något råd.»

»Ack, herre, om I kunden befria henne ....!»

»Derom behöfven I sannerligen icke bedja mig. Jag deltager i hennes öde lika mycket som I. Nu, låtom oss skynda!»

Den gamla ansträngde alla sina krafter, men hade ändå svårighet nog att följa mig, ty jag brann af otålighet att komma till platsen och få företaga något till min älsklings räddning. Minuterna förekommo mig såsom evigheter. Dock, vi voro omsider vid målet.

Värdens gosse var genast beredvillig att åtfölja mig, och jag sökte att med en blank silfverdaler ännu mera upptända hans ifver.

Springande vid min sida, ledsagade han mig genom åtskilliga trånga gator till det ifrågavarande huset, hvilket låg afsides midt på en ganska stor, men stenhunden och ojemn plats. Bakom ett vid ena hörnet af huset växande träd fann jag tjenaren, hvilken, så snart han hört mitt namn, ihågkom, att jag en gång varit i hans aflidne husbondes hus och att det var jag, som hade ledsagat den unga flickan, då hon lemnade Mainz.

»Herr fänrik, viljen I verkligen rädda henne?» sporde han med en af glädje darrande röst.

»Jag vill åtminstone våga ett försök, skulle jag än sätta lifvet till dervid. För utgången svarar emellertid Herren i himmelen.»

»Ack, då lyckas det säkert! I lätten mitt hjerta från en svår börda.»

»Är du säker om, att jungfrun är i detta hus?»

»Ja, herre!»

»Har du under dessa dagar sett någon gå ut eller in här?»

»Nej, ingen annan, än de som hit införde den ädla jungfrun. Äfven dessa karlar måste vara qvar derinne, ty jag har oupphörligt hållit vakt, men icke sett dem aflägsna sig derifrån. Om dagen har jag suttit bakom den der gärdesgården och, så snart det mörknat, har jag nalkats huset och under nätterna haft min post bakom detta träd. I kunnen förlita eder på mina ord.»

»Godt! Har eljest någonting, som är af vigt, inträffat?»

»Ingenting!»

»Nåväl, gå nu hem till värdshuset och sök den hvila, som du nu måste vara i stort behof af. Jag vill för denna natt

öfvertaga din vakt och behöfver icke ditt bistånd.»

»Herre,» sade han, »låt mig blifva här hos eder! Jag skulle ändå icke kunna finna någon ro eller sömn. I neken mig väl icke att qvarstanna? Möjligen kan jag blifva till någon nytta.»

»Nå, blif qvar då, efter du sjelf vill hafva det så, men gossen må gå hem, ty han skulle blott vara mig till hinder.»

Värdshusvärdens son aflägsnade sig, efter att hafva sagt ett höfligt godnatt till oss båda.

Till en början befalde jag Heinrich att qvarblifva vid trädet, medan jag gjorde ett slag kring platsen, för att taga den i närmare betraktande. Jag kunde i mörkret icke räkna våningarnes antal i detta hus, men jag kunde åtminstone se, att det var ganska högt. Intet enda fönster var upplyst på den sida, der vi befunno oss. — Vi öfverenskommo att, om någondera af oss förnumme något ovanligt eller behöfde den andres hjelp, skulle tre skarpa hvisslingar gifva detta till känna.

Sedan detta blifvit aftaladt och Heinrich blifvit förmanad att hålla noggrann utkik, framför allt på porten, begaf jag mig på väg, undersökande omsorgsfullt hvarenda tum kring husets yttervägg. Men jag hade redan hunnit till det ställe på motsatta sidan, hvarest planket vidtog och slöt sig intill muren, och hade likväl icke upptäckt hvarken något ljud eller någonting annat, som kunde gifva mig en ledning. Huset tycktes vara fullkomligt obebodt eller åtminstone befunno sig dess invånare i fullkomlig stillhet.

Här och der lade jag örat intill muren, för att möjligen kunna upptäcka något tecken till rörelse i husets inre, men allt var tyst och icke ett spår af ljud trängde till mitt öra.

»Månne de kunna hafva dödat henne?» frågade jag mig sjelf, men af många skäl förkastade jag ögonblickligen denna tanke. »Nej,» sade jag i mitt inre, »nej, om detta hade varit skurkarnes afsigt, så skulle de ingalunda hafva fört henne hit. Någon helt annan plan hafva de säkerligen haft. Det är snarare troligt, att den der namnlöse skurken, som redan förut försökt fånga henne, har tillstält detta dåd, för att ....»

Min tanke i detta afseende medhann jag icke att fullborda denna gång, ty just i detta ögonblick förnam jag ett svagt ljud såsom af en menniskoröst, men detta ljud tycktes komma från den sida af huset, som var innesluten af det höga skranket. Detta ljud, ehuru svagt och otydligt, ingaf mig dock hopp om att ändtligen komma till något slut i denna sak.

Icke utan svårighet klättrade jag öfver planket och befann mig på dess andra sida. Ett svagt ljusskimmer skimrade fram genom ett fönster, som satt ganska nära marken, men för öfrigt var äfven hela denna sida af huset försänkt i mörker.

Naturligtvis smög jag mig närmare till det upplysta fönstret och lutade mig ned för att kunna kasta en blick in i rummet. Men till min stora förtret fann jag det omöjligt att skåda dit in och detta af den orsaken, att ett förhänge var på innersidan fästadt framför fönsterluften. Icke en enda rörelse eller det minsta ljud kunde nu förnimmas inifrån och likväl var jag öfvertygad derom, att detljud, som jag hade hört, då jag nyss stod utanför planket, hade kommit just inifrån detta rum, till hvilket det upplysta fönstret hörde. Jag öfverlade redan med mig sjelf, om jag borde tillkalla den utanför stående tjenaren, innan jag gjorde något försök att intränga i den hemlighetsfulla boningen. Då uppfångade plötsligt mina öron ljudet af en qvinlig röst, hvilken sjöng följande strof med ett klagande tonfall:

Ack! Hvarför skall jag fången vara, Som rädda fogeln i sin bur? Ack! hvarför kan jag icke fara Min kos igenom denna mur? Skall jag som fånge alltid sitta? Skall aldrig den jag håller kär Mitt undandolda gömsle hitta? Skall evigt jag förblifva här? O! nej, han kommer! Aldrig än Jag tviflat på mitt hjertas vän.

»Nej, han kommer,» upprepade jag omedvetet. Denna röst, denna sång trängde till mitt hjerta, ty jag igenkände verkligen sångerskans sköna stämma. Intet tvifvel! Här, innanför denna mur, befann sig Aurora Strahl. Bland tusende andra röster skulle jag hafva igenkänt hennes, som bodde i mitt hjerta.

Det är troligt, att jag något för högt uttalade orden: »nej, han kommer», ty sångerskan tystnade och jag såg efter

få ögonblick en fin, hvit hand nedrycka förhänget, som för mig hittills hade dolt det inre af huset. Aurora Strahl stod framför mig, skönare än någonsin genom de tårar, som fuktade hennes ögonvrår. Säkerligen igenkände hon äfven mig, ty hon skyndade efter ett i rummet stående bord och lyckades, genom att stiga upp på detta, nå fönsterhaken. Med feberaktig brådskaupplyftade hon denna och stötte upp fönstret, i samma ögonblick, som en grof och smutsig karlhand lades på hennes arm och våldsamt ryckte henne ned af bordet.

Jag såg nu tydligen en groflemmad karl, hvilken med en häftig rörelse af sin arm slungade den unga flickan längre bort i bakgrunden af rummet, hvarefter han uppsteg på bordet, för att stänga fönstret, troligen icke anande, att han i sjelfva fönsteröppningen skulle möta en fullt väpnad krigare. Jag förmodar, att karlen dittills icke hade märkt min närvaro, utan trodde sig allenast hindra ett försök till flykt. Möjligt är också, att ungmön någon gång tillförne hade försökt att undfly på den vägen.

Då jag varsnade karlens anstalter till att åter stänga fönstret, fann jag det vara tid att träda emellan. Raskt och beslutsamt inträdde jag i fönsterluften och karlen, som så oförmodadt befann sig ansigte mot ansigte med mig, tumlade förskräckt baklänges ned på golfvet — ett fall, från hvilket han skyndsamt uppreste sig, dock icke förrän jag hade hoppat ned på golfvet och stod med draget svärd för att helsa honom välkommen från hans ofrivilliga och opåtänkta luftresa.

Knappt hade jag satt fötterna på golfvet, förrän Aurora ilade fram och kastade sig till mitt bröst, der jag ett ögonblick qvarhöll henne, hårdt kringsluten af min starka arm. Förtroendefullt lutade hon sitt hufvud mot min skuldra och hviskade:

»Jag visste, att du skulle komma. Jag visste det!»

»Ja, älskade,» hviskade jag i hennes öra, »äfven jag visste, att jag skulle finna dig åter.»

Dock — det var föga tid att sysselsätta sig med älskogstal. Jag hade ju framför mig en fiende, hvilken först måste affärdas. Ännu krälade han på golfvet, men snart skulle han stå stridsfärdig framför mig. Jag förde derför Aurora bort till ett säte, hvarest jag med mildt tvång nödgade henne att sitta, medan jag skulle afgöra saken med min vederpart.

Sedan ungmön hade blifvit öfvertalad att sätta sig, vände jag mig mot karlen, hvilken just i detta ögonblick ändtligen hade hunnit uppresa sig ur sin obehagliga ställning. Med draget svärd afvaktade han mitt anfall.

Det tycktes mig vara en man af ringaste stånd. Klädedrägten var osnygg och tydligen icke ursprungligen förfärdigad åt honom. De åtsittande benkläderna och de smala rockärmarne syntes allvarsamt hotas med att söndersprängas af hans grofva ben och armar. En slokig hatt betäckte hans hufvud, medan ett par trasiga skor, så godt sig göra lät, öfverskylde den fullkomliga frånvaron af strumpor. Sådan var den man, med hvilken jag nu gick att mäta mina krafter och min vapenskicklighet.

Redan vid de första huggen kunde jag förstå, att karlen nästan var helt och hållet okunnig i bruket af det vapen, som han bar. I stället för att tålmodigt parera mina hugg och passa upp på ett gynnande tillfälle att tillfoga sin motståndare skada, svängde han svärdet i blind ifver, tydligen i den tanken att hela fäktkonsten icke är annat än en öfning att hugga blindt i luften, lika godt om huggen träffa eller icke. Naturligtvis dröjde det under sådana förhållanden icke länge, innan karlen föll, svårt träffad i bröstet.

Den scen, som nu följde, vill jag icke ens försöka att skildra. Huru Aurora bekände mig sin kärlek, huru den första kyssen brann på våra läppar — hvem skulle kunna fatta hela sällheten af en sådan stund, om han icke sjelf har älskat, och om han har älskat, skall han förstå mig, utan att behöfva en omständlig berättelse.

»Älskade,» sade hon, leende genom tårar af lycka, »nu, sedan jag funnit dig, fruktar jag intet.»

Mitt hjerta var så öfverfullt af sällhet, att jag icke kunde svara, men jag tryckte henne med värma till min barm. Rodnande tillade hon:

»Du frågar mig icke, hvarför jag kommit hit till München?»

»Gamla Gretchen har redan sagt mig, att du ärnar söka en fristad hos Gustaf Adolfs drottning. Är det icke så?»

»Elake! Nog inser du, att detta icke var det förnämsta skälet till denna resa.»

Jag började förstå hennes mening, men som det var mig kärt att höra bekännelsen derom från hennes egna läppar, låtsade jag mig hafva svårt att begripa hennes halfqvädna visa.

»Nej, i sanning,» sade jag, »var det inte för att finna skydd, så måste jag erkänna min oförmåga att begripa det.»

»Nå, då måste jag väl säga dig det, ehuru jag visserligen tror, att du begriper mera än hvad du utgifver dig för att förstå. Det finnes i Gustaf Adolfs här en viss ung man, en fänrik, som helt och hållet eröfrat mitt lilla hjerta. Det var egentligen hos honom, som jag ville finna skydd.»

»Och nu har du funnit hvad du sökte, eller huru?»

»Jag har funnit. Jag är lycklig.»

En god stund tillbringade vi med sådant oskyldigt och ofta intetsägande tal, som plägar föras mellan älskande. När jag kallar det »intetsägande», så menar jag ingalunda, att det skulle sakna betydelse för de älskande personerna sjelfva, men att andra menniskor, hvilka åhöra det eller läsa derom, vanligtvis icke kunna förstå, huru de båda förälskade kunna finna ett så djupt intresse i ord, som synas alldagliga, ja, till och med stundom en smula enfaldiga och barnsliga. Jag vill derför icke omständligt skildra det samtal, som vid detta tillfälle fördes mellan mig och mitt hjertas brud. Endast det vill jag ännu en gång försäkra, att sällare ögonblick har jag aldrig upplefvat.

Emellertid var det oförsigtigt att så länge qvardröja på denna plats och det fingo vi nogsamt erfara. Jag fann sjelf, att det var tid att återvända från drömmarnes land till den mindre sälla verkligheten och träffa anstalter för att lemna detta hus.

»Min älskade», sade jag, »vi måste nu fly härifrån. Finnas här flera karlar i huset, än denne, som ligger der blödande?»

»Ja, det måste finnas ännu fyra eller fem, ty då alltid en af dem hållit vakt här i detta rum och således ombyte ofta egt rum, har jag kunnat räkna fem olika ansigten.»

»Hvad? Har en af dem tillbragt dag och natt här?»

»Ja, de hafva icke velat lyssna till mina böner att få vara ensam.»

»De skurkarne! Känner du någon väg, genom hvilken vi kunna slippa ut härifrån, utan attbegagna oss af fönstret? Det skulle isynnerhet för dig vara obeqvämt att nödgas fly den vägen.»

»Nej, min älskade! Jag känner icke gångar och korridorer i detta hus, ty jag har icke varit utanför detta rum. Och för öfrigt, när du är vid min sida, skola alla svårigheter förefalla mig lätta. Kom!»

Den raska flickan ville skynda upp på bordet för att derifrån nå fönstret och komma ut i det fria, men en tilldragelse inträffade, hvilken åtminstone för ögonblicket omintetgjorde hvarje försök till flykt.

En dörr öppnades i bakgrunden af rummet och genom den inträdde fyra väl beväpnade karlar, klädda liksom deras redan fallne kamrat, dock med den skilnaden, att två af de senare råkade vara af mindre kroppsstorlek, så att deras drägter tycktes kunna rymma hvardera ytterligare två eller tre så spensliga kroppar. De båda andre deremot hade liksom den stupade karlen svårt att få rum i de trånga klädespersedlarna.

Tre af dessa vände sig mot mig och den återstående stälde sina steg bort till bordet, der Aurora ännu stod upprätt. Men innan någondera af karlarne hade tillryggalagt afståndet mellan oss, hade jag skyndat bort till Aurora och lemnat henne i handen en af mina pistoler, på det att hon skulle kunna afvärja den första faran.

»Var icke rädd för min skull, min älskade!» ropade den modiga flickan. »Om jag är utkorad till en krigares hustru, skall jag äfven visa mig värdig denna ära. Den förste af er, som nalkas mig, skjuter jag för pannan.»

Bofvarne tvekade ett ögonblick. De förstodosannolikt, att Aurora skulle kunna sätta sin hotelse i verkställighet,

ty hennes röst hade en fasthet, hvilken öfverraskade till och med mig, ehuru jag tillförne kände henne såsom en modig qvinna.

Jag hade stält mig skyddande framför min brud, villig att, om det så erfordrades, gifva mitt lif för henne. Dock ansåg jag verkligen den förestående vapenleken icke vara så farlig. Mina motståndare voro visserligen fyra, men som ingen af dem hade något skjutvapen, hoppades jag, att Auroras pistol skulle befria mig från den ene, under det att jag sjelf jagade en kula i pannan på en annan, hvarigenom deras antal skulle nedgå till två, och med dem skulle säkerligen mitt goda svärd kunna göra leken kort.

Hvad jag sålunda förutsåg, det skedde ock. De båda skotten affyrades nästan samtidigt och två af fienderna föllo under svordomar och förbannelser till marken. Nu gaf jag de båda öfverlefvande ingen tid att hemta sig från sin förskräckelse. Djerft trängde jag inpå dem och tvingade dem att småningom draga sig tillbaka ända till den motsatta väggen. Här vexlade vi hugg på hugg. Intet enda ögonblick hvilade svärden, förrän båda mina fiender voro urståndsatta att föra vapen. Då bådo de om nåd och som jag aldrig haft tillräckligt hårdt hjerta att öfva grymhet mot en redan slagen fiende, så nöjde jag mig med att fråntaga dem deras svärd. Den ene föll till golfvet af matthet och blodförlust, den andre föll tungt ned på sätet, der han började ansa sina sår.

Aurora kom nu till mig och drog mig bort, tagande vägen genom den dörr, som öppnat sig för att insläppa de fyra karlarne i rummet.

»Låtom oss skynda», sade hon ifrigt. »Jag längtar efter att komma härifrån.»

»Ett ögonblick blott! Vi måste medtaga ljuset, för att med säkerhet kunna finna någon utväg ur detta näste.»

Sägande detta, lösgjorde jag mig sakta ur hennes omfamning och ilade tillbaka in i rummet, för att hemta vaxljuset, hvilket ännu brann derinne. Som ljusstaken stod på bordet, måste jag närma mig ända fram till fönstret, då jag skulle hemta den.

Det var helt naturligt, att jag skulle kasta en afskedsblick till denna ännu öppna fönsterluft, hvars förtjenst det var att hafva förskaffat mig inträde i denna kammare, der min älskling hållits fången. Och då jag nu blickade dit, hade jag nära nog släppt ljuset ur min hand, så förvånad blef jag öfver den syn, hvilken der tedde sig för mitt öga. Blott ett enda ögonblick räckte synen, men den gjorde på mig ett starkt intryck.

Se här hvad jag såg:

Ett ansigte, omgifvet af en munkhätta och en gestalt, insvept i munkkåpa, dertill ett vildt, oordnadt skägg och ett par ögon, som glödde likt eldkol. Men det som mest oroade mig, var att jag igenkände både ansigtet och skägget och ögonen såsom varande Ulrik Apfelbaums tillhörighet.

Inom mindre tid än ett ögonblick försvann hela synen, men icke så det intryck, som den hade gjort på mitt sinne. En hel här af olikartade tankar genomkorsade min hjerna, men hufvudsätet bland dessa funderingar innehades dock af den tanken, att denne min dödsfiende hade bevittnat hvad som förefallit mellan mig och Aurora, att han således hade kunskap om min kärlek och lycka samt atthan säkerligen icke skulle lemna något medel oförsökt till att skada min själs älskling och derigenom äfven mig sjelf.

Aurora, som säkert började finna mitt dröjsmål besynnerligt, inträdde åter i rummet. Den älskliga flickan lade sin mjuka arm kring min hals, lutade sig smekande intill mig och sporde:

»Älskade! Hvad är, som förorsakar dessa djupa tankar?»

Jag vaknade upp såsom ur en dröm och lade min arm kring hennes lif samt tryckte henne intill mig, liksom om jag fruktat, att någon i detta ögonblick skulle rycka henne ur mina armar.

»Jag vill säga dig det, ehuru måhända bäst för ditt lugn vore, att du förblefve i okunnighet om de faror, som lura på oss. Här i detta fönster såg jag nu skymten af den ende man på jorden, af hvilken jag vet mig vara hatad. Visserligen har jag aldrig gjort honom något ondt eller någon orätt, men jag har åtskilliga gånger genom min mellankomst lyckats hindra honom från utförande af de vederstyggligaste förbrytelser. Detta kan han aldrig

förlåta mig, icke heller lärer han förmå ursäkta, att jag några gånger öfverlemnat honom i rättvisans händer, ehuru han lyckats undgå vedergällningen och straffet intill denna dag. En gång har jag till och med hängt honom, men äfven då blef hans usla lif räddadt.»

»Nå, hvad fruktar du af honom?»

»Allt! Han har säkerligen från detta fönster upptäckt vår ömsesidiga kärlek, han har sett vår sällhet och han skall icke hvila, förrän han på hemliga vägar och genom hvarje slags medel har förstört och härjat vår nyss började lycka.»

»Och hvad heter han? Det är väl icke . . . .?»

». . . . *din* fiende, menar du? Nej, hittills tror jag, att han aldrig ens har sett ditt väna anlete. Han heter Ulrik Apfelbaum.»

»Densamme, om hvilken talades så mycket i Mainz?»

»Just densamme!»

»Nå ja, låt honom försöka att skada oss, min älskling! På våra hufvud kan han ju icke kröka ett hår utan Guds vilja.»

»Tack för dessa ord min egen Aurora! Du har rätt. Vi vilja förtrösta på Gud.»

Nu stannade vi icke längre qvar i denna kammare. Med det klart lysande ljusets tillhjelp var det oss en lätt sak att finna ut ur huset, men vid porten återstod ett ganska besvärligt arbete, emedan den var försedd med många bommar och andra låsinrättningar, hvilka jag måste dels aflyfta, dels sönderbryta.

Dock försiggick äfven detta, utan att vi blefvo störda, och snart hade vi den glädjen att sammanträffa med tjenaren Heinrich. Denne hade troget qvarblifvit på sin post. Han hade hört de båda skotten, men då han icke blef genom den öfverenskomna signalen kallad till bistånd, hade han ansett klokast att lägga band på sina önskningar att komma mig till hjelp. Jag berömde honom för hans välförhållande.

Den stackars karlens glädje öfver matmodrens befrielse var stor och kan blott jemföras med den, som gamla Gretchen kände, då hon snart derefter såg oss inträda i värdshuset.

*

XV.

En utflykt till Tyrolen.

Det var naturligt, att jag icke lemnade värdshuset, dit jag fört Aurora, under denna natt, emedan jag ansåg, att farans tid ännu icke var förbi. Uti ett rum utanför Auroras kammare tillbringade jag de återstående timmarne af natten. Ehuru jag var ganska uttröttad, flydde likväl sömnen min hufvudgärd. Under det tiden långsamt framskred, hade jag rundligt tillfälle att öfvertänka, hvad jag borde företaga, och jag kunde icke finna någon bättre plan, än att öfverlemna Aurora i drottningens beskärm. Jag fattade alltså det beslutet, att jag genast följande morgon skulle uppvakta konungen och hos honom anhålla, att han genom sitt förord måtte stämma drottningen till den unga flickans fördel och utverka hennes upptagande bland drottningens följe, der hon kunde lefva i större trygghet.

Innan ännu Aurora hade visat sig följande morgon, gick jag ut, för att verkställa mitt uppsåt, emedan jag gerna ville öfverraska henne med den glädjande underrättelsen om framgången af min plan.

Medan jag skyndsamt ilade framåt gatorna, som ledde till konungens boning, mötte jag Hans Färdig.

»Hvarthän skyndar du med denna brådska?» sporde han, sedan vi helsat hvarandra såsom goda vänner.

»Till konungen!»

»Då kan jag underrätta dig, att du förgäfves söker honom. Han är icke i staden.»»Hvar befinner han sig? Jag måste uppsöka honom.»

»Du blifver likväl nödsakad att vänta, tilldess han återkommer, hvilket dock lärer inträffa innan aftonen. Han följde i går på eftermiddagen drottningen och hennes följe ett stycke på väg.»

»Hvad? Är då drottningen också borta?»

»Ja, visserligen!»

»Huru kan du veta det? Jag har icke hört något derom.»

»Karin förtäljde mig det i går vid middagstiden. De skulle fara på eftermiddagen och konungen skulle ledsaga dem under färdens början, sade hon. De lära till en början hafva tagit vägen till Augsburg, men drottningen skulle derifrån genast begifva sig till norra Tyskland.»

Min plan att hos drottningen vinna skydd för min brud hade således blifvit omintetgjord. Missmodig begaf jag mig tillbaka till värdshuset.

Auroras glädje och ömma tillgifvenhet, då hon här kastade sig i mina armar, skingrade för en stund molnen på min panna, men snart instälde sig åter de allvarliga tankarne och jag omtalade för min trolofvade, hvad jag denna morgon hade velat uträtta till hennes välfärd och huru mina beräkningar visat sig vara missräkningar.

»Hvad dina omsorger om mig bereda mig glädje!» utropade hon. »Det är ljuft för en qvinna att hafva någon, som med ömhet tänker på och för henne. Emellertid, min älskling, förjaga molnen från din panna och låt icke den närvarande tidens sällhet skingras af tankarne på framtiden.»

»Men din lycka, ditt lif sväfvar ju i fara. Huru skulle jag då kunna vara lugn? Städseåterkommer i mitt hjerta den frågan: huru skall jag kunna skydda dig? Hvar skall jag finna ett säkert värn att ställa mellan min trolofvade brud och de faror, som hota henne?»

»Jag skall försöka komma dig till hjelp.»

»Hvad? Skulle du känna någon annan tillflyktsort, der du kunde vara trygg och skyddad mot alla faror?»

Hon eftertänkte ett ögonblick, och detta utseende af tankfullhet gjorde hennes ansigte ännu mera intagande, om möjligt.

»Vi befinna oss ju här icke långt ifrån Tyrolen?»

»Sannt!»

»Och staden Innsbruck ligger ju der?»

»Också sannt, min älskling!»

»Nåväl, jag tror icke, att krigets fasor ännu hafva hunnit dit.»

»Skulle du vilja taga din tillflykt dit? Nå, måhända är denna tanke så god, som någon annan. I Innsbruck lefver man säkert ännu lika lugnt, som i den djupaste fred. Men till hvem skall du taga din tillflykt der?»

»Min faders broder bor der sedan många år tillbaka och han skall säkert icke vägra sin brorsdotter ett beskärm under sitt tak.»

Jag öfverlade med mig sjelf, huruvida jag borde tillstyrka detta förslag eller afråda derifrån. För att hinna dit, måste vi färdas genom ett land, der befolkningen i allmänhet var fiendtligt stämd mot svenskarna, och många faror skulle troligen af denna anledning möta oss under vägen. Jag förestälde henne detta och framlade en annan plan.

»Det tryggaste», sade jag, »vore att föra dig till Sverige, der du kunde blifva i ro hos minaanförvandter, tilldess

jag en gång efter krigets slut får se dig åter.»

»Nej, min vän, min egen älskade, tappre fänrik, så långt bort ifrån dig vill jag icke nu resa. Jag vill vistas i din närhet. Jag vill hafva hopp om att emellanåt få trycka dig i mina armar och mottaga dina smekningar. Jag vill andas samma luft som du. Blir du sårad, vill jag hafva möjligheten att vårda dig. Men när kriget upphört, när din konung återvänder med sina tappra skaror till ditt hemland, då vill jag gerna följa dig till dina fäders land — då, men icke förr. Det är min bestämda vilja och du måste, såsom min trolofvade, vänja dig vid att hörsamma mina befallningar.»

Hennes sätt att yttra dessa först allvarliga och till sist skämtsamma ord vederlade fullkomligt alla de invändningar, som ville uppstiga inom mig. Qvinnan är aldrig mägtigare, än när hon bekänner för mannen sin kärlek och när hon, för att vinna sina afsigter, upplåter för honom en del af sitt älskande hjertas hemligheter.

Jag kunde verkligen icke invända någonting mot de skäl, som hon nu hade framstält, ehuru jag fortfarande i mitt hjerta ansåg min plan vara den tryggaste och i alla afseenden bästa.

»Nåväl, min Aurora, ske som du vill! Men vi måste omsorgsfullt bereda oss till denna färd. Jag vill kläda mig såsom en borgare och under en vid kappa dölja mina vapen. Äfven du måste aflägga denna dyrbara drägt och ikläda dig en torftigare. De båda tjenarne deremot anser jag icke behöfva någon förklädnad, ty de skola icke utgifvas för annat än hvad de äro — tjenare. På detta sätt skola vi få utseende af att vara ett borgerligt äktapar, som gör sin bröllopsresa, och om våra fiender hafva spioner ute, så lära vi då svårligen kunna väcka deras misstankar. Deremot om jag färdades i min krigareskepnad och du i din sedvanliga dyrbara prydnad, skulle våra fiender snart blifva ledda i våra spår.»

Ännu en stund samtalade vi med hvarandra om de försigtighetsmått, som borde vidtagas. Bland annat beslöto vi att uttåga ur staden under nattens mörker, på det att om möjligt ingen fiende skulle märka vårt förehafvande. Efter en öm omfamning lemnade jag Aurora för att i staden anskaffa de persedlar, som voro af nöden såväl till hennes, som till min förklädnad. I en bod, hvarest man idkade handel med aflagda kläder, fann jag, efter mycket sökande, hvad jag önskade. På hemvägen från boden till värdshuset såg jag konungen, hvilken återvände från sin färd, åtföljd af en skara ryttare. Jag kunde således på eftermiddagen, när jag begaf mig till honom, vara viss om att träffa honom hemma. Han beviljade då utan svårighet min bön om tillåtelse till den färd, jag ärnade företaga. Vänliga helsningar sände han till Aurora, hvilken han väl mindes. Då jag tog afsked, sade han:

»Jag drager troligen härifrån till Nürnberg, dit jag förnimmer att Wallenstein möjligen ärnar sig. Der måste du så fort som möjligt stöta till hären.»

Nu var allt redo till afresan och vi afvaktade blott mörkrets inbrytande, för att begifva oss på väg.

När jag, efter att hafva iklädt mig den bruna borgaredrägten, inträdde till Aurora, kände hon till en början icke igen mig, och när hon slutligen blifvit öfvertygad om, hvem hon hade inför sig, brast hon ut i en hjertlig munterhet, hvilkenframkallades af mitt utseende i den för mig ovana drägten. Jag deltog i hennes löje och vi liknade i detta ögonblick ett par glada barn, hvilka fröjdas öfver — ingenting. Det är förunderligt med kärleken, att den kastar ett rosenskimmer äfven öfver sådana tillfällen i lifvet, då man umgås med ganska allvarliga ting.

Slutligen hade mörkret fullständigt inbrutit och vi kunde begifva oss på väg. Hästarne framfördes af Heinrich, som hade fått befallning att med djuren begifva sig i förväg till stadsporten. Vi skulle till fots tillryggalägga vägen genom staden. Denna anordning hade i sista stunden blifvit beslutad, för att ännu mera öka hemligheten af vår affärd.

Utan något äfventyr upphunno vi stadsporten.

Jag hade redan hulpit Aurora att uppstiga på sin gångare och skulle just sjelf sitta upp, då jag blef varse en skugga invid muren af ett hus, som låg några tjog alnar från stället, der vi befunno oss. Oviss, huruvida det var en menniska eller ett utsprång i muren, gick jag några steg framåt, för att se efter, huru dermed i verkligheten förhöll sig. Troligen skrämd af mitt annalkande, började skuggan röra på sig och af alla krafter springa inåt staden. Det

hade således icke lyckats mig att dölja vår resa för alla fiendtliga ögon. Oaktadt alla försigtighetsmått hade man spionerat på oss.

En smula oroad af denna upptäckt, återvände jag till mitt sällskap. Min bortovaro hade icke räckt många sekunder och Aurora hade derför icke märkt den. Som jag ville bevara henne för oro och bekymmer, så mycket jag förmådde, ville jag icke omtala för henne den ledsamma upptäckt, jag hade gjort, utan gömde den i mitt bröst.

Auroras muntra skämt och den lifvande känslan af att ega henne i min närhet, att kunna fatta hennes hand och mottaga uttrycken af hennes innerliga kärlek — allt detta förjagade inom kort alla sorgliga tankar ur mitt sinne. Vår färd gick raskt framåt under nattens mörker. Intet äfventyr träffade oss och när morgonen randades hade vi redan hunnit så långt, att de höga tyrolska bergen med sina snöbetäckta toppar visade sig i fjerran. Morgonsolen kastade sitt sken på det hvita snötäcket och fröjdade våra ögon med ett färgspel af ovanlig fägring. Den, som icke med egna ögon sett ett snöklädt berg i det ögonblick, då solen börjar öfvergjuta det med sina strålar, kan svårligen föreställa sig, hvilken njutning jag och min sköna följeslagerska funno i betraktandet af det för oss ovanliga skådespelet.

När det blifvit full dager, rastade vi en timma, under hvilken Aurora, väl insvept i varma täcken, slumrade något. Den stackars flickan, som icke under hela natten fått njuta någon sömn och under flera timmar uthärdat den snabba ridten, kunde väl behöfva en stunds vederqvickelse. Men hennes slummer räckte icke länge. Jag satt vid hennes sida, sysselsatt med tankar på framtiden. Med en obeskriflig rörelse förestälde jag mig en tid, då denna unga flicka skulle förljufva mitt hem i det aldrig glömda fosterlandet. Med förtjusning genomlefde jag i detta drömmande tillstånd en sällhet, som kanske aldrig skulle blifva verklighet. Jag vet icke huru länge jag kunde hafva fortsatt med dessa drömmerier, om icke Aurora hade vaknat och yrkat på resans fortsättande. Efter en med hast undanstökad måltid bröto vi åter upp.

Allt närmare kommo vi till de jättelika bergen, hvilka säkerligen hafva en höjd af fyra eller fem tusen alnar. Allt mera höjde sig marken, så att våra hästar hade ett tungt arbete, och färden kunde nu icke fortgå med samma snabbhet, som under natten. Ännu svårare blef det, när vi vid middagstiden befunno oss uppe på sjelfva berget, midt ibland nakna, ödsliga klippmassor med snö i remnorna och på branterna. Högt öfver oss reste sig de väldiga bergjättarne med sina hvita hjessor. Vi skulle dock icke blifva nödsakade att bestiga de höga topparne, ty vägen letade sig fram genom remnor och mellan bergväggar på en höjd, som aldrig öfversteg hälften af de högsta topparnes.

Vägen blef beständigt brantare, ju högre vi stego. Snart vek den af kring ett skyhögt klippblock och drog djerft in mellan två höga bergväggar. Der rådde midt på dagen ett halfmörker, som ingalunda var egnadt att muntra vår sinnesstämning, men om denna dystra väg ingaf oss obehag, så fingo vi en riklig ersättning genom den utomordentligt sköna syn, som lyste emot oss, när vi slutligen framkommo ur halfmörkret och sågo en underskön dal utbredd för våra frossande blickar.

Med en slingrande bergväg för våra ögon, hvilken försigtigt ledde längs efter berget ned i dalen, stannade vi en stund för att taga det nedanför sig utbredande landskapet i betraktande.

Långt nedanför oss tedde sig en fruktbar dal, uppfyld med leende fält, lummiga parker och väl underhållna bondgårdar. På dalens andra sida höllo skyhöga bergväggar vakt sedan årtusenden. Vid foten af klipporna på dalens andra sida reste sig en liten landtkyrka med en tornspira, somsynbarligen sträfvade mot höjden, men som dock tog sig ut bredvid de högresta bergen såsom ett barn bredvid en jätte. Den lilla byn, hvars namn vi icke kände, hade prydliga hus och välskötta gårdar, hvilka sågo fridfulla och hjertligt hemtrefliga ut, der de lågo inbäddade i grönt med bergen till bakgrund.

Friskt lif pulserade i den fredliga dalen. På åkerfälten, i de präktiga trädgårdarne — öfverallt sågo vi idoga menniskor och bullret af deras arbeten trängde upp till oss på bergplatån, liksom ljudet af en arbetande och samlande bisvärm. På vägarne nere i dalen färdades en hel mängd folk. Här varseblefvo vi en resande engelsman, lätt igenkänlig genom sitt väldiga kindskägg och sin underliga klädedrägt.Om man får döma af detta

fänrik Flinks yttrande, lära Albions söner redan vid denna tid haft samma egendomligheter, som i vår tid äro utmärkande för deras slägte. Derborta i skuggan af de lummiga träden stannade en vandrande bondflicka, slog sig ned vid den spegelklara källan, i hvars blanka yta hon speglade sitt leende, täcka anlete, ordnande på samma gång sitt mörka hår kring den hvita pannan. Sedan drack hon sig otörstig, kastade ännu en blick på sin bild i spegeln och uppsteg, för att fortsätta sin väg, i samma ögonblick som en kringflackande handelsman stannade sin svettiga åsna vid källans rand. Tydligen önskade han för affärens skull komma i samspråk med den unga flickan, ty han framhemtade ur de på åsnan lastade säckarna en brokig, lysande duk, hvilken han under lifliga åtbörder utbjöd, men ungmön ristade de sköna, fria lockarna och skyndade bort, för att icke blifva »inledd i frestelse». En jägare sågs med raska stegkomma nedför den motsatta höjdens slingrande gångstig, lastad med byte — en präktig stenget, hvilken nyss bitit i gräset för hans »vingade» och säkra lod. Äfven han rastade vid källan och med bergens modige son tycktes handelsmannen kunna inleda en affär. Han behöfde ju krut och kulor för nya bergvandringar och nya segrar öfver bergens lättfotade vildbråd. Äfven den brokiga duken, som ungmön hade försmått, blef jägarens egendom — hvem vet? — kanske ärnade han den åt någon brunögd tärna bland dessa berg! Under tiden ilade landtliga åkdon hit och dit och dalens invånare vandrade åt skilda håll till eller från sitt arbete. Ända upp till oss hördes ljudet af deras friska, okonstlade sång. Från höjderna hördes ljudet af herdarnes lurar. Allt sammansmälte till en lefvande och rörlig tafla af en skönhet, som endast ett bergland eger.

Det led mot aftonen och vi öfverlade, huruvida vi skulle tillbringa natten på den plats, hvarest vi nu befunno oss, eller om vi skulle tåga ned i dalen och söka något nattherberge. Jag bad Aurora afgöra denna sak efter sin önskan.

»Nej, nej! Låt mig slippa att afgöra någonting! Din egen klokhet, min älskade, är den bäste rådgifvare nu, såsom alltid.»

»Nåväl, efter du öfverlemnar saken i mina händer, så bestämmer jag mig att qvarstanna här öfver natten. Ned till dalen är åtminstone två timmars väg och oss återstår endast omkring en timma, tilldess det blir mörkt. Jag anser, att det skulle vara förenadt med ganska stora faror att färdas denna väg efter mörkrets inbrytande.»

»Deri har du rätt, älskade», svarade Aurora. »Vi blifva här.»

»Dock», menade jag, »böra vi uppsöka åt oss en passande lägerplats. Det är visserligen nu vår, men nätterna äro säkert icke varma på denna höjd, så att ett skydd mot väder och vind bör vara oss välkommet; måhända kunna vi finna en grotta eller åtminstone en bergremna, der vi kunna inreda åt dig ett varmt hviloläger.»

Jag steg af hästen och upptäckte snart ett stycke längre nedåt berget en liten grotta, hvars ingång tycktes kunna lemna inträde äfven åt hästarna. Hit förde jag hela sällskapet och vi installerade oss på bästa sätt. Till ännu säkrare skydd mot kylan upphängde jag framför ingången ett täcke, så att vi icke kunde hafva haft det varmare i en kammare.

Så länge dalen ännu kunde skönjas, förmådde hvarken jag eller min trolofvade att slita oss ifrån den härliga synen, och först då, när mörkret lägrat sig öfver den sköna nejden, ingingo vi i grottan för att söka hvila i sömnens armar.

Aurora lade sig på en bädd af torrt löf, öfver hvilken tjenarinnan hade utbredt varma täcken. Snart slumrade hon i god ro och jag är säker om, att goda englar stodo vakt vid den oskuldsfulla ungmöns läger.

Med mig var det annorlunda. En oförklarlig oro ville icke lemna mig. Sömnlös vände jag mig af och an på min hårda bädd vid ingången, och då jag länge hade legat så, beslöt jag att uppstiga och göra ett slag utanför grottan, dels för att se, om allting var tryggt och lugnt, dels också i den tanken, att en stunds rörelse möjligen skulle göra mig godt.Sakta upplyftade jag förhänget och gick ut.

Då jag nu lyssnade, förnam jag ljudet af fotsteg, som närmade sig uppifrån berget. Äfven ljudet af röster nådde mina öron. Som natten var mörk, hoppades jag icke blifva upptäckt af de vandrande, äfven om dessa, såsom sannolikt var, skulle passera det ställe, der jag stod.

Jag kunde snart urskilja, att de kommande voro endast två; och att det samtal, som de förde, rörde oss, derom behöfde jag icke länge tvifla. Icke heller kunde jag undgå att på rösten igenkänna den ene af de talande. Det var Ulrik Apfelbaum. Den andres röst var mig helt och hållet obekant.

Till en början hoppades jag, att de skulle passera förbi mig, hvarigenom faran skulle hafva varit för ögonblicket afvänd, men denna förhoppning gäckades fullkomligt, enär de stannade nästan alldeles invid den plats, der jag stod.

»Och flickan, som min nådige herre söker fånga, är med dem?» sporde den karlen, hvars röst var mig obekant.

»Ja, vid alla helgon!» hörde jag Ulrik Apfelbaum svara.

»Godt! Då skola de icke undkomma oss.»

»Det vill jag hoppas. Åtminstone skall det icke ankomma på mig, om vi misslyckas, ty jag brinner af längtan att få fänrik Flink i mina händer. Sjelfva fursten i afgrunden skall icke kunna rädda hans lif, om han råkar i mitt våld, ty mitt hat till den karlen är outsläckligt.»

»Nåväl, så mycket ifrigare skall du då hjelpa mig att få tag i den der motsträfviga skönheten, efter hvilkens famntag min nådige herre trängtar. Hvad skola vi emellertid nu företaga oss?»

»Återvänd till edert folk deruppe. Jag vill smyga mig ned i dalen för att utforska, i hvilken gård de hafva tagit nattqvarter.»

»Du tror då icke, att de hafva stannat öfver natten här uppe?»

»Nej, min s—l, om jag det tror! Flickan är ömtålig för köld. De hafva visserligen sökt tak öfver hufvudet under natten, och som här icke finnes någon hydda uppe på berget, måste de vara nere i dalen.»

»Och hvad skall jag företaga under tiden?»

»Ingenting! I hafven blott att invänta min återkomst. När jag har utforskat deras boning, kommer jag tillbaka. I alla händelser lofvar jag, att vi i morgon i dagningen skola omringa gården, der de äro, och gripa det resande sällskapet».

»Nå, godt! Jag återvänder då till mitt folk.»

De åtskildes. Ulrik Apfelbaum skyndade nedåt i rigtning mot dalen, men den andre gick sakta åt rakt motsatt håll.

Nu voro goda råd dyra, ty vår ställning var sådan, att vi syntes omöjligen kunna undgå att blifva upptäckta, så snart det dagades. Många planer hvälfde jag i mitt hufvud, utan att blifva nöjd med någon enda. Plötsligt, just då jag var nära att uppgifva hoppet, fick jag en tanke, hvilken jag genast helsade med ett jublande, ehuru icke högt uttaladt:

»Det måste lyckas!»

För att kunna utföra min plan, återvände jag in i grottan och väckte så tyst som möjligt Heinrich, hvilken jag befalde att med mitt svärd i handen hålla vakt vid ingången och förmena hvar och enobehörig inträde. Han lofvade detta. Sjelf tog jag icke flera vapen med mig än mina pistoler.

I min packning uppsökte jag en bondklädnad, som jag hade köpt i samma bod, der jag gjort upphandlingen för vår förklädnad, innan vi anträdde denna resa. Jag prisade nu min försigtighet att hafva köpt denna bondkostym. Snart hade jag iklädt mig den. Ett ljus tändes och sattes i en lykta, hvarefter lyktan omsorgsfullt doldes under bondjackan. Så utrustad, lösgjorde jag min häst och utförde honom ur grottan, der jag satte mig i sadeln och begaf mig på väg uppåt berget.

Såsnart jag hade kommit ett stycke från grottan, der jag lemnat det dyrbaraste jag egde i hela vida verlden, framtog jag lyktan och belyste min väg med det klara skenet. Detta skedde dock icke så mycket af behof, som i den tanken att väcka mina fienders uppmärksamhet, ifall de händelsevis skulle befinna sig ett stycke från vägen.

Så fortsatte jag min färd under åtminstone en half timma, utan att blifva antastad af någon. Redan för längesedan hade jag inkommit i den mörka bergsskrefvan, genom hvilken jag på eftermiddagen hade ridit i Auroras sällskap, och jag ansåg mig hafva skäl att antaga, att jag redan hade tillryggalagt åtminstone hälften af denna.

Då hejdades plötsligt min häst af en hand, som lades på dess tyglar, och en barsk röst tillsporde mig:

»Hvem är du?»

»En fattig bonde, nådig herre!» svarade jag så bondaktigt, jag förmådde.

»Jaså, har du sett några resande på berget i dag, det vill säga, medan det var dag?»

»Ja, herre, det har jag visst.»

»Huru sågo de ut?»

»Jag har sett en lång och mager herre med stort kindskägg och underligt klädd. Folk sade, att han var från ett land, som heter England, men hvar det landet ligger, det vet jag icke, nådig herre!»

»Jag ger f—n hvad du vet eller icke vet om den saken. Svara blott på hvad jag frågar dig om?»

»Ja, herre!» genmälde jag i en ton, liksom om jag varit mycket rädd.

»Har du sett några andra?»

»En resande handelsman har jag sett.»

»Flera?»

»Ja, mot aftonen såg jag en herre och ett fruntimmer. De åtföljdes af två tjenare.»

»Nå? Huru såg den qvinnan ut?»

»Nådig herre! jag är gift, jag är en lycklig äkta man och med qvinnor befattar jag ....»

»Ditt nöt! Var hon ung eller gammal?»

»Ung, nådig herre!»

»Ful eller vacker?»

»Hm! .... Jag tror, att hon var mycket vacker.»

»Hvart togo de vägen?»

»Nådig herre, de slogo läger på berget. Men låt mig nu fara! Min hustru väntar mig derhemma.»

»Nej, min gubbe! Ännu släpper jag dig icke. Skulle du kunna visa oss till det ställe, hvarest de slagit läger?»

»Nej, nådig herre! Jag har icke tid. Jag måste ....»

»Åh, du måste lyda hvad jag säger, förstår du! Ser du den här pistolen?»

»Usch, ja! herre! Jag är väl inte blind? Nog ser jag den alltid, utan att I behöfven sätta denända in under ögonen på mig. Tänk, om den skulle brinna af! Jag kunde ju dö då. I ären bra oförsigtig, nådig herre!»

Den andre skrattade af hjertans lust åt min låtsade dumhet.

»Ha, ha, ha! Hvad f—n tror du det skulle skada, om du blefve död? Du är mig en lustig kurre. Men hör nu noga på hvad jag säger! Om du icke genast ledsagar mig till den plats, der de fyra resande slagit läger, så skjuter jag dig en kula genom pannan och då dör du. Gör nu hvilket du vill, men bestäm dig fort!

»Åhå, herre! nog kan jag väl visa er dit, när jag får höra så goda skäl. I hören väl med till sällskapet, kan jag tro, och hafven blifvit efter?»

Karlen vårdade sig icke om att svara på denna närgångna fråga. I stället utdelade han med hög röst befallning till sitt folk att sitta upp. Hästar framleddes och ehuru mörkret hindrade mig från att se deras antal, kunde jag dock af

bullret förstå, att de voro ganska många. Inom ett par minuter hade de suttit upp.

»Framåt!» ropade anföraren till mig.

»Ja, herre, men I fån ursäkta, att min häst aldrig kunnat lära sig att gå nedför berget. Han vill ständigt springa ned, och det äro måhända edra hästar icke vanda vid?»

»Åh, min gubbe, rid du på bara! Vi skola nog följa dig. Din lykta skall visa oss vägen. Du skall få en dukat, när du ledsagat oss fram.»

»En dukat!» utropade jag med låtsad glädje i samma stund jag lät min häst ila framåt. Hela ryttareskaran följde mig.

Till en början var farten ingalunda öfverflödigtstor, men ju närmare vi nalkades ändan af bergremnan, desto mera påskyndade jag min springare, så att farten till slut blef nära nog vanvettig.

Som hvar och en, hvilken genomögnar dessa anteckningar, nogsamt redan har förstått, vred sig vägen i temligen skarp vinkel just vid sjelfva ändan af bergskrefvan. Den, som här rusade framåt, i stället för att vika af till sidan, skulle ovilkorligen störta nedför en höjd af ett par tusen alnar. Från klippa till klippa skulle han slungas, ända till dess han såsom en sönderkrossad massa hamnade vid bergets fot.

Emedan jag hade noggrant iakttagit hvarenda tum af vägen, visste jag fullväl, när den farliga punkten var uppnådd. Här höll jag plötsligen inne min häst och styrde honom sakta åt sidan, under det att jag med kraftfull arm slungade dem ännu brinnande lyktan i rak linie så långt ut öfver dalen, som min styrka tillstadde mig. Fienderne deremot hade föga eller ingen kännedom om vägen. Blindt följde de lyktan och ögonblicket efter det jag hade slungat lyktan ifrån mig rusade de förbi mig i full fart, och hela skaran af hästar och ryttare, troende lyktan ännu vara i min hand, störtade hals öfver hufvud ned i afgrunden. Ingen enda blef öfrig att för »nådig herren» omtala de andres undergång.

Hästarne skriade — männen ropade — derefter blef allt tyst ....

Sorgsen till sinnes öfver den förstörelse, som jag varit nödsakad att för min egen och min älskades räddning anstifta, återvände jag till grottan, bedjande i mitt hjerta en varm bön för de omkomnes själar. Ve öfver en herre, som för sinalustars tillfredsställande sänder trogna tjenare i slika uppdrag och bereder dem en sådan död, då de hade kunnat i en god sak och ännu många år vara honom till nytta!

När jag återkom till grottan, fann jag Aurora vaken. Hon hade lemnat sitt läger och befann sig i ganska stor ångest för min skull.

»Du stygge fänrik, min egen älskling! Hvar har du varit?»

»Jag skall omtala allt, men först måste jag sörja för min stackars häst. Han har haft ett svårt arbete.»

Sedan jag sörjt för hästens behof, satte jag mig ned på en sten och Aurora tog plats vid min sida. Nu berättade jag henne hvad jag hade företagit. När jag kom till berättelsen om ryttaretruppens bedröfliga ändalykt, försökte jag att minska rysligheten af denna scen så mycket, som möjligt, men jag kände ändå, huru en rysning af fasa genomlopp hennes lemmar.

»De arma menniskorna! Men du kunde icke göra annorlunda!»

»Nej,» svarade jag, »hade icke hela skaran omkommit, så skulle vi i morgon ovilkorligen hafva blifvit tillfångatagna. Någon möjlighet till undflykt fanns icke. Jag skulle eljest heldre hafva flytt med dig, än räddat oss på detta sätt.»

»Gud hjelpe deras själar! Deras herre bär ansvaret för deras död.»

»Nu måste du emellertid gå till hvila, min älskade Aurora. Vi hafva i morgon en tröttsam dagsresa för oss. Dock hoppas jag, att vi nu skola kunna i lugn och ro fortsätta vår färd.»

Efter ett hjertligt godnatt och en varmomfamning gick hon bort till sin bädd och lade sig ned. Äfven Heinrich

fick gå till hvila.

Jag släckte ljuset i lyktan och satte mig upprätt på min bädd, lekande med mitt svärd. Aurora märkte, att jag icke gick till hvila.

»Flink!» ropade hon.

»Ja, min älskling!»

»Skall icke äfven du gå till hvila?»

»Nej, jag vill invänta Ulrik Apfelbaums återkomst, för att om möjligt fånga honom.»

»Jag behöfver väl icke vara orolig för dig?»

»Åh nej, min egen flicka, sof du i god ro!»

»Snälle, älskade Thomas!»

Allt blef tyst omkring mig. Auroras lugna, jemna och djupa andedrag öfvertygade mig derom, att äfven hon hade insomnat. Jag lyssnade, för att få höra min dödsfiendes steg derute, men den ena timman af natten förflöt efter den andra, utan att han hördes af. Slutligen blef det morgon. Solen gick upp öfver bergen, men ännu hade han icke kommit tillbaka. Troligen letade han ännu dernere i dalen efter vårt nattqvarter, som naturligtvis icke stod att finna.

När det blifvit full dager, väckte jag mitt ressällskap och påskyndade vår affärd. En lätt morgonmåltid intogs ur de medförda förråden. Allting inpackades ordentligt och fördelades lika på hvarje häst. Derefter företogs nedstigandet.

I morgonbelysningen var dalen nästan ännu skönare än föregående afton. Folket hade redan börjat röra sig nere i byarne. Vi sågo handelsmannen leda fram sin åsna i den gård, der han troligen haft tak öfver hufvudet under natten. De små barnen omgåfvo honom nyfiket och, vänligthelsande sitt värdfolk till afsked, red han bort, följd till vägs af de djerfvaste bland barnen. Arbetarne lemnade sina hyddor för att gå till sitt arbete.

Nedstigandet utför berget gick lyckligt, men af Ulrik Apfelbaum kunde jag icke varseblifva en enda skymt. Dock — när vi kommo ned i dalen och gamla Gretchen nu vände om hufvudet för att blicka uppåt höjden, utropade hon:

»Men att karlen icke störtar ned, det är då förunderligt!»

»Hvilken karl?» sporde jag.

»Han deruppe!»

Vi vände oss alla om och blickade åt det håll, som den gamla utpekade.

»Ah! Ulrik Apfelbaum!» utropade jag.

Ja, det var verkligen han. Högt uppe stod han på yttersta randen af en från berget utskjutande klippa, blickande ned på oss.

»Skada,» sade jag, »att han skall befinna sig utom skotthåll för mina små skjutvapen!»

Nu gjorde han en rörelse med handen.

»Ah! han vill hota oss. Något annat kunde icke denna rörelse betyda. Återigen gjorde han samma åtbörd och derefter försvann han bakom en annan klippa.

»Vanmägtig vrede!» utbrast jag föraktfullt. »Låtom oss fortsätta vår färd! Denna gång lärer han icke blifva min fånge.»

Hela dagen fortsatte vi färden med blott en timmas rast vid middagstiden. Vägen gick oaflåtligen öfver höga berg och genom leende fruktbara dälder. Hvarje gång vi från höjden af ett berg blickade ned på det framför oss

liggandelandskapet, gingo många uttryck af förtjusning öfver våra läppar, och hvarje gång vi hade en rätt besvärlig väg uppför en höjd, tänkte jag i mitt hjerta:

»Hit till dessa oländiga, bergiga trakter kan väl aldrig kriget komma. Det synes mig vara omöjligt att här föra krig. Här, om på något ställe, skall visserligen min ögonsten, min Aurora, kunna lefva trygg och lugn, till dess jag får hemföra henne såsom min brud till mitt fädernesland i den höga Norden.»

Det var öfver hufvud taget en besvärlig färd, både tröttsam och långvarig, ty det är helt naturligt, att vi endast helt sakta kunde färdas upp och ned bland dessa ideligen återkommande berg. Algaueralperna äro sannerligen ganska ogästvänliga, ehuru mången leende trakt, mången underskön utsigt bidrager till att stämma resenären mildare och förtaga resan en del af dess många obehag.

Först på fjerde dagen efter vår affärd från München anlände vi till Innsbruck och sågo floden Inns spegelklara vågor. Efter något letande funno vi det hus, der Auroras farbroder bodde, och jag kunde under en hel dags vistelse i den älskvärda familjen öfvertyga mig om, att jag lemnade min skatt i goda händer, som skulle väl vårda och omhulda den.

Afskedet blef svårt för oss båda, men jag måste lyssna till pligtens röst, som kallade mig till min konungs sida.

»Gud välsigne dig!» var den önskan, som vi på en gång uttalade.

»Vårt valspråk vare: kärlek och trohet in i döden!» sade den unga flickan, när jag af hennesläppar mottog den sista kyssen under denna vår sammanvaro.

»Kärlek och trohet in i döden!» upprepade jag, då jag från en höjd utanför staden kastade en sista blick på dessa husrader, der min trolofvade nu hade funnit ett hem.

*

XVI.

På rekognoscering.

Allt sedan Tillys död hade kejsaren och hans anhang icke kunnat sägas ega någon härsmagt att uppställa emot den svenska hjeltekonungen, ty de små hopar af kejserliga knektar, som voro spridda här och der och hufvudsakligen lefde af rof och plundring, kunde knappast vara till någon nytta, isynnerhet som de saknade anförare. Följden häraf blef naturligtvis, att svenskarne kunde göra oerhörda framsteg. De stodo redan nära nog i hjertat af fiendens land.

I denna nöd måste kejsaren söka hjelp hos samme Wallenstein, som han en gång förut hade förskjutit. I alla hans stater fans ingen annan, som kunde bistå honom, ingen annan, som egde förmågan att framtrolla härar liksom »ur intet». Kejsaren underkastade sig förödmjukelsen att bönfalla om Wallensteins hjelp, men i sin stolta förmätenhet dröjde denne ganska länge, innan han biföll kejsarens ödmjuka begäran och, när det slutligen läppar mottog den sista kyssen under denna vår sammanvaro.

»Kärlek och trohet in i döden!» upprepade jag, då jag från en höjd utanför staden kastade en sista blick på dessa husrader, der min trolofvade nu hade funnit ett hem.

*

XVI.

På rekognoscering.

Allt sedan Tillys död hade kejsaren och hans anhang icke kunnat sägas ega någon härsmagt att uppställa emot den svenska hjeltekonungen, ty de små hopar af kejserliga knektar, som voro spridda här och der och hufvudsakligen lefde af rof och plundring, kunde knappast vara till någon nytta, isynnerhet som de saknade anförare. Följden häraf blef naturligtvis, att svenskarne kunde göra oerhörda framsteg. De stodo redan nära nog i hjertat af fiendens land.

I denna nöd måste kejsaren söka hjelp hos samme Wallenstein, som han en gång förut hade förskjutit. I alla hans stater fans ingen annan, som kunde bistå honom, ingen annan, som egde förmågan att framtrolla härar liksom »ur intet». Kejsaren underkastade sig förödmjukelsen att bönfalla om Wallensteins hjelp, men i sin stolta förmätenhet dröjde denne ganska länge, innan han biföll kejsarens ödmjuka begäran och, när det slutligenskedde, betingade den högmodige hertigen sig sådana vilkor, att man nästan kunde säga, att efter den stunden var Wallenstein den verklige herskaren och kejsaren blott hans tjenare. Jag lät mig till och med berättas, att den stolte fältherren förbjöd kejsaren att infinna sig vid hären och att han betingade sig förskrifning på ett kejserligt arfland, såsom säkerhet för erhållande af en passande belöning för sina tjenster.

Wallensteins första åtgärd, sedan han samlat omkring sig en tillräckligt stark härsmagt, var att rycka fram mot Nürnberg, för att återtaga denna stad från svenskarne. Men Gustaf Adolf förekom honom. Efter att hafva gjort ett tåg genom de större riksstäderna i Schwaben, under hvilket han försäkrade sig om Ulm och åter besökte Augsburg, skyndade konungen tillbaka till Nürnberg, dit han ankom några dagar tidigare än Wallenstein.

Det var i Nürnberg, som jag åter stötte till den svenska hären, när jag återkom från min färd till Innsbruck. Hären hade slagit läger på båda sidor om den lilla floden Pegnitz utanför stadsmurarna. När jag anlände, sporde jag genast efter konungen, ty jag ville för honom anmäla min ankomst, i händelse han möjligen skulle vilja använda mig till något särskildt uppdrag. Man svarade mig, att han befann sig i staden för att samtala med borgerskapet på rådhuset. Det var tydligt, att jag ofördröjligen begaf mig dit.

Jag fann Nürnberg vara en ganska stor och folkrik stad med många vackra bygnader, bland hvilka jag i synnerhet beundrade det gamla riksslottet (eller den egentliga fästningen) beläget på en temligen brant höjd. Här och der i staden sågjag konstrika springbrunnar och man förtäljde, att deras antal utgjorde öfver hundra. Att stadens invånare voro ett idogt folk, det kunde jag nogsamt förstå af de många skyltar, hvarmed nästan hvarje hus vid de stora gatorna var försedt. På dessa läste jag tillkännagifvanden om fabriker och verkstäder för speglar, messing, nålar, jernvaror, guld och silfver, färger, konstsaker och annat sådant. Slutligen anlände jag till rådhuset, en härlig byggnad, prydd med många dyrbara målningar af verldsberömda mästare.

På rådhuset var borgerskapet församladt i stor myckenhet, för att åhöra hvad konungen hade att säga rådet. Jag blandade mig i mängden, så att jag lyckades höra hvad konungen sade, ehuru jag för folkets skull icke kunde se honom.

»I ädle män af Nürnbergs goda råd! Mig har blifvit förkunnadt, att Wallenstein samlat en här för att bispringa kejsaren uti den nöd, hvari våra vapen hafva försatt honom. I ilmarscher närmar han sig med de roflystna skarorna till denna stad och det är intet tvifvel underkastadt, att I skolen dela Magdeburgs öde, om intet göres till försvar för eder stad. Mig angår saken föga eller alls intet. I stället för att skynda till edert bistånd och utsätta min lilla styrka för faran att uppslukas af de Wallensteinska massorna, kunde jag hafva lemnat eder åt edert öde och räddat mig sjelf genom att invänta förstärkningar under skyddet af Donauwörths kanoner. Men då I redan hafven tillförne med öppna armar mottagit mig, öppnat för mig eder stad och slutit förbund med mig, har jag velat göra allt för att bevisa eder min tacksamhet och skydda eder så långt i min förmåga står. Mennu spörjer jag eder allvarligen: viljen I bistå mig med råd och dåd, då stannar jag qvar hos eder och segrar eller dör med eder under denna stads ruiner. Men väljen I att foga eder under ödet och gifva eder på nåd och onåd åt den omilde Wallenstein, då vill jag nu genast draga hädan. Sägen mig nu, hvilket I viljen! Sjelfva vilddjuren försvara intill döden sina kulor och sin afföda. Viljen I vara sämre än de?»

Så talade konungen, och när han slutat, rådde djup tystnad i den stora salen. De kraftiga orden hade gjort ett djupt intryck på allas sinnen, det kunde man nogsamt förstå.

Då reste sig borgmästaren, en kraftfull, ehuru gammal man. Han skulle svara konungen på rådets vägnar.

»Herre konung!» sade han. »Fullväl inse vi, huru mycket vi hafva att tacka eder för. Nogsamt begripa vi, att det är af kärlek till oss och vår stad, som I hafven dragit hit, då I kunden hafva valt en annan och tryggare väg och lemnat oss åt vårt öde. I taladen om vilddjuren och sade, att till och med de försvara sina kulor. Herre konung! Inom denna stads murar befinner sig allt hvad vi skatta kärt och dyrbart. Här hafva vi våra hem. Här äro våra makar, våra barn. Vi vilja uppbjuda allt för att skydda och försvara dem. Vi vilja icke vara sämre än vildmarkens osjäliga varelser. Kärlek till hem, fränder och frihet bor i våra hjertan. Densamma skall ock väpna våra armar med kraft och våra själar med mod att uppoffra allt för vår stads räddning. Sägen oss, hvad I önsken, herre konung! Vi äro beredvilliga att i allt efterkomma edra befallningar.»Ett oerhördt bifallssorl utbröt bland borgerskapet, när borgmästaren hade slutat sitt tal. Då tystnad hade åter inträdt, sade konungen:

»Jag tackar eder samtliga för detta beslut och vill genast säga eder, hvad jag af eder hoppas. Först af allt behöfver jag en mängd raska armar, som kunna hjelpa mina soldater att uppkasta skansar och vallar samt gräfva grafvar omkring hela staden och lägret.»

»Hvarje arbetsför man af borgerskapet och stadens öfriga invånare skall gerna dervid vara behjelplig. Dessutom vill jag sända bud till den kringliggande nejden och inkalla minst femtusen bönder till deltagande i detta arbete.»

»Godt,» sade konungen. »Jag märker, att I ärnen redligt uppfylla edert löfte att bistå mig. Men detta är dock icke allt. Jag anser nämligen, att rådet bör insamla och föra till staden så stort förråd af lifsmedel och krigsförnödenheter, som det är möjligt, ty jag förutser, att vi komma att här uthärda en långvarig belägring.»

»Herre konung!» genmälde borgmästaren. »Innan åtta dagar äro förlidna, skola vi hafva samlat lifsmedel för ett helt år.»

»Vidare önskar jag, att rådet vidtager stränga åtgärder i afseende på renligheten inom staden. Det är nämligen klart, att hopandet af en sådan menniskomassa på ett enda ställe lätt skulle kunna förorsaka sjukdomars utbrytande och pestsmittor, så vida man icke genom kloka anstalter förekommer slikt.»

»Vi vilja redan i dag utfärda en ordnings- och helsovårdsstadga, som kommer att efterlefvas, så länge belägringen räcker.»

»Deri gören I klokt.»

»Är det eljest något, som min herre och konung önskar?»

»Nej, uppfyllen blott dessa edra löften, så lofvar jag å min sida, att jag skall värna eder stad och skydda edra hem. Från Rhenfloden, från Thüringen och Nedersachsen vill jag hitkalla mina skaror. Hertig Bernhard af Weimar och Landtgrefven af Hessen-Kassel har jag redan underrättat om förhållandena, så att de snart nog lära inträffa här med förstärkningar.»

»Äfven vi å vår sida vilja försöka att i afseende på krigsfolk understödja eder. Ett nytt regemente vilja vi uppsätta och de yngre bland stadens borgerskap skola öfvas i vapen, för att i nödfall kunna bidraga till försvaret. Och är det rådets och borgerskapets mening att äfven i allt annat, der vi så kunna, vara eder till hjelp.»

Konungen lofordade deras beredvillighet och ifver, och sedan ännu några mindre vigtiga angelägenheter blifvit ordnade till ömsesidig belåtenhet, aflägsnade sig konungen.

Min önskan att få samtala med honom blef snart uppfyld och jag åtnjöt äran att inför honom omtala mina äfventyr i Tyrolen. Han tycktes glädjas öfver Auroras lyckliga framkomst till Innsbruck. Den gode konungen förnekade icke heller nu sin vana att med kärlek deltaga äfven i den ringaste menniskas bekymmer och glädje.

*

I det svenska lägret och för öfrigt omkring hela staden Nürnberg började ofördröjligen den lifligaste verksamhet. Konungens sextontusen man, i förening med minst sextusen borgare, grepo sig an med uppkastandet af vallar och skansar kring staden och alla förstäderna äfvensom svenska lägret. Alltsammans inneslöts inom den jättelika

befästningen. Talrika broar bygdes öfver Pegnitzfloden till föreningslänkar mellan lägrets båda hälfter. Utanför hela befästningen gräfdes en åtta fot djup och tolf fot bred graf. Vallarne skyddades genom redouter och bastioner och alla ingångar genom halfmånformiga förskansningar. Stora skaror af landtfolk strömmade på borgmästarens uppmaningar till staden, dels medförande lifsmedel, dels för att deltaga i arbetena. Redan efter fjorton dagar var det jättelika arbetet fullbordadt och det svenska lägret kunde med rätta betraktas såsom oöfvervinneligt.

Innan våra befästningar ännu voro alldeles fullbordade, syntes de fiendtliga skarorna på höjderna i stadens granskap. Wallensteins här hade blifvit förstärkt med baierska trupper, så att jag hörde Gustaf Adolf sjelf anslå fiendernes mängd till öfver sjuttiotusen man. Vi kunde dagligen se dem arbeta på att förskansa höjderna och mången svensk styckekula oroade dem under detta arbete, så att det blott gick sakta framåt för dem.

En afton beslöt jag mig för att göra en påhelsning i det fiendtliga lägret för att se hvad de förehade der. Bondkostymen, som bland Algaueralperna hade gjort mig så god nytta den der ödesdigra natten, måste nu åter fram. Iförd densamma,lemnade jag vårt läger till fots, då mörkret hade inbrutit.

Utan äfventyr anlände jag ända fram till en nyss uppkastad förskansning. Just som jag skulle stiga öfver denna och hade lyftat den ena foten upp på dess öfverkant, medan den andra stod till hälften nedsjunken i den lösa mullen — just då kände jag mig gripen af ett par starka armar, hvilka fortare än tillärnadt var förflyttade mig upp på vallen. På grund af denna kraftiga och oförmodade hjelp förlorade jag jemvigten och föll i samma ögonblick som min hjelpare släppte sitt tag.

»Hvad är du för en äfventyrare, som smyger omkring här nattetid? Du torde näppeligen vara stadd på goda vägar.»

»Skäms du inte att öfverfalla mig på mina egna egor? Och hvad är detta för jordhögar, du tagit dig friheten att uppkasta här? Vet du inte, att dessa kullar höra till gården min, som jag ärft efter min fader och som gått i arf från den ene till den andre i vår slägt under en grufligt lång tid?»

Jag försökte, under det jag talade detta, att på bästa sätt efterhärma det språk, som talades af folket på denna ort. De ord, jag yttrade, voro ämnade att öfvertyga mina fiender om min egenskap af bonde, för den händelse flera knektar skulle befinna sig i närheten. Men så snart jag hade öfvertygat mig derom, att jag var ensam med den, som så oförsynt hade gripit mig, och att de andre befunno sig längre bort kring sina lägereldar, ansåg jag all förställning vara öfverflödig. Som karlen hade ett skjutgevär i handen, vågade jag dock icke öppet anfalla honom, emedan han i sådan händelse hade genom ett skott kunnat väcka de andrasuppmärksamhet och skaffa mig en hel del af dem på halsen. En annan utväg att befria mig från honom måste påhittas och lång tid fans icke till öfverläggning.

Jag qvarlåg ännu i den ställning, hvari jag hade fallit, och den kejserlige soldaten stod vid mitt hufvud. Jag gjorde ett försök att uppstiga, men låtsade som om detta innebure många svårigheter. Min fiende ville då underlätta mitt uppstigande, liksom han hade förorsakat mitt fall, hvarför han närmade sig ännu mera. Detta var just hvad jag önskade. Raskt fullbordade jag på egen hand uppstigandet men gjorde detta så skickligt, att min fiende inom ett ögonblick befann sig ridande på mina skuldror och inom förloppet af nästa ögonblick slungades från vallen nedför höjden, dock icke förr än jag hunnit gripa ett säkert tag kring hans skjutgevär, så att detta stannade i min hand, medan dess förre egare gjorde den ofrivilliga färden utför en nästan lodrät klippvägg, der han säkerligen krossades långt innan han hade hunnit marken. Mitt anfall hade skett så plötsligt, att karlen icke ens hann gifva ett ljud ifrån sig.

Sålunda var jag befriad från denna fiende och befann mig lyckligt inom det fiendtliga lägret. Nu gälde det att också utforska något, som kunde vara oss till nytta.

Hållande mig så mycket som möjligt i mörkret, närmade jag mig fienderne. Här och der stod ett träd, så att jag hoppades kunna uppnå mitt ändamål utan att blifva sedd af någon. Äfven en och annan buske fans, jemte en mängd kringspridda stora stenar, af hvilka mer än en hade manshöjd. Jag hade således godt tillfälle att obemärkt

närma mig de Wallensteinska soldaterna.Sålunda dröjde det icke länge, innan jag befann mig i skuggan af en sten få steg ifrån en grupp kroater. En ölstånka gick flitigt omkring i laget och bidrog att öka dessa menniskors naturliga fallenhet för att bullra, svärja och stoja.

»Sjung en stump för oss!» utropade en, hvars ansigte vittnade om mycken grymhet och otyglade lustar.

»Om I viljen tiga en stund, så skall jag låta eder få del af en ny visa, som jag hörde sjungas af officerarne härom dagen. Men, för...., det är väl lika omöjligt att tysta munnen på er, som på en sladdrande papegoja.»

»Tyst!» ropade flera röster på en gång.

Men det oaktadt fortforo några med sitt prat och oväsen. Dock tycktes sångaren i grunden icke fråga derefter, ty han började likväl att sjunga. Ett par verser ur hans sång minnes jag ännu och vill icke undandraga dem för den, som i framtiden läser dessa rader, emedan de kunna tjena såsom ett litet vittnesbörd om den dåliga anda, som rådde i Wallensteins från alla håll sammanrafsade här.

När man sista droppan tömmer Ur sin bägare, man glömmer Alla mödor och är nöjd. När man får till barmen trycka Rosenröda mön, hvad lycka Öfverväger denna fröjd?

Hvarför är väl rosen skapad, Om ej för att blifva kapad Af den första, bästa hand? Det är qvinnans enda ära Att bli plockad — sådan lära Hyllar man i hvarje land.

Må vi sjunga, må vi dricka! Må vi kyssa hvarje flicka. Som oss möter här och der! Den som rätt vill lifvet njuta Måste med sitt samvet' pruta Och blott följa sitt begär.

Ett allmänt bifallsrop följde på denna sång, så att nog kunde jag förstå, att de föga ädla åsigter, som deri framstäldes, voro i allas smak, något som äfven bevisades af deras gerningar esomoftast.

Här tycktes icke vara något af vigt att inhemta, hvarför jag begaf mig så tyst som möjligt derifrån till ett annat ställe, der jag tyckte mig skola finna soldaterna sysselsatta med allvarligare ting. Från sten till sten, från buske till buske, smög jag mig fram och lyckades obemärkt komma ända till ett träd, der jag, dold bakom den tjocka stammen, kunde åhöra hvad de hade att säga. De, som befuuno sig här, tillhörde synbarligen den baierska truppstyrkan, såsom deras tungomål nogsamt vittnade. Också tycktes de vara af ett annat »skrot och korn», än kroaterne, som jag nyss hade lemnat. De voro lugna, allvarliga karlar och saknade mycket af den vildhet i blick, utseende och åtbörder, som utmärkte kroaterna.

»I sanning,» sade en af dem, »det synes, som om vi skulle få qvarligga ganska länge här. Svenskarne hafva på några dagar gjort underverk med den här staden. Huru de på så kort tid hafva kunnat utföra detta ofantliga befästningsarbete, det är obegripligt, men säkert deremot är, att Nürnberg näppeligen lärer kunna eröfras.»

»Wallenstein,» inföll en annan, lärer nog finna, att segren icke är så lätt vunnen, som han trodde.då han vid Neumarkt mönstrade sina skaror och talade så stora ord.»

»Var der någon ibland eder, som hörde hans yttrande då? Det har blifvit sedan dess taladt så mycket om hans skrytsamma ord vid det tillfället, men ännu har jag icke kommit i samspråk med någon, som hörde hans yttrande och som derför kan lemna säkert besked om hvad som är sannt eller osannt i de ord, man tillägger honom.»

»Jag,» utropade en, »jag stod honom vid det tillfället ganska nära, så att jag fullväl hörde allt hvad han sade.»

»Nå, huru föllo hans ord?»

»Han sade: »inom fyra dagar skall det visa sig, hvilken af oss båda, konungen af Sverige eller jag, skall vara verldens herreDessa Wallensteins yttranden äro historiska. . Just med dessa ord yttrade han sig.»

»Och nu hafva vi redan legat här fjorton dagar, utan att hafva uträttat någonting annat än det, att vi affyrat ett och annat kanonskott eller tillfångatagit och dödat en eller annan svensk, som vi öfverraskat under provianteringsbestyr. Det kallar jag att, såsom en karl egnar, hålla sina löften.»

»Åh», sade en annan, »det lärer han icke lägga så tungt på sinnet. Han har nu kommit på andra tankar.»

»Så? Och hvilka? Säg oss det, om du vet det!»

»Jag hörde honom i dag säga till Pappenheim: ’slagtningar har man levererat tillräckligt många; det är tid att en gång börja med en annan metod’Dessa Wallensteins yttranden äro historiska. . Dermed menade han säkerligen, att han ville uthungra fienderna.»

»Jag fruktar, att vi då sjelfve skola dö af svält, långt innan fienderna hunnit till bottnen i sina mjölsäckar. Trakten häromkring är redan så utblottad, att våra provianteringstrupper måste färdas ända till sju och åtta mil, innan de kunna påträffa någonting, som är ätbart. För svenskarne deremot skall säkert staden Nürnberg öppna sina rika förrådshus.»

Att karlen hade rätt i denna förmodan, det skulle jag hafva kunnat intyga, om jag eljest hade dristat mig att framträda.

Samtalet tystnade och jag tyckte mig märka någon ovanlig rörelse kring elden. Då jag lutade mig en smula fram för att efterforska orsakerna dertill, varseblef jag, att en ny person hade uppträdt inom kretsen, och jag behöfde icke länge iakttaga hans utseende och skick, förr än jag förstod,, att det måste vara en officer.

»God afton, gossar!» helsade han.

»Lefve fänrik ....» Här uttalade de ett namn, som jag icke lyckades uppfatta.

Det var en helt ung man med ett godt sätt att skicka sig, och det var icke otydligt, att han egde sina bussars tillgifvenhet.

»Vår öfverbefällhafvare,» sade han, »har gifvit order, att en trupp af några hundra man skall rycka ut för att möta en stor transport af lifsmedel, som han uppköpt i Baiern och som är på väg hit. Vi få vara med på den färden. I morgon i dagningen skola vi begifva oss på väg. Det gäller många hundrade nötkreatur och ett par tusen med bröd lastade vagnar. Varen redo på utsatt tid!»

Fänriken aflägsnade sig och äfven jag började öfvertänka, huru jag obemärkt skulle kunna smygamig bort. Det var mig angeläget att så skyndsamt som möjligt komma tillbaka till de mina, enär jag ville till konungen inberätta, hvad jag hade hört om den väntade transporten.

Ljudlöst aflägsnade jag mig från trädet, som hade dolt mig, och med användande af samma försigtighetsmått, som nyss förut, lyckades det mig att blifva oantastad, ända till dess jag ankom till de uppförda förskansningarna. I det mörker, som här rådde, kunde jag icke tydligt urskilja föremålen, utan hade den oturen att rusa rakt emot en menniska, om hvars dervaro jag icke hade någon aning. Hvad denne person gjorde der, det vet jag icke med visshet, men då jag tyckte mig skymta någonting hvitt, liknande en qvinnodrägt, som skyndsamt aflägsnade sig, så föreföll det mig troligt, att jag hade råkat störa ett älskogsmöte. Jag kunde också hafva rätt till en sådan förmodan, emedan jag hade hört berättas, att Wallensteins här åtföljdes af minst femtontusen qvinnor.

Som jag var öfvertygad, att karlen icke i mörkret kunde igenkänna, om jag var en vän eller en fiende, fattade jag ett hastigt beslut att begagna mig af den förlägenhet, karlen utan tvifvel kände öfver att hafva blifvit funnen på olofliga vägar.

»Hvad tager du dig till, karl?» röt jag åt honom med en ton, som måste öfvertyga honom om, att jag öfver honom hade en förmans rätt. »Packa dig genast härifrån, och om du ännu en gång beträdes med älskogsmöten, när du kunde hafva bättre göra, så skall jag icke glömma att befordra dig till straff.»

»Men, nådig herre ....», ville han invända.

»Gå genast till dina kamrater, annars ....!»

»Jag går, herre!» svarade han beskedligt, i det han aflägsnade sig.

Min list hade haft all önskad framgång och jag trodde mig redan hafva undsluppit alla faror, då jag i det samma besteg vallen och beredde mig att stiga ned på dess andra sida. Men det tycktes vara af ödet bestämdt, att qvinnor

oupphörligen skulle komma i min väg denna afton. Just i det ögonblick, då jag skulle börja nedstigandet, ljöd en qvinlig stämma ganska nära mig:

»Diderik!» hviskade den.

Jag studsade, ty jag hade icke trott, att någon mensklig varelse var mig så nära. Jag tvekade, om jag skulle svara ja! eller nej! Men då jag besinnade, att qvinnan säkerligen var allt för nära bekant med sin Diderik, för att kunna i det afseendet bedragas, beslöt jag mig för att icke träda i Dideriks ställe.

»Jag är icke Diderik!» svarade jag i öfverensstämmelse med detta kloka beslut. »Honom får du söka på något annat ställe. Jag tyckte, att jag nyss såg honom några famnar längre åt söder.»

Jag utkastade detta lockbete för att förmå henne att aflägsna sig, men hennes qvinliga nyfikenhet hade blifvit väckt och lät icke så lätt afspisa sig. Hon närmade sig till mig och hviskade:

»Hvem är du då, min sötunge?»

Som jag icke hade någon benägenhet att namngifva mig för qvinnan, skyndade jag att nedstiga utefter vallens yttersida, innan hon hade kommit mig allt för nära. Här måste jag smyga mig längs efter foten af vallen en ganska rundlig stund, innan jag anträffade ett ställe, hvarest berget icke var brantare, än att det tillät mig nedstiga.Emellertid hade troligen qvinnan anat, att en person, som på detta sätt smög sig undan hennes temligen tydligt erbjudna sällskap, icke månde hafva hemortsrätt i det lägret — med få ord, att jag säkerligen varit en spion. Jag förestälde mig, att hon så skyndsamt, som möjligt, uppsökte någon af de på vallen vakthafvande knektarne, ty innan en fjerdedels minut hade förflutit, ljödo flera gevärsskott från vallen och jag kunde ganska tydligt förnimma, huru kulorna hveno genom luften icke långt ifrån mig. Lyckligtvis träffades jag icke och kort derefter befann jag mig utom skotthåll nere i dalen, såvida de icke ville göra mig den äran att sända en styckekula efter mig. Detta skedde emellertid icke, men ännu länge, efter det jag befann mig innanför de skyddande svenska vallarna, hörde jag gevärsskotten smattra på de Wallensteinska höjderna.

Naturligt var, att jag efter min återkomst till lägret icke dröjde att begifva mig till konungen med underrättelsen om den stora transporten af lifsmedel, hvilken väntades i Wallensteins läger.

Jag fann konungen omgifven af alla sina tyska öfverstar och officerare, ty sedan konungen kommit öfver till Tyskland, hade han dragit till sig stora skaror af tyskar, som antingen för religionens skull, eller af någon annan anledning, hade ondt i sinnet mot kejsaren.

Då jag inträdde, såg jag genast, att konungen var vid ett ganska allvarligt, kanske strängt lynne och att de församlade herrarne icke voro vid godt mod. Som jag var bekant med förhållandena, förstod jag genast hvad här förehades. Det hade nämligen många gånger under de senaste dagarna inträffat, att de tyske soldaterne, när de gingo ut pålandsbygden för att proviantera, rasade emot det stackars landtfolket med en grymhet, som nästan öfverträffade hvad man i den vägen var vand att höra föröfvas af Wallensteins rofgiriga skaror. Dylika ting läto aldrig svenskarne eller finnarne komma sig till last, utan med redligt mynt betalade vi hvad vi nödgades taga från landtmannen, och det var säkerligen genom svenske eller finske soldaters berättelser, som konungen fått kännedom om, huru hans tyska trupper drogo fram i landet. Att konungen, hvars menniskokärlek var höjd öfver allt tvifvel, skulle vredgas öfver de dåd, som utfördes i hans namn och af hans folk, det var nu en tydlig sak och jag förstod, då jag nu såg de tyska anförarne samlade omkring honom, att han hade allvarligen bestraffat dem eller att han ärnade göra detta.

»Hvem är det, som kommer att störa mig?« utropade konungen vid mitt inträde. »Ah, det är du, Flink! Nå, jag vet, att du icke kommer utan någon vigtig anledning. Dock får du ännu vänta en stund, medan jag afslutar hvad jag har att säga dessa tyska herrar, som likt skolgossar måste agas för att lära sig lydnad.»

Jag bugade mig för konungen.

Denne vände sig åter till tyskarna:

»Jag minner eder på, hurusom jag, i allt hvad på mig ankommit, har styrt och stält till edert bästa och att det är för eder skull, som jag dragit hemifrån mitt fädernesland ända hit. Mitt ärende är att strida för eder och edra landsmän. Jag kunde hafva blifvit i ro derhemma och låtit eder qvarligga på den kejserliga sträckbänken, om jag icke hade ömkat mig öfver eder nöd. Heldre har jag,Gud är mitt vittne, sjelf lidit nöd, än jag låtit eder umbära något af det nödvändiga. Och huru lönen I mig för sådan godhet? Svaren mig ärligt! Att i mitt namn plundra, bränna, skända, mörda — är det en värdig lön för allt det goda, som I hos mig hafven fått njuta? Jag ser af edra bistra blickar, att I ären missnöjde med mitt tal. Om så är, så dragen gerna hädan, men kommen ihåg det, att mördare, röfvare och qvinnoskändare är der ingen plats för under mina fanor. Och om I ären nog gudlöse och äreförgätne att vilja öfvergifva mig, så skall dock hela kristenheten förnimma, att jag för eder velat uppoffra mitt lif. Viljen I åter göra revolt mot mig, så skall jag väl veta att försvara mig med mina svenskar och finnar. Vid Guds barmhertighet beder jag eder, pröfven edert förhållande och besinnen, huru djupt I bedröfven mig. Eder släta krigstukt öfvertygar mig, att I med mig ej menen ärligt och redligt, så mycket jag än har skäl att berömma eder tapperhet. Gån in i eder sjelfva och behjerten, att I en gång skolen göra Gud reda för edra gerningar. Bland eder lider jag till den grad, att det förtryter mig att umgås med ett så förvändt folk. Nu kunnen I gå, men läggen mina förmaningar på hjertat!»

Konungens röst var sträng och befallande och man kunde läsa i hans ansigte, att han verkligen kände den förtrytelse, som hans ord inneburo. Derför dristade sig ock ingen af de tyske herrarne att invända något. Tysta aflägsnade de sig och jag blef ensam med konungen.

»Nå, min käre Flink», sade konungen. »Hvad har du att omförmäla? Har din sköna Aurorablifvit bortröfvad från Innsbruck eller har du upptäckt något nytt anslag mot mitt lif?»

»Intetdera, min konung! Dock är det om en sak af icke ringa vigt, som jag skulle vilja tala.»

»Jag visste väl, att någonting vigtigt är på förde. Låt höra!»

Konungen satte sig ned. Hans ansigte hade återtagit sin sedvanliga mildhet och hans röst röjde icke mera någon vredgad eller upprörd sinnesförfattning.

Jag förtäljde nu om mitt besök i det fiendtliga lägret och om lifsmedelstransporten, hvilkens ankomst med stor längtan motsågs af Wallenstein och hans följe, som säkerligen kunde anslås till hundratusen menniskor, då man äfven beräknade qvinnor, fordrängar, trosspojkar, betjenter och dylikt folk.

Konungen yttrade sig icke genast, då jag hade slutat min berättelse.

»Hvad synes dig?» utropade han sedan. »Det vore ett godt skämt, om vi kunde draga denna läckra bit ifrån Wallenstein just i det ögonblick,, då han är nära att föra den till munnen. Vill du åtaga dig den saken?»

»Herre konung! Till detta företags utförande erfordras minst femhundra ryttare och det är icke vanligt, att en ringa fänrik sättes att befalla öfver en så stor styrka. Icke heller lära min skicklighet och mina insigter räcka till.»

»Åh, min son, hvad skicklighet och insigter vidkommer, så tror jag, att du vid ett slikt företag kan mäta dig med de fleste, och hvad den andra invändningen vidkommer, att en fänrik icke skulle kunna ställas i spetsen för huru stor styrka somhelst, så erinrar jag mig verkligen, att ingen annan än jag eger rätt att här befalla och att ingen har rättighet att klandra mina handlingar. När jag vill anförtro dig femhundra ryttare, så måste det vara en möjlighet. Menar du icke det?»

»Visserligen, min herre och konung!»

»Nå, då vill jag genast gifva befallning, att femhundra ryttare ställas under ditt befäl, och du eger att redan denna natt begifva dig åstad. Gud vare med dig!»

Jag bugade mig vördnadsfullt och gick.

Det var icke lätt att redogöra inför mig sjelf för de känslor, med hvilka jag hade mottagit detta uppdrag af konungen. Jag kände mig på samma gång glad och betryckt — glad öfver konungens förtroende, men betryckt

genom det ansvarsfulla i min ställning. Dock, öfverlemnade jag mig icke länge åt slika tankar, till hvilka jag ock saknade tid, enär jag måste sysselsätta mig med förberedelserna till min färd. Under arbetet återkom mitt glada mod och jag blickade mot framtiden med tillförsigt.

*

XVII.

Ett ströftåg.

Senare på aftonen hade jag ett oväntadt möte. Jag kom just gående på en af broarna, som förenade båda hälfterna af vårt läger, då jag påträffade en helst, så erinrar jag mig verkligen, att ingen annan än jag eger rätt att här befalla och att ingen har rättighet att klandra mina handlingar. När jag vill anförtro dig femhundra ryttare, så måste det vara en möjlighet. Menar du icke det?»

»Visserligen, min herre och konung!»

»Nå, då vill jag genast gifva befallning, att femhundra ryttare ställas under ditt befäl, och du eger att redan denna natt begifva dig åstad. Gud vare med dig!»

Jag bugade mig vördnadsfullt och gick.

Det var icke lätt att redogöra inför mig sjelf för de känslor, med hvilka jag hade mottagit detta uppdrag af konungen. Jag kände mig på samma gång glad och betryckt — glad öfver konungens förtroende, men betryckt genom det ansvarsfulla i min ställning. Dock, öfverlemnade jag mig icke länge åt slika tankar, till hvilka jag ock saknade tid, enär jag måste sysselsätta mig med förberedelserna till min färd. Under arbetet återkom mitt glada mod och jag blickade mot framtiden med tillförsigt.

*

XVII.

Ett ströftåg.

Senare på aftonen hade jag ett oväntadt möte. Jag kom just gående på en af broarna, som förenade båda hälfterna af vårt läger, då jag påträffade enkarl, i hvilken jag till min utomordentliga förvåning igenkände Heinrich, min trolofvades tjenare, hvilken jag trodde vara i Innsbruck. Jag blef naturligtvis både häpen och förskräckt, ty jag insåg, att denne mans närvaro på denna plats var liktydig med en eller annan ond tidning om Aurora.

»Heinrich?» utropade jag.

»Ah, är det fänrik Flink? Ja, sannerligen! Mina ögon börja att försvagas genom dessa oupphörliga sorger, så att jag icke kände igen eder.»

»Hvad gör du har? Och hvad är det du talar om sorger?»

»Ack, herre, det är en lång och sorglig historia. Jag förmodar dock, att detta till eder stälda bref upplyser eder derom.»

»Gif hit!» utropade jag otåligt.

Han räckte mig en liten skrifvelse, som jag med beklämdt hjerta mottog. I närheten varsnade jag en eld, som tycktes vara öfvergifven och vid hvars slocknande sken jag ostörd kunde läsa brefvet. Jag vinkade åt Heinrich att följa mig och han lydde tigande.

Se här innehållet af detta olycksaliga bref, som med ens gjorde min själ till rof för en till förtviflan gränsande sorg:

»Min herre!

En stor olycka har inträffat. Aurora har med list och våld blifvit bortröfvad ur mitt hus. Gud är mitt vittne, att hvarken jag eller någon af de mina hafva någon del i hvad som timat och att vi icke hafva underlåtit att efter bästa förstånd vaka öfver henne. Jag behöfver förmodligen icke uppmana eller bedja eder att göra något tillhennes befrielse. Heinrich skall muntligen meddela eder de närmare omständigheterna.

Friedrik Strahl.»

»Förfärligt!» utbrast jag efter att hafva genomläst dessa rader.

»Ja, i sanning!»

»Nå, Heinrich, skynda! Omtala fort, huru allt har tillgått! Brefvet säger mig blott, att din matmoder är bortröfvad. Vidare får jag icke der veta. Berätta derför, men fort, fort!»

»Sen I, herre, en dag satt den ädla jungfrun i Strahlska familjens samlingsrum, hvarest för tillfället alla medlemmarne af huset voro närvarande, med undantag af den gamle herren sjelf. Midt i det lifligaste samtalet och just som jag serverade förfriskningar, kom en tjensteflicka in med ett bref, hvilket hon erhållit af en okänd karl, som genast derefter hade aflägsnat sig. Brefvet var till min herskarinna. Ordagrannt kommer jag icke ihåg dess innehåll, men det var från eder....»

»Hvad? Från mig?.... Skämtar du, karl?»

»Herre, edert namn stod derunder och vi trodde alla, att I haden skickat henne det, tilldess de följande tilldragelserna upplyste våra ögon. När jungfrun hade läst skrifvelsen....»

»Men så säg då först hvad den innehöll, om du vill, att jag skall begripa någonting.»

»Dess innehåll var, att I lågen sjuk i en by utanför staden, att I haden blifvit dödligt sårad i en strid och att I haden släpat eder fram till den byn på vägen till Innsbruck, men kännande edra krafter aftaga och döden nalkas, villen I träffa eder trolofvade ännu en gång, hvarför hon ombads att ofördröjligen skynda till edert dödsläger.»»Hvilken gemen intrig! Nå, huru upptog Aurora denna nyhet?»

Hon förlorade i första ögonblicket medvetandet, och när hon ändtligen genom allas våra förenade bemödanden hade återvunnit sansningen, gaf hon sig ingen ro, förrän hon begifvit sig på väg till eder.»

»Arma, älskande flicka!» suckade jag. »Nå, och sedan?»

»Två af hennes syskonbarn, nämligen de båda äldsta flickorna, skulle åtfölja henne, men när dessa återkommo efter ett par timmar, voro de ensamma och berättade med alla tecken till fasa, att ett par karlar hade bland bergen öfverfallit dem, gripit min matmoder, kastat henne i en tillreds stående vagn och derpå skyndsamt aflägsnat sig. Ack, herre, hvad skola vi nu företaga?»

»Du har väl icke med dig det der brefvet?»

»Till min matmoder?»

»Ja!»

»Verkligen menar jag, att den gamle herren räckte mig äfven det, när jag tog afsked af de goda menniskorna i Innsbruck.»

Heinrich sökte och framletade slutligen skrifvelsen. Det var en skrynklig pappersbit, på hvilken jag såg tydliga spår af tårar — min Anroras tårar.

»Ah!» utropade jag, så snart jag granskat handstilen. »Ingen annan än Ulrik Apfelbaum har gjort detta.»

Utan svårighet hade jag nämligen igenkänt samma handstil, som engång förut mött mina ögon i den skrifvelse

till drottningen, hvilken Karin Eriksdotter mottagit af Ulrik Apfelbaum.

Man måste medgifva, att jag i denna stund befann mig i en särdeles brydsam ställning. Mitt hjerta ville, att jag utan ett ögonblicks dröjsmål skulle skynda till min bruds räddning ur min dödsfiendes fräcka händer, men derbakom stod min pligt såsom tjenare hos konungen — den kalla, obevekliga pligten, hvilken bjöd mig att sätta konungens befallning framför hjertats rop. Dock tvekade jag icke länge, utan beslöt att först uträtta konungens ärende, men detta beslut kostade mig en grym sveda i hjertat. Kunde jag väl såsom ärlig man och pligttrogen krigare svika den konung, hvars fana jag svurit trohet? Dessutom anbefalde jag Aurora i den milde Gudens nådiga beskärm och utgången visade, att jag icke gjorde detta förgäfves.

Jag gaf Heinrich befallning att qvarblifva i lägret till min återkomst och sade honom, att om jag icke vore trupperna följaktig, när de återvände från ströftåget, hade jag säkert omkommit och då skulle han berätta allt för konungen och anhålla om dennes hjelp till Auroras befrielse.

Derefter återvände jag till medelpunkten af lägret, hvarest jag fann mina femhundra ryttare färdiga till aftåg. Oaktadt min bedröfvelse kände jag mig dock ganska glad, då jag helsades af detta rop ur femhundra munnar:

»Lefve fänrik Flink!»

Jag tackade dem med några hjertliga ord för denna hyllning, hvarefter jag steg till häst och satte mig i spetsen för den långa ryttareraden.

Snart hade vi lemnat lägret bakom oss, och som det var mörkt, sluppo vi äfven förbi fiendernes förskansningar, utan att blifva oroade.

Visserligen kände jag icke med visshet, frånhvilket håll den af Wallenstein väntade transporten skulle komma, men jag förmodade icke utan skäl, att den nalkades från den af svenskarne minst oroade delen af landet, och jag stälde derför kosan utan tvekan österut från Nürnberg.

Raskt färdades vi framåt under ett par timmars tid. Då måste vi slutligen låta hästarne under en stund fortsätta vägen i gående, för att andas ut och samla krafter till nya ansträngningar. Jag var ganska illa till mods och hade gerna sett, om någon af mina hussar hade med någon sång eller åtminstone med något godt skämt velat skingra mina dystra tankar. Då varseblef jag bland mitt folk en viss Trogen, hvilken jag kände såsom en god sångare och efter hvilken jag förut i dessa berättelser anfört en sång. Hvad var då naturligare, än att jag vände mig till honom med uppmaning att låta mig höra något?

»Strax», svarade han och uppstämde utan dröjsmål denna visa, sedan han först tillkännagifvit, att den var af hans egen fatebur och att han önskade öfverseende med hvad han kallade »dess stora brister».

Det var engång i ofredstid, Som Petter skulle ut Att öfva stridens ädla id Och lukta rök af krut.

Och Petter hade långa ben, Tog steg och sprang som sju. Reträtten var hans bäste vän Och är väl det ännu.

En gång han kom till Leipzigstadt. Der Elsterfloden far, Och Petter svor allt vid sin hatt: »Nu skall jag vara karl.»

Och floden var så mägta bred, Väl femti famnars tal. Och hären red till stranden ned. Der floden mest var smal.

Helt hastigt kom fiendetropp Och ryckte an till strid. Den kom uti ett häftigt lopp Och hade ondt om tid.

Och hela hären flydde då Och Petter flydde med. Han hade icke tid att gå. Han flög — så var hans sed.

Och Petter tackade sin mor, Att han fått långa ben. Han hoppar öfver floden stor Och står der — helt allen.

Men hela hären drunknade Uti den djupa flod, När Petter lustigt landade. Och snart i trygghet stod.

Och när han på den andra strand Var bragt i säkerhet, Då knöt han rasande sin hand Och skrek i vild förtret:

»Kom hit, godt folk, som stryk vill ha', Kom hit, fiendeband! Så skall jag lära Er att ta Er sked i vacker hand.»

Var det ej makalöst och stort — En bragd af hjeltemod, Att, när han var på säker ort, Han stolt och modig stod?

Och namnet Modig bär han än Till minne af sin bragd. Och bära får han det, min vän, Tills han på bår blir

lagd.Denna sång, hvilken Trogen utförde på ett ganska lustigt sätt, väckte mycken munterhet hos knektarne och bidrog äfven att för en stund fördela den tyngd, hvarmed mitt hjerta var besväradt. Emellertid hade vi icke tid att låta hästarne längre hvila. Jag gaf tecken att åter falla in i raskare fart.

Den ena byn efter den andra passerades och ännu hade vi icke upptäckt den väntade provianttransporten. Oaktadt det var mörkt, kunde vi icke undgå att märka, hvilken ödeläggelse, som hade öfvergått hela den trakt, genom hvilken vi färdades. Knappt sågo vi en enda gård eller stuga, som icke var förvandlad till ruiner. Här och der voro hästarne nära att snafva öfver föremål, som lågo på vägen, och då jag en gång stannade för att efterse, hvad det månde vara, befanns det vara liket efter en ihjälslagen bonde, såsom jag kunde finna af drägten.

Det var utan tvifvel, att Wallensteins råa skaror hade största delaktigheten i dessa dåd, men jag fruktar, att äfven de i vår här tjenande tyskarne icke hade sina samveten alldeles fria.

Vi kommo nu till den lilla staden Amberg. Som jag icke ansåg det omöjligt, att transporten kunde befinna sig uti eller i närheten af denna obefästade stad, delade jag utanför staden min trupp i tre delar, af hvilka de två skulle färdas utanför staden på olika sidor, under det att den tredje skulle tåga midt igenom staden. Straxt utanför stadens motsatta ända skulle de tre afdelningarne slutligen sammanträffa.

Sjelf satte jag mig i spetsen för den del af truppen, hvilkens väg gick genom staden.

Ingen hindrade oss att inträda. I de flestahusen var mörkt, såsom man ock kunde vänta vid denna sena timma, då sannolikt de flesta hvilade i sömnens armar. De få vandrare, som vi mötte, stannade och tycktes vara utomordentligt förvånade öfver att i sin fredliga stad skåda denna ryttareskara. Ingenstädes kunde vi upptäcka några tecken till att transporten befann sig här. Det temligen rymliga torget lät jag genomsöka i alla rigtningar, utan att der finna annat än några gamla salustånd och en qvarglömd kärra.

Jag beslöt till följd häraf att spörja någon af stadens invånare till angående saken.

Det tycktes emellertid icke hafva sig så lätt att komma till tals med dem. Den förste, till hvilken jag vände mig, hade knappt hört ljudet af min kanske något barska röst, förrän han hals öfver hufvud flydde. En annan, hvilken jag tilltalade något mildare, visade sig också vara af naturen begåfvad med raska ben. Han försvann i mörkret, jag visste icke hvart.

Förtretad häröfver, beslöt jag att gå till väga på ett annat sätt.

Med ett hårdt grepp i skuldran och med en pistol för pannan på den Ambergbo, som jag härnäst påträffade, behöfde jag icke bedja om ett svar, hvilket jag kunde framtvinga.

»Har någon transport af lifsmedel blifvit sedd här i staden?»

»Nej, herre!» svarades.

»Ljug icke!» förmanade jag.

»Jag inser icke, hvarför jag skulle fördölja den saken, om jag verkligen hade någon kännedom derom.»

Jag släppte den stackars karlen lös och han varicke sen att begagna sig af den återvunna friheten, ja, hans afträdande skedde så hastigt, att han till och med glömde att taga afsked.

Mig återstod således nu icke något annat, än att fortsätta färden genom staden och på den öfverenskomna mötesplatsen sammanträffa med de andra afdelningarne. Desse, som hade färdats i en kroklinie, då deremot jag hade haft min väg rakt fram, ankommo något senare än jag till stället. Icke heller någon af dem hade sett en skymt af transporten.

»Nå, framåt då i Guds namn!» ropade jag. »Icke långt härifrån lärer ligga en liten stad, som heter Weiden. Jag hoppas, att vi der skola blifva lyckligare.»

Klockan var säkerligen öfver tre på morgonen, innan vi kommo i närheten af denna stad. Redan utanför Weiden kunde jag förstå, att någonting ovanligt der föreginge, ty från det inre af staden framträngde ända till oss ljudet af

rop, sånger och det skrän, hvarmed en tygellös folkhop plägar gifva sin närvaro till känna. Mitt öra, som, under det hästarne fingo flåsa ut, uppmärksamt lyssnade, tyckte sig äfven bland det öfriga sorlet förnimma boskaps råmande.

»Intet tvifvel!» utropade jag. »Här finna vi dem. Vi följas alla åt denna gång.»

Sägande detta, satte jag min häst i rörelse. Vi intågade i Weiden. Allt tydligare blef ljudet af skränande menniskor och äfven om närvaron af nötkreatur fingo vi hörbara vittnesbörd.

Slutligen anlände vi till torget och jag lät min trupp göra halt i sjelfva mynningen af gatan,medan jag öfverskådade den scen, som här visade sig för mina ögon.

Ett dussin stora eldar voro upptända på torget och kring dessa svärmade en skara halfrusiga soldater under oaflåtligt skrik och buller. De tycktes hafva godt förråd af öl, ty jag kunde se en hel mängd tunnor här och der i närheten af eldarna. Skrattande, sjungande, svärjande, ropande tillbringade de eländige sin tid och vår ankomst var så oförmodad, att ingen af dem tycktes hafva märkt oss. På en annan del af torget stodo tusentals lastade vagnar. Att döma efter råmandet, tycktes boskapen hafva sin plats längre borta och jag kunde icke se dem. Här och der sågs en grupp af stadens invånare, som åskådade soldaternes upptåg med lätt begriplig nyfikenhet.

Så tyst, som möjligt var, lät jag mina ryttare omringa lägereldarna och så långt hade uslingarne hunnit i sitt rus, att de redan voro helt och hållet omringade och inneslutna, utan att någon hade blifvit det varse.

Jag red fram midt emellan två lägereldar, hvarest jag tyckte mig finna de oregerligaste sällarne, och jag hade just ordet i munnen till att uppmana dem att gifva sig utan strid, då en af de mest druckne blef mig varse, utan att ännu inse, att han i mig hade att frukta en fiende. Äfven de öfrige hade ännu icke låtit störa sig i sin angenäma sysselsättning.

Karlen, som blifvit mig varse, kom emot mig med ett fradgande ölkrus i handen och hans af upphettning skinande ansigte log emot mig på det mest broderliga sätt, då han räckte mig kruset. Hans ton var den mest välvilliga, då han sade:

»Hvarför sitter du der på hästen? Låt kampen få sin hvila och kom hit och drick! Var så god!»

Men huru drucken han var, månde han ändå haft tillräcklig besinning att, då han kom mig närmare, förstå, att icke allt var såsom det borde, ty i stället för att fullborda sin föresats att truga mig till att smaka den fradgande drycken, utropade han:

»Hvad nu för brinnande .... Äro vi förrådda?»

Dermed slungade han ölkruset mot mitt ansigte, så att jag endast genom en hastig rörelse åt sidan undgick ett slag, som kunde hafva haft menliga följder. Ölet utspildes emellertid på mina kläder, och om jag således än icke fick smaka det, så kunde jag dock anse mig hafva fått nog deraf.

Mina ryttare, som sågo den skymf, hvilken vederfors deras anförare, förlorade nu tålamodet och höggo in på de druckna soldaterna. När dessa slutligen insågo sin ställning, var det visserligen en och annan, som grep efter vapnen och försökte göra motstånd, men i det tillstånd, hvari de befunno sig, var allt motstånd naturligtvis fruktlöst. De blefvo nedhuggna till sista man och den förste, som stupade, var den gästvänlige karlen, hvilken hade velat bjuda mig af välfägnaden.

Vi voro nu herrar öfver hela transporten och öfver en massa trosskuskar och drängar, som naturligtvis icke dristade sig till att göra något motstånd. Det började redan blifva full dager, så att jag kunde öfverräkna mitt byte, hvilket jag också icke dröjde att göra. I anseende till mängden af förråder af alla slag drog det ut på tiden, innan jag var färdig med detta arbete.

Öfver tolfhundra nötkreatur samt inemottvåtusen vagnar, lastade med bröd och andra lifsförnödenheter hade fallit i våra händer. Det syntes mig omöjligt att med den truppstyrka, som jag rådde öfver, kunna föra hela denna massa af lifsmedel förbi fienderna och till svenska lägret.

Vid jag funderade i mitt sinne öfver hvad och huru mycket jag skulle qvarlemna, blef jag varse en hel mängd af fattigt folk, tillhörande staden, hvilken hade samlats på torget och med afundsamma blickar betraktade dessa i deras ögon omätliga förråder. En tanke föll mig in.

»Heldre än att uppbränna hvad jag icke förmår medtaga, kan jag ju låta det fattiga folket göra sig det till godo.»

Min menniskokärlek gillade genast denna tanke.

Jag lät afskilja ett tusen med bröd lastade vagnar från de andra och tillkännagaf för folket, att de fritt och ostraffadt finge taga så mycket deraf, som de åstundade och behöfde.

»Dock», så slutade jag, »må ingen af eder försöka att tillegna sig något från de öfriga vagnarna, ty den som dermed beträdes, han kommer att utan barmhertighet behandlas såsom tjuf och det vill på vårt språk säga, att han genast varder hängd.»

Med ett glädjeskri, som vittnade om, att brödet var för dem en vigtig, kanske icke på länge sedd vara, störtade massan sig öfver vagnarna. Hvar och en tog så mycket han förmådde bära och skyndade bort dermed. Många återkommo snart och förde med sig säckar, korgar och andra redskap, för att kunna medföra desto mera.

Här såg jag en nästan i trasor klädd qvinna, hvilken med ett dibarn på armen kom andfådd springande från en liten gränd. Troligen hadenågon berättat för henne, att man på torget fick bröd för intet, och hon hade skyndat att infinna sig. Det gjorde mig hjertligt ondt om den fattiga qvinnan. Hennes ansigte hade detta askgråa, men dock bleka utseende, som vanligen bäres af den verkliga nödens barn. Dertill var hon mager och såg i alla andra afseenden lidande ut.

Tryckande sitt barn till bröstet, grep hon ett bröd — ett enda! Hon hade icke krafter att medtaga flera, ty hon hade ju barnet att bära. Aldrig glömmer jag den glädje och lycka, som strålade i hennes anlete, då hon nu åter ville skynda bort. Emellertid trädde jag i hennes väg och ärnade tilltala henne, men hon blef förskräckt och tappade i sin rädsla, icke barnet, det höll hon så säkert fast, som om hvarken lif eller död kunnat skilja dem åt, nej, men hon tappade brödet, öfver hvars egande hon nyss hade gladt sig.

»Jag trodde .... jag tänkte, att .... att det var tillåtet», stammade hon och en tår stal sig fram i hennes öga.

»Ja visst, goda qvinna, behåll du ditt bröd!»

Jag upptog det från marken och räckte det åt henne.

»Ack, tack! tack! gode herre. Jag är verkligen i stort behof af brödet, annars skulle jag ....»

»Vänta!» sade jag, och vändande mig ifrån henne ropade jag två af mina ryttare. »Tagen så mycket bröd, I förmån bära, och bringen det hem till denna stackars qvinna!»

Jag hade den glädjen att se, att de båda karlarne täflade om, hvilkendera som skulle kunna medtaga de flesta bröden. Qvinnans nästan vilda tacksägelser och glädjeyttringar förbigår jag såmycket heldre, som det skulle öfverstiga min förmåga att skildra dem.

När jag vid middagstiden gaf befallning till uppbrott, återstod ännu en oerhörd mängd af bröd på de vagnar, som jag hade tillspillogifvit åt folket. Som jag emellertid icke ville lemna något qvar åt möjligen anländande fiender, lät jag vid affärden tända eld på dessa vagnar. Hela tusendet uppgick i rök och lågor.

Jag hade delat mina ryttare på det sätt, att tvåhundra man redo i spetsen. Derefter kommo inemot ett tusen lastvagnar, körda af fiendernes egna trosskuskar. Efter dem följde boskapen och tåget afslutades af ett lika antal ryttare. De öfriga hundra karlarne redo på lika afstånd från hvarandra vid sidorna af den långa raden af vagnar och boskap, för att hindra hvarje försök till förräderi å drängarnes och kuskarnes sida. Hvarje ryttare hade sträng befallning att vid minsta misstanke skjuta hvar och en, som icke tycktes hafva ärliga afsigter. Kuskarne hade blifvit underrättade om denna befallning och de afhöllo sig visligen från att gifva anledning till denna orders verkställande.

Att ett på detta sätt anordnadt tåg icke kunde röra sig med snabbhet, det är af sig sjelf tydligt. Också hade tiden redan framskridit till tre på eftermiddagen, innan vi uppnådde Amberg.

Vi drogo midtigenom staden utan att blifva på något sätt oroade. Invånarne tycktes snarare hysa fruktan för oss, än någon afsigt att lägga hinder i vägen för vårt genomtåg.

Sjelf red jag i spetsen för det långa tåget, så att jag hade godt tillfälle att taga gatorna i skärskådande. Detta förhållande var i sanning ganskalyckligt, ty jag gjorde under en färd genom staden en upptäckt, hvilken nästan gladde mig mera, än den lyckliga utgången af mitt företag.

Jag satt just undrande, hvar jag skulle söka min trolofvade och den som röfvat henne bort, ty jag hade fattat det oryggliga beslutet att, så snart jag lyckligt framkommit till konungen, ofördröjligen anhålla om hans tillåtelse att begifva mig ut på upptäcktsfärd. Jag insåg fullväl, att detta värf skulle stöta på stora svårigheter. Att Ulrik Apfelbaum hade fört min tillfångatagna brud långt ifrån Innsbruck, derom var jag lika viss, som angående den frågan, hvad hans ändamål med detta dåd månde hafva varit. Jag kände mig nämligen öfvertygad derom, att han icke hade någon annan afsigt, än att göra mig, sin dödsfiende, skada. Men hvad var väl vunnet genom vissheten, att jag icke hade att söka Aurora i Innsbruck eller i trakten deromkring? Verlden är ju stor. Hvar skulle jag söka henne?

Under det jag i mitt inre sysselsatte mig med dessa tankar, lät jag blicken tanklöst irra framåt gatan, och hvem får jag se? En gestalt, inhöljd i munkkåpa, en gestalt, ett skägg, ett ansigte, som icke kunde tillhöra någon annan, än just den man, som nu sysselsatte mina tankar — Ulrik Apfelbaum.

Ja, det var verkligen han. Nu visste jag, hvar jag hade att söka min Aurora eller åtminstone i hvilken rigtning jag borde verkställa mina efterforskningar. Ett ögonblick funderade jag nästan på att sätta efter Ulrik, gripa honom och tvinga honom till bekännelse, men jag lemnade genast denna plan, så snart jag såg honom vika in på ensidogata. Det föll mig in, att han möjligen skulle kunna undgå mig och att han, varnad genom denna förföljelse, kunde föra sitt sköna byte till en annan trakt, hvarest hon vore svårare att finna.

Hastigt vände jag mig om i sadeln och vinkade med handen åt Trogen, att han skulle rida fram till min sida. Han sporrade hästen och jag hade honom snart bredvid mig.

När vi nu i detsamma kommo midt för den sidogata, der jag hade sett Ulrik Apfelbaum vika af från hufvudgatan, red jag afsides, för att lemna tåget frihet att draga förbi oss. Ryttarne fortsatte sin väg, utan att bekymra sig om mig. De hade icke fått befallning att stanna och derför fortsatte de sitt tåg utan afbrott.

»Ser du,» sade jag till Trogen, »den der munken, som går dernere i gränden?»

»Ja!»

»Följ den mannen och lemna honom icke ur sigte, till dess jag kommer igen. Går han in någonstädes, så håll vakt utanför. Lemnar han staden, så följ efter honom, men lemna då ett par skrifna rader till mig i värdshuset här på hörnet. I hvarje värdshus, som du drager förbi, under det att du förföljer honom, bör du äfven lemna underrättelser om den väg, som du tagit. För öfrigt bör du hvarje dag meddela värdshusvärden här kunskap om, hvar jag kan träffa dig, så länge du är här i Amberg. Här har du penningar. Skynda!»

Trogen aflägsnade sig i samma rigtning, som Ulrik Apfelbaum hade tagit. Jag kunde nu vara öfvertygad om, att han icke skulle undgå mig.

Gladare till sinnes, sporrade jag min gångare och befann mig snart åter i spetsen för tåget,hvilket hade fortsatt sitt jemna framskridande, liksom om ingenting inträffat.

Hittills hade allt gått lyckligt för mig, men jag kunde nu vänta att hvarje ögonblick möta den af Wallenstein till transportens tryggande utsända skaran. Tydligen hade denna under sin marsch sysselsatt sig med mord och plundring, ty eljest borde vi längesedan hafva drabbat samman.

Vi nalkades redan till en liten ort, som hette Altdorf och som hade ett utseende af att vara hvarken en stad eller

en bondby. Det tycktes innehafva en rang midt emellan dessa gränser. Här stötte vi ändtligen på fienderna. Röken från några brinnande hus vittnade nogsamt om, hvarmed de hade sysselsatt sig, och för öfrigt voro inga vittnesbörd derom af nöden, ty när hade det väl inträffat, att en af Wallenstein utsänd truppstyrka dragit förbi ett hus eller en gård, utan att lägga allt i aska och förvandla det till ruiner?

Förmodligen hade de bemärkt oss redan på afstånd, ty då vi hunno fram, stodo de uppstälda i god ordning dels på sjelfva vägen, dels vid dess sidor. Deras antal utgjorde minst sju hela regementen, således en truppstyrka, hvilken tycktes vara vida öfverlägsen vår. Jag ansåg det icke vara klokt att blottställa vårt rika byte genom att draga eftertruppen till mig, ty jag ansåg det ganska troligt, att fienderne då skulle bortföra hela transporten, under det striden pâginge.

Vi mottogos med gevärseld, så snart vi hade hunnit inom skotthåll, och det töfvade icke många minuter derefter, innan vi redan voro inbegripna i en blodig strid. Fienderne, litande på sitt större antal, trängde djerft på. Svärden blottades.Pistolerna smattrade och i det allmänna bullret och oredan blandade sig äfven fiendernes gevärseld i en gröfre tonart. Fienderne hade äfven fotfolk med sig och detta förhållande förklarade tillräckligt deras långsamma marsch.

Bland de främste och djerfvast framträngande i fiendernes täta leder såg jag den unge fänriken, hvilken först hade vid elden i Wallensteins läger meddelat mig, då ett osedt vittne, underrättelsen om provianttransporten. Det var en modig man och skicklig i vapenkonsten. Med sitt goda svärd gjorde han en bred lucka bland mina ryttare, och jag måste göra en ansträngning för att tränga mig fram och sjelf möta honom, om jag icke ville åse, huru den ene efter den andre blef af den unge hjelten öfvervunnen.

Snart kämpade vi öga mot öga, han och jag, och det måste jag erkänna, att båldare kämpe och modigare man har jag sällan eller aldrig mött i stridens hvimmel. Men hans ifver var för stor att i längden kunna mäta sig med mitt lugna sätt att strida. Med ett kraftigt hugg lyckades det mig att fälla honom till marken. Sjelf gick jag ur denna strid med blott ett ringa sår på venstra armen.

Det var nu icke tid att tänka på en så ringa sak som detta sår. Andra fiender trängde sig fram i den stupade fänrikens ställe och för mitt svärd fanns ingen hvila, ingen rast och ro. Till min fasa märkte jag, att eftertruppen hade blifvit anfallen och att den redan hade begynt att vika. Sjelf kämpade jag och mina ryttare med förtviflans mod, men fiendernes antal var för stort. Jag insåg, att segren denna gång omöjligen kunde blifva vår, om icke ett underverk inträffade.

Detta för vår seger nödvändiga underverk inträffade verkligen. Mitt öra uppfångade en trumpetsignal på ett afstånd, som dock tycktes vara ganska betydande. Då jag, ett ögonblick blott, drog mig ur stridshvimlet för att kunna mera obehindradt göra mina iakttagelser, såg jag en oöfverskådlig rad af svenska ryttare i ilande fart nalkas från Nürnberghållet. Det föll mig då in, att konungen hade skickat ut denna starka trupp för att möta mig — något, som jag sedermera fann verkligen hafva varit förhållandet.

Glad öfver den undsättning, som nalkades, störtade jag mig åter in i striden, men hade knappt hunnit blanda mig i hvimlet, förr än våra vänner voro framme och höggo raskt in bland fienderna. Jag såg, att en del af svenskarne drogo förbi oss, och förstod, att de ärnade sig till eftertruppens undsättning.

Föga är mera att förtälja om denna blodiga strid. Skymningen hade ännu icke hunnit inbryta, då de sista lemningarne af Wallensteins sju regementen flydde bort i alla rigtningar och lemnade oss i oqvald besittning af det rika bytet. Under stridens oreda hade en skara kroater lyckats bortdrifva ett femtiotal af nötkreaturen, men äfven desse blefvo upphunne ock djuren förda tillbaka, medan kroaterne följde sina kamraters exempel att fly.

Klockan var fyra andra morgonen, när vi drogo in i svenska lägret. Der helsades vår ankomst med lifliga hurrarop.

*

XVIII.

På spår.

Så snart jag omtalade för konungen, hvad som hade tilldragit sig i Innsbruck och den fara, som hotade Aurora Strahl, då hon nu befann sig i Ulrik Apfelbaums händer, gaf han mig tillåtelse att med tjugofem ryttare begifva mig på väg till den unga flickans räddning.

»Gå, min son!» sade han. »Gud vare med dig! Men det lägger jag dig på hjertat, att, om den nidingen skulle falla i dina händer, du icke låter honom undslippa ännu en gång.»

Så begaf det sig, att jag samma morgon, efter att hafva deltagit i den sedvanliga af fältprosten under bar himmel förrättade morgonandakten, befann mig på väg till Amberg, åtföljd af tjugofem utvalda ryttare, bland hvilka jag hade mer än en personlig vän. Äfven Hans Färdig var med i min skara.

Vi sparade icke våra hästar. Färden gick raskt undan, så att vi redan kort efter middagsstunden intågade mellan Ambergs husrader, der vi naturligtvis sutto af på gården till det värdshus, som jag hade utpekat för Trogen, då jag sände honom på spår efter Ulrik Apfelbaum. Jag lät mina ryttare sörja för hästarna och gick sjelf in i värdshussalen, åtföljd af Hans Färdig.

Vid vårt inträde såg jag genast, att värden väntade mig. Han kom emot mig så fort, som det med hans korpulens var möjligt, och sporde mig:»Edert namn?»

»Fänrik Flink,» gaf jag till svar.

»Jag trodde det. Nå, herre, här är ett bref till eder.»

»Jag vore eder förbunden, om I skyndsamt lemnaden mig det.»

»Straxt, herre! Ögonblickligen! Utan dröjsmål!»

Under det han sade detta, vände han tillbaka till disken och framtog ur en låda en liten skrifvelse. Den saknade utanskrift och, då jag öppnade den, fann jag den innehålla blott dessa två ord:

»Till Furth.»

Jag vände papperslappen på alla sidor, men förmådde icke upptäcka mera än dessa båda ord.

»Till Furth,» upprepade jag tankfullt. »Är det Trogens mening, att han begifvit sig till något ställe med det namnet? Jag måste förvissa mig derom.»

»Värd!» ropade jag.

»Straxt, herre! Ögonblickligen!»

När han kommit fram till mig, sporde jag honom:

»Hvad är Furth för något?»

Om jag trodde, att jag skulle genom denna fråga sätta mannen i förlägenhet, så misstog jag mig. Han svarade raskt:

»Furth? Det är ju en stad, vet jag.»

»I hvilken rigtning härifrån är den belägen?»

»Österut, invid gränsen af Böhmen.»

»Och på hvilket afstånd?»

»Vid pass tio mil, snarare mindre än mera.»

»Jag tackar eder för dessa upplysningar. Viljen I nu vara god att ombesörja förfriskningar åtmig och mina tjugofem följeslagare, så skall min tacksamhet blifva fördubblad. Glöm icke att gifva hästarne godt och rikligt foder, ty vi bryta genast upp, så snart hästarne fått nödig hvila.»

»Straxt, herre! Ögonblickligen!»

Han satte sig genast i rörelse för att verkställa den gifna befallningen. En stund senare inkommo mina ryttare i salen, en efter annan, och det dröjde icke särdeles länge, innan vi kunde sätta oss till en god måltid, något, som vi efter den ansträngande och långvariga ridten ganska väl behöfde, ty vi hade ingenting förtärt, sedan vi på morgonen lemnade lägret.

Under måltiden samspråkade jag med värdshusvärden och frågade honom bland annat, huru många värdshus, som vi skulle påträffa vid vägen, innan vi nådde Furth. Detta, jemte värdshusens namn, var mig angeläget att veta, enär jag hade öfverenskommit med Trogen, att han på hvarje värdshus skulle lemna mig någon underrättelse. Emellertid ville jag icke lemna värden någon kännedom om mitt företag, utan förklarade min fråga genom den rent naturliga omsorgen om vårt lekamliga behof.

»Värdshusen på vägen till Furth? Derom kan jag lemna eder god upplysning. Först träffen I värdshuset »Svarta Hästen» uti Iglau by. Ett par mil derifrån ligger byn Strasnitz, hvars värdshus kallas »Gyllene Hornet». Efter tre mils färd kommen I till värdshuset »Den Starke Mannen», som är beläget i byn Suhl, och en mil på denna sidan Furth skolen I påträffa värdshuset »Lysande Stjernan», hvilket underrättar eder, att I hafven anländt till byn Freiberg.»

Jag antecknade noga dessa upplysningar i mitt minne och genomgick dem under måltidens förlopp åtskilliga gånger, för att ännu säkrare fästa dem i min hågkomst. Hvad jag då fann mig hafva förgätit, det tillsporde jag värden ännu en gång om, och sålunda lyckades det mig att inprägla alla dessa namn så, att jag var viss om att icke tappa bort dem.

Efter slutad måltid lade vi oss att sofva och jag gaf dessförinnan värden befallning att efter två timmars förlopp väcka oss — en befallning, hvilken han äfven efterkom med den största beredvillighet.

Klockan var omkring fem på eftermiddagen, när vi åter sutto upp och lemnade Amberg bakom oss, ilande snabbt österut på en temligen god väg. Dock kunde hästarne icke använda all sin förmåga att skynda, enär marken småningom höjde sig.

Efter ungefär en timmas färd anlände vi till byn Iglau och hade ingen svårighet att finna värdshuset. En illa målad svart häst af kolossala dimensioner var ett igenkänningstecken, om hvilket vi icke kunde taga miste. Hästen var målad i sådan ställning och af en sådan storlek, att värdshusets ingång hade rymlig plats mellan dess framben och bakben. Medan hufvudet tycktes hvila på fönsterluften vid den ena sidan om ingången, hade målarens konstnärliga fantasi låtit svansen skyddande sträcka sig ut öfver fönstret på den andra sidan.

Några rusiga bönder, som på platsen utanför värdshuset utförde de vildaste hopp, liknande en indiansk krigs- eller dödsdans, lemnade äfven ett otvetydigt vittnesbörd om krogens närhet.

Som jag icke ville sitta af, om det icke blefve nödigt, lät jag en tioårig slyngel, som gapandebetraktade oss, kalla ut värden, hvilken också icke dröjde att visa sig.

Värden på »Svarta Hästen» var i ganska mycket olik de flesta andra krogföreståndare. Särskildt anmärkningsvärd var hans magerhet. Han var i detta afseende helt och hållet en motsats till den, hos hvilken vi hade gästat i Amberg. Antingen måtte karlen nyligen hafva öfvertagit sin rörelse, eller också plägade han iakttaga en under dylika förhållanden lika sällsynt, som prisvärd måttlighet.

I ett afseende, nämligen i förekommande höflighet, gaf han dock icke efter för värden i Amberg.

»Hvarmed kan jag tjena eder?» sporde han.

»Jag skall straxt säga eder det, men var först god och säg mig, om I någonsin hafven hört nämnas namnet fänrik

Flink.»

»Ah, jo.... herre, jag har helt nyligen haft den äran.»

»När?»

»Låt mig tänka efter! Jo, det var i går afton.»

»Möjligen fingen I då någon skrifvelse till fänrik Flink?»

»Rigtigt! Skullen I vara ....?»

»Fänrik Flink, ja!»

Utan att vidare spörja, skyndade värden åter in i »Svarta Hästen».

Bönderna fortsatte med sin vilda lek och tycktes alldeles icke märka vår ankomst eller närvaro.

Värden återvände med en liten skrifvelse, hvilken han öfverräckte åt mig. Brefvet hade liksom det förra ingen utanskrift och innehöll blott det enda ordet:

»Framåt!»

Denna underrättelse var i all sin korthettydlig nog och jag ärnade just fortsätta min väg, då jag af en händelse kom att yttra till värden, i det jag gjorde en betecknande åtbörd mot bönderna:

»De der gossarne tyckas hafva gjort en oskälig vinst, att döma af deras sätt att göra sig en glad dag.»

Det svar, som värden gaf mig, föranledde mig att hejda min gångare och underlåta att gifva tecken till uppbrott.

»Så är det ock,» svarade han. »En herre, som medförde en sjuk qvinna, ankom hit i går och betalade så frikostigt lånet af deras hästar, att de säkerligen ännu af sin vinst kunna förskaffa sig många lika glada dagar. De oskäliga kräken borde dock betänka, att de hemma hafva hustrur och barn, som lida nöd.»

»Ah, hade han en sjuk. qvinna med sig? Sågen I henne?»

»Nej, herre, hon låg nedbäddad i vagnen.»

»Nå, huru såg karlen ut?»

»Han var skäggig och ful att åse. Isynnerhet syntes mig hans ögon vedervärdiga.»

»Åt hvilket håll färdades han härifrån?»

»Österut!»

»Godt! Vi äro då på rätta spåret! Farväl! Tack för goda underrättelser!»

När vi lemnade gården, blefvo de rusige karlarne oss varse, och naturligtvis tillstadde dem icke deras fåniga tillstånd att låta oss komma oantastade förbi. Ruset föder öfvermod. Under de lifligaste språng och de mest högljudda rop, som troligen voro ämnade att öfvertyga oss om deras manhaftighet, förföljde de oss ett stycke väg. Vi hade dock annat och bättre göra, än att hämnas på några fullakarlar för förolämpningar, som vi föraktade. Raskt ilade vi bort och hade snart förlorat dem ur sigte.

Efter en stunds ansträngande ridt färdades vi på en gammal bro öfver floden Naab och kommo in i en trakt, hvarest spåren efter krigets förödelser blefvo allt mera sällsynta och slutligen helt och hållet upphörde, men jag betviflade icke, att om Wallenstein ännu några veckor qvarlåge framför Nürnberg, skulle han blifva nödsakad att låta sina provianteringskorpser framtränga ända hit och kanske ännu längre, innan de kunde uppbringa så mycket som en höna eller ett pund mjöl.

De underrättelser, som blifvit mig lemnade af värden på den »Svarta Hästen», hade fullkomligt öfvertygat mig derom, att jag verkligen var Ulrik Apfelbaum på spåren. Den sjuka qvinnan var naturligtvis ingen annan, än Aurora, som fördes i vagn, sannolikt bunden och genom något medel tvingad till tystnad på de ställen, hvarest vagnen stannade. Med sorg tänkte jag på hennes öfvergifna ställning, hennes fruktan och ängslan och de oroliga

tankar, som månde dväljas i hennes hjerta. Gerna skulle jag hafva i detta ögonblick vågat allt för hennes räddning, men jag måste kufva min längtan och åtnöja mig med hoppet om en slutlig framgång.

Det hade nu redan länge varit mörkt. Solen hade gått ned i moln, och när det sista rosenfärgade skimret försvunnit vid horisonten, rådde fullkomligt mörker, ända till dess nymånens smala skära från sin plats bakom molnen började sprida ett ringa ljus öfver föremålen. Huru obetydligt detta sken än var och huru otillräcklig dess styrka var att fullkomligt fördrifva mörkret, så gjorde det osslikväl god tjenst, enär det tillstadde oss att någorlunda iakttaga de orter, genom hvilka vi färdades.

Sedan vi hade fortsatt färden ett par timmar och jag länge hade väntat att få se den af värdshusvärden i Amberg omtalade byn Strasnitz med värdshuset »Gyllene Hornet», utbrast jag otåligt:

»Efter min beräkning borde vi redan hafva kommit till Strasnitz, så vida värdens underrättelser voro sanningsenliga.»

»Så synes mig ock,» genmälde Hans Färdig, »men törhända finna vi byn bakom denna krökning af vägen.»

Hans Färdigs gissning besannades. När vi hunno fram till ett ställe, hvarest vägen gjorde en skarp krökning kring en skogsdunge, varseblefvo vi en oredig samling af hus.

»Här månde det visserligen vara,» utropade jag, glad öfver denna upptäckt. »Låtom oss skynda!»

I rask fart ilade vi genom byn. De första husen voro mindre kojor, som icke kunde misstänkas för att vara det sökta värdshuset. Derefter färdades vi förbi ett par stora bondgårdar, hvarest vi icke heller ansågo oss behöfva spörja till. En argsint gårdvar rusade ut från den ena af dessa gårdar och gaf genom högljudt skällande sitt missnöje tillkänna. Snart hunno vi fram till ett större hus med ett bredvid liggande skjul. Detta måste vara värdshuset.

Vi stannade på den rymliga platsen mellan huset och vägen och jag steg af hästen för att göra efterfrågningar. I alla fönstren rådde fullkomligt mörker, hvarför jag måste genom starka slag på dörren gifva de innevarande till känna, att någon ville blifva insläppt.Efter en stunds väntan öppnades dörren af en sömnig piga, som på min fråga efter värden, gapade af förvåning, men lyckades icke få fram ett ord till besvarande af mitt enkla spörsmål. Slutligen, då jag otåligt upprepade min fråga, stammade hon:

»Värden? .... Värden, han är .... död för femton år sedan.»

»Hm! Nå, hvem förestår rörelsen?»

»Mor, naturligtvis!» svarade hon, liksom om denna fråga hade varit helt och hållet öfverflödig.

»Kan jag få tala vid ’mor’ då?»

»Vet inte! Hon har gått till sängs.»

»Så bed henne stiga upp då. Jag måste tala vid henne och det genast. Säg henne, att om hon icke behagar visa sig, så låter jag mina ryttare, som du kan se derute, rifva ned huset, till dess jag finner henne. Fram skall hon.»

Min röst var icke den blidaste, då jag sade detta.

Pigan blef skrämd och sprang sin väg, skrikande:

»Du store Patrik!.... Röfvare!»

Der stod jag nu i den mörka förstugan, utan att veta, hvarthän jag skulle vända mig eller hvad jag borde företaga mig. Hade det icke varit fruktan att störa ’mor’ i hennes toilettbestyr, som afhållit mig, skulle jag genast följt efter pigan, då hon flydde, och inträdt genom den dörr, der jag sett henne försvinna. Jag beslöt att vänta en stund, innan jag skred till denna ytterlighet.

Slutligen hörde jag tunga, klumpiga steg nalkas och hade den glädjen att i dörröppningen skåda en person, hvilken genom hela sin lekamliga personlighet dokumenterade sig såsom »mor» sjelf.

Den vördiga matronan var liten och utomordentligt fet, hade en om goda dagar vittnande haka och talade med en af fetman nästan qväfd och derför hväsande samt föga behaglig röst.

»Hvad nu?» hväste hon. »Hvad viljen I? Är det hederligt folks manér att öfverfalla värnlösa qvinnor om natten? Jag har varit enka i femton fulla år, men aldrig.... förstån I, aldrig....»

»Var god och lugna eder,» afbröt jag hennes svada. »Jag vill eder sannerligen intet ondt, ja, jag försäkrar eder, att jag heldre vill aflägsna mig härifrån, än stanna qvar. Men jag måste ställa till eder en fråga: han I händelsevis hört någonting om fänrik Flink eller han I något budskap till honom?»

Värdinnan förändrade nu ton och svarade med största höflighet:

»Ja, skullen I vara fänrik Flink?»

»Sådant är verkligen mitt ärliga namn.»

»Nå, då har jag en skrifven lapp till eder.»

Hon vände sig derefter inåt rummet och ropade:

»Lischen! Tag hit det brefvet, som ligger i öfra skänkskåpet!»

Pigan kom med det begärda och vid skenet af värdinnans sömniga dank läste jag budskapet från Trogen. Äfven denna gång var det affattadt i stor korthet och tydligen skrifvet med skyndsamhet. Der stod att läsa:

»Allt jemt framåt! Han medför en ung qvinna.»

Jag tackade värdinnan och aflägsnade mig. Snart hade vi lemnat Strasnitz bakom oss och färdades raskt framåt vägen till Suhl, der vi på värdshuset »Den starke mannen» skulle få nya underrättelser från Trogen.Utan äfventyr uppnådde vi framemot morgonen denna by, och enär dagen hade börjat aflösa det svaga månskenet, hade vi ingen svårighet att uppsöka »Den Starke Mannen». Han stod afmålad på värdshusväggen och såg, kort sagdt, ohygglig ut.

Värden var redan uppe och sysselsatt med att åt sina drängar utdela morgonportionen af gräl och bannor. Jag hörde vid inträdet på gården hans röst från stallet, hvarför jag också begaf mig dit att söka honom. Den som talade med sådan myndighet, kunde enligt min mening, icke vara någon annan, än husbonden sjelf.

Han mötte mig i stalldörren och ropade, under det hans ansigte ännu glödde af den vrede, som drängarne hade uppväckt:

»Hvad f—n vill du här?»

Men i samma stund, som han yttrade detta, blef han varse mina ryttare på gården och med ens ändrades hans sätt och ton. Han fann förmodligen, att det icke skulle vara klokt att bemöta mig med ohöflighet, då jag var herre öfver en sådan styrka.

»Ber om ursäkt, nådige herre,» fortsatte han med inställsam ödmjukhet, »är det något, hvarmed jag kan stå eder till tjenst?»

»Ja visst! Säg mig, om någon besökande har under de senare dagarne lemnat något budskap till fänrik Flink.»

»Till fänrik Flink? .... Hm! .... nej, herre! Det namnet har jag i sanning aldrig tillförne hört.»

Hittills hade mina efterspaningar icke mött något hinder, men nu tycktes motgångarnes tid börja.

»Hafven I icke heller sett någon karl färdas förbi med en sjuk qvinna i en vagn.»

»Nej herre! Åtminstone har jag hvarken sett eller hört talas om någon sådan resande.»

Jag öfverlade ett ögonblick med mig sjelf. Det var klart, att Ulrik Apfelbaum hade på någon punkt mellan de båda af oss sist besökta värdshusen vikit af från stora vägen. Vi måste alltså rida tillbaka, för att försöka finna ett nytt spår. Emellertid måste jag unna de uttröttade hästarna någon vederqvickelse, hvarför jag gaf befallning att

sitta af och uppmanade värden att väl förpläga såväl djuren som ryttarna — en uppmaning, hvilken han i sanning på bästa sätt sökte efterkomma.

Sjelf förmådde jag dock icke att njuta någonting, emedan jag hade börjat blifva orolig för utgången af mitt företag. Huru mycket jag än ansträngde min tankeförmåga, kunde jag dock icke finna något svar på den fråga, som envist qvarblef i mitt hufvud, nämligen huru jag skulle kunna upptäcka det ställe, hvarest Ulrik Apfelbaum först och Trogen sedermera hade afvikit från den väg, de hittills följt.

Jag samtalade derom med Hans Färdig, som i hög grad egde mitt förtroende, enligt hvad jag redan åtskilliga gånger har omförmält.

»Ah,» sade Färdig, »jag känner Trogen och är öfvertygad om, att han funnit utväg att på ett eller annat sätt underrätta oss om den kosa, han tagit. Då vi nu vid fullt dagsljus komma att färdas vägen fram, skola vi blott hafva ögonen öppna. Det lider intet tvifvel, att vi skola finna något tecken.»

»Måhända har du rätt,» svarade jag. Det är dock svårt att tänka sig något medel för en sådan underrättelse.»

»Ingalunda!»

»Huru skulle du sjelf under liknande förhållanden hafva förfarit? Det lyster mig just att veta.»

»Jo, jag skulle hafva kastat eller annars på något lätt synbart sätt fästat något mig tillhörigt och såsom min egendom lätt igenkänligt föremål just vid mynningen af den väg, som de efterföljande borde följa.»

»Nå, jag medgifver, att sådant ingalunda vore omöjligt.»

»Tvärtom är det troligt, att Trogen förfarit på detta sätt.»

»Det skall snart visa sig.»

De två timmar, som jag hade bestämt till hvila åt manskapet och djuren, förflöto i mitt tycke ganska långsamt, men det är troligt, att min otålighet gjorde dem längre, än de verkligen voro. Ändtligen sutto vi åter upp och begåfvo oss på väg tillbaka.

Vid hvarje väg, som utgrenade sig från hufvudstråten, stannade vi en rundlig stund, ifrigt sökande efter något tecken. Men ehuru vi redan hade dragit förbi minst ett dussin små vägar, hade vi ännu icke lyckats upptäcka någonting ovanligt eller något, som kunde hafva betydelse för oss. Vi började redan att åter nalkas Strasnitz och jag kände mig allt mer och mer orolig till sinnes. Allt vårt letande tycktes vara fruktlöst.

Plötsligt utropade en af knektarne:

»Men hvad kan det vara för en fogel, som flaxar deruppe i det höga trädet?»

Vi blickade alla åt det af ryttaren utpekade trädet, som ännu befann sig långt borta, så att det var en omöjlig sak att med bestämdhet afgöra beskaffenheten af det föremål, som af ryttarenkallades en fogel. Till en början såg det visserligen ut att vara en med vingar försedd varelse, men ju närmare vi kommo, desto mera blefvo vi öfvertygade, att det icke i verkligheten var någon sådan.

»Åh, det är blott en trasa!» utropade någon.

»Men en dyrbar trasa, genmälde Hans Färdig på ett uttrycksfullt sätt, som visade, att han hade sina egna tankar om saken.

»Huru?» frågade jag. Du menar väl aldrig, att denna ....»

».... att denna trasa är dithängd af Trogen, vill du säga. Jo, det skulle mycket förundra mig, om det icke förhölle sig så. Vi få emellertid se, när vi hinna fram till stället.»

Jag sporrade min häst och ilade framåt. Ryttarne följde mig, så att vi snart alla befunno oss under det höga trädet. Att Hans Färdig hade rätt i sina slutsatser, derom tviflade numera ingen, ty en väg grenade ut sig från hufvudvägen just vid sidan af detta träd, så att det stod i sjelfva vinkeln, som de båda vägarna bildade mot

hvarandra. Det gälde nu blott att nedhemta föremålet ur trädet, för att efterse, om någon kunde igenkänna det såsom Trogens tillhörighet, En karl uppsteg i trädet för att nedtaga det.

Att vi på så långt afstånd hade kunnat upptäcka det för vinden fladdrande tyget, berodde derpå, att trädet var försedt med högst få grenar och att det var gammalt och till följd deraf ytterst sparsamt betäckt med löf på de få grenar, som funnos.

I spänd förbidan väntade jag karlens nedstigande.

Vi stodo samlade kring trädets fot, då han med ett raskt hopp förflyttade sig ned på marken,hållande i handen ett täcke af samma slag som de, hvilka brukades af de fleste ryttare i vår här.

»Intet tvifvel,» utropade jag, när jag igenkände denna persedel. Tackad vare Trogens klokhet äro vi äter på rätt spår och skola väl slutligen hinna målet. Framåt, gossar!»

Snart färdades vi framåt på sidovägen, öfvertygade, att Trogen, när det var af behofvet påkalladt, icke skulle hafva underlåtit att genom tecken antyda den väg, vi borde följa. Vi blickade uppåt hvarje träd, som vi ilade förbi. Vid hvarje vägamot stannade vi och företogo en noggrann undersökning, men då vi icke funno någon anvisning, följde vi troget sjelfva hufvudvägen på den stråt, der vi nu färdades.

Småningom blef trakten mera bergig, hvilket icke heller förundrade mig, då jag visste, att på gränsen emellan Böhmen och Bayern fans en bergskedja, hvilken, allt efter det land, hvartill den hörer, kallas Böhmer-Wald eller Baierscher-Wald. Snart inkommo vi i en smal dalgång, på båda sidor omgifven af skogbeväxta berg.

»Här,» sade jag mera till mig sjelf än till mina ryttare, »här vore i sanning en passande ort för ett försåt. Här skulle man kunna blifva nedskjuten, utan att ens ana en fiendes närvaro.»

Knappt hade jag yttrat dessa ord, förr än en salva lossades mot oss från någon plats uppåt sidorna af berget och i samma ögonblick framred en skara af omkring ett tjog krigare ur skogsbrynet samt uppstälde sig på vägen några famnar framför oss.

De mot oss aflossade skotten tillfogade oss likväl ingen skada, troligen till följd deraf, att skogenstäta löfverk hindrade skyttarne att säkert sigta på oss. Möjligt är äfven, att kulorna studsade mot grenar och blad och derigenom hindrades ifrån att nå målet.

Det blef mig genast tydligt, att vi hade att tacka Ulrik Apfelbaum för detta möte. Sannolikt hade han trott sig vara förföljd och från någon fästning i grannskapet utsändt denna styrka för att afskära oss vägen. Emellertid månde nu dermed hafva varit huru som helst — en sak var mig ögonblickligen klar, nämligen att jag borde dela min trupp för att anfalla fienden på de båda punkter, hvarest han hade visat sig.

Fem af mina ryttare lät jag sitta af och befalde dem att tränga in i skogen och sysselsätta de fiender, som der lågo i bakhåll, medan jag sjelf med de öfriga tjugo anföll de fiender, som befunno sig på öppna vägen.

De fem modige männen försvunno ibland träden i samma stund, som jag med de mina stormade fram till anfall. Ropande »Gud med oss!» höggo vi muntert in på våra fiender, hvilka väntade oss med dragna svärd och tycktes icke mindre, än vi, längta efter stridens början.

Som vi voro lika manstarka på båda sidor, tviflade jag icke om segren. Man mot man kämpade vi och det var att förutse, att ingendera parten skulle gifva vika, utan heldre falla till sista man. Stridens raseri upphettade oss.

Jag har redan förut nämnt, att mina ryttare voro utvaldt folk och att hvarenda en var en man att lita på, en hjelte, som icke kunde svika. Också veko de icke en tum, huru djerft fienderne trängde på. Lugna och sansade, såsom hade det varit enlek, förde de sina svärd. Det var blott elden i ögat, som talade om hvad der föregick i deras inre. Tungt föllo deras hugg, men icke ofta. Under det att fienderna i brådskande ifver läto svärden hvina till hugg tio resor, tycktes mina krigare icke sysselsätta sig med annat, än att parera deras täta slag, men när fienderne blottade sig — och hvilken krigare kan väl under en stunds kamp undvika att någon gång göra detta! — då upptäckte mina bussar med sin skarpa blick genast deras fel och först då föll deras hugg, ett enda blott, men det

förfelade sällan att döda motståndaren.

Det dröjde derför icke en fjerdedels timma, förrän alla våra fiender hade bitit i gräset och vägen var fri.

Nu först hörde vi stridsbuller uppifrån höjden. Det var tydligen våra fem kamrater, som började sitt arbete. Möjligen hade de länge nog varit i striden. Bullret af vår egen kamp, ropandet, vapenbraket rundtomkring oss hade måhända hindrat oss att höra det.

Knappt hade den siste af fiendernes hästar i vildaste språng utan ryttare hunnit försvinna ur vår synkrets, förrän vi kastade oss af våra egna gångare, qvarlemnande en man till deras bevakande och skyndade till våra tappre kamraters bistånd. Bullret af deras strid ledde våra steg. Det var en ganska besvärlig färd, ty vi måste mera klättra, än gå uppför höjden.

Vi funno kamraterna i färd med att eröfra en stor slät klipphäll, hvilken höjde sig ett par alnar från marken och på hvilken ett halft tjog fiender hade tagit plats, när de märkte, att man företog sig att anfalla dem. I rättan tid kommo vi våravänner till hjelp och hade snart på grund af vårt öfverlägsna antal öfvervunnit de belagrade, ehuru visserligen deras ställning, såsom högre, var fördelaktigare än vår.

Sedan det icke återstod oss mera att göra på denna plats, begåfvo vi oss naturligtvis ned utför höjden för att åter stiga till häst.

När jag framkom ur skogsbrynet, såg jag den qvarlemnade ryttaren stadd i lifligt samspråk med en karl, hvilken dock vände ryggen åt den sida, hvarifrån jag kom, så att jag icke genast kunde se hans ansigte. Undrande i mitt sinne, hvem det månde vara, nalkades jag. I det ögonblick, då jag satte foten på den hårda vägen, väcktes troligen hans uppmärksamhet genom det deraf föranledda bullret. Så länge mina fötter vidrörde den mjuka gräsmattan, hade han icke kunnat märka min ankomst. Nu vände han sig om.

»Trogen!» utbrast jag, på en gång glad och förvånad.

»Just densamme!» genmälde han muntert och hans ärliga anlete visade hvilken glädje han kände öfver återseendet.

»Nå, aldrig i min lefnad har någon menniska varit mig mera välkommen, än du i denna stund», sade jag, i det att jag hjertligt tryckte hans hand.

»Efter I nu ären här, kan jag förstå, att I hafven fått mina bref och att I äfven hafven begripit mitt teckenspråk.»

»Ah, du menar hästtäcket i trädet? Ja, vi hafva full väl förstått allt och jag kan icke nog prisa den skicklighet, med hvilken du hittills utfört det värf, du åtog dig.»

»Jag hade äfven tänkt att varna eder för dettaförsåt, men tyvärr kom jag försent till ort och ställe. Striden var redan slutad.»

»Och det ganska lyckligt för oss, såsom du nogsamt kan märka.»

»Jag är glad deröfver, men skulle varit ändå gladare, om jag hade kunnat spara eder den leken. Hade icke den förb.... munken gifvit mig så mycket att göra, skulle jag visserligen hunnit fram.»

»Nå, hvad nyheter medför du?»

»Goda, herre; åtminstone hoppas jag det. Jag har troget som en skugga följt munken ända till en liten bergfästning, som ligger en half mil härifrån, och der befinner han sig nu.»

»Och qvinnan .... den sjuka ....?»

»Äfven hon är på samma ställe, men jag misstänker, att fruntimret icke är så sjukt, som munken uppgifvit på de ställen, der han under vägen stannat och der jag varit samtidigt med honom, ehuru dold.»

»Och hvad skäl har du till en sådan förmodan?» sporde jag.

»Ah, fänrik, I skullen sjelf hafva hört det nödrop, som hon en gång upphäfde, så haden I säkert delat min

öfvertygelse. Jag föreställer mig, att munken hade belagt hennes mun med kafvel, så att hon icke kunde ropa, men en gång lärer det hafva lyckats henne att för ett ögonblick befria sig derifrån, och då ropade hon. Dock var det ingalunda med en dödssjuk menniskas svaga röst, utan det var med en ung och frisk qvinnas välljudande, starka stämma, som hon ropade, och om jag icke misstager mig alltför mycket, hörde jag ordet »hjelp» i förening med edert namn, fänrik!»

Jag tror, att jag rodnade en smula, när jaghörde detta, ty det gjorde mig sannerligen både rörd och glad, då jag förnam, att den älskliga mön ihågkom mig i sin nöd och väntade hjelp af mig.

Nu ansåg jag tillfället vara lämpligt att meddela mina ryttare hela sammanhanget med denna sak. Sittande på en kullfallen trädstam med de bistra, väderbitna krigareansigtena oafvändt blickande mot mig, omtalade jag för de tappra gossarna min kärleks historia, sade dem, att min brud befann sig i min dödsfiendes våld, och frågade dem sedan:

»Viljen I nu med mig våga lif och blod för hennes räddning?»

»Ja, vi vilja rädda henne eller dö!» ropade alla enhälligt.

»Tack!» sade jag enkelt. »Jag vet, att I icke kunnen svika ett gifvet ord och att ingenting är omöjligt för en skara tappra bussar af vårt skrot och korn. Vi skulle till och med kunna vara karlar till att eröfra den der fästningen. Eller menen I icke det?»

»Afgjordt!» ropade de med en mun och deras bistra blickar bådade intet godt för fästningens besättning.

»Nå, då gifva vi oss i Guds namn åstad. Trogen visar oss vägen.»

Vi voro snart redo till uppbrott och ilade sedan framåt, men vi kunde icke länge färdas ridande, ty vi måste lemna vägen och stiga rakt uppför den obanade höjden, hvilken var så brant och otillgänglig, att ingen häst i verlden hade kunnat beträda den från denna sida. Enligt Trogens ord fanns der äfven en ordentlig väg, som ledde dit upp, men för att icke blifva i otid sedde från fästet,måste vi nu beqväma oss att stiga af och till fots hestiga höjden.

Trogen hade dock, förutseende och klok som han var, uppsökt ett lämpligt förvaringsrum åt hästarna, nämligen en af naturen sjelf danad, rymlig grotta i berget. Ingången dit var så väl dold af busksnår och trädgrupper, att det verkligen föreföll oss föga troligt, att någon skulle kunna uppsöka den och beröfva oss våra gångare.

Vi hopsamlade hastigt en mängd friskt och kraftigt gräs, hvarmed vi undfägnade djuren och beslöto, att hvarannan timme skulle en af manskapet återvända till grottan för att efterse dem och sörja för deras behof.

Derefter började vi vår bergklättring, hvilken under outsägliga svårigheter försiggick så skyndsamt, som omständigheterna tilläto. Än måste en trädrot, än en gren, än åter blott ett litet utsprång i berget tjena oss till fäste för hand eller fot. Knappt var en svårighet öfvervunnen, förrän en annan trädde i dess ställe. Ofta halkade en och annan, förlorade sitt fäste och tumlade ned några alnar, till dess han åter påträffade någonting att gripa uti, då han på nytt måste börja att sträfva uppför. Slutligen befunno vi oss på höjden i en tät och vild skogsmark, och när vi efter en stunds vandring nalkades skogsbrynet, stannade vi. Vi voro nu vid målet. Det lilla fästet visade sig för våra blickar.

*

XIX.

En eröfrad borg och en återfunnen brud.

I skogsbrynet, hvarest vi befunno oss och hvarifrån vi icke lupo någon fara att blifva sedde från bergfästet, kunde vi nu i allsköns lugn betrakta detta. Försedt med tinnar och torn och omgifvet af murar, låg det på ett utsprång i berget, så att det från tre sidor var oåtkomligt, och äfven den fjerde sidan var skyddad af så starka murar, att vår

lilla hop syntes mig vanmägtig, om det gälde att storma den. Fästet såg så trotsigt ut, som om det hade vetat, att vi lågo der i skogsbrynet, och som om det hånlett åt våra öfverdådiga planer till dess eröfring.

Jag insåg, att detta fäste troligen var en qvarlefva från den gamla romantiska riddaretiden, då dylika borgar funnos nästan öfverallt och då den mägtige borgherren ansåg sig lika god som en konung, ja, understundom icke tvekade att i sitt fasta slott trotsa både konungarna och deras härar. En senare tids krigskonst hade förbättrat de ursprungliga försvarsanstalterna och ökat borgens styrka och ointaglighet. Nu, under det i Tyskland sedan många år rasande kriget, hade man sannolikt satt det i aldra bästa skick och försett det med kanoner, på det att det skulle tjena till gränsfästning och möjligen äfven till värn för Böhmen emot de svenska skarornas sig alltmera utbredande ström.

Dessa föreställningar, om hvilkas öfverensstämmelse med sanningen jag blef alltmera öfvertygad, ju längre mina blickar hvilade på borgen, voro emellertid icke egnade att uppfylla mig med glada förhoppningar. Jag insåg fullväl, att jag med tjugofem ryttare och en dertill (nämligen Trogen) icke skulle kunna med våld blifva herre öfver denna bergfästning. Hvarje försök dertill skulle vara ett vansinne och jag kunde icke ett ögonblick öfverlenma mig åt tankar derpå, ty det var alltför tydligt, att vi skulle omkomma till sista man vid det försöket. Dock, in i borgen måste jag, i trots af alla hinder.

Jag försökte uppgöra den ena planen efter den andra, men alla blefvo de lika fort förkastade, så snart de blefvo lagda under sunda förnuftets domvärjo. Förgäfves blickade jag omkring mig bland mitt folk, liksom om jag af dem hade kunnat vänta något dugande förslag, men öfverallt möttes jag af idel frågande blickar och af anleten, som voro ännu mera bistra, än vanligt.

I detsamma nalkades Trogen och lade sig ned vid min sida i skyddet af en buske, hvars grenar voro tillräckligt vidsträckta, för att kunna lemna skydd åt oss båda.

»Hvad synes eder?» hviskade han.

»Den är oss alltför stark och vi lära aldrig intaga den med våld.»

»Med våld? Nej, dertill äro vi alltför få och dessutom sakna vi det vigtigaste, nämligen kanoner, kulor och krut.»

»Jag medgifver, att saken synes omöjlig.»

»Dock gifvas det ju äfven andra utvägar, än våld?»»Hvad menar du?»

»Om I viljen följa mig ett stycke härifrån, medan kamraterna qvarstanna här, så skulle jag låta eder lära känna mina planer.»

Jag gaf ryttarne befallning att icke begifva sig från platsen, förrän jag återkomme, hvarefter jag följde Trogen, som ledsagade mig midt igenom den täta skogen i en riktning, hvilken tillkännagaf, att han ärnade föra mig till fästets andra sida. Det var ingalunda en lätt och behaglig väg, ty vi måste ständigt tränga oss genom täta snår eller vada genom sumpiga hål, der gyttjan steg oss högt upp på benen. Undrande i mitt sinne, hvad Trogen åsyftade och hvilken hans plan månde vara, följde jag honom, ända till dess han stannade, efter att åter hafva nalkats skogens bryn, och jag fann då, att jag från denna plats icke allenast kunde skärskåda fästet från en annan sida, än förut, utan äfven befann mig mycket närmare, så att jag härifrån kunde bättre iakttaga alla dess enskildheter.

Men huru mycket jag än ansträngde både mina ögon och min tankeförmåga, kunde jag likväl icke inse, hvad Trogen hade i sinnet. Visserligen såg jag murarna och tornen bevakade af soldater, som pligttroget gingo fram och åter på sin post, men hvarken detta eller de öfriga iakttagelser, som jag förmådde göra, tycktes mig innebära någon skymt af förhoppning om framgång för våra afsigter.

»Nå«, sporde jag, sedan vi stannat här och jag en god stund hade betraktat fästet från denna sida, »nå, Trogen, det synes mig, som om vi icke heller här skulle kunna göra oss några glada förhoppningar.»

»Det blott synes eder så», genmälde Trogen uttrycksfullt.

»Jag önskade verkligen få veta dina tankar i denna sak.»

»I kunnen väl föreställa eder, att jag ingalunda har förspilt min tid i sysslolöshet under de dagar, som jag tillbringat här. Natt och dag har jag smugit mig omkring fästningen och derunder samlat en mängd iakttagelser, som I nu vid första anblicken icke kunnen sjelf göra. På dessa rön har jag bygt mitt förslag och jag är så viss om dess framgång, att jag skulle till och med vilja föreslå eder att sända budskap till konungen genast med begäran, att han måtte hitsända en besättning, hvilken fortfarande kan hålla honom borgen till handa.»

»Nej, min gosse, dermed vilja vi ännu töfva, till dess borgen är i våra händer.»

»Nå, det tillhör eder att afgöra den saken. Den kommer icke mig vid.»

»Jag längtar efter att få del af hvad du iakttagit», sade jag otåligt.

»Först och främst har jag inhemtat, att borgens besättning utgöres af etthundra man.»

»Således fyradubbelt vår styrka!» sade jag suckande.

»Rigtigt! Vidare har det varit möjligt att upptäcka ett ställe, hvarest det skulle vara tänkbart, att en skara djerfva, oförvägna män kunde bestiga murarna utan att blifva sedda af vaktposterna.»

»Ah», utropade jag gladt öfverraskad, »och hvar är detta ställe? Kan man varseblifva det från den plats, der vi nu befinna oss?»

»Ja! I sen det ställe, hvarest muren tyckes stå vid sjelfva randen af klippan och blott utgöraen fortsättning af bergväggen. Det är minst sjuttiofem alnar från murens öfversta kant ned i djupet af dalen. Dertill är berget brant, så att man inom borgen tydligen anser det vara omöjligt att inkomma i fästningen från den sidan, och derför anse de det icke heller vara nödigt att bevaka denna del af muren. Under den tid, jag tillbringat i fästningens närhet, har jag ingen enda gång sett någon krigare på den sidan. Emellertid synes det mig alldeles icke vara någon omöjlighet att stiga uppför bergets brant och intränga i borgen.»

Jag hade, under det att Trogen talade, närmare granskat det af honom utpekade stället. Hela bergväggen kunde jag ifrån min plats icke se, emedan dess nedra del, äfvensom sjelfva dalen, bortskymdes af en annan del af berget, men ehuru svårt det tycktes vara att stiga uppför en brant, sådan som den jag såg, föreföll mig saken dock icke alldeles omöjlig och, hvad som var ännu vigtigare, det var den enda utväg, hvilken stod mig öppen. Till och med om jag måste bestiga berget ensam, finge jag icke tveka. Dock ville jag ännu vidare utforska Trogen.

»Men», sporde jag honom, »sedan vi nu bestigit muren, sedan vi lyckligt och väl befinna oss inom borgen, hvad skola vi med vår ringa styrka kunna företaga mot borgens besättning?»

»Derpå har jag visserligen tänkt och försökt att uppgöra någon plan för vårt handlingssätt, men jag har insett det vanskliga i en sådan, på förhand uppgjord plan, enär vi ju sakna all kunskap om borgens utseende innanför murarna. Jag anser, att vi böra lemna oss i Guds hand och bestämma vårt beteende efter de omständigheter, som te sig,när vi en gång väl äro inkomne inom fästningens murar.»

»Nåväl, äfven deri måste jag gifva dig rätt. I afton, sedan månen uppgått, vilja vi skrida till verket. Känner du emellertid vägen till foten af berget?»

»Ja, herre, stora vägen, på hvilken I färdadens hit, leder förbi bergets fot, på ett afstånd af till det högsta trettio alnar.»

»Så vilja vi då ofördröjligen återvända till våra kamrater och jemte dem skyndsamt åter nedstiga på vägen.»

»Nej, herre, det är icke min mening.»

»Nå?»

»Jag anser det vara klokare att häruppe på höjden afvakta aftonens inbrytande och månens uppstigande på himlen. Jag har verkligen två vigtiga skäl till denna min mening. Viljen I höra dem?»

»Javisst, min tappre kamrat!»

»För det första kunna vi från den plats, der kamraterne nu äro, hålla utkik på den till borgen ledande vägen — en omständighet, hvilken är af ganska stor vigt, då det ju ligger i vårt intresse att hafva kännedom om hvem som går ut och in derstädes. Särskildt böra ju munken och hans sköna fånge vara föremål för vår uppmärksamhet. Nedifrån vägen, der vi ändå måste försöka att hålla oss dolda till aftonen, skulle all utsigt till fästningen för oss vara stängd. Medan vi låge dernere, skulle munken kunna fly bort med sitt byte och snart befinna sig i säkerhet långt inne i Böhmen, dit vi icke skulle kunna våga att följa honom.»

Jag ryste vid denna tanke. Trogens första skälhade fullkomligt öfvertygat mig, men jag ville likväl hafva kännedom om det andra.

»Och den andra orsaken?» sporde jag derför ganska lugnt.

»I skolen straxt inse den», svarade han lifligt. »Häruppe på höjderna löpa vi mindre fara att blifva upptäckta, medan dagen varar, ty jag har icke kunnat märka, att någon från borgen begifvit sig hitåt skogen, men det har åtskilliga gånger inträffat, att besättningen vandrat utefter vägen, dock aldrig i större hopar än till det högsta tre eller fyra karlar i sender.»

»Men, efter som du talar om besättningen, vill jag göra dig en fråga, som jag hittills glömt att framställa, nämligen denna, huruvida det folk, som öfverföll oss nere i dalen tillhörde besättningen.»

»Ja, jag såg dem sjelf, när de tågade ut ur fästningen. Då befann jag mig gentemot borgen på höjderna, som ligga på andra sidan vägen. Om jag icke samtidigt hade varseblifvit munken i slottsporten, der han qvarstod en rundlig tid, skulle jag visserligen hafva skyndat eder till möte och underrättat eder om det utlagda försåtet, men jag kunde icke lemna min plats, förrän munken åter gått in i fästet och jag hade hört bullret med portens igenbommande. Jag kunde nämligen icke med säkerhet veta, om det icke var hans afsigt att begifva sig derifrån. Följden häraf blef, att jag icke kunde varna eder för bakhållet.»

»Nå, vi redde oss ju lyckligt derifrån. Men om nu, såsom du säger, besättningen utgjorde etthundra man, och vi från detta antal draga antalet af dem, som vi hafva dödat, så synes mig besättningen i närvarande stund endast utgöra sjuttio krigare.»

»Nej, herre, när jag nämnde talet hundra, så frånräknade jag sjelf de trettio, hvilka redan stupat. I borgen finnas verkligen nu etthundra stridsmän. Derom är jag fullt säker.»

«Ah, jag hoppades hafva förminskat deras antal.»

»Det hafven I ju ock verkligen gjort. De skulle eljest nu hafva varit etthundratrettio.»

Under detta samtal hade vi återkommit till ryttarne, hvilka ännu qvarlågo der, hvarest vi hade lemnat dem.

Jag uppmanade dem att genom några timmars sömn stärka sig till den stundande nattens ansträngande arbete och det dröjde derför icke länge, förrän vi alla lågo försänkta i slummer. Uttröttad till själ och kropp, insomnade äfven jag ganska snart, men vaknade åter innan någon af de öfriga.

Min sömn hade säkerligen icke räckt öfver en timma, men jag kände mig dock förunderligt stärkt och med friska själskrafter började jag närmare skärskåda från alla sidor den plan, som Trogen hade framstält för mig och som jag utan tvekan hade antagit. I den stund, då Trogen framlade den för mig, hade den tyckts mig vara ganska utförbar, men nu började jag småningom inse den ena svårigheten efter den andra, som var förknippad med dess utförande.

»Att jag sjelf», tänkte jag, »att jag sjelf skall kunna klättra uppför branten, derom tviflar jag icke. Detta vågstycke lärer icke vara svårare, än det var att klättra uppför den lodräta och höga väggen till det blå tornet i Stettin, hvilket jag dock utförde. Men kan jag väl fordra af mitt folk, att de skola kunna göra det efter? De äro visserligen raska, djerfva, modiga karlar, som sett döden i ögonenmången gång på slagfältet utan att blekna, men när de skola klättra uppför en nästan lodrät vägg, liksom flugorna, hvem svarar för att de icke skola gripas af svindel

och störta ned? Det behöfves endast, att en af de främste faller. Han skall ovilkorligen draga de andra med sig och de skola jemmerligen omkomma. Denna plan duger i sanning icke.»

Jag blef ganska illa till mods, då jag kom till denna slutsats.

»Ah», tänkte jag, »om der ändå funnes någon port på denna sidan af muren, så vore det sannerligen alldeles icke någon nöd.»

Nå, ingenting är ju omöjligt! Det kunde i alla händelser vara värdt mödan att förvissa sig derom.

På händer och fötter, för att vara desto mera obemärkt, kröp jag fram till skogsbrynet, ty vi hade dragit oss något tillbaka in i skogen, då vi lade oss att sofva.

Denna lilla möda blef rikligen belönad genom den upptäckt, jag gjorde. Det fans verkligen en liten port på muren. Den var hvarken vid eller hög, men likväl bådadera tillräckligt, för att låta en man i sender inträda.

»Nå väl», fortsatte jag nu min tankegång, »hvad hindrar, att jag ensam klättrar uppför branten och bestiger muren samt öppnar denna lilla port för mitt folk. De kunna vänta mig derutanför. Men den förarglige knekten, som med detta öfvermodiga lugn vandrar fram och tillbaka på muren och har sin gång just der, hvarest porten nedanför befinner sig — hvad skall jag göra med honom? Åh, han är ensam och jag är ensam. Vi äro således likastarka. Det vore besynnerligt, om jag icke skulle kunna finna någon utväg att göra mig af med honom, utan att de andre inuti fästet märka det. Och när jag sedan har lyckligt insläppt mitt manskap, skola vi försöka att instänga fienderna eller på annat sätt med list och våld göra oss till herrar öfver dem.»

När jag fattat detta beslut, kände jag mig lugnare och tänkte med vemod på min trogna brud, som säkerligen väntade, att jag skulle göra något försök till hennes befrielse. Jag undrade, huru hon befann sig, huru Ulrik Apfelbaum behandlade henne, om hon vore instängd i en källare eller om hon inom borgens område finge njuta af friheten att gå omkring och företaga sig hvad hon behagade. Under det dessa tankar sysselsatte mig, skymtade äfven förbi min själs ögon möjligheten, att hennes fångvaktare på något sätt kunde misshandla eller förolämpa henne. Men denna tanke satte min själ i ett sådant uppror och förorsakade mig ett så smärtsamt raseri, att jag måste lugna mig, så godt jag kunde, med föreställningen om, att ingen kunde vara tillräckligt hjertlös att vilja förorsaka denna oskyldiga och sköna varelse något ondt. Jag visste nogsamt, att sådant likväl tusende gånger inträffat med varelser, som varit kanske icke mindre oskyldiga och icke mindre sköna, men jag försökte dock hålla mig fast vid min inbillning, och detta på grund af den benägenhet, hvilken jag i likhet med andra menniskor bekänner mig ega att, då ett fast hopp icke erbjuder sig, med så mycket större envishet hålla mig till det, som har blott ett sken af sanning — samma benägenhet, som gör, att den drunknande menniskan griper efter ett halmstrå,då hon icke bland de vreda vågorna kan finna någonting tryggare.

Då jag märkte, att solen började närma sig horisonten och att icke lång tid återstode innan aftonen, väckte jag mina ryttare och sände ofördröjligen en af dem nedför berget att se till hästarne och sörja för deras behof. Vatten och gräs funnos i grottans närhet.

Nu föll mig en tanke in, hvilken gaf sig uttryck genom denna fråga:

»Min käre Trogen, hvar har du din egen häst? Du har ju färdats i Ulrik Apfelbaums spår ridande, men jag har icke sett din gångare?»

»Herre», svarade denne, märkten I icke, att min häst redan förut stod inqvarterad i samma grotta, som jag anvisade till plats åt edra?»

»Nej, i sanning! Det undgick min uppmärksamhet.»

»Så är likväl förhållandet. Min gångare har stått der alltsedan jag anlände hit till orten och äfven jag sjelf har i denna grotta tillbringat de få stunder, som jag unnat mig att sofva.»

»Nå», sade jag, »det är mitt hopp, att vi härnäst skola få sofva under borgens tak och att äfven våra hästar snart skola der få en fristad.»

»Det hoppas äfven jag, herre!»

»Ser du, jag har öfverlagt många ting och tänkt många nyttiga tankar, medan I hafven hvilat. Min visshet att snart vara herre öfver denna borg och att, innan nästa natt är förliden, hafva befriat min trolofvade brud ur den föregifne munkens armar, har nu vuxit betydligt i styrka.»

»Nå, herre, ingen kan mera glädja sig deröfver, än jag. Dock skulle det vara mig kärt, om Itäcktens gifva mig del af edra tankar. Min kännedom om förhållandena är större, än eder ännu kan vara, och om I villen inviga mig i edert förtroende, skulle jag möjligen kunna med mina upplysningar gagna eder.»

»Du har rätt», sade jag. »Det är också min afsigt att meddela dig, på hvad sätt jag har förändrat den af dig ursprungligen gifna planen. Men då det kan vara af stor vigt, att hela manskapet eger kännedom om hvad vi skola företaga, på det att hvar och en må vara inne i sin rol, så vill jag sammankalla dem och på en gång upplysa eder alla om företagets beskaffenhet.»

Jag satte mig ned på en sten och småningom samlades hela skaran omkring mig. Hvar och en valde den sittplats, som mest behagade honom, och sådana platser erbjödo sig i öfverflöd, ty der funnos många både stenar och kullfallna trädstammar.

Nu utvecklade jag för dem min plan och redogjorde för dem angående de orsaker, som bestämt mig för att ensam bestiga den branta bergshöjden. Jag kunde af deras anleten se, att de gerna skulle hafva velat följa mig äfven på den farliga stråten.

Trogen och Hans Färdig gjorde sig till språkrör för denna allmänna mening.

Den förre sade:

»Då I hafven det så bestämt, så återstår för oss intet annat än att lyda, men eljest hade vi helst sett, om I haden förunnat oss att dela med eder äfven denna fara —- den största, som säkerligen möter under hela företagets utförande.»

Hans Färdig yttrade derefter:

»Jag menar, att vi alla instämma i Trogens mening. Skulle vi låta vår anförare utsätta sigför den största lifsfara af skonsamhet för oss, medan vi i allsköns trygghet blott skulle vara med om att skörda och inberga frukterna af hans ansträngningar? Vi anhålla derför om tillstånd att få vara följaktige vid den djerfva bergklättringen.»

Det gjorde mitt hjerta obeskrifligt godt att höra dessa ord, ty det vittnade om, att desse män, i hvilkas led jag för icke länge sedan hade stått såsom gemen man, icke närde den ringaste afund mot mig på grund af den upphöjelse, som genom konungens nåd kommit mig till del.

Men i afseende på uppfyllandet af deras begäran att få vara med ända från företagets början qvarblef jag obevekligt vid min en gång fattade föresats. När Trogen märkte detta, sade han:

»Så få vi väl låta oss nöja, men en sak mån I dock bevilja oss till någon ersättning för hvad vi gå miste om.»

»Och hvad månde det vara?»

»Jo, att I tillåten oss, om vi förgäfves vänta eder ankomst att öppna porten för oss .... det vill säga, om vi under två timmar icke skulle spörja till eder, så få vi begifva oss ifrån vår post och bestiga berget samma väg, som I.»

»Detta beviljar jag gerna, dock icke utan alla vilkor. Äfven under detta förhållande vill jag icke, att alla....»

Här blef mitt tal afbrutet genom en rörelse med handen, som gjordes af Hans Färdig — en rörelse, med hvilken han hänvisade åt det håll, hvarest borgen var belägen.

Det hade redan en lång stund varit mörkt och månen hade redan uppstigit. Dess smala skära kastade ett blekt och svagt sken öfver landskapetoch tillät oss med fullkomlig tydlighet se hvad som tilldrog sig vid fästningen. Då jag efter Hans Färdigs anvisning vände mig om, för att se hvad det månde vara, som tilldragit sig hans uppmärksamhet, såg jag en skara af ryttare lemna borgen. Utan svårighet räknade jag deras antal, som uppgick

till sextio.

»Ah», utropade jag vid denna syn, »de begifva sig ut att söka sina kamrater. Säkerligen har deras långa uteblifvande väckt oro i lägret och föranledt dem att utsända denna manstarka trupp. Nu finnas inom borgen endast fyratio försvarare, om Trogens iakttagelser äro rigtiga, och derför är nu eller aldrig tiden inne att sätta vårt företag i verket.»

Raskt och i kortfattade ord gaf jag mina befallningar. De skulle med Trogen i spetsen begifva sig till den plats, från hvilken jag i hans sällskap hade på eftermiddagen tagit fästet i betraktande. Derefter skulle de förhålla sig stilla och ingenting företaga, förrän jag kallade dem. Signalen skulle gifvas derigenom, att jag från muren härmade nattuglans skri. Så snart de hörde detta, skulle de skyndsamt nalkas den lilla porten, hvilken då skulle vara öppen för dem. Men om de icke inom två timmar hade hört detta tecken, skulle två af dem begifva sig åstad och försöka att bestiga berget och muren samt öppna för sina kamrater. Om äfven dessa icke hördes af, skulle de efter nya två timmar afsända ännu två ryttare att utföra samma uppdrag. På detta sätt hoppades jag hafva beredt en möjlighet till Auroras frälsning, äfven i den händelse att jag sjelf skulle omkomma vid mitt försök.

Sedan detta blifvit så ordnadt, skyndade jag att lemna höjden och nedstiga utför sluttningen.Snart stod jag nere på vägen, och då jag lyssnade, kunde jag höra hofslagen af ryttarnes hästar, hvilka nalkades utan att tyckas hafva någon brådska. Jag skyndade att dölja mig bakom några buskar och efter några minuters väntan kunde jag se dem draga förbi mig i god ordning. Deras hästar gingo blott fot för fot — en omständighet, hvilken var alldeles efter mitt tycke, ty derigenom att de färdades så sakta, lemnade de mig rundligare tid att hinna verkställa mina djerfva och oförvägna planer.

Knappt hade de sista lederna under skämt och skratt försvunnit bakom en krökning af vägen, förrän jag dristigt steg fram och med snabba steg tillryggalade det afstånd, som ännu skilde mig från bergets fot. Det åtgick en fjerdedels timma, innan jag nådde den efterlängtade platsen.

När jag lyftade upp hufvudet, för att öfverskåda den höjd, som jag skulle klättrande tillryggalägga, möttes mina blickar af en nästan lodrät bergvägg, så hög att jag nästan kände en rysning för den fara, som jag skulle löpa. Bergets sluttning var i sanning så obetydlig, att det tycktes skola vara en omöjlig ting att der vinna fäste och komma uppåt. Lyckligtvis var den icke slät och jemn, ty då skulle hvarje hopp om att kunna nå höjden varit ett vanvett. Väggen var skroflig och hade många mindre utsprång och många remnor, i hvilka buskar och mindre träd hade fattat rot i en sparsam jord.

Ingen tid var att tveka eller hålla långa öfverläggningar. Jag tänkte på Aurora, befalde mig i Guds hand och började uppstigandet.

I början gick det lätt nog för sig, så länge mina krafter voro friska och sluttningen var merabetydlig, men efterhand som berget reste sig brantare och äfven mina kroppskrafter begynte mattas, blefvo företagets svårigheter större. Mången gång måste jag till fäste för hand eller fot åtnöja mig med en liten sten eller en svag trädrot, åt hvilken jag, om denna bergvandring företagits för nöjets skull, ingalunda skulle hafva velat anförtro mitt lif. Nu deremot måste äfven det minsta räknas såsom en vinst.

Långsamt gick det uppåt utan ett enda ögonblicks hvila, men då jag hunnit, såsom jag kunde tycka, halfvägs uppför branten, måste jag hvila, innan jag förmådde fortsätta färden. Stödjande mig med foten mot en utskjutande klippspets, lät jag händerna sjunka ned utmed min sida, under det att jag lutade kroppen mot det kalla berget. Nu kunde jag icke beherska min åtrå att blicka ned i djupet. Varsamt vände jag hufvudet åt sidan — en rörelse, hvilken lätt kunnat blifva en orsak till mitt förderf.

Djupt nedunder mig såg jag vägen, buskarne på bergväggen och trädtopparne vid bergets fot. Jag hisnade — en kall rysning lopp utefter ryggraden — det svartnade för mina ögon. Åsynen af denna gapande afgrund, öfver hvilken jag hängde, jemte medvetandet om svagheten af det stöd, åt hvilket jag hade anförtrott mig, var i sanning förfärande. Jag tyckte mig falla. Förtviflan, vansinne — annorlunda kan jag icke beteckna de känslor, som nu strömmade igenom min själ. Jag var nära att förlora medvetandet och jag skulle ovilkorligen hafva fallit, om icke

Guds skyddande hand hade bevarat mig. Att han gjorde detta, det tillräknar jag icke mig såsom någon förtjenst. Jag hadegenom detta öfverdåd förlorat alla anspråk på hans hjelp. Men han bevarade mig, det är min tro, endast på det att Aurora skulle blifva räddad.

Utan att sjelf ega något redigt begrepp om hvad jag gjorde, grep jag med ena handen framför mig och lyckades få tag kring en stark trädrot. Nu var faran förbi, ty jag hade knappt känt detta fasta stöd, förr än medvetandet, som var på väg att lemna mig, återvände. En god stund måste jag dock andas ut, innan jag kunde fortsätta min färd.

I detsamma jag åter började uppstigandet, fattade jag det kloka beslutet att icke mera blicka mig tillbaka, hvad som än månde hända. Under otroliga mödor fortsatte jag den vådliga färden, hängande öfver afgrunden, men slutligen hade jag dock den glädjen att oskadad och helbregda befinna mig på bergets höjd vid foten af muren.

Berget lemnade här vid murens fot en knappt fotbred plats, hvilken lopp utefter fästningsmuren. Här stod jag nu, men vågade icke kasta en enda blick nedåt af fruktan att ännu en gång och nu vid slutet af min färd kufvas af svindlets fruktansvärda demon.

Muren innehade en höjd af åtta eller nio alnar, men erbjöd få eller inga svårigheter. Då byggmästarne sannolikt icke hade tänkt sig möjligheten af ett anfall från denna sida, så hade de icke heller varit så nogräknade vid uppförandet af denna mur. Flera stenar sköto betydligt utanför de öfriga och bildade en temligen beqväm stege, uppför hvilken jag icke dröjde att stiga, så snart jag hade förunnat mina trötta lemmar någon hvila.

Jag hörde vaktpostens fasta och jemna steg på muren ett stycke längre bort, ungefär der, hvarestjag antog den port vara belägen, genom hvilken jag hade lofvat att insläppa mina kamrater.

Afpassande mitt uppstigande så, att jag befann mig uppe på muren, då vaktposten vände mig ryggen, var jag således tryggad mot en möjlig upptäckt i det ögonblick, då jag uppreste mig. Snart stod jag upprätt på muren, öfverläggande med mig sjelf, huru jag nu skulle kunna befria mig ifrån den vaktgörande soldaten. Snabbt fattade jag mitt beslut.

Förvissad derom, att det icke skulle lyckas mig att obemärkt smyga mig på honom bakifrån, beslöt jag att djerft begifva mig honom till mötes. Härvid beräknade jag, att krigaren, som icke hade bevittnat mitt uppstigande, skulle i det längsta anse mig tillhöra borgens besättning och icke tänka på hvarken anfall eller försvar, förr än det vore försent.

Denna plan var djerf och kunde lätt misslyckas. Karlen kunde hafva skarpa ögon och redan på afstånd igenkänna mig såsom icke hörande till besättningen. Huru lätt skulle det då icke vara för honom att sända mig en kula, som för alltid betog mig möjligheten att rädda min älskling? Eller om han än icke gjorde detta, så kunde han dock genom ropande kalla besättningen upp på murarna. I hvilketdera fallet som helst skulle mitt företag vara omintetgjordt.

Men intet af allt detta inträffade. Karlen kom mig helt lugnt till mötes, ja, han ändrade icke ens den hvilande ställning, som hans skjutgevär intog på hans skuldra. Möjligen ansåg han mig för att vara befälhafvaren, som i nattens stillhet begifvit sig ut att öfvervaka slottets säkerhet. Månens ljus var också så matt och ringa, att han omöjligenkunde varseblifva sitt misstag, förr än jag var alldeles invid honom, och då var det försent. Med klufven panna tumlade den stackars karlen, utan att gifva ett ljud ifrån sig, ned från muren. Första hälften af mitt djerfva företag hade blifvit lyckligt utförd.

Nu kom det mig väl till pass, att jag i mina yngre dagar hade, hemma i mitt fäderneslands skogar, lärt mig efterhärma allehanda foglars och andra djurs läten. Jag satte fingret till munnen och lät höra ett ljud, som, åtminstone i mitt eget tycke, på ett förvillande sätt liknade nattugglans hemska skri.

Inom få ögonblick svarade mig ett liknande ljud från skogsbrynet och jag såg kort derefter mörka gestalter framträda ur trädens djupa skugga. Knappt hade jag öfvertygat mig derom, förr än jag skyndade att klättra ned af muren och fördjupa mig inom fästningens område.

Smygande mig utefter murens inre sidor, uppnådde jag utan äfventyr den lilla porten, hvars riglar och bommar

jag utan dröjsmål företog mig att fråndraga och aflyfta. När jag var färdig dermed och kunde öppna porten, voro mina bussar redan framme och inträdde nu den ene efter den andre, med Trogen och Hans Färdig i spetsen af den långa raden.

När den siste hade inkommit, stängde vi åter porten och igenbommade den på öfligt sätt. Vi voro inalles tjugosju raska, oförvägna karlar. Fienderne utgjorde, enligt Trogens beräkning, trettionio. Skilnaden i antal var, såsom man finner, icke så stor, att den kunde förorsaka oss någon rädsla eller farhåga med afseende på stridens utgång.

Nu gälde det att uppsöka det ställe, hvarest borgens besättning hade sitt tillhåll. Sakta smögo vi oss framåt mot de väldiga byggnaderna, från hvilkas fönster vi sågo ljusskén utthränga. När vi kommo närmare, funno vi, att de upplysta fönstren tillhörde borgstugan.

Derinne var borgens besättning samlad. Några sutto vid bordet, ätande eller drickande, andra hade lagt sig till hvila på bänkarne, som lupo kring den rymliga salen. Åter andra sutto i grupper på golfvet, samtalande om allehanda ting, kanske om sin hembygd eller om sina makar och barn långt borta härifrån.

Jag posterade några af mina karlar utanför, på det att de skulle kunna förhindra dem, som möjligen komme att fly genom fönstren, och trädde med de öfriga raskt och beslutsamt in i borgstugan, der vårt oförmodade inträde väckte den största bestörtning.

Några flydde genom fönstren och föllo i händerna på mitt folk. Andra, mera modiga, grepo sina svärd. De sofvande vaknade och gnedo sina ögon, liksom för att förjaga en syn, hvilken icke kunde förefalla dem annorlunda, än såsom en hemsk dröm.

Vi anföllo oförtöfvadt dem, som gripit till sina vapen. En kort stunds strid uppstod, under hvilken flera af fienderna fingo sätta lifvet till. Då ropade jag till de öfriga:

»Gifven eder! Jag lofvar eder lifvet, om I nedläggen vapen.»

De sågo på hvarandra, liksom om ingen hade velat vara den förste.Då steg en liten karl, hvilken jag sett strida med mycket mod, fram och sade:

»Det vore fåfängt att spjerna emot. Hälften af vårt folk äro redan döde. Tag mitt svärd och gör med mig hvad eder lyster.»

Sägande detta, kastade han sitt svärd ifrån sig. Klingande föll det till golfvet, dit snart äfven de andra kastade sina vapen. Utan motstånd läto de binda sig.

Nu befalde jag några af mitt folk att skyndsamt uppsöka trapporna till tornet och försäkra sig om vakterna deruppe. Medan denna befallning utfördes, tog jag mina fångar i förhör.

»Sägen mig,» befalde jag, »hvar är munken, som sedan några dagar hållit till i detta fäste?»

»Han följde med den afdelning, som tågade bort i afton.»

»Hvarthän tågade de?»

Fångarne svarade icke genast, men för att hjelpa deras tungor i gång, tog jag fram en pistol, spände hanen och sade:

»Om I icke ofördröjligen svaren på mina frågor, så skjuter jag en af eder.»

Nu behöfde jag icke länge vänta på svar.

»De skulle uppsöka en annan afdelning, hvilken vid middagstiden lemnade fästet och ännu på aftonen icke återkommit.»

»Jag vet hvad denna förut bortsända afdelning skulle uträtta, men för att pröfva eder sanningskärlek önskar jag likväl, att någon af eder säger mig det.»

»Vi veta det i sanning icke. Det var någon tillställning af munken. Vår befälhafvare har icke underrättat oss

derom.»Nå, det kunde ju vara möjligt, till och med troligt, att karlarne icke hade fått någon kunskap om sin anförares planer och företag. Jag afstod derför från att vidare spörja dem om denna sak.

»Är eder befälhafvare qvar på borgen?»

»Nej, han anförde sjelf den senast uttågade skaran.»

»Nå, hade Ulr..., jag menar munken sin qvinliga fånge med sig, när han följde med de borttågande.»

»Nej, hon är qvar inom borgen.»

Detta svar, hvilket jag knappt vågat hoppas att få höra, uppfylde mig med obeskriflig glädje.

I detta ögonblick återvände de som blifvit utsända att bemägtiga sig tornet. De förkunnade, att ytterligare tio fångar hade blifvit gjorda. Nu öfverräknade jag antalet af döda och fångna och fann dem utgöra trettionio. Trogens beräkningar hade alltså bevisat sig vara fullt tillförlitliga. Vi voro ensamme herrar öfver fästet.

Så snart jag blifvit förvissad derom, utsatte jag tillräckliga vakter i tornet och på murarna samt gaf befallning, att tio man skulle skynda ned till grottan och föra hästarne hit upp. Jag förmanade dem att se sig väl före, på det att de icke måtte råka i händerna på den möjligen återvändande fiendtliga skaran. Trogen skulle anföra dem, emedan han bäst kände vägarne kring fästet.

När de redan voro redo att aflägsna sig, sade jag:

»Det är väl bäst att genast sända ett bud till konungen om hvad som timat, på det att han, om han vill, må kunna sända hit folk, som håller honom fästet tillhanda, och på det att han, om han finner, att denna borg icke kan vara honom till nytta, måkunna gifva oss bud att draga härifrån. Hvilken af eder vill åtaga sig detta? Det är icke utan fara att göra den färden.»

Alla svarade, att jag blott behöfde välja. Ingen skulle undandraga sig.

»Nå, kanske du, Trogen, då fullbordar detta uppdrag. Det är dig vi hafva att tacka för denna eröfring, och derför är det rättvist, att du är den förste, som derom underrättar konungen och mottager hans tack. Sedan du nu ledsagat dina kamrater till grottan och sett dem i trygghet återvända med hästarna, må du begifva dig på väg. Jag behöfver väl icke säga dig, att din färd bör ske med all försigtighet, till dess du hinner förbi den skaran, som säkert nu är på återväg hit till fästet. Försök att dölja dig, medan den tågar förbi dig! Säg konungen, att jag vill försvara borgen, till dess jag hörer någonting från honom. Gud vare med dig!»

Sedan de raska gossarna hade lemnat salen, vände jag mig åter till fångarne. Hans Färdig stod vid min sida.

»Gör mig den tjensten, Hans,» sade jag, »att lösa banden kring fötterna på den der fången.»

Jag utpekade den lille karlen, som först hade nedlagt vapen.

Hans Färdig uträttade snabbt hvad jag önskade.

»Nu,» sade jag till fången, »är du god och förer mig till det rum, der munkens fånge är inspärrad. Men gör intet försök att fly, ty då skall jag jaga denna kula efter dig. Gå!»

Jag gaf Hans Färdig tecken att medfölja. Till mina i borgstugan qvardröjande knektar sade jag vid bortgåendet:

»I ansvaren mig för fångarne!»

Ledsagade af vår fånge, vandrade jag och Färdig genom en lång gång, vid hvars ändpunkt vi funno en trappa, som ledde ned till de lägre regionerna i detta fäste. Som vi hade en lykta med oss, gick nedstigandet ganska lätt för sig; fången gick derefter vidare framför oss genom ännu en gång, hvilken dock var kortare än den förra. Här stannade han slutligen framför en dörr, sägande:

»Nu äro vi vid målet!»

Jag aflyftade bommen, hvarmed dörren var tillspärrad, och inträdde.

En sekund till och Aurora låg i mina armar, under det tårar af glädje och lycka strömmade utför hennes sköna kinder.

»Älskade,» utropade hon, »huru har du kunnat intränga ända hit?»

»Jag har varit nödsakad att eröfra hela borgen för att kunna befria dig, innerligt älskade brud. Hvar finnes ett hinder, så mägtigt, att icke en sann kärlek förmår öfvervinna det?»

»Huru? Har du gjort dig till herre öfver detta starka fäste?»

»Ja, min Aurora!»

»Då finner jag, huru orätt det är att någonsin tvifla på försynen. Jag har åtskilliga gånger varit nära att förtvifla, i den tanken att ingen mensklig magt kunde förmå intaga denna fasta ort. Och jag är verkligen nu fri?»

»Ja, du är fri, det vill säga att du är min, min egen fånge.»

»O, det vill jag för evigt vara!»

Den älskade ungmön slöt sig ännu närmare intill mig.

Jag förbigår allt hvad vi ytterligare hade attsäga hvarandra, emedan det lärer föga intressera den som läser dessa skildringar och emedan han eller hon, som detta gör, lätt kan föreställa sig hvad ett par älskande unga menniskor vid ett sådant tillfälle kunde tala om.

En half timma senare var Aurora installerad i ett ganska trefligt rum, hvarest hon icke behöfde sakna någonting af alla de beqvämligheter, som jag kunde bereda henne.

Fångarne fördes ned i de underjordiska hvalfven, försågos med mat och dryck och lemnades åt sig sjelfva att bakom väl tillriglade dörrar anställa helsosamma betraktelser öfver lyckans föränderlighet.

Som vakter voro utsatta, fans numera ingenting, som hindrade mig att gå till hvila jemte de andra, som icke behöfdes till fästets bevakning. Klockan var redan half till två på natten, när jag öfverlemnade mig åt sömnen. I borgstugan lade jag mig ned på den hårda träbänken, för att så mycket snarare vara redo, i den händelse någonting skulle inträffa, som påkallade min närvaro.

Hästarne hade utan något äfventyr blifvit införda inom fästet. Allting var tyst och stilla. Derför insomnade jag tryggt, icke hysande några bekymmer för morgondagen.

Solen stod redan högt på himmelen, då jag vaknade. Ingenting hade under natten inträffat. Af den bortovarande besättningen hade man icke sett någon återvända.

Mitt första göromål denna dag var att ladda alla kanonerna med skarpa skott. Vi hade icke hunnit alldeles afsluta detta arbete, då vi i fjerran hörde trumpetsignaler — ett tecken att den intet ondt anande besättningen nu återvände till borgen.

Jag uppgjorde skyndsamt en plan till deras mottagande.

Mitt folk lät jag dölja sig, så godt de kunde, och följde sjelf deras exempel. Ingen annan än vaktposten qvarstannade på muren och denne gaf jag befallning att helt lugnt vandra af och an, ända till dess fienderne hade ryckt upp i närheten af borgen. Då skulle han plötsligt gifva eld på dem och hans skott skulle vara ett tecken för oss att framskynda till kanonerna.

Hvar och en af oss hade en brinnande lunta i handen och befallning hade blifvit gifven åt alla, hvilken kanon de skulle hvar i sin stad affyra, så att ingen oreda skulle uppstå vid det hastiga framskyndandet. Äfven hade jag delat mitt folk i två afdelningar, af hvilka den ena först skulle afskjuta sina skott. Derefter ville vi vänta med andra salvan, till dess krutrökens skingrande tillstadde oss iakttaga verkningarne af den första.

Min krigslist, med hvilken jag afsåg att locka fienderna tillräckligt nära, lyckades fullkomligt. Djerft ryckte de uppåt vägen, som ledde till borgporten, icke anande, att kanonerna voro laddade och rigtade mot vägen.

Nu lossade vaktposten sitt skott och hälften af mitt folk följde mig, då jag ögonblickligen skyndade fram. På en gång lossades alla kanonerna mot de af bestörtning gripna fienderna. Den andra afdelningen af mina krigare trädde nu fram till sina kanoner, medan vi laddade några af de, som blifvit affyrade. Då krutröken skingrades, varseblefvo vi, att tre fjerdedelar af fienderna hade blifvit på platsen och att vägen företedde alla de rysligheter, hvilka äro en oundviklig följd af kriget.Men ännu qvarstod en skara af fiender längre nedåt vägen och tycktes hafva i sinne att göra ett anfall. Då gaf jag mina knektar ett tecken att aflossa de återstående skotten. Ännu en gång dånade kanonerna och bergen återupprepade deras eko ännu länge, sedan krutröken hade försvunnit. Ingen fiende var då att skåda.

Vårt arbete var nu fullbordadt, åtminstone för denna gång. Dock bjöd mig försigtigheten att å nyo ladda kanonerna, för att hafva dem i beredskap, i den händelse någon ny fiende skulle visa sig utanför fästet.

Jag gick att uppsöka Aurora, för att bringa henne min morgonhelsning, och mina hurtiga knektar gingo lugnt till sin genom de senaste händelserna fördröjda måltid. Det öfriga af dagen tillbringades med att sätta vägen i farbart skick och jorda de stupade fienderna.

*

XX.

»Konungen blöder! - Konungen är skjuten!»

Sex dagar tillbringade jag såsom befälhafvare på det starka fästet i afbidan på underrättelser från konungen. Att tiden förflöt på det angenämaste sätt och att jag icke kände någon ledsnad, det är lätt att förstå, då man nämligen besinnar, att jag dagligen hade tillfälle att umgås med min trolofvade brud. Jag kunde träffa henne, trycka hennes

Men ännu qvarstod en skara af fiender längre nedåt vägen och tycktes hafva i sinne att göra ett anfall. Då gaf jag mina knektar ett tecken att aflossa de återstående skotten. Ännu en gång dånade kanonerna och bergen återupprepade deras eko ännu länge, sedan krutröken hade försvunnit. Ingen fiende var då att skåda.

Vårt arbete var nu fullbordadt, åtminstone för denna gång. Dock bjöd mig försigtigheten att å nyo ladda kanonerna, för att hafva dem i beredskap, i den händelse någon ny fiende skulle visa sig utanför fästet.

Jag gick att uppsöka Aurora, för att bringa henne min morgonhelsning, och mina hurtiga knektar gingo lugnt till sin genom de senaste händelserna fördröjda måltid. Det öfriga af dagen tillbringades med att sätta vägen i farbart skick och jorda de stupade fienderna.

*

XX.

»Konungen blöder! - Konungen är skjuten!»

Sex dagar tillbringade jag såsom befälhafvare på det starka fästet i afbidan på underrättelser från konungen. Att tiden förflöt på det angenämaste sätt och att jag icke kände någon ledsnad, det är lätt att förstå, då man nämligen besinnar, att jag dagligen hade tillfälle att umgås med min trolofvade brud. Jag kunde träffa henne, trycka
henneshand, samtala med henne och mottaga hennes smekningar hvarje stund på dagen. Hennes prisvärda själsegenskaper trädde dervid allt mera i dagen, så att jag för hvarje gång, vi träffade hvarandra, upptäckte någon ny fullkomlighet hos henne. Min kärlek blef med hvarje dag innerligare och äfven renare, om möjligt hade varit.

På den sjunde dagens morgon väcktes vi af trumpetstötar utanför portarna. Som vakterna icke läto höra något skott eller annat tecken, att det var fråga om ett fiendtligt angrepp mot fästet, insåg jag, att de anländande måste

vara utskickade från konungen.

Denna min förmodan blef äfven bekräftad. En styrka af tvåhundra svenskar blef på min befallning genast insläppt på borggården. Jag igenkände i deras anförare en man, som fordom varit min egen öfverste under den tid, då jag tjenade vid fotfolket. De anlände krigarne voro nämligen utan undantag fotfolk och detta förklarade för mig orsaken till det långa dröjsmålet med deras ankomst.

»Åk, min gosse,» utbrast öfversten, då han blef mig varse. »Du tager dig före att föra krig på egen hand, sedan du blef fänrik. Äfven lyckas det dig att eröfra fästningar med en liten handfull ryttare. Jag spår dig, att du innan långt har stigit framför mig i graderna. Nå, du är mig en f...... hederlig och dugande karl.»

Så pratade öfversten, under det att jag ledsagade honom upp i fästet. Mycket annat sade han äfven, som jag icke vill nämna, på det att jag icke må synas vilja rosa och berömma mig sjelf. Jag förtjenade i sanning icke ens hälften af de loford, som han slösade på mig.

I borgstugan underrättade mig öfversten, att han blifvit af konungen sänd att öfvertaga befälet på fästet. Även hade konungen befallt, att Aurora, om hon till sin trygghet åstundade det, skulle få qvarblifva i den eröfrade borgen, så länge hon ville.

Den unga flickan hade helst velat följa mig, men på mina föreställningar om de faror, som då skulle möta henne, och den säkerhet, i hvilken hon här kunde lefva, afvaktande lugnare tider, beslöt hon omsider att qvarstanna.

Redan före middagstiden aftågade jag med mina tjugofem ryttare, nöjd med hvad jag uträttat på denna plats. Ja, jag skulle hafva varit fullkomligt lycklig, om icke två ting hade i någon mån betungat mitt sinne. Det ena var, att jag måste lemna min brud qvar, och det andra, att jag icke hade bland de stupade fienderna funnit Ulrik Apfelbaums lik och att jag således hade anledning förmoda, att denne missgerningsman ännu var bland de lefvandes antal.

Vår återförd till Nürnberg försiggick emellertid utan något äfventyr och redan andra dagen intågade vi inom det befästade lägrets skyddande förskansningar.

Här fann jag ingen förändring hafva timat, sedan jag lemnade platsen. Allt var sig likt, till och med Heinrich, Auroras tjenare. Denne hade dock i det afseendet blifvit annorlunda, att hans vid min afresa sorgsna anlete nu hade ett belåtet och gladt utseende.

Jag skyndade att skicka honom tillbaka till Innsbruck, för att hemta gamla Gretchen till Aurora, och jag gaf honom så noggranna anvisningar rörande vägen till bergfästet, hvarest derasmatmoder var, att jag förmodade honom utan svårighet kunna inträffa der med tjenarinnan. Dessutom hade jag före min affärd från borgen underrättat öfversten om deras ankomst, så att de kunde vänta att utan hinder blifva insläppta, så snart de visade sig utanför portarna.

Wallenstein qvarlåg ännu i sitt läger på höjderna utanför Nürnberg och hvarken han eller Gustaf Adolf hade gjort något försök att storma sin motståndares förskansningar. Endast mindre skärmytslingar hade då och då förefallit, oftast mellan partier, som från båda lägren hade ryckt ut för att proviantera.

En och annan mindre korps hade redan stött till konungens här, men ännu hade icke någon större truppstyrka anländt. Dock väntade konungen dagligen betydliga förstärkningar, enligt hvad man visste att förtälja.

Ett par veckor efter min återkomst till lägret visade sig en dag väldiga härmassor på de längst bort belägna höjderna. Det var den store rikskansleren Axel Oxenstjerna, som anlände med betydande truppmassor, hvilka han hade samlat. Hertig Wilhelm af Weimar hade upprättat en korps genom att något minska besättningarna i Sachsen och Thüringen. Äfven Landtgrefven Wilhelm af Hessen-Kassel och Pfalzgrefven af Birkenfeld hade lemnat icke obetydliga bidrag till undsättningshären. Oxenstjerna satte sig i spetsen för hela styrkan, förenade sig vid Windsheim med Hertig Bernhard af Weimar och Johan Banér och hade på detta sätt den glädjen att kunna tillföra konungen nära femtiotusen man.

Från sina höjder iakttog Wallenstein underdagens lopp Oxenstjernas rörelser, men gjorde visligen intet försök att hindra dem. En gång såg jag Wallenstein, då han under några ögonblick stod uppe på en af sina vallar, med blicken rigtad mot det håll, der den svenska undsättningskären just då tågade öfver floden. Hans förtrogne vänner, Illo och Terezka, stodo vid kans sida. Det hade varit ett godt tillfälle att genom ett kanonskott beröfva fienderna denne snillrike, djerfve och mägtige anförare, men han qvarblef icke tillräckligt länge på vallen, utan gjorde sig snart osynlig igen.

Sedan den månljusa natten hade utbredt sitt luftiga dok öfver nejden, intågade Oxenstjerna i svenska lägret, utan att hafva blifvit oroad af Wallenstein. Konungens härsmagt räknade nu nära sjuttiotusen vapenföra män och dessutom kunde han i nödfall anlita den styrka af trettiotusen väpnade borgare, som staden Nürnberg beredvilligt hade stält till hans förfogande.

Kriget hade nu, så att säga, blifvit sammanträngdt till denna lilla punkt af det vidsträckta landet. Här stodo nu, vecka efter vecka, båda partiernas hufvudstyrka midt emot hvarandra och det var att vänta, att en hela kriget med ens afgörande slagtning snart skulle komma att levereras i Nürnbergs förr blomstrande, nu förödda nejder. Sjukdomar, en nödvändig följd af så många menniskors och djurs samlande på ett ställe, började redan anställa stora förödelser i båda lägren, dock minst hos oss, i anseende till konungens och Nürnbergerrådets kloka anstalter. Hela trakten var ödelagd, icke ett sädeskorn grodde på åkrarne, icke ett höstrå fans i ladorna, icke ett nötkreatur eller en mark mjöl i gårdarna. Och likväl måste heladenna oerhörda massa af menniskor födas. För Gustaf Adolf var nöden icke så känbar, enär det ännu fans rika förråd i Nürnbergs magasiner, men desto mera led man hos Wallenstein. Dock var det tydligt, att, sedan konungens här erhållit en så väldig tillökning, skulle äfven Nürnbergs förrådsbodar snart blifva uttömda.

Det var då, som Gustaf Adolf, under trycket af dessa med hungersnöd hotande omständigheter, fattade det djerfva beslutet att anfalla Wallenstein i hans oöfvervinneliga läger. Man har klandrat konungen för detta företag, men måhända skulle klandret hafva blifvit mindre, om man med egna ögon och öron förnummit det elände, som af sjukdomar och till en del äfven hunger började råda i konungens läger. Jag anser, att det var för konungen en nödvändig sak att, medan trupperna ännu hade något qvar af sin styrka och uthållighet, våga ett försök att drifva fienderna ur deras ställning, eller — fly. Att konungen föredrog det förra, länder honom till stor heder, äfven om utgången i anseende till svårigheternas oöfvervinneliga beskaffenhet icke motsvarade konungens förhoppningar.

Jag vill icke försöka skildra denna strid, dessa oförvägna stormlöpningar mot Wallensteins förskansningar, från hvilka en säker död blickade oss till mötes ur hundratals kanongap. Efter öfvermenskliga ansträngningar måste Gustaf Adolf draga sig tillbaka inom sitt läger, men han kunde göra det i det medvetandet, att hans tappra armé hade verkstält allt hvad tapperhet och förakt för döden kunna uträtta.

Ännu väntade konungen några dagar, att Wallenstein, drifven af hungren, skulle komma ned från höjderna, men oaktadt de kejserliga ledo denstörsta brist, förblef han orörlig på sina berg. Då bröt konungen upp och lemnade med hela sin här Nürnberg.

Vid Neustadt an der Aisch stannade vi några dagar.

Straxt efter vår ankomst till denna ort, lät Gustaf Adolf kalla mig till sig, och då jag hade instält mig hos honom, gaf han mig denna befallning:

»Skynda tillbaka till Nürnberg och se till, hvad Wallenstein företager. Möjligen belägrar han nu staden och det skulle icke vara mig okärt, enär vi då genast ville ila tillbaka och möta honom på öppna fältet. Gå med Gud!»

Naturligtvis uträttade jag genast konungens befallning och ilade, då jag några timmar derefter återvände, att uppsöka konungen, för att redogöra inför honom.

»Nå», utropade han vid mitt inträde, »hafva vi något hopp att nu få mäta oss med Wallenstein?»

»Nej, herre konung», svarade jag. »Han hade antändt sitt läger, hvilket brann som allra lifligast vid min ankomst till ort och ställe. I stället för att oroa Nürnberg, har han dragit norrut, såsom det synes för att infalla i Sachsen.»

»Så måste vi afbida tiden och hafva tålamod. Vi vilja emellertid försöka att locka honom tillbaka. Ogerna vill jag förfölja honom och derigenom å nyo öfverflytta kriget till ett protestantiskt land. Till Ingolstadt vilja vi draga. Måhända vänder han då tillbaka.»

Söderut mot Ingolstadt gick vårt tåg och redan hade vi passerat Lechfloden, då konungen helt plötslikt fattade beslutet att vända om. Säkerligen hade han vigtiga skäl till denna förändring ifältågsplanen och jag är öfvertygad, att det var på Johan Georgs af Sachsen enträgna böner om hjelp mot Wallenstein, som konungen nu tog vägen norrut och drog in i Sachsen, samma väg till en början, som Wallenstein kort förut hade färdats fram med sina rofgiriga skaror. Också funno vi landet öfverallt vara på det förskräckligaste sätt förhärjadt, ja, till och med fruktträden hade blifvit nedhuggna, för att så mycket fullständigare förvandla landet till en ödemark. Wallenstein hade redan hunnit till Leipzig och bemägtigat sig denna stad.

Folket i Sachsen, uppskrämdt genom de Wallensteinska hordernas vilda framfart, täflade om att förguda Gustaf Adolf, i hvilken de sågo en räddande engel, sänd af Gud till deras hjelp i nöden. Då han intågade i Naumburg, funnos till och med de, som trängde sig fram för att kyssa hans skodon. Att konungen icke tyckte om slikt, det kunde jag nogsamt läsa i hans ädla anlete.

Aldrig förglömmer jag de ord, hvilka jag vid ett sådant tillfälle hörde honom yttra till sin hofpastor, den lärde doktor Fabricius:

»Våra affärer stå väl, men jag fruktar, att Gud skall straffa mig för folkets dårskap. Ser det ej alldeles ut, som om dessa menniskor skulle hålla mig för sin afgud? Huru lätt kunde icke Herren, som kallar sig den nitälskande, låta mig och dem känna, att jag endast är en svag dödlig! Store Gud! Du är mitt vittne, i hvilken hög grad allt detta misshagar mig! Jag öfverlemnar mig åt din försyn och hoppas, att du aldrig tillåter det påbegynta goda verket, dina sanna tjenares befrielse, blifva ofullbordadt.» Hela detta konungens yttrande är historiskt.

Wallenstein hade dragit sig till Lützen och då jag, vid ett ströftåg, som jag företog enligt min vana, på egen hand, åt detta håll, erhöll kunskap om, att Wallenstein hade sändt ifrån sig Pappenheim med en betydlig styrka, skyndade jag att omtala detta för konungen, hvilken genast beslöt att begagna tillfället att angripa den sålunda försvagade fienden. Uti ilmarscher tillryggalade vi vägen mellan Naumburg och Lützen och stodo den 5 november gent emot Wallenstein. Nattens inbrytande hindrade likväl sammandrabbningen, som måste uppskjutas till den följande dagen.

När jag om aftonen, innan mörkret ännu hindrade utsigten, öfverskådade de fiendtliga anstalterna, kunde jag icke dölja för mig sjelf, att Wallenstein hade de största fördelarna på sin sida. Han hade en mera manstark här, hans kanoner voro till antalet öfverlägsna våra och han hade haft tid att uppkasta förskansningar, der sådana kunde vara af nöden. På en kulle, hvarest en väderqvarn hade sin plats, stodo fjorton svåra kanoner, hvilka ofelbart måste åstadkomma stor ödeläggelse ibland konungens trupper. På båda sidor om den stenlagda landsvägen mellan Lützen och Leipzig voro djupa diken, i hvilka kejserliga skyttar stodo dolda och förskansade ända till halsen. Vårt läge var sådant, att vi måste öfver vägen, innan vi kunde anfalla sjelfva hären, och det var att förutse, att det skulle kosta oss mycket arbete och stora förluster innan denna öfvergång kunde blifva verkstäld. Segren var för oss tvifvelaktig, men mödorna och blodsutgjutelsen — ingenting var vissare!

Granska få i den svenska hären sofvo den natten. Novemberluften var kall och marken fuktig,så att de flesta måste söka att genom kroppsrörelse bibehålla kroppsvärmen.

En gång under nattens lopp gick jag, för att se huru konungen tillbringade sin tid — dessa timmar, som föregingo en slagtning, genom hvilken han kunde vinna allt, men också förlora allt.

Jag fann honom sittande i sin vagn och omgifven af en stor skara högre officerare. Tjenare funnos äfven, som med lyktor i händerna upplyste platsen. Jag såg Gustaf Horn samtalande med hertig Frans Albert af Sachsen-Lauenburg, under det att Johan Banér skämtsamt underhöll sig med öfverste Stenbock. Hertig Bernhard af Weimar stod vid konungens vagn, med ena foten upplyftad på vagnshjulet.

Konungen tycktes vara vid godt mod, men jag kunde dock icke undgå att märka, att hans själ var genomträngd af

en aning om någonting vigtigt, som stundade. Mången gång blickade han med ett drömmande ansigtsuttryck ut i rymden, liksom om han hade velat der läsa framtidens dunkla innehåll, eller som om hans öga hade skådat syner, hvilka voro dolda för andra dödliga ögon.

Jag hörde hertig Bernhard säga:

»Nej, herre konung, hvad helst än må hända, så bören I icke blottställa edert lif.»

»Mitt lif? Ack, jag skulle gerna gifva det tusen gånger, om det kunde gagna Guds sak och evangelii rena lära.»

»Dock bören I besinna, att edert lif just för Guds saks skull är mera värdt, än en hel armé. Så länge Gustaf II Adolf lefver, är ingenting förloradt, äfven om vi icke vinna denna drabbning, men med hans död vore de evangeliskes träldomen gifven sak. Det finnes näppeligen någon, som kunde träda i edert ställe.

»Ah, min tappre hertig, I öfverskatten dock min ringa förmåga. Jag vet att, äfven då något dödligt vederfares mig är Gud mägtig att framkalla andra, som kunna vara redskap i hans hand.»

I detta ögonblick nalkades doktor Fabricius till konungens vagn, och Gustaf Adolf började genast med honom samtala om själens odödlighet och lifvet efter detta. Jag åhörde en stund detta tal och kände mig rörd af konungens lifligt uttalade öfvertygelse om goda menniskors belöning i en annan och lyckligare verld.

»Förvisso», sade han, »har Gud icke frambringat oss och begåfvat oss med alla goda och förträffliga egenskaper, gifvit oss förmågan att tänka och begrunda hans dråpliga verk samt förlänat oss kraft att här i tiden stiga ju mer och mer i andlig fullkomlighet — förvisso har icke Gud gjort och gifvit allt detta, för att sedan plötsligen förstöra sitt eget härliga verk och tillintetgöra det, när det står på höjden af uppnådd förträfflighet. Gud vore då i sanning icke en kärleksrik fader, såsom jag alltid älskat att tänka mig och tro på honom, och menniskolifvet vore då blott ett gyckelspel, i hvilket en högre magt först gifver oss alla anledningar att om oss sjelfva hafva höga tankar och sedan oförväntadt gäckar våra förhoppningar om en dermed öfverensstämmande sällhet. Nej, jag tror fast och visst, att Gud efter min död upptager mig i sin härliga himmel och gifver mig tillfälle att i evighet framgå från den ena godheten och fullkomligheten till den andra. Jag tror, att förädling, försköning och förbättring är evighetens mål, lika visstsom det är tidens. Gifve mig Gud så visst, att jag må finnas dertill värdig!»

Tårar af rörelse framträngde i mina ögon och jag aflägsnade mig, för att icke visa dem, ehuru det visserligen skulle hafva gjort mig godt att ännu en stund åhöra samtalet mellan den lärde doktorn och den i bokliga konster och särskildt i theologien icke mindre lärde konungen. Såsom jag sedan erfor, tillbringade konungen äfven de återstående timmarna af natten i sin vagn under omvexlande samtal med sin omgifning.

Slutligen randades morgonen och det blef lif och rörelse i de båda lägren, men icke heller nu kunde man tänka på att låta sammandrabbningen börja. En tjock, ogenomtränglig dimma hindrade all utsigt. Man kunde icke se ett föremål, om det icke låg inom ett par alnars omkrets. Om man nu i detta töcken hade börjat striden, skulle den ene icke kunnat urskilja den andre och man kunde lätt hafva tagit sin vän för en fiende, hvarigenom stor oreda hade kunnat uppkomma.

Man måste derför dröja.

Detta uppskof begagnade jag mig af på det sätt, att jag närmade mig de fiendtliga linierna, som tycktes redan vara uppstälda i slagordning. Ehuru jag icke kunde se någonting, förnam jag dock en del af hvad som förehades. Jag hörde nämligen en röst, hvilken talade till soldaterna, men talet var icke af samma slag, som de, med hvilka den svenske konungen plägade uppmuntra de sina. Här hörde jag blott grymma hotelser om straff för hvar och en, som icke gjorde sin pligt, och löften om guld och gröna skogar åt den, som kämpade manligen. Nu kallades emellertid svenskarnatillsammans till morgonbönen, och som jag icke ville försumma en så vigtig och dertill högtidlig akt, måste jag aflägsna mig och fick icke höra mera. Men det hörda var nog för mig till att bilda mig ett omdöme om Wallenstein såsom menniska, ty jag antog såsom visst, att han sjelf hade varit den talande.

Härligt klingade nu svenskarnes sång, beledsagad af pukor och trumpeter. Aldrig någonsin har jag känt min själ så rörd, som nu, då jag deltog i den härliga psalmen:

»Vår Gud är oss en väldig borg, »Han är vårt vapen trygga; »På honom, i all nöd och sorg, »Vårt hopp vi vilja bygga. »Mörksens förste stiger ned, »Hotande och vred; »Han rustar sig förvisst »Med våld och arga list; »Likväl vi oss ej frukte.»

Konungen knäböjde framför fronten. Alla följde hans exempel.

Detta var, syntes mig, ett annat sätt att bereda sig till striden, än det, som jag nyss hade bevittnat i Wallensteinska lägret. Icke ett enda löfte, icke en enda hotelse uttalade konungen. Han visste, att hvar och en ändå skulle göra sin pligt. Men han bad ödmjukt Gud om hjelp och bistånd, vetande, att Gud förutan kan man intet göra.

Inemot klockan elfva började solen skingra dimmorna. Då besteg konungen sin rödbrune gångare. Som jag stod i närheten, hörde jag honom i denna stund utropa:

»Nu vilja vi deran under Guds älskligabeskydd! Jesu! Jesu! Jesu! Hjelp mig i dag att strida till ditt heliga namns ära!» Historiskt.

Så snart han yttrat dessa ord, sprängde han in på landsvägen, under det hans kanoner började låta sin åska rulla. Jag följde honom och derjemte en stor skara ryttare.

Striden var nu började. Gud allena visste i denna stund, huru den skulle sluta. Min själ var dock intagen af mörka aningar.

Naturligtvis var det mig under slagtningens hvimmel omöjligt att iakttaga stridens gång på hvarje punkt af slagfältet. Jag kan derför endast förtälja om hvad som tilldrog sig i min närhet och hvad jag för öfrigt kunde se, när jag någon gång för ett ögonblick hade någon hvila.

Knappt hade vi inträngt på landsvägen, förrän vi möttes af en förfärande eld från de i grafvarna förskansade musketörerna. De der bakom uppstälda kanonerna började äfven utsända bland oss sin mördande eld. Utefter hela linien stormade svenskarne och de med dem förenade tyska trupperna fram mot grafvarna. Jag förlorade konungen ur sigte.

Manspillan på vår sida var stor, men ingenting kunde hejda vårt framträngande. Jag såg en musketör sigta på mig, men innan han aflossat skottet, hade min häst redan trampat honom under sina hofvar. En annan fiende, som rusade fram, kastade jag till marken med klufvet hufvud. Der kom en kanonkula.... ah! oredan och förvirringen är redan så stor, att de kejserlige kanonerna icke mera kunna urskilja vänner och fiender från hvarandra. Denna kula förpassade ett halft dussin af fiendens egna krigare in i evigheten.

Min häst stod med ett väldigt språng på andra sidan den graf, i hvilken många af mina kamrater funnit döden. Utefter hela linien trängde svenskarne fram och fingo landsvägen bakom sig. Men här mötte oss nya mödor, nya faror.

Den första af de fem Friedländska brigaderna hade vi inom en halftimma öfverändakastat. En annan mötte oss och delade snart den förras öde. Striden var vild, obändig, fasaväckande; ingen fiende skonades och ingen begärde försköning. Framåt kommo vi, sakta, men oemotståndligt.

Åter mötas vi af en tredje fiendtlig brigad. Ropande »Gud med oss!» gjorde vi anlopp mot dess fasta linie. De kejserliga svarade »Jesus Maria!» och mottogo oss med eld och svärd. Redan äro fienderna nära att vika, redan hafva de vändt sig till flykt. Då såg jag Wallenstein ila fram. Med sitt svärd högg han ned den främste af sina flyende krigare och tvingade dem genom hotelser och grofva ord att ännu en gång vända sig emot oss. Vi voro hvarandra redan så nära och så sammanblandade, att det nästan blef omöjligt för någon af parterna att bruka sina vapen. Jag ryckte en musköt ur handen på en Wallensteinsk soldat och afsköt dess kula mot egarens egen panna. Det var i trängseln omöjligt att ladda den ånyo, ehuru jag hade både kulor och krut. Icke heller kunde jag draga mitt svärd, som jag stuckit i skidan, då jag nyss såg fienden i begrepp att fly. Snabbare än tanken, vände jag skjutvapnet i min hand, grep kring dess pipa och begagnade det såsom en klubba, för hvars väldiga slag mer än en fiende segnade ned. Det var numera icke fråga om att slåss efter konstens regler — förbittringen, trängseln, oredan lade derför hinderi vägen. Det gälde blott att döda sin motståndare, lika godt på hvad sätt det skedde.

Oemotståndligt blef jag af den kringvältrande menniskomassan förd till en annan del af slagfältet, hvilken låg närmare konungens högra flygel. Här fick jag ett ögonblicks andrum, så att jag kunde öfverskåda slagtningen. Nu såg jag att Wallenstein hade låtit antända staden Lützen, säkerligen för att icke blifva kringränd på denna sida. Den arma staden förhärjades af en eld, hvars rasande flammor uppstego mot himlen. Öfverallt, hvarthän jag blickade, såg jag »förödelsens styggelse».

Då varsnade jag konungen. Han hade, genast efter det jag förlorat honom ur sigte, ilat bort att ställa sig i spetsen för sin högra flygel. Med lycka tycktes han hafva fört den i striden mot fiendernas venstra. De finska ryttarne hade öfverändakastat det polska rytteriet och de vilda kroaternes tygellösa ryttarehopar. Det dröjde icke länge, förr än de befunno sig i vildaste flykt och hela Wallensteins venstra flygel var upprifven. Just i detta ögonblick var det som jag såg konungen, hvilken i spetsen för sitt folk stod i begrepp att förfölja de flyende.

Knappt hade jag varseblifvit konungen, förr än jag beslöt att bringa honom underrättelse om den fara, hvari hans venstra flygel, som jag nyss lemnat, nu sväfvade, sedan Wallenstein tvingat den tredje brigaden att stanna och redan skickat en fjerde till dess hjelp. Omkring mig hade jag vid pass tjugo af mina ryttare.

Vi sprängde bort öfver stock och sten, öfver vattenpölar och grafvar, öfver lik och kringvräkta, sönderbrutna vapen. Då märkte jag, att någonannan månde hafva bringat konungen den sorgliga tidningen eller att han sjelf hade varsnat faran, ty jag såg honom yttra några ord till Gustaf Horn, hvilken genast öfvertog befälet öfver de förföljande trupperna, under det konungen i spetsen för de Stenbockska ryttarne sprängde mig till mötes.

Konungens häst utvecklade en underbar snabbhet, så att han snart lemnade nästan hela regementet långt bakefter sig. Jag såg, att endast några få förmådde följa honom och bland dessa igenkände jag lätt Hertig Frans Albert af Sachsen-Lauenburg.

Jag påskyndade min ridt för att möta konungen och med mina ryttare skydda hans dyrbara lif.

Då såg jag en afdelning kejserliga kuirassierer med stor hastighet framstorma från Wallensteins sida och taga en sådan rigtning, att de ovilkorligen måste sammandrabba med den nästan ensamme konungen, innan jag med de mina kunde hinna fram. Hvad som dock ännu mera förfärade mig, var det, att jag främst bland den kejserliga skaran såg en munkklädd gestalt, i hvilken jag utan svårighet igenkände Ulrik Apfelbaum. Han utpekade för den fiendtlige befälhafvaren öfver ryttarne den i omedvetenhet om faran framsprängande konungen. Det var tydligt, att han underrättade kuirassierhöfdingen om hvem den snabbe ryttaren var.

Utom mig af vrede och fasa — ty jag anade hvad som ovilkorligen måste inträffa — sporrade jag min häst, hvilken snarare flög än sprang öfver fältet. Dock kom jag försent.

Redan på afstånd såg jag konungen vackla och falla ur sadeln. Ännu tjugo famnar ilade jag, men då hade konungen redan fallit till marken och hansblodiga lik trampades af kuirassierernes hästhofvar. Hans häst aflägsnade sig utan ryttare.

Stenbocks ryttare hade nu hunnit fram och höggo med raseri in på de kejserliga, under det att ett smärtsamt rop gick öfver deras läppar.

»Konungen blöder! — Konungen är skjuten!»

Sorg uppfylde min själ, men jag lät mig af ingenting förhindras att i stridens hvimmel uppsöka Ulrik Apfelbaum. Ah! Der såg jag hans munkhätta bland kuirassierernes blänkande hufvudbonader. Han varsnade måhända äfven mig. Måhända såg han mina af hämndlust glödande blickar. Jag vet det icke, men hvad jag vet, det är, att han flydde och att jag förföljde honom samt att jag med ett kraftigt hugg gjorde slut på hans eländiga och brottsliga lif. Han föll, och hästen, som hade burit honom, sprängde utan ryttare bort öfver fältet.

Nu drog sig striden plötsligt åt detta håll. Kuirassiererne hade blifvit bringade i oordning och flydde, förföljde af mina egna och de Stenbockska ryttarne. Jag befann mig i de flyendes väg.

Jag varsnade, att en af de flyende rigtade sitt skjutvapen mot mitt bröst. Jag hörde knallen af skottet och kände i

samma ögonblick en stickande smärta i bröstet. Såsom genom en dimma såg jag de förföljde och de förföljande ila förbi mig. Derefter vacklade jag, föll och förlorade medvetandet.

———

När jag åter vaknade, var det natt och fullkomlig tystnad herskade rundtomkring mig.

Den vilda slagtningen hade slutat. Stridens demon hade för denna gång lagt sina becksvartavingar tillsammans och satt sig till ro, men ännu rufvade han öfver slagfältet, der de blodiga kalla offren för hans raseri hvilade vid hvarandras sida, vänner och fiender om hvarandra, och bland dem den störste, den ädlaste man, som jorden någonsin fostrat — Gustaf II Adolf.

Min första tanke, då jag vaknade upp ur min domning, gälde den stupade konungen. Den andra var en undran, hvilkendera parten väl hade behållit segren.

Fåfängt försökte jag stiga upp. Genom blodförlust var jag så matt, att jag icke förmådde röra en lem, och jag kände äfven en smärta i bröstet, hvilken tvingade mig att ligga stilla.

Länge låg jag så, täljande de långsamma minuterna. Då varsnade jag plötsligt ett ljus, hvilket flyttades af och an, liksom om dess egare sökte någonting. Derefter stannade det en stund stilla, innan det åter började röra sig af och an.

Vid första åsynen af detta tecken till menniskors närvaro hyste jag hopp om räddning. Jag hade redan föresatt mig att ropa efter hjelp, på det att den kringvandrande menniskan, hvem han än månde vara, måtte blifva underrättad om mitt tillstånd och mitt behof af omvårdnad. Men ju närmare ljuset nalkades till den plats, der jag låg, desto mera blef det mig tydligt, att ingen hjelp vore från det hållet att vänta. Hvad han uträttade på slagfältet, denne nattvandrare, det kan man lätt förstå, då jag förtäljer, att hans beteende föranledde mig att frammumla ett:

»Ah! En likplundrare!»

Jag egde endast en enda dyrbarhet, hvilken jag fruktade att se mig beröfvad. Det var enliten ring — en gåfva af min trolofvade. Heldre hade jag velat dö, än förlora den.

Med ansträngande af alla mina krafter lyckades det mig att draga ringen af fingret och lägga honom under min kropp, der jag hoppades, att han skulle vara fördold.

Dock — det gälde icke blott mina dyrbarheter, det var äfven fråga om mitt lif, ty jag visste, att likplundrare icke pläga skona de sårade, men ännu lefvande menniskor, som de påträffa under utöfningen af sitt gemena handtverk. Heldre krossa de deras hufvud med sina tunga stöflar eller gifva dem ett dödshugg, än att de skulle lemna efter sig ett lefvande vittne till sin uselhet.

Derför tillslöt jag ögonen, så snart jag såg, att karlen stälde sina steg emot mig, och antog äfven i öfrigt så mycket som möjligt utseende af att vara död. Han lyste mig i ansigtet med sin lykta och började derefter undersöka mina fickor — en operation, hvilken han med öfvad hand utförde och hvilken derför icke upptog lång tid. Min börs och öfriga saker af värde öfverflyttades till hans egna fickor, hvarefter han lemnade mig.

Under hela den tid, han låg på knä bredvid mig, hade jag hållit andedrägten tillbaka, och man kan lätt tänka sig, att detta icke kunde ske utan den mest våldsamma ansträngning. Min redan försvagade kropp uthärdade icke denna möda. Jag förlorade åter medvetandet.

Denna gång räckte mitt sanslösa tillstånd icke så länge, efter hvad jag kunde tycka, ty då jag vaknade, var likplundrarens lykta ännu synlig, ehuru på längre afstånd. Med hvarje ögonblickförvärrades emellertid mitt tillstånd och jag kände mig allt svagare, ju längre det led framåt natten.

Likplundrarens lykta hade längesedan försvunnit, då jag å nyo varseblef ett ljus, men denna gång dröjde den, som bar ljuset, icke så länge vid hvarje lik. Han blott lät skenet falla på de kalla ansigtena och gick derefter vidare. Det tycktes denna gång vara en hederlig menniska, och i denna förmodan uppgaf jag ett svagt rop om hjelp.

Lyktan stannade. Den person, som bar henne, hade tydligen hört ljudet af min röst, men möjligen icke kunnat uppfatta, hvarifrån ropet kom. Med ansträngande af mina sista krafter ropade jag äunu en gång:

»Hjelp!»

Jag hade nu den outsägliga glädjen att se, huru ljuset nu skyndsamt kom mig närmare.

Två personer lutade sig ned öfver mig och jag hörde dem båda på en gång utropa med oförställd glädje:

»Fänrik Flink!»

Jag var således bland menniskor, som kände mig, bland personer, som skulle förbarma sig öfver mig, föra mig från denna hemska plats, ja, hvad som var ännu mera glädjande, jag var bland vänner, ty på rösterna igenkände jag Hans Färdig och Heinrich, min trolofvades tjenare. Sedermera, när jag blef återstäld till helsan, fick jag veta, att Aurora, då ryktet om en stundande strid hade trängt fram till bergfästningen, hade utskickat Heinrich att inhemta underrättelser om mig. Heinrich hade förgäfves sökt mig i hären bland de lefvande och derför tillsammans med Färdig begifvit sig ut för att leta efter mig bland de döda.

»Och du lefver, min bäste vän! utropade Hans Färdig. Vi skola nog läka dina sår och gifva dig helsan åter.»

Heinrichs glädjeutbrott voro temligen bullersamma, så att Färdig måste förmana honom att vara tyst, emedan tystnad bekomme mig bäst.

»Hafven tack,» sade jag, för eder möda att uppsöka mig, men säg mig nu, Färdig, hvems blef segren?»

»Vår,» svarade han, »vi behöllo slagfältet. Hertig Bernhard öfvertog befälet, då konungen stupade, och ledde oss till hämnd och seger.»

»Nå väl, då kan jag lugnt dö, om så är Guds vilja.»

»Hvem talar om att du skall dö? Nej, min vän, vi skola föra dig till din trolofvade, och under hennes vårdande hand skall du säkerligen snart hemta dig igen.»

»Kanske,» svarade jag med matt röst, »kanske, nämligen om Gud vill.»

»Förmår du gå?»

»Nej!»

»Nå, då vilja vi bära dig.»

»Skall jag kanske ila efter en bår?» frågade Heinrich.

»Gör det!» befalde Hans Färdig. »Men låt se, att du skyndar dig!»

»Så mycket det står i min förmåga!»

Heinrich aflägsnade sig för att hemta en bår, på hvilken jag kunde föras från platsen. Under tiden samtalade jag med Hans Färdig, ehuru rösten alltmera började försvagas på grund af den tilltagande mattheten. Hans Färdig förmanade mig att vara tyst, men jag hade så många frågor på mitthjerta, att jag omöjligen knnde förmå mig till att nedtysta alla.

»Tala då åtminstone så tyst och så sakta du kan!» varnade han.

Jag nästan hviskade fram hvad jag önskade säga, ty jag insåg, att Hans Färdigs råd var godt och att det skulle skada mig att anstränga rösten. Min omtänksamme vän svepte sin egen kappa omkring mig, på det att nattkölden skulle i någon mån utestängas från såret.

»Hvar är hären nu?» hviskade jag.

»Den är qvar på slagfältet, men närmare Lützen.»

»Hafven I då icke förföljt fienden?»

»Nej, mörkret hindrade oss.»

»Lefver Wallenstein?»

»Ja!»

»Hann Pappenheim komma tillbaka, innan striden slutade.»

»Ja! De bud, som Wallenstein sände efter honom, upphunno honom i Halle, och på eftermiddagen kom han Wallenstein till hjelp.»

»Och I segraden ändå!» hviskade jag.

»Ja, all hans tapperhet var förgäfves och dessutom stupade han.»

»Hvem?»

»Pappenheimaren!»

»Ah!»

Nu återkom Heinrich med båren och Färdig yrkade på, att jag ofördröjligen skulle bortföras. Jag måste derför uppskjuta med vidare frågor om de ting, som intresserade mig, till dess jag funne ett mera lägligt tillfälle dertill.

Heinrich hade medtagit kuddar och täcken, hvilka lades på båren. Derefter upplyftade de migoch lade mig på båren. Derunder kände jag en olidlig smärta i bröstet. När de sedan lutade sig ned för att upplyfta båren, hviskade jag:

»Min ring!»

Naturligtvis blefvo de förvånade öfver detta utrop, men sedan jag med få ord hade förklarat sammanhanget, blef den för mig dyrbara klenoden vid lyktans sken snart uppsökt. Med glädje öfver att hafva fått behålla den tryckte jag den till mina läppar upprepade gånger.

Jag fördes till Lützen och inqvarterades i ett af de få hus, som den af Wallenstein anstiftade eldsvådan hade skonat. Der erhöll jag en beqväm säng och en varm kammare samt all den hjelp, som det beskedliga värdfolket kunde lemna mig. Hans Färdig ilade ut att söka en fältskär eller läkare.

Smärtorna i mitt bröst ökades med hvarje stund och blefvo till slut så outhärdliga, att jag för tredje gången förlorade medvetandet om mig sjelf och hvad som tilldrog sig omkring mig.

Huru länge mitt sanslösa tillstånd nu räckte, det vet jag icke, men troligen var det flera dagar, ty då jag åter öppnade ögonen, fann jag Aurora vid min sida, och det hade ovilkorligen åtgått ganska lång tid, innan bud kunnat hinna till bergfästningen och innan min trolofvade sedan kunnat hinna hit.

Jag ville tala, men Aurora lade sin lilla hand på min mun och sade med ljuf och smekande stämma:

»Läkaren har sagt, att du icke får tala ännu under några veckor. Han säger äfven, att det är ingen fara för ditt lif, om du blott får vara i ro och stillhet. Du kan icke tänka dig min glädjeöfver att se dig åter vakna till sans, men du kan öka min lycka, om du nu lydigt rättar dig efter läkarens råd.»

Hon höjde sig ned och kysste mina läppar.

Under Auroras och gamla Gretchens vårdande händer skedde mitt tillfrisknande småningom och efter sju veckor kom en dag, då läkaren tillstadde mig att både tala och stiga upp. Då först fann jag, att jag icke hade min fordna förmåga att fritt röra mig.

»Ah!» utropade jag, »jag är lam!»

»Ja, min älskling,» svarade Aurora, i det hon slöt mig i sina armar. »Men äfven såsom lam är du mig lika kär och dessutom är du oförhindrad att röra benen och den högra armen. Det är blott den venstra sidan och armen, som

äro oböjliga.

»Och skola de alltid förblifva sådana? Jag får då aldrig mera föra svärd?»

»Kanhända!» svarade hon med ett skälmaktigt leende.

»Du menar således ....»

».... att du en gång blifver fullkomligt återstäld? Ja det menar jag verkligen, min älskade!»

»Men, min egen älskade, det synes dock omöjligt.»

»Så säger icke läkaren.»

»Hvad säger han då, dyra Aurora?»

»Han menar, att du efter ett par tre års förlopp skall vara befriad från detta men.»

»Du skämtar väl icke?»

»Nej, i sanning!»»Lofvad vare Gud!» utropade jag. »Då kan jag hoppas att ännu en gång få kläda blodig skjorta för konung och fädernesland. Näst Gud är det dig, min dyra, älskade mö, min sköna brud, som jag har att tacka för min räddning.»

»Låtom oss tillsammans hembära åt Gud våra tacksägelser för hans nåd! Jag vill emellertid särskildt tacka honom för hoppet om att få ostördt ega dig åtminstone under ett par eller tre år. Vi qvinnor skulle helst se, om en evig fred blef rådande på vår sköna jord.»

*

Slutord.

Jag har nu framstält för läsaren fänrik Flinks minnen från hans deltagande i det trettioåriga kriget under Gustaf II Adolfs befäl. Till deras tjenst, som möjligen hafva funnit dessa skildringar icke sakna intresse och som derför hafva haft den godheten att genomläsa dem till slutet, vill jag emellertid med några ord omnämna hvad jag i närvarande stund vet om den modige mannens senare öden. Äfven torde det möjligen finnas en eller annan läsarinna, som önskar framställa till mig en blygsam fråga angående Aurora. Skulle sådant verkligen inträffa, beder jag henne vördsamt, att hon genomläser dessa slutord.

Enligt hvad jag af fänrik Flinks egenhändiga anteckningar har kunnat inhemta, återvände Flink, så snart hans helsotillstånd tillät färden, till sitt aldrig glömda hemland. Aurora Strahl följde honom dit och blef der genom kyrkans heliga band hans maka. Äfven Heinrich och gamla Gretchen fingo en fristad i den höga norden och funno till sin förvåning, att här finnes annat än snö, is och björnar, att våren äfven här framkallar gräs, löf och doftande blommor och att äfven här trifvas, åtminstone i sommartid, de små bevingade sångare, hvilka de vid afskedet från Tyskland hade trott sig aldrig mera skola få höra. Som de nordiska drifvorna smälta för vårsolens värme, så smälte ock deras fördomar mot de svenske hjeltarnes land,»frihetens stamort på jorden». Både de båda tjenarne och deras husmoder lärde sig snart att älska det nya hemlandet.

Fänrik Flink och hans maka inköpte en större gård, i samma trakt, der Thomas Flink engång hade skådat dagens ljus och himmelens fagra sol för första gången, men om detta inköp skedde för penningar, som fänriken medförde från kriget, eller för de stora skatter, som Aurora införde i det gemensamma boet — derom lemna fänrikens anteckningar ingen upplysning. Åtminstone har jag ännu icke kunnat finna någon sådan.

Stor var föräldrarnes och syskonens glädje och fröjd, när de en dag sågo sin länge bortovarande Thomas inträda i stugan. Fänriken medförde naturligtvis sin sköna brud och äfven hon fick sin del af välkomsthelsningarne. Sjelf skildrar Flink i sina anteckningar inträdet i föräldrahemmet med dessa ord:

»Då jag trädde inom dörren och öfverskådade rummet och dess invånare, fann jag allting vara sig likt. Min mor

satt vid spiseln och förehade något handarbete. Äfven min far och syskonen voro icke sysslolöse. Till en början kände de icke igen mig, men då jag helsade, kunde modershjertat icke längre misstaga sig.»

»Min son! Min Thomas! utropade hon, kastade handarbetet ifrån sig och ilade att omfamna mig. Derefter brast hon ut i glädjetårar. Min fader och syskonen kommo till. Jag gick ur den ena famnen i den andra, liksom ett mynt eller en handelsvara, och det tycktes, som om hvarken de eller jag någonsin hade kunnat få nog af hvarandra. Jag, som icke fält en tår under de största umbäranden,lidanden och faror, jag grät nu såsom ett barn. Oändligt mycket hade sedermera, när vi slagit oss till ro, de gamle att spörja om kriget, om den döde konungen och om mina egna äfventyr. Under det Aurora ingick bekantskap med mina systrar, måste jag tillfredsställa de gamles önskan att få höra något om den långa fejden.»

Hos Flinks föräldrar qvarstannade de båda unga, tilldess de fingo inflytta i den inköpta gården och i det egna hemmet. Hos föräldrarne stod äfven det ståtliga bröllopet, som efter tidens sedvänja räckte i åtta dagar och säkerligen länge utgjorde ett samtalsämne i nejden.

Lyckliga framlefde de nu sina dagar i det stilla hemmet, och om någon gång Flink brummade öfver lamheten, som tycktes vara envisare än den tyske doktorn förutspått, så lugnade han sig snart, när Auroras armar smekande lade sig kring hans hals och hviskade ljufva smeknamn i hans öra.

Äfven anser jag mig böra anförtro läsaren, att Flinks och Auroras äktenskap icke blef barnlöst och att den förstfödde naturligtvis fick bära den store hjeltekonungens namn.

Då jag nu meddelat detta, så har jag i sanning nämnt allt hvad jag i denna stund sjelf vet angående Flink och hans maka. Dock måste jag bekänna, att det återstår en diger lunta af fänrikens anteckningar, hvilken ännu är för mig en hemlighetsfull bok, alldenstund jag icke hunnit genomläsa den. Det är möjligt, att jag, då tiden framdeles tillåter mig att sysselsätta mig dermed, finner dessa anteckningar innehålla, att Flink blifvit fullkomligt återstäld och ännu en gång gripit till svärdet, genomlefvat nya äfventyr och nya faror. Men alltdetta är mig ännu en hemlighet. Dock lofvar jag, att framdeles, om de återstående anteckningarne verkligen skulle befinnas innehålla slikt, icke försumma deras offentliggörande.

Endast ett enda poetiskt försök har jag funnit bland Flinks papper. Det är ingalunda felfritt, men jag meddelar det likväl, vördsamt anhållande, å fänrik Flinks vägnar, om öfverseende med dess brister:

Vår gamla, fria, svenska bygd, Vårt hem, vår moders land! Vi älska dina furors skygd Och böljan vid din strand.

Vi vuxit här på berg, i dal, Bland sjöar och bland skär. Vi derför älska dig, hur' kal, Hur' fattig du än är.

Du sköna, ädla, fria jord, Som bär vår lugna härd, Du hjelteland, du starka Nord, Du är vår kärlek värd.

Må frid och endrägt sammanbo I våra fäders land! Må goda englar sprida ro Bland oss med gifmild hand.

Men sätter ovän trotsig fot Uppå vår fria strand, Vi honom ta' med svärd emot Och värja käckt vårt land.